

EMRE KONGAR

Demokrasi ve Vampirler

4. Basım

REMZİ KİTABEVİ

REŞİT EMRE KONGAR, 13 Ekim 1941'de İstanbul'da doğdu.

1963 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesi Maliye ve İktisat Bölümü'nü, 1966 yılında da Michigan Üniversitesi Sosyal Çalışma Yüksek Okulu'nu, M.S.W. derecesiyle bitirdi.

1968 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Sosyal Çalışma Yüksek Okulu'nu kurdu ve buraya müdür olarak atandı.

1981 yılı Temmuz ayında "Atatürk ve Devrim Kuramları" adlı takdim teziyle Hacettepe Üniversitesi Senatosu'nca profesörlüğe yükseltildi.

15 Şubat 1983 tarihinde, askeri rejimin üniversite konusundaki uygulamalarını protesto etmek için, üniversiteden istifa etti.

1983-1987 tarihleri arasında *Hürriyet* gazetesinde danışmanlık, 1987-1991 tarihleri arasında da KAMAR Kamuoyu Araştırma Şirketi'nde yöneticilik yaptı.

17 Nisan 1992 tarihinde Kültür Bakanlığı Müsteşarlığı'na atandı.

Kasım 1995'te müsteşarlık görevinden ayrıldı.

15 Ocak 1996'da Federal Almanya Devleti tarafından Üstün Hizmet Madalyası Büyük Liyakat Haçı'yla, 1 Şubat 1996'da İtalya Devleti Commandatore Madalyası'yla, 15 Şubat 1996'da da Polonya Devleti Commandor Nişanı'yla ödüllendirildi.

Halen Yıldız Teknik Üniversitesi'nde kadrolu ve tamzamanlı, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde saat başı görevli ve Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde de fahri olarak hocalık yapmakta, ayrıca *Cumhuriyet* gazetesinde köşe yazarlığını sürdürmektedir.

Türkiye'nin Toplumsal Yapısı adlı kitabıyla 1977 yılında Türk Dil Kurumu Bilim Ödülü'nü, *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği* adlı kitabıyla 1979 yılında Sedat Simavi Vakfı Sosyal Bilim Ödülü'nü, *21. Yüzyılda Türkiye* adlı kitabıyla, 1998 Aydın Doğan Sosyal Bilimler Ödülü'nü kazandı.

Evli ve üç çocukludur.

www.kongar.org

Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği, 1999 (8. basım). Toplumsal bilimlerdeki büyük boy, orta boy ve küçük boy değişme kuramlarının anlatıldığı, eleştirildiği ve Türkiye için sonuçlar çıkarıldığı bir temel başvuru kitabı. (Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü.)

Devrim Tarihi ve Toplumbilim Açısından Atatürk, 1999 (5. basım). Atatürk'e toplumbilim kuramları açısından yeni bir bakış.

Türk Toplumbilimcileri I, 1999 (4. basım). Emre Kongar'ın arkadaşlarıyla birlikte yazdığı bir temel başvuru kitabı.

Türk Toplumbilimcileri II, 1996 (3. basım). Birinci cildin devamı. Her toplumbilimcinin elinde bulunması gereken yapıt.

Kültür Üzerine, 1997 (6. basım). Kültür üzerine temel bilgiler, denemeler, kültürümüzün kaynakları ve özellikleri.

Demokrasi ve Kültür, 1999 (3. basım). Demokrasimizin sorunları, kültür ve demokrasinin ilişkileri.

12 Eylül Kültürü, 1995 (3. basım). 12 Eylül'ün kültürel açıdan eleştirisi.

Atatürk Üzerine, 1999 (5. basım). Atatürk üzerine özgün denemeler.

Türkiye Üzerine Araştırmalar, 1996 (2. basım). Gecekondu, aile ve kent planlaması üzerine toplumbilimsel yaklaşımlar.

Yaşamın Anlamı, 2002 (9. basım). Yaşam, sevgi ve üretim üzerine otobiyografik denemeler.

Hocaefendi'nin Sandukası (Roman), 2001 (14. basım). Emre Kongar'ın günümüz toplumunu, üniversitesini ve öğrenci olaylarını hicvettiği, Fatih Sultan Mehmet döneminde geçen bir aşk, macera ve gerilim romanı.

Ben Müsteşarken, 1999 (7. basım). Emre Kongar'ın Ankara'da, siyaset, bürokrasi ve sanat çevrelerinde yönetici olarak geçirdiği yılları, eleştirel bir mizah anlayışı ile anlattığı anı kitabı.

Demokrasi ve Laiklik, 1999 (3. basım). Günümüzün saptırılmış kavramları olan demokrasi ve laiklik konularında açıklayıcı yazıların toplandığı bir "Aydınlanma" kitabı.

21. Yüzyılda Türkiye, 2002 (30. basım). Geçmişten günümüze, günümüzden geleceğe, Türkiye'yi çözümleyen bir başyapıt. (Aydın Doğan Vakfı Ödülü.)

Yamyamlara Oy Yok, 1999 (5. basım). Türkiye'de siyasal yozlaşma ve politikacıların nasıl yamyamlaştığı üzerine denemeler.

Konsantremi Bozma!, 1999 (3. basım). Prof. Emre Kongar keskin gözlem gücü ve derin kültürü ile hem "Türkiye'deki medya"nın hem de "medyatik Türkçe"nin sorunlarına eğiliyor.

28 Şubat ve Demokrasi, 2001 (2. basım). 28 Şubat'ın demokrasimiz açısından ifade ettiği anlam ve Türkiye'nin demokrasi sorunları üzerine düşünceler.

Kızlarıma Mektuplar, 2002 (42. Basım). Emre Kongar'ın okumak için evden ayrılan ikiz kızlarına yazdığı, onlarla dertleştiği, kendisini ve erkek egemen feodal toplumu eleştirdiği mektuplar.

Küresel Terör ve Türkiye, 2002 (6. Basım). Prof. Emre Kongar bu yapıtında küreselleşmeyi, küreselleşen terörü ve bu ikisinin dünyayı ve Türkiye'yi nasıl etkileyeceğini irdeliyor.

EMRE KONGAR

Demokrasi ve Vampirler

4. Basım

Remzi Kitabevi

DEMOKRASİ VE VAMPİRLER / Emre Kongar

Her hakkı saklıdır. Bu yapıtın aynen ya da
özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı
sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0897-0

BİRİNCİ BASIM: Eylül, 2002
DÖRDÜNCÜ BASIM: Aralık, 2002

Remzi Kitabevi AŞ., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul.
Tel (212) 513 9424-25, 513 9474-75, Faks (212) 522 9055
WEB: http://www.remzi.com.tr E-POSTA: post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Giriş 9
Dokunulmaz 550 Adam, Bir Uygarlığı Nasıl Çökertti! 13
20. Yüzyılın Üç Büyük Dönüşümü 16
Gençler, Bu Karabasandan Uyanmalıyız 19
Demokrasiye İnanıyorum, Gençlere Güveniyorum 22
Economist'in Atatürk Karşıtlığı
ve Miguel Angel Bastenier 25
Kemalizm, Atatürkçülük ve AB ile İlişkiler-I 28
Kemalizm, Atatürkçülük ve AB-II 31
Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkileri-III 34
Avrupa Birliği'ne "Onurlu ve Başı Dik"
Giriş Ne Demek? 37
Fatih Terim ve Prof. Dr. Murat Karaçorlu 44
Toplumbilim Açısından Töre, Şeriat
ve Evrensel Hukuk 47
Ahmet Necdet Sezer'in Seçiminde
Gözden Kaçanlar 50
Olumlu Bir Toplumsal Histeri: Galatasaraymania 53
Üçüncü "F" Fatima'nın Anlamı ve Önemi 56
Fatima Mucizesi Bize de Yol Gösterebilir mi? 59
Sadettin Tantan'ın Asıl Önemi 62
Gerçek Demokrasilerde Azınlıklar Olmaz, Olamaz! 65
Enis Batur ve Yapı Kredi: Büyük Sermayenin
Güzel Yüzü 68
Yök ve AB Konularında Unutulan Gerçekler 71
Hıfzı Topuz'un Son Kitabı ve Kapısının Kilidi 74
Görme Özürlüler ve Sağırlar Ülkesi 77

Türkiye, "Ya Şeriat ve Bölücülük ya Faşizm!"
Parantezini Aşmalıdır 80
Haşmet Babaoğlu'nun Atatürk Sorusu 83
12 Eylül'den Bugüne, Değişmenin Dinamiği-I 86
12 Eylül'den Bugüne, Değişmenin Dinamiği-II 89
12 Eylül'den Bugüne, Değişmenin Dinamiği-III 92
Türkiye'nin Sorunu: "Feodal Demokrasi" 95
Küreselleşme, Sosyal Demokrasi ve Faşizm 98
Ahmet Taner Kışlalı Cinayetinden Bir Yıl Sonra 101
Yaşasın Gökkafes, Kahrolsun Kongre Merkezi! 104
Namuslular Kuarteti Orkestraya Dönüşebilecek mi? 107
Atatürkçüleri Öldürenler
ve Atatürkçülüğe Saldıranlar 110
"Kölelerin Onuru Olmaz" 113
Postmodernizm ve Sanal Ekonomi-I 116
Postmodernizm ve Sanal Ekonomi-II 119
Camdan Duvar ve Boyalı Cam 122
Ekin Deligöz ve "Türk-Almanlar" 125
Geleceği Yakalamak 128
Kaplumbağa Kaçakçılığı ve Nükleer Santrallar 131
Dış Dinamikte İki Dönüm Noktası 134
Soğuk Savaş ve Postmodernizm 137
Korkmayın, Önümüz Aydınlık 140
Hortumun Çapı Belli, Ucu Nerede? 143
Ermeni Sorunu İçin Kısa Bir Tarih Çözümlemesi 146
Küçük Kaynarca Antlaşması 149
Erivan'ın Tarihsel Serüveni 152
Tarihte Erivan'da Neler Olmuştu? 155
Diaspora, Jenosid, Katliam ve Mukatele 158
Mukatele Jenosid Değildir Ama Biz Ne Yapabiliriz! 161
Türkiye'yi Bu Milletvekilleri mi Kurtaracak? 164
Tanzimatçılar, Cumhuriyetçiler ve Hortumcular 167
Son Ekonomik Krizin Asıl Adı 170
Krizin Aşılmasında Politikacıların Rolü 173
Beyin Göçü ve Beyinsizler Demokrasisi 176

Sertleşme Nereden Çıktı, Nereye Gider? 179
Şevket Pamuk ve "Buçuk Tepe" 182
Tarihi Kimler Saptırır, Niçin? 185
Erdal İnönü'nün İç Dünyası 187
Yağma Sosyolojisine Giriş 189
Yağmanın Kurumlaşması I: Yukarıdan Aşağı 192
Yağmanın Kurumlaşması II: Aşağıdan Yukarı 195
Yağmanın Kurumlaşması III: Siyaset 198
Asansördeki Yaralı Güvercin 200
Bir Başka Dünya Bankası Uzmanının Görüşü 202
İlhan Başgöz'ün Göz Kamaştıran Serüvenleri 205
Rejim Tartışmaları Sağlıklıdır 208
Bir Gencin Çığlığı 211
Bir Gencin Çığlığına Yanıt 214
Zerzevatçı Hoparlörü, Milli Güvenlik ve Can Kıraç 217
Tayyip Erdoğan'a Sosyoloji Dersleri-I 220
Sosyoloji Dersleri-II 223
Laiklik Üzerine Seçme Saçmalar 226
İşte Özlediğim Türkiye 229
Karafatmalar Savaşı 232
İnsanlık Ortaçağ'a Geri Döndürülebilir mi? 234
Kültür Emperyalizmi, Sömürge Aydını ve Atatürk 237
Anadilleri Almanca Olan Türkler 240
Halil İnalcık, İslam Şeriatçılığı ve Türkler İçin Neler Diyor? 243
Kriz Değil, Yapısal Dönüşüm 246
11 Eylül Terörü Başarıya Ulaşabilir mi? 249
Almanya'da Neler Oluyor? 252
Mübeccel Kıray'ın Müthiş Serüvenleri 255
Yeni Bir Çağın Eşiğinde Değil, İçindeyiz 258
Mübeccel Kıray, Aydınlanma ve Postmodernizm 261
Dış Politikada Ecevit'e Destek Vermeliyiz 264
Bastille'in Zaptı ve Berlin Duvarı'nın Yıkılışı 267

İntiharlar ve Futbolda Şiddet 270
İntiharlar ve Futbolda Şiddet
Nasıl Önlenir? 273
Prof. Yılmaz Esmer, Türkiye'nin
Nabzını Tutuyor 276
Bravo İsmail Cem 279
Kafakarıştırologlar 282
"Kafakarıştırologlar"ın Yanlış Soruları 285
Kafakarıştırologlara Karşı Usturlab 288
Yanlış Sorulara Doğru Yanıtlar 291
Üçüncü Küreselleşme Ne Getirecek? 294
Şiddet, Terör, Savaş ve İstanbul'da Asayiş 297
T.C. Tarihi, Soğuk Savaş, Türban Sorunu
ve Milli Eğitim 300
Soğuk Savaş'tan Dinler Savaşı'na mı? 303
İki Turlu Seçim, Türkiye'de Demokrasiye
Darbe Vurur 306
Gençler, Siz Evlat Acısı Nedir Bilir misiniz? 309
Umut Konusunda Bile Dışa Bağımlı Olduk 311
Ecevit ve 12 Eylül: Tarihten Gelen Çelişkiler 314
Dört Önemli Süreç 317
Milli Takım Futbolcuları Dahil Hepimiz Hainiz! 320
Değişik Bir Futbol Yazısı: Emek Koymadan
Kazanmak 323
Politikacılarımızın ve Medya Patronlarımızın
Futboldan Alacağı Ders 326
Holbrook ve Parris Türkiye'nin Geleceği İçin
Ne Diyor? 329
Öteki Liderler Ecevit'ten Farklı mı? 332
Üçüncü Milliyetçi Cephe Geliyor 335
Cumhuriyet Dönemi Yamyamlık Tarihine Giriş 338
Cumhuriyet Döneminde Yamyamlar
Nasıl Vampirleşti? 341
Halk Nasıl Vampirleştirildi? 344
Hepimiz Zorunlu Olarak Vampirleşmekte miyiz? 347

Giriş

Sevgili okurlarım, gerek dünya, gerekse Türkiye, 20. yüzyılı geride bırakıp yeni bir yüzyıla girerken, herkes geçmişin muhasebesi ve geleceğin tahmini üzerinde odaklaştı.

Ben de, *Cumhuriyet* gazetesinde, **"Aydınlanma"** adlı sütunumda, kendi çapımda böyle bir çabanın içindeydim.

Bu kitapta topladığım ve yeniden düzenlediğim yazılar bir yandan insanlığın büyük dönüşümünü yakalamaya çalışırken, öte yandan Türkiye'nin kendine özgü sorunları üzerinde odaklaşan bir yaklaşımı sergilemektedir.

Dünya, Tarım ve Endüstri Devrimlerinden sonra, İletişim-Bilişim Devrimi ile insanlığın üçüncü büyük dönüşümünü yaşarken, Türkiye henüz feodal kalıntılardan kurtulmaya çalışmakta.

Ama bir yandan da İletişim-Bilişim Devrimi'nin hem teknolojik hem de ideolojik ögelerini ithal etmekte ve kullanmakta.

Bu durum, Türkiye'ye dünya üzerinde çok özel bir konum kazandırmakta.

Ayrıca Türkiye'nin laik ve demokratik bir İslam ülkesi olması, onun bu özel durumunu, tek ve biricik hale getirmekte.

Türkiye'nin bu biricik özelliklerinin evrensel değerlendirmelerini, *Küresel Terör ve Türkiye* adlı kitabımda yaptığım için, burada bunlara yeniden dönmeyeceğim.

Bu kitapta, hem insanlığın yeni yüzyıldaki dönüşümlerini hem de Türkiye'nin kendine özgü sorunları içinde, bu dönüşümlerle nasıl eklemlenebileceğini irdelemeye çalışan yazıları topladım.

Böylece bir yandan Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği ile ilişkileri, öte yandan Türkiye'nin azgelişmişlik sarmalından kurtulabilmesi için yapması gereken atılımları içeren yazılar bir araya geldi.

Bir anlamda bu yazılar, Türkiye'nin geleceğini, geçmiş çözümlemeler yaparak saptamaya yönelik denemeler.

Bu kitapta, Türkiye'deki toplumsal değişme ve gelişmenin liderliğini yüklenmesi gereken siyasetin ve siyasal liderlerin sert bir biçimde eleştirildiğine tanık olacaksınız.

Bunun en önemli nedeni, siyasetin, Türkiye'nin önünü açması gereken bir etkinlik alanı olması gerekirken, çıkarcı politikacıların elinde tam tersine, ülkenin önünü kapatan, ufkunu karartan bir biçimde kullanılması olmuştur.

Tabii bu durumun toplumsal, tarihsel, kültürel, ekonomik, yani yapısal nedenleri vardır.

Bu nedenleri ayrıntılı olarak irdelemeye çalıştığımı, siyaseti bir yamyamlığa, bir vampirliğe dönüştüren yapısal nedenleri işaret etmeye çalıştığımı derhal göreceksiniz.

Fakat onu yozlaştıran nedenler ne denli güçlü olursa olsun, siyaset, topluma öncülük, önderlik etmeli; ahlaklı, üreten, gönenç içinde, katılımcı ve özgür bir toplum yaratmalıdır.

Siyasetçi, böyle ütopyaların insanıdır.

Siyasal liderler böyle görüşleri topluma aktarmalı, toplumu bu ütopyalara uygun olarak dönüştürmeye çalışmalıdır.

Ben, bizden önceki kuşakla birlikte, bizim kuşağın da bu konuda çok kötü bir sınav verdiğini düşünüyorum.

Türkiye'nin hâlâ erkek ve yaşlı egemen feodal kalıntılardan temizlenmediğini gözlemliyorum.

Bu nedenle siyasetçileri eleştirirken, gençlere ve kadınlara, özellikle de genç kadınlara olan inancımı ve güvenimi tazeliyorum.

Siyasetçilere yönelttiğim sert eleştirilerin altında, ülkenin kurtuluşunun yine siyasal etkinliklerde, yani siyaset alanında yattığına ilişkin olan inancım var.

* * *

Kitabın **"Dokunulmaz 550 Adam"**la ilgili ilk yazısının bir de garip öyküsü var:

Bu yazının içinde, tek bir **Türkiye** ya da **Meclis** sözü geçmemesine, bütünüyle Aztekler üzerine bir makale olmasına karşın, **Adalet Bakanlığı'nın yazılı izni** ile **Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiğim gerekçe** gösterilerek, Ceza Kanununun 159'uncu maddesine göre, **altı yıla kadar ağır hapis istemiyle** İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılandım ve beraat ettim.

Ayrıca o zamanki hükümetin bir bakanının da bu yazıya dayanarak bana karşı bir kişisel tazminat davası açtığını söylersem, Türkiye'de siyasetin hali daha iyi ortaya çıkar sanırım.

Elinizdeki kitap, size, yeni düşüncelerin kıvılcımlarını biraz olsun aktarabilirse mutlu olacağım.

Ulus Mahallesi, İstanbul
Eylül, 2002

DOKUNULMAZ 550 ADAM, BİR UYGARLIĞI NASIL ÇÖKERTTİ?

Bu yazıda, gözlerini yağma hırsı bürümüş 550 kişinin, liderleri tarafından sıkı bir biçimde örgütlendiklerinde ve iyice eğitilerek, bir de **dokunulmazlıkla** donatıldıklarında, koskoca bir uygarlığı yağmalayarak nasıl yok ettiklerini anlatacağım.

Önce eski deyimle **maceraperest,** yeni Türkçe'yle **serüvenci** 550 kişinin bulunması gerekiyor.

Tabii tam sayının illa da 550 olması gerekmez.

Örneğin 508 kişi de hiç fena değil.

Bunlar esas olarak, hayatta başarılı olamamış, ama gözünü budaktan sakınmayan, üç kuruşluk menfaat uğruna geniş kitleleri gözünü kırpmadan yok edebilecek insanlar olacak.

Önce tek tek seçeceksiniz bu adamları.

Tabii bu seçim işi, gerçek **liderlik** yetenekleri gerektirir.

İyi bir lider, kimlerin gözünü kırpmadan menfaati için her türlü pisliği yapacağını, kriz dönemlerinde bile kimlerin disiplini koruyarak, kendisinin sözünden çıkmayacağını hemen anlar:

Ne denli çok suç işlemişse, o denli işe yarar bir adamdır karşınızdaki.

Tabii bu suçların cezasını çekmemiş olanlar tercih edilir, çünkü gelecek korkusu, onları liderlerine iyice bağlayacaktır.

Evet, iyi bir lider, her şeyden önce **disipline** önem verir.

Korkusuz ve disiplinli adamları bulduktan sonra, onları eğiteceksiniz.

Önce **ideolojik** eğitimden geçirmeniz gerekir adamlarını-

Yağmalayacağınız servetin, bir toplumun bütün bir tarih

boyunca ürettiği, biriktirdiği bir servet olduğunu, **ye ye bitmez tükenmez bir zenginliğin talan edileceğini** anlatacaksınız onlara.

Bu zenginliği üretenlerin, ellerindeki malı-mülkü yönetemediklerini, koruyamadıklarını, çünkü doğuştan aptal ve beceriksiz olduklarını, ilkel ve örgütsüz bir yaşam biçimi sürdürdükleri için sizin adamlarınız gibi **üstün nitelikli seçkin** ve sizin tarafınızdan **seçilmiş** insanlara mahkûm olduklarını öğreteceksiniz.

Bir anlamda, geniş halk kitlelerinin kaderinin, sürekli olarak üretmek ve soyulmak, sizin gibi seçkinlerin kaderinin ise sürekli olarak onları ezerek yönetmek ve soymak olduğunu, bunun **ilahi bir düzen** niteliği taşıdığını herkese anlatmanız gerekmektedir.

Tabii bu **ideolojiyi** kendi **seçilmiş** adamlarınıza olduğu kadar, yok edeceğiniz uygarlığın mensuplarına da ne kadar iyi anlatırsanız, onları bu ideolojiye ne denli inandırırsanız, işiniz de o denli kolaylaşacaktır.

Daha sonra sıra **eylem** konusundaki eğitime gelir.

Eylem konusundaki eğitimde iki ilke esastır: Acımasızlık ve disiplin.

Liderin her dediği derhal yerine getirilecek, bu sırada hiçbir nedenle geniş halk kitlelerine acınmayacaktır. (Unutmayın, onlar zaten siz yağmalayasınız diye üretiyorlar.)

Eylem eğitimi de bittikten sonra, sıra **donanıma** yani eski deyimle **teçhizata** gelir.

İşin asıl **püf noktası** da tam buradadır.

Çünkü adamlarınızı, ancak özel bir donanımla, düşmanlarınız tarafından **dokunulamaz** hale getirebilirsiniz.

Soygun ve talan sırasında, geniş halk kitlelerinin direnmeleri durumunda adamlarınız çok güçlü olmalı, en ileri silahları kullanmalı ve karşı taraf açısından **dokunulmaz** olmalıdır.

Bu nedenle onlara **dokunulmaz zırhlar** giydirmeniz gerekmektedir.

İyi bir lider olarak, 508 kişilik ordunuzun sadece askerlerini değil, onların atlarını da **dokunulmazlık zırhlarıyla** donatırsanız, birkaç yıl içinde koskoca bir uygarlığı çökertmeniz ve bir toplumu tarihin karanlıklarına gömmeniz işten bile değildir.

Bana inanmıyorsanız biraz tarih kitabı karıştırın ve **Hernan Cortes**'in 508 zırhlı ve iyi eğitilmiş askerle koskoca bir **Aztek İmparatorluğu**'nu nasıl ele geçirdiğini ve yağmalayarak nasıl çökerttiğini öğrenin.

Hayatında ilk kez zırhlı atı ve üzerindeki zırhlı savaşçıyı gören eli mızraklı, yalınayak, zavallı Aztek, onu tek bir canlı sanıp, Tanrı'nın gönderdiği bir ilahi yaratık olduğunu düşünmüş, bu **dokunulmazlık** karşısında büyük bir yılgınlığa düşerek, Cortes'in koskoca bir uygarlığı kısa zamanda yok etmesini kolaylaştırmıştır.

20. YÜZYILIN ÜÇ BÜYÜK DÖNÜŞÜMÜ

Artık geride bıraktığımız **20. yüzyıl**, insanoğlunun gerek **teknolojik** gerekse **siyasal-ideolojik** açıdan büyük atılımlar yaşadığı, büyük dönüşümlere tanık olduğu bir yüzyıl oldu.

İnsanoğlu bu yüzyılda atomu parçaladı, ama onu enerji olarak kullanmanın yanında, hemcinsinin tepesine bomba olarak da attı.

Bu davranışı, insanoğlunun, teknolojik ilerlemesine koşut bir siyasal-ideolojik olgunluğa erişemediğini gösterdi.

Uzayın fethine çıktı, aya ayak bastı.

Kendi dünyasının sınırlarının dışına çıkan insanoğlu, bu kez, iki düşman kardeşin, **A.B.D.** ile **Sovyetler Birliği**'nin işbirliğine tanık oldu.

20. yüzyılın en önemli gelişmeleri, hiç kuşkusuz, bilgisayar alanında ve bilgisayarın yardımıyla, iletişim ve genetik konularında ortaya çıktı.

21. yüzyıl, bir yandan uzayın fethine, bir yandan da insanın kendi sırlarını çözmesine ve doğayı yönlendirme çabalarına tanık olacak.

Dileyelim ki bütün bu gelişmeler, son tahlilde **insan-doğa çelişkisini** çözecek biçimde, **çevrecilik** ve **insan-insan çelişkisini** çözecek bir çerçevede, **barış** çabalarına destek olsun.

Benim bugün üzerinde durmak istediğim nokta, 20. yüzyılın tanık olduğu **üç büyük siyasal-ideolojik dönüşüm.**

Birinci büyük dönüşüm, Birinci Dünya Savaşı'yla yaşandı.

Bu savaş, kozmopolit din ve tarım imparatorluklarını tasfiye etti ve endüstriyel ulus devletlerini dünya sahnesine egemen kıldı.

İkinci büyük dönüşüm, İkinci Dünya Savaşı ile yaşandı.

Bu savaş, bir yandan **ulus devlet** kavramının yanlış bir çizgide ürettiği aşırı milliyetçi, **ırkçı-faşist** yönetimleri tasfiye ederken, öte yandan **Sovyetler Birliği**'ni bir **Dünya Gücü** olarak **siyaset-ideoloji** sahnesine çıkardı ve **Soğuk Savaş**'ı başlattı.

Üçüncü büyük dönüşüm ise, 1989'da **Berlin Duvarı**'nın yıkılması, 1991'de eski **Sovyetler Birliği**'ni oluşturan ülkelerin aralarında yaptıkları bir anlaşmayla **Sovyetler Birliği**'ni tasfiye etmeleri ve **Soğuk Savaş**'m bitmesiyle başladı.

21. yüzyıl başlarken, bütün dünya ve Türkiye bu dönüşümün, yani **üçüncü büyük dönüşümün sancılarını yaşıyor.**

1989-1991 arasında başlayan bu **üçüncü dönüşüm**, yani **Soğuk Savaş**'ın bitmesi, Türkiye'ye geç yansıdı.

Ancak **28 Şubat 1997**'de yapılan Milli Güvenlik Kurulu toplantısında, **devlet, Soğuk Savaş**'ın bittiğini onayladı ve komünizmi **birinci tehdit** olmaktan çıkardı.

Sevgili okurlarım, insanlığın, tarıma ve dine dayalı **imparatorluklardan**, endüstriyel **ulus devletlere** geçmesi ne denli büyük bir dönüşüm ise, **Soğuk Savaş** koşullarında biçimlenen bir dünyanın ortaya çıkışı ve sonra **Soğuk Savaş Dünyası**'nın **yıkılışı** da o denli büyük dönüşümleri yansıtıyordu.

Yönetimin, toprak sahibi ailelerin ve din adamlarının elinde olduğu imparatorluklardan, demokratik hak ve özgürlüklerin geliştiği ve yöneticilerin **özgür vatandaşlar** tarafından seçildiği devletlerin üretilmesi hiç de kolay olmadı.

Çok kan ve gözyaşı döküldü.

Daha sonra, faşist-ırkçı yaklaşımlar da çok can aldı.

Soğuk Savaş ise, insanlığı ayırdığı iki kamp içindeki bütün tutum ve davranışları belirledi.

Şimdi **Soğuk Savaş** da bitti.

Soğuk Savaş'ın temel kavramı olan **anti komünizm** eksenindeki kurumlaşmalar ve örgütlenmeler anlamını yitirdi.

Ama toplumlar, oluşması yıllar alan kurumlaşma ve örgüt-

lenmelerden hemen kurtulamıyor, insanlar, yıllar içinde geliştirdikleri değer yargılarını ve davranış biçimlerini hemen değiştiremiyorlar.

İşte bugün tüm dünyada yaşanan ama özellikle ülkemizde çok daha belirgin olarak hissedilen krizler, **bu büyük dönüşümün yarattığı bunalımlardır.**

MHP-ANAP arasındaki sürtüşmeler de, Ağca'nın affedilerek Türkiye'ye iadesi de aynı büyük dönüşüm çerçevesinde ele alınmalıdır.

Bu bunalımları aşmanın en sağlıklı yolu ise, insanlığın geleceğine iyi teşhis koymaktan geçecektir.

GENÇLER, BU KARABASANDAN UYANMALIYIZ!

Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu durum, tam bir **karabasana** benziyor:

Bu kadar saçmalık ve yanlışlık bir arada, gerçek olamaz.

Sanki korkunç bir **kâbus** görüyoruz.

Ama ne yazık ki uyuyoruz, uyanıyoruz, **karabasan** yine devam ediyor:

Siyasal liderlere bakıyorum, partilerinin oylarını yarıdan aşağı düşürenler, yani başarısızlıkları seçmence de onaylanmış olanlar, yeniden **umut** diye piyasaya sürülmeye çalışılıyor.

Dışarıdan ithal edilen ya da yerli malı olarak ortaya çıkan ve **yeni** diye tezgâhlananlara bakıyorum, en yenisi, elli yıl önceki sloganlara sığınmış, bir bölümü ise hâlâ Ortaçağ zihniyetinde.

Düşüncelerinde umut kıvılcımları bulunanlar ise, bölük pörçük, güçsüz örgütlenmeler içinde.

Ekonomiye bakıyorum, üretim bunalımı sürüyor. İç ve dış borçların toplamı, yıllık milli gelirimizi aşmış; borçların "çevrilebilmesi" bile kamuoyuna başarı olarak sunuluyor. Bütün kârlı işletmeler yabancılar tarafından devralınıyor.

Mali sektöre bakıyorum, devlet bankalarındaki **nüfuz ticareti** devam ediyor. Siyasal nüfuz ticaretini önlemek amacıyla özelleştirilenlerin ya da zaten özel teşebbüste bulunan bankaların bir bölümü, sahiplerinin suiistimallerinden dolayı batmış ve tekrar devlete geçmiş. Bunları batıranların bir bölümü ya yurtdışında ya yurtiçinde, bir elleri yağda, bir elleri balda yaşamlarını sürdürüyor. Bir bölümü hapse girmiş, bir kısmı ise sonra hapisten çıkmış. Kim niye içerde, kim niye dışarıda belli değil.

Medyaya bakıyorum, yağmacı siyasetle ve kapkaççı ekonomiyle iç içe bir yapı her yerde egemen. **Bu yağma, sermaye birikiminin gereğidir** diye **ahlaki** (!) makaleler yazılıyor. **Herkesin çaldığı ve yağmacı olduğu bir ortamda kimse dürüst olamaz, kimse dürüstlük iddiasında bulunmasın.**

Eğitime bakıyorum, ilköğretim ve lise düzeyinde amaçsızlık, çağ gerisi müfredat programları devam ediyor. Zaten yetersiz eğitim veren üniversiteler düzeleceklerine, geriliyor. İçi gittikçe boşalan devlet üniversitelerinin yanında birçoğu yetersiz olan vakıf üniversiteleri mantar gibi çoğalıyor.

Ülkenin tarihsel ve doğal zenginlikleri, kentsel yaşam alanları yağmalanıyor. Gerek ulusal gerekse yerel siyaset, bütünüyle **yağmacılık** haline gelmiş. Kimseden çıt çıkmıyor. Çünkü herkes, **yağmadan belki bana da bir pay düşer** beklentisi içinde.

Topluma önderlik edecek, sorunları çözecek olan siyasete bakıyorum, politikacılar inanılmaz bir beceriksizlik ya da kötü niyet içinde, sorun çözmek yerine, af gibi, cumhurbaşkanının yetkileri gibi, RTÜK gibi kendilerinin hiç yoktan var ettikleri sorunlarla uğraşıyorlar. Sorun çözmekle görevli politikacılar ya durup dururken sorun üretiyor ya da bizzat kendileri sorun oluyor.

Yağmacılık, hukuksuzluk, köşe dönücülük, üçkâğıtçılık, kaba kuvvete dayalı toplumsal ve bireysel gasp, genel yaşam biçimimiz olmuş.

Ahlak kuralları değişmiş, **kazan da, nasıl olursa olsun** deniliyor. Dürüstlük yerine, hırsızlığı özendiren "felsefi (!)" ve "ahlaksal (!)" yaklaşımlar tüm medyada egemen.

Hırsızlar, sahtekârlar, yağmacılar, ellerindeki gücü, dürüst ve namuslu olanlara da çamur atmakta kullanıyorlar ki, kimse bu yağma düzeninde **kötü örnek** (!) olmasın, dürüst ve temiz kalmasın.

Tabii istisnalar var: Siyasette de, ekonomide de, medyada da. Özellikle de eğitimde ve hukukta.

Bir avuç politikacı, gazeteci, öğretim üyesi, öğretmen, işadamı, savcı, yargıç, canlarını dişlerine takmış, bu yağma düzeni içinde hem yaşamaya hem de toplumu doğruya, iyiye, güzele, sözün kısası, **gerçek demokrasiye** çekmeye çalışıyor.

Ama bu dürüst ve namuslu insanlar büyük bir saldırı altında. Özellikle güçlü olan namussuzlar, **yoktur bizden bir farkınız** anlayışı içinde bunlara da saldırıyor, onları da karalamaya, susturmaya ve zaten sınırlı olan güçlerini yok etmeye çalışıyor.

Bu karabasandan, **ne zaman uyanacağız?**

Daha da önemlisi, **nasıl uyanacağız?**

Umudum yine **demokraside ve gençlerde**: Demokrasi içinde, demokrasi için mücadele edecek olan gençlerde.

Demokrasiye ve gençlere inanıyorum.

Demokrasiye ve gençlere güveniyorum.

DEMOKRASİYE İNANIYORUM, GENÇLERE GÜVENİYORUM

Türkiye'nin bütün sorunları siyasetin yozlaşmasından kaynaklanıyor.

Bugünkü siyasal yapının tek bir adı var: **Yağmacı siyaset.**

Yağmacı siyasetin temelinde ise, politikacılardan siyasal olarak da, hukuksal olarak da hesap sorulamaması yatıyor.

Politikacılar, seçmene verdikleri sözleri yerine getirmiyor.

Bunun siyasal hesabı sorulamıyor.

Politikacılar yolsuzluk yapıyor.

Bunun hukuksal hesabı sorulamıyor.

Yağmacı politikacılar, ülkenin sorunlarını çözeceklerine, kendileri sorun yaratıyor veya bizzat sorun oluyor.

Örneğin siyasal partiler, seçim kampanyası sırasında milletvekillerinin dokunulmazlıklarını sadece siyasal alana indirgeyen değişikliklerin yapılacağına ilişkin söz vermişlerdi.

Seçimlerden bu yana çok zaman geçti, bu konuda hiçbir gelişme yok.

Peki ne var?

Durup dururken çıkarılan, toplumsal huzuru bozmaktan, mevcut hukuk düzenini dinamitlemekten başka hiçbir işe yaramayan bir af yasası ve bu yasanın dahi doğru dürüst çıkarılamamasından kaynaklanan bir kargaşa var.

Hırsızlar, katiller, dolandırıcılar serbest bırakılıyor.

Neden, niçin, belli değil.

Bürokratların yolsuzluk iddialarıyla yargılanmaları zorlaştırılıyor, buna karşılık, hukuk devletinin simgesi haline gelen cumhurbaşkanının yetkileri sınırlandırılmak ve yargılanması kolaylaştırılmak isteniyor.

Bu arada kamuda maaş ayarlaması yapılıyor ve bu ayarlamadan, herkesten fazla politikacılar yararlanıyor.

Ekonomi tam bir çıkmazda.

Üretim durmuş.

Bankacılık sistemi, tasarrufları yatırıma dönüştürecek mekanizmaları işletemiyor.

IMF'den alınan yardım, ancak bankacılık sektöründeki hortumlamanın maliyetini karşılayacak miktarda.

Düze çıkabilmek için devlette, ekonomide, siyasette tam bir yeniden yapılanma gerekli.

Politikacıların bu konuda kılı bile kıpırdamıyor.

Yağma düzeni aynen sürdürülüyor.

Bu durumun en önemli nedeni, partilerin lidere bağımlı olan oligarşik yapıları.

Bütün partiler, doğrudan genel başkana bağımlı bir oligarşik yapıyı koruyarak, hatta güçlendirerek sürdürüyor.

Çünkü genel başkanlar, bir kez oturdukları koltuktan, ne kadar başarısız olurlarsa olsunlar kalkmak istemiyor.

Bu nedenle de çevrelerini yeteneksiz, dalkavuk ve çıkarcı insanlarla dolduruyor ve onları kendilerine köle yapıyorlar.

Burada açıkça söylüyorum:

Hiçbir politikacı, genel başkanından habersiz yolsuzluk yapamaz, nüfuz suiistimalinde bulunamaz.

Dolayısıyla siyasete hâkim olan yağma düzeni, doğrudan doğruya koltuğunu korumak isteyen genel başkanların desteklediği parti içi oligarşik yapıdan kaynaklanmakta.

Ne yazık ki demokrasilerde mucize yok.

Halk bilinçlenecek, seçmen örgütlenecek, siyasetçiyi denetleyecek.

Yılmadan, usanmadan, bilinçlenme için çalışacağız.

Ben, eninde sonunda demokratik mekanizmaların işletilebileceğine inanıyorum.

Demokratik mekanizmalar işletilecek ve bugünkü yağma

düzeni içinde birer post kapmış olan yozlaşmış kuşağı, gençler tasfiye edecek.

Bu tasfiye, bugünkü düzenin düzelmeye doğru değişmesine yol açacak.

Çünkü gençler, özellikle de öğrenci gençler, henüz bu yağma düzeninin bir parçası haline gelmemişler.

Tabii, gençlerin mücadelelerini, demokratik yapı içinde sürdürmeleri, bu değişme sürecinin kaçınılmaz önkoşulu.

Biliyorum, gençler sabırsız.

Çabuk sonuç almak istiyorlar.

Ama unutmayalım ki, en doğru ve en kalıcı sonuçlar, ancak demokrasi içinde alınabilir.

Demokrasimizi, yamyamların ve vampirlerin elinden kurtarmalıyız.

Ne kadar zor olursa olsun, ne kadar uzun sürerse sürsün!

ECONOMIST'İN ATATÜRK KARŞITLIĞI VE MIGUEL ANGEL BASTENIER

Yazının başlığında adı geçen **Miguel Angel Bastenier**, İspanyol gazetesi *El Pais*'in genel yayın yönetmeni yardımcısı.

Gerek görünümü, gerek konuşması, gerekse sorularıyla tipik bir entelektüel gazeteci.

Aslında ben *El Pais*'in önemini, 1970'li yıllarda, o zamanlar **BBC**'nin Avrupa bölümü şefi olan ve bugünlerde **Atatürk** üzerine yazdığı kitapla Türkiye'de gündeme gelen **Andrew Mango**'dan duymuştum.

Mango, bir mülakat için gittiğim **BBC**'de bana program sonrası içki ikram ederken, *Cumhuriyet* Türkiye'de ne ise *El Pais*'in de Avrupa'da o olduğunu söylemişti.

Geçenlerde Türkiye ile Avrupa Birliği'nin ilişkilerinin tartışıldığı bir seminerde, benim sunuşumdan sonra söz alan **Bastenier, AB ile bütünleşme, birtakım egemenlik haklarınızın Avrupa Birliği'ne devredilmesine yol açacak, bu, Atatürk'ün ulusal egemenlik ilkesine aykırı değil mi?** diye bir soru sordu.

Bu soruya, **Atatürk'ün yaratmaya çalıştığı devletin, çağdaşlık doğrultusunda, Batı uygarlığı çerçevesindeki devlet modeli olduğunu, Batı dünyasındaki devletler topluluğunun eriştiği aşamalara katılmanın Atatürkçülüğe aykırı olmadığını, tam tersine, Atatürk'ün koyduğu hedefin gerçekleşmesi anlamına geldiği** yanıtını verdim.

Kahve molası sırasında daha yakından tanıdığım ve ayrıntılı konuşma fırsatı bulduğum bu değerli gazeteci, benim yorumuma tümüyle katıldığını, Türkiye'nin AB'ye üyeliğini desteklediğini, bunun Atatürkçülüğe de uygun olduğunu dü-

şündüğünü ve *El Pais*'te bu konuda birkaç makale yazdığını belirtti.

Bana ilginç gelen nokta, Bastenier'in neden AB'ye katılma sürecine Atatürkçülüğün engel olup olmadığına ilişkin bir soru sormuş olmasıydı.

İşte *The Economist*'in 10 Haziran 2000 tarihli sayısında **önyargılarla** yazıldığı belli olan Türkiye hakkındaki makaleyi okurken, aklıma Bastenier'in sorusu geldi ve o soruyu niçin sorduğunu birdenbire daha iyi anladım.

Türkiye'deki Atatürk karşıtları, önlerine gelen yabancıya, Türkiye'nin AB'ye girmesine de, demokratikleşmesine de Atatürkçülerin karşı çıktığını söylüyorlar.

Özellikle **şeriatçı** ve **bölücü** çevrelerde egemen olan bu yaklaşım, bir yandan **demokrasi karşıtı** olan bu çevreleri **sözde demokrat** yapıyor, öte yandan asıl çağdaş ve demokratik Türkiye hedefini önümüze koyduğu için, bunların düşman olduğu Atatürk'ü yıpratma fırsatı veriyor.

The Economist'in makalesi, günümüzde **Atatürkçülüğün** eskimiş olduğunu, AB'nin özerklik, bölgecilik, yetki devri gibi kavramlarına karşı, ülkeyi yönetenlerin, Atatürkçülük adına hâlâ devletin bölünmez bütünlüğünü savunduklarını anlatıyordu.

Yazar, din devleti kurmaya yönelik **şeriatçı** ve milliyetçilik çizgisinde ortaya çıkan **bölücü** eğilimlere karşı sürdürülen **demokrasiyi koruma çabalarını** anti-demokratik buluyor, üstelik de bundan Atatürkçülüğü sorumlu tutuyordu.

Tabii İngiltere'deki **IRA**, İspanya'daki **Bask** ve Fransa'daki **Korsika** problemleri, yazara göre herhalde **olmayan sorunlardı.**

Yazarın, Atatürkçülüğü, Avrupa Birliği'nin önünde bir engel olarak görmesi, Türkiye'yi de, Atatürkçülüğü de iyi anlayamadığı ve yanlış propagandaların etkisinde kaldığını gösteriyor.

Çünkü yazarın izleniminin tam tersine, Türkiye'nin AB'ye

girmesi en başından beri Atatürkçülerin hedeflerinden biri olmuş ve yine en başından beri sevgili şeriatçı kardeşlerimiz buna karşı çıkmışlardır.

El Pais'ten gelen **Bastenier**'in sorusu da işte burada anlam kazanmaktadır:

Demokrasiye inanmayan, onu kendi şeriatçı ya da bölücü hedefleri için kullanmak isteyenler, **Soğuk Savaş**'ın bitiminden sonra devlet ellerinden gidince taktik değiştirmişler ve birdenbire çok "demokrat" kesilmişlerdir. Bu çerçevede, Türkiye'de çağdaşlığın ve demokrasinin simgesi ve ideolojisi olan Atatürkçülüğü hedef alan bu kardeşlerimiz, yerli yabancı herkese, önlerindeki en büyük engelin Atatürkçülük olduğunu anlatmakta, çoğu zaman da, karşılarındakiler zaten önyargılı olduklarından bu yanlış yönlendirmelerinde başarı kazanmaktadırlar.

Bastenier bunu yakalamış, *The Economist*'in yazarı ise **önyargılı** yaklaşımı içinde bu gerçeği algılayamamıştır.

KEMALİZM, ATATÜRKÇÜLÜK VE AB İLE İLİŞKİLER-I

The Economist'in **Atatürk karşıtlığı** üzerine yazdığım yazıda, Atatürkçülüğün Avrupa Birliği'ne üye olmamıza karşı değil, tam tersine, bu üyeliği hedef olarak koymuş bulunan bir ideoloji olduğuna ilişkin yazım çok ses getirdi.

Gelen seslerden biri de, değerli bilim insanı ve sevgili arkadaşım **Prof. Erol Manisalı**'nın, beni, adımı da başlığa çıkararak onurlandırdığı, *Cumhuriyet*'te yayınlanan yazısıydı.

Manisalı bu yazısında esas olarak benim görüşüme katıldığını belirtiyor ve hemen ardından, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde ülkemizin aleyhine olarak gördüğü yanlışlık ve aksaklıkları sıralayarak, **bir Atatürkçü olarak** bunlara karşı çıktığını ve bu **eşitsiz koşullarla** Avrupa Birliği'ne üye olmamıza karşı olduğunu (üstelik onların da bizi üye almaya niyetleri olmadığını, sadece Türkiye'yi denetim altında tutmak istediklerini) açıklıyordu.

Hemen belirteyim ki, her zaman olduğu gibi, Manisalı'nın görüşlerine esas olarak katılıyorum.

Hem Atatürkçülük hem de Avrupa Birliği'yle bütünleşme konuları çok tartışılan, çok yozlaştırılmış ve çok karmaşık konular olduğundan, bu iki konunun birbirleriyle olan ilişkileri üzerine iki ayrı yazı yazmaya karar verdim.

Ben esas olarak **Kemalizm** ile **Atatürkçülük** terimleri arasında bir ayrım yapmam.

Ama zaman içinde, Kurtuluş Savaşı dönemine, tam bağımsızlığa ve emperyalizm karşıtlığına özel bir önem verenlerin, daha çok **Kemalizm**, tüm devrimleri ve bir çağdaşlaşma projesi olarak yeni bir devletin kurulma sürecinin tümünü ve

bu arada Batı dünyasıyla işbirliğini de kastedenlerin daha çok **Atatürkçülük** deyimi kullanmaları gibi bir ayrım ortaya çıktı.

Ayrıca 12 Eylül dönemindeki yöneticilerin, demokrasi karşıtı, insan haklarına saygılı olmayan ve işkence uygulamalarına dek uzanan, Türk-İslam sentezinin, hem faşizme giden milliyetçiliğini hem de şeriata giden dinciliğini destekleyen politikaları **Atatürkçülük** adı altında savunmaya çalışmaları, bu terimi önemli ölçüde yozlaştırdı.

Bütün bunlara karşın yine de, Atatürkçülük ve Kemalizm terimlerini aynı anlamda kullanıyorum.

Ben toplumbilim eğitimi almaya başlayalı beri, Atatürk'ü incelemeyi ve kavramsallaştırmayı hep kendi önümde önemli bir hedef olarak görmüştüm.

Sonunda *Devrim Kuramları ve Toplumbilim Açısından Atatürk* adlı kitabı yazdım.

Ayrıca gerek Atatürk gerekse Atatürk dönemi Türkiyesi üzerine yazdığım inceleme makalelerini de **Atatürk Üzerine** adıyla kitaplaştırdım.

Her iki kitap da şu anda piyasada var.

Ayrıca *21. Yüzyılda Türkiye* adlı kitabımda da Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü, Osmanlı-Türk tarihsel dönüşüm süreci içinde irdelemeye çalıştım.

Bu kitap da halen piyasada.

Tabii Atatürk bir devlet kurduğu, **kurucu baba** olduğu için, bugün bu devletin içinde yaşayan herkes, ona sahip çıkmakta ve kendi farklı görüşlerini onun adına savunmakta.

Bu kargaşa, bütün "kurucu babaların" kaçınılmaz yazgısıdır.

Ayrıca hemen belirtmeliyim ki, ben kendi söylediklerimin, **herkesi bağlayıcı** olduğu iddiasında da değilim.

Ama **Atatürk**'e ve **Atatürk Devrimleri**'ne soğukkanlı bir biçimde baktığımda, Atatürkçülüğün ya da Kemalizmin şu iki ögeden oluştuğunu görüyorum:

1) **Son hedef çağdaşlaşmadır.**
2) Bunun için de **ilk hedef, çağdaş uygarlığı temsil eden devletlerin boyunduruğundan kurtulmaktır.**

Atatürkçülük bu bağlamda çok kısaca, **çağdaş uygarlığa ulaşmak, bunun için de önce bu uygarlığı temsil eden güçlü devletlerin denetiminden kurtulmak ve onlarla eşit koşullara erişmektir.**

Ben, **çağdaş uygarlığa** ulaşmayı da, **laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin gerçekleştirilmesi** olarak algılıyorum.

Türkiye-AB ilişkilerine de bu hedefler çerçevesinde bakarsak, Atatürkçülük adına ne yapmamız gerektiğini anlayabiliriz diye düşünüyorum.

KEMALİZM, ATATÜRKÇÜLÜK VE AB-II

Bir önceki makalemi çok kısaca şöyle özetleyebilirim:

1) **Kemalizm** ve **Atatürkçülük** terimleri, başkaları tarafından farklı anlamlarda kullanılsalar da, bence aynı ideolojiyi ifade ederler.
2) 12 Eylül yönetiminin **Atatürkçülük** adı altında söylediklerinin ve yaptıklarının **Kemalizm** ya da **Atatürkçülük** ile uzaktan yakından hiçbir **ilgisi yoktur.**
3) **Kemalizm** ya da **Atatürkçülük,** çok kısaca **çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak,** bunun için de **önce çağdaş uygarlığın ileri ülkelerinin sömürüsünden-denetiminden kurtulmaktır.**
4) Çağdaş uygarlık düzeyini, günümüzde **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti** kavramı temsil eder.

Bu yazıda önce, **Atatürkçülüğün, Altı Ok** ile simgeleşen ideolojisinin **yöntemine** işaret ederek konuya devam edeceğim, çünkü **Altı Ok,** bugün de bize ışık tutacak.

Altı Ok, endüstrileşmeyi kaçırmış bir feodal-teokraside, yani bir tarım-din imparatorluğunda, endüstrileşmenin sonuçlarına kısa yoldan varmanın yollarını işaret eder:

Altı Ok'un simgelediği, endüstrileşmenin ürünleri olan **milliyetçilik,** vatandaş bilinci (**halkçılık**); sermaye birikimi, (**devletçilik**); **laiklik,** demokrasi (**cumhuriyetçilik**) ve bütün bunların birlikte uygulamaya konulması olan **devrimcilik,** Endüstri Devrimi'ni yaşamamış bir toplumda, **kısa yoldan laik ve demokratik bir sosyal hukuk devletini üretebilmenin formülüdür.**

Bu hedefe henüz varabilmiş değiliz. Yani Anayasamızda

da yazılı bulunan **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti,** bizim için, gerçekleştirilmiş bir olgu (**fenomen**) değil, henüz **erişilmesi gereken bir hedef** olarak görünmektedir.

İşte tam bu noktada, Türkiye ile **Avrupa Birliği** ilişkileri konusunda ne yapılması gerektiği de açıkça ortaya çıkmaktadır:

Türkiye Cumhuriyeti, **Avrupa Birliği'yle ne bahasına olursa olsun bütünleşmek için değil,** Atatürk'ün koyduğu hedef çerçevesinde **kendi vatandaşlarının refahı ve mutluluğu için** laik ve demokratik sosyal hukuk devletini gerçekleştirmek zorundadır.

Bu hedefe varıldığı zaman, Türkiye zaten çağdaş uygarlık düzeyini yakalamış olacağı için, bu düzeyin 21. yüzyıldaki yansımalarından biri olan Avrupa Birliği'ne **öteki üyelerle eşit bir statü içinde,** otomatik olarak katılacaktır.

Bu katılma, hiç kuşkusuz, çağdaş uygarlık düzeyini hedef olarak gösteren Atatürkçülüğe de ideolojik olarak uygundur.

Peki Türkiye'nin bugün **Avrupa Birliği'**yle yaşadığı sorunların kaynağı nedir ve bunlara Atatürkçülük çerçevesinde nasıl bakılmalıdır?

Türkiye'nin bugün AB'yle yaşadığı sorunların kaynağında **eşitsiz statü** ve AB'nin Türkiye'ye karşı **önyargılı tutumu** yatmaktadır.

Birinci olarak, Türkiye, **Gümrük Birliği'**ne **üyedir** fakat bu **Birliğin karar alma mekanizmasına dahil değildir.**

Yani pazarını AB'nin emrine vermiştir ama bu pazarda ne yapılacağı konusundaki kararlara katılma hakkı yoktur.

Böyle bir statü, bırakın Atatürkçülüğü, **üyelerin eşitliği** ilkesine göre kurulmuş AB çerçevesinde **mantıken bile** kabul edilemez.

İkinci olarak, AB, Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girmesinden dolayı Türkiye'ye karşı doğan yardım yükümlülüklerini yerine **getirmemektedir,** çünkü **Yunanistan veto hakkını kullanarak, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini engellemektedir.**

İşte tam bu noktada, Türkiye ile AB arasındaki can alıcı soruna gelmiş bulunuyoruz.

AB, üye ülkelerin eşit statüye sahip olması ilkesine göre kurulduğu için her üyenin **veto** hakkı vardır. Böylece, AB içindeki her üye ülke, AB'yi doğrudan denetlemektedir.

İşte neredeyse, tüm tarihsel ve siyasal varlığını Türkiye düşmanlığı üzerine kurmuş olan Yunanistan, AB'nin Türkiye'ye **karşı önyargılı** ve **eşitsiz** davranmasının temel nedenidir.

Atatürkçülüğe göre de Türkiye'nin hedefi, "tam ve eşit üye olarak" Avrupa Birliği'dir ama, AB-Türkiye ilişkilerinin bugünkü "eşitsiz" durumu, sadece Atatürkçülüğe değil, hem ulusal onurumuza hem de ulusal çıkarlarımıza aykırıdır.

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ-III

Kemalizm, Atatürkçülük ve Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkileri üzerine yazdığım iki yazı, tahminimin üzerinde yankı uyandırdı.

Bu nedenle bugün burada konuya devam etme kararı aldım.

Zaten Ankara'nın başarılı eski Belediye Başkanı ve AB ile Gümrük Birliği anlaşmasını imzalayan dönemin Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı **Murat Karayalçın** da arayarak çok önemli açıklamalar yaptı.

Önce kendi yazdığım **Altı Ok bugün de bize ışık tutacak** cümlesini biraz açalım.

Bir önceki yazımda Altı Ok'un **kısa yoldan bir çağdaşlaşma reçetesi olduğunu** zaten belirtmiştim.

Altı Ok'un bugün de bize ışık tutacağını söylerken **bu niteliğini, yani kısa yoldan çağdaşlaşma reçetesi olmasını işaret ediyorum, yoksa bütün okların tek tek 1930'lu yılların anlayışıyla uygulanmasını değil.**

Şimdi gelelim Karayalçın'ın açıklamalarına.

Dış politikayı büyük bir titizlikle izlemeyi sürdüren **Karayalçın,** Kemalizm, Atatürkçülük ve Avrupa Birliği üzerine yazdığım ikinci yazıdan sonra aradı ve **beş** önemli açıklama yaptı:

1) Türkiye, Gümrük Birliği'nin karar organı olan Avrupa Birliği'nin siyasal kurumlarında temsil edilmiyor ama, herhangi bir anlaşmazlık halinde "1963 Ankara Ortaklık Anlaşması"na göre **hakeme gitme hakkı var.**

Hakem ise klasik yöntemle belirleniyor: Bir bizim temsilcimiz, bir AB'nin temsilcisi, bir de bu iki hakemin belirleyeceği üçüncü bir kişi.

2) Ayrıca Türkiye, kendi pazarındaki bir sektöre ya da bir ürüne doğrudan zarar verebilecek uygulamaları **tek taraflı durdurma hakkına sahip.**
3) Ama ne yazık ki, bu iki hak da şimdiye kadar hiç kullanılmamış. Karayalçın, burada, **benim bütün uyarılarıma ve ısrarlarıma rağmen,** diye de ekledi.
4) Karayalçın, bugünlerdeki lüks otomobil ithalatının, Türkiye'deki otomotiv endüstrisine doğrudan zarar verdiği, bu nedenle de durdurulması gerektiği kanısında.
5) AB de, veto hakkının, Yunanistan'ın Türkiye'ye karşı tutumunda olduğu gibi, Birliğin çalışmalarını çıkmaza soktuğu anlayışı içinde, gelecekte, siyasal organlardaki karar alma mekanizmasını veto yetkisinin dışına çıkarıp, **çoğunlukla karar alma** ilkesini uygulamaya sokmak istemekte. (Tabii o zaman Birliğin bütünlüğü ne olur, o ayrı bir konu.)

Karayalçın'ın açıklamalarından da anlaşılacağı üzere, hükümetler, AB ile olan ilişkilerimizde yeterince **enerjik** davranmıyorlar. Böylece **dışa bağımlı** hale gelmemiz, aynen **Soğuk Savaş** döneminde olduğu gibi, bugün de, **bizim kendi kararlarımızla** oluşuyor.

Tabii ne 2000'li yılların dünyası eski dünya, ne de 21. yüzyılın Türkiye'si 1930'lu ya da 1940'lı yılların ülkesi.

AB ile olan ilişkilerimizde üç kritik sorunu çözmemiz gerek:

1) Türkiye **laik** ve **demokratik bir sosyal hukuk devleti yapısına** kavuşturulmalıdır. Bu, sadece AB için bir hedef değil, Atatürk'ün de işaret ettiği **çağdaş uygarlık düzeyine** erişmek ve asıl kendi halkımızın refahı ve mutluluğu için gerekli bir amaçtır.

2) Türkiye AB'ye üye olacaksa, bu, öteki üyeler gibi **tam ve eşit bir statü** çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.
3) AB, Türkiye'ye karşı önyargılı davranmasının önemli nedenlerinden biri olan Yunanistan ögesini dengeleyecek önlemler almalı ve ayrıca her türlü önyargısından kurtulmalıdır.

Sonuç olarak ben, AB ile bütünleşmenin, **Kemalizmle** (ya da **Atatürkçülükle**) çelişen bir tarafı olmadığını ama bu bütünleşmenin, **tam ve eşit üyelik** koşulları çerçevesinde gerçekleşmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ayrıca, hemen eklemeliyim: **Ulus devlet** kavramı da, ne AB içinde son bulmuştur ne de yakın gelecekte Türkiye'de son bulacaktır. Bu açıdan da AB ile Türkiye arasında bir **çelişki görmüyorum.**

Çelişki, **kendi ulus devlet yapılarını kıskançlıkla koruyanların**, etnik ayrımcılık ve şeriatçılık konularında **çifte standart kullanarak** Türkiye'ye hakemlik taslamalarındadır.

AVRUPA BİRLİĞİ'NE "ONURLU VE BAŞI DİK" GİRİŞ NE DEMEK?

Avrupa Birliği'ni geleceğin bir **uygarlık projesi** olarak görüyorum. Türkiye'nin de mutlaka bu projede yer alması gerektiğini düşünüyorum. Ama aşağıda **on madde** altında özetleyeceğim sorunların, **Avrupa Birliği** içindeki yerimizi **eşit ve onurlu** bir üye olarak almamızı engellediği inancındayım. Çünkü ben **teslimiyetçi bir Tanzimat münevveri** değil, **çağdaş bir Cumhuriyet aydınıyım.**

Cumhuriyet gazetesinde **"Aydınlanma"** sütununda ve **"Medya Notu"** köşemde yazdığım yazılardan pek çok yansıma alıyorum.

Eksik olmasınlar, değerli okurlarımız *Cumhuriyet*'i satır satır okuyor ve sık sık da olumlu ya da olumsuz düşüncelerini hem yazarlara hem de yazı işlerine iletiyorlar.

Bu yansımalar ister olumlu olsun ister olumsuz, bizlere moral veriyor, okunduğumuzu ve izlendiğimizi hissettiriyor, yaptığımız işin, yani yazdığımız yazılarda savunduğumuz düşüncelerin boşa gitmediğini gösteriyor.

Hepsi sağ olsunlar, var olsunlar.

Geçenlerde elektronik posta kutuma gelen mektuplar arasında bir tanesi özellikle dikkatimi çekti.

Bir okurum, düz mantıkla, **Mademki Avrupa Birliği'ne girmek istiyoruz, oranın koşullarına uyacağız, 'onurlu ve eşit koşullarla' girmek de ne demek oluyor,** diye soruyor.

Benim, **AB'ye tabii ki girmeliyiz ama onurlu ve eşit koşullarda** yaklaşımımı sorgulayan mektubun tam metni şöyle:

"Sayın Kongar,

"Siz ve sizin gibi düşünenlerin dillerinden –ve kalemlerinden– düşürmedikleri şu mahut, 'AB üyeliğine evet, ama onurlu ve başı dik...' ifadesi tam olarak ne demektir?

"AB, eğer yasalarınızda idam cezası varsa, toplumunuz içindeki etnik grupların kendi dillerini öğrenmelerini ve kendi dillerinde yazılı ve görsel yayın yapmalarını engelleyen hükümler varsa, AB üyesi olamazsınız, diyor.

"Siz ne diyorsunuz? Biz idam cezasını kaldırmayız ve anadil üzerindeki hak kısıtlamalarını koruruz, bu bizim için bir onur ve başımızı dik tutabilme göstergesidir. Bizi alacaksanız böyle alm mı, diyorsunuz?

"Açıklarsanız, ben ve benim gibi düşünenleri –yani ülkemiz için AB üyeliğinden başka hiç bir çıkış yolu göremeyenleri– aydınlatmış olursunuz.

"Şonsuz saygılarımla. B. A."

Adını açıkça yazmış olan sayın okurumdan izin almadığım için ismini B.A. olarak belirttim.

Sayın okurum, özetle, **Bir kulübe girmek istiyorsanız, o kulübün koşullarına uymanız gerekli. Onur ve eşitlik adına bu koşulları reddediyorsanız, oraya girmek istemiyorsunuz demektir,** demeye getiriyor.

Örnek olarak da idam cezasını ve Kürtçe eğitim ve yayın yasağını gösteriyor.

Bana da, **Siz ve sizin gibi düşünenler...** diyerek, bu **onurlu ve başı dik** ifadesini açıklamamı istiyor.

Anlaşılan, değerli okurumun da **kafası karışmış.**

Ben, okurumun öne sürdüğü gibi **benim gibi düşünen** başkaları var mı, bilemem, ama bu konudaki kendi düşüncelerimi net ve açık olarak ortaya koyayım:

Bence idam cezası derhal kaldırılmalıdır.

Türkiye şimdiye kadar idam cezasını çoktan kaldırmalıydı.

Avrupa Birliği için değil, kendisi için.

Bu konuda çok uzun yıllar boyunca, gerekçelerini de belirterek birden çok yazı yazdım. (Meraklısı, *Cumhuriyet* gazetesi arşivine ya da benim internet siteme bakabilir.)

Türkiye, devletin hiçbir gerekçeyle hiçbir koşulda insanın canını almadığı bir devlet olarak, vatandaşlarına örnek olmalıdır.

Cinayetleri önlemenin de, terörle mücadele etmenin de en güzel yolu, devletin ölüm cezasını kaldırmasıdır.

Böylece, vatandaşlarına hiçbir gerekçeyle insanın canına kıyılmasının doğru olmayacağını öğretmiş olacaktır.

İdamı kaldırmış bir ülke olarak, gerek **töre cinayetleri** adı altında toplumumuzu kemiren bir ilkellikle, gerekse insanın canına kasteden terör eylemlerinin **kurtarıcı** rolündeki yanlış ideolojileriyle daha iyi başaçıkabiliriz sanıyorum.

Bence, isteyen Kürtçe eğitim ve yayın yapabilmelidir.

Tabii üniter bir devlette, bu iş devletin zorunlu görevleri arasında olamaz.

Devlet ancak isterse bu konuda hizmet verir.

Ama isteyen vatandaşlar hangi dilde olursa olsun, yayın da yapabilir, eğitim de verebilir.

Evet, benim AB'nin asıl üzerinde durduğu söylenen iki **çıban başı** konu hakkındaki kişisel görüşlerim böyle.

Ayrıca, genel olarak ülkemizdeki demokrasinin yetersiz olduğunu ve temel hak ve özgürlükler ile katılımcı demokrasinin mutlaka geliştirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Yıllardır bu konuda yazdığım yazılar ve yayımladığım kitaplar ortada.

(Nitekim bu yazının yazılışından, elinizde tuttuğunuz kitabın yayınlanışına kadar geçen zaman içinde, Meclis, AB reform paketini kabul etti ve bu sorunlar ortadan kalktı.)

Türkiye-AB İlişkilerinde Eşitlik Nerelerde Bozuluyor?

Şimdi gelelim benim deyimimle **onurlu ve eşit koşulların** ne demek olduğuna.

Birinci olarak, Gümrük Birliği anlaşması çerçevesinde, Türkiye, AB'nin karar organlarında yer almadığı halde, bu organlarda alınan kararlara göre yönetilen **Gümrük Birliği**'nin üyesidir.

Bu, Türkiye açısından ne öteki üye ülkelerle eşit ne de onurlu bir davranıştır.

Uygulanacak kararlar hakkında söz sahibi olmadan pazarını AB'nin emrine vermiş olmak bir yana, Çin gibi Tunus gibi AB üyesi olmayan ülkelerle Türkiye'nin ilişkilerine konmuş olan AB ambargosu, "öteki üye ülkelerle eşit ve onurlu olmayan" ilave bir engel oluşturmaktadır.

İkinci olarak, Türkiye, Gümrük Birliği anlaşmasının bütün koşullarını yerine getirdiği halde, AB aynı anlaşmadan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemiştir.

AB, Gümrük Birliği anlaşmasının Türkiye'ye verilmesini öngördüğü yardımları yapmamaktadır.

Yani AB, Türkiye ile yaptığı anlaşmadan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyi reddetmektedir.

Bu, Türkiye açısından öteki üye ülkelerle eşit ve onurlu bir durum değildir.

Üçüncü olarak, AB'nin uluslararası anlaşmalara aykırı davranması, Kıbrıs olayında da görülmektedir.

Londra ve Zürih anlaşmalarına göre Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan'ın üye olduğu uluslararası örgütlere, Türkiye'nin ya da Yunanistan'ın izni olmadan katılamaz.

AB, Kıbrıs Rum Yönetimi'nin üyeliği konusunda bu anlaşmaların hükümlerine aykırı davranmaktadır.

Bu, AB-Türkiye ilişkilerinde Türkiye açısından öteki ülkelerle ne eşit ne de onurlu bir durumdur.

Dördüncü olarak, İngiliz Dışişleri Bakanı'nın, **Türkiye'nin**

Güneydoğu sınırları belirsizdir, gibi ve Alman Başbakanı'nın, **AB bir Hıristiyan kulübüdür,** biçimindeki açıklamaları hiçbir eşit üyelik anlayışına sığmaz.

Doğrusu, bu beyanların hangi **eşit ve onurlu üyelik** anlayışını yansıttığını merak ediyorum.

Beşinci olarak, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ulusal anlaşmazlık konuları olan Kıbrıs ve Ege gibi stratejik sorunlarda AB, **Yunanistan'ın sesi** olarak davranmaktadır.

Avrupa Birliği'nin Türkiye ile Yunanistan arasındaki bütün sorunlarda Yunanistan'ın sesi olarak davranışının hangi eşitlik ve onurlu üyelik anlayışıyla bağdaştığını merak ediyorum.

Altıncı olarak, kurulmakta olan Avrupa Ordusu ile NATO arasındaki ilişkilerde, Ankara ile Brüksel arasında varılan anlaşma bir türlü yürürlüğe girememektedir.

Çünkü Atina, bu anlaşmaya karşı tavır koymuştur.

Bu anlaşmanın Atina tarafından engellenmesinin hangi **eşitlik ve onurlu üyelik** davranışıyla açıklanabileceğini anlayamıyorum.

Yedinci olarak, bütün dünya teröre karşı savaş ilan etmişken, AB üyesi ülkelerdeki **ETA** gibi, **IRA** gibi terör örgütleri AB siyaseti ve hukuku içinde dışlanmışken, Türkiye'deki **PKK (KADEK)** ve **DHKPC** gibi terör örgütlerinin ve demokrasiye karşı savaş açtıklarını açıkça ilan eden **radikal siyasal İslamcı örgütlerin** AB içinde ülkelerde hoşgörüyle karşılanmaları ve desteklenmeleri, Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye karşı bir önyargısını yansıtmaktadır, diye düşünüyorum.

Avrupa Birliği'nin bu çifte standartlı davranışının hangi eşitlik ve onurlu üyelik anlayışıyla izah edilebileceğini anlayamıyorum.

Sekizinci olarak, Avrupa Birliği, kendisiyle uzaktan yakından hiçbir ilişkisi olmayan, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı-Rus Savaşı çerçevesinde **Rusya tarafından kışkırtılan** Osmanlı Ermenileri ile Osmanlı tebaası olan Türkler ve

Kürtler arasındaki çarpışmaların yol açtığı **karşılıklı katliamları**, bir **Ermeni Soykırımı** tasarısı haline getirerek, bu tasarının Avrupa Parlamentosu tarafından benimsenmesini sağlamıştır.

Tarihi saptıran ve Türkiye'ye karşı kesin bir önyargıyı yansıtan bu tasarının, Avrupa Parlamentosu tarafından benimsenmesinin, hangi eşitlik ve onurlu üyelik anlayışıyla açıklanabileceğini merak ediyorum.

Dokuzuncu olarak, Avrupa Birliği, Türkiye hariç, öteki aday ülkelerden vizeyi kaldırmış durumdadır.

Bir Bulgar, bir Polonyalı, Avrupa'ya elini kolunu sallayarak giderken, Türkiye'ye uygulanan ve gittikçe de zorlaştırılan Avrupa ülkeleri vizelerinin hangi eşitlik anlayışı içinde değerlendirilebileceğini anlamıyorum.

Onuncu olarak, Almanya, Avrupa Konseyi'nin azınlıklar konusundaki kararına, kendi ülkesindeki azınlıkları kendisinin belirleme hakkını saklı tuttuğunu belirterek, çekince koymuş ve bu hakkını kendi ulusal egemenlik anlayışı içinde tek başına kullanmıştır.

Buna karşılık Türkiye'de, Lozan Antlaşması'yla belirlenmiş olan azınlıklar dışında başka azınlık gruplarının da bulunduğu iddiası, başta Almanya olmak üzere, AB ülkeleri tarafından ısrarla ileri sürülmektedir.

AB'nin Türkiye'ye karşı, "kendi azınlığını ben belirlerim, senin azınlığını da ben belirlerim" anlayışı içindeki bu tutumunun hangi eşitlik ve onurlu üyelik anlayışıyla bağdaşabileceğini merak ediyorum.

Tanzimat Münevveri ile Cumhuriyet Aydını Farkı

Değerli okurlarım, ben Avrupa Birliği'ni sadece bir siyasal, stratejik ve askeri birlik ya da bir ekonomik bütünleşme olarak değil, geleceğin bir **uygarlık projesi** olarak görüyorum.

Türkiye'nin zorunlu olarak bu projeye katılması gerekti-

ğine ve eninde sonunda layık olduğu yeri alacağına inanıyorum.

Bu görüşümü de şimdiye kadar pek çok yerde, açık ve net bir biçimde, sözlü ve yazılı olarak ifade ettim.

Ama ben Türkiye'nin bu projedeki yerini ancak eşit ve onurlu bir üye olarak alabileceği ve yukarıda **on madde** altında özetlediğim konuların hem eşitlige hem de onurlu üyeliğe aykırı olduğu inancındayım.

Bu konuları da yerli ya da yabancı herkesle, yurtiçinde ya da yurtdışında her yerde, her koşul altında açıkça tartışmaya hazırım.

Çünkü ben, aşağılık kompleksleri içinde kıvranan **teslimiyetçi bir Tanzimat münevveri** değil, Türkiye'nin, **Mustafa Kemal Atatürk**'ün önderliğinde, 20. yüzyılın en büyük siyasal ve kültürel devrimini gerçekleştirmiş olduğunun bilincini taşıyan **çağdaş bir Cumhuriyet aydınıyım**.

FATİH TERİM VE PROF. DR. MURAT KARAÇORLU

Türkiye'nin en önemli sorunu **altyapı eksikliği**.

Spordan eğitime, karayollarından hastanelere dek, pek çok alanda, **ülkenin altyapısı** Batı standartlarının çok altında.

Ne tesis var, ne kural, ne de gelenek.

Bu durum pek çok alandaki üretimi ve dolayısıyla başarıyı da etkiliyor pek doğal olarak.

Çünkü, baş döndürücü bir hızla değişen teknolojiyi kullanmak için, onun gerektirdiği altyapıya, yani en azından o teknolojiyi destekleyecek olan tesislere, bilgi birikimine ve kültüre sahip olmak gerekiyor.

Oysa, endüstrileşmeyi kaçırmış bir imparatorluğun mirasçıları olan bizler, Batı uygarlığını yakalamak için gösterdiğimiz olağanüstü çabaya karşın, henüz fiziksel olarak da, kültürel olarak da, endüstrileşmenin gerektirdiği **altyapı birikimini** oluşturabilmiş değiliz.

Demokrasi ve insan hakları sorunlarımız da bu eksikliğimizden kaynaklanıyor, nobeli alan bir bilim insanımızın ya da bir edebiyatçımızın olmaması da.

Hele, örneğin futbol gibi, spordaki altyapı yetersizliğinden çok etkilenen ve üstelik de takım çalışması gerektirdiği için, azgelişmişliğin gösterişçi bireyciliğini aşamayan bir kültürün egemenliğinde gelişmesi engellenen alanlarda uluslararası başarı çok zor.

Bu açıdan *Galatasaray*'ın UEFA Kupası'ndaki başarısının anlamı çok derin.

Çünkü, gerçekten hakkıyla ün kazanan insanlarımıza bak-

tığımızda, bunların genellikle bireysel çabaların öne çıkabildiği uğraşı alanlarında sivrildiklerini görüyoruz.

Örneğin, **Leyla Gencer**. Kendi sesi ve çalışmasıyla bizim bütün engellemelerimize karşın, görevinden istifa edip İtalya'da evrensel başarıya ulaştı.

Örneğin **Gazi Yaşargil**. Zihin mükemmelliğiyle el becerisinin senfonik bir uyumunu gerçekleştirerek, İsviçre'de uluslararası bir beyin cerrahı oldu.

Dikkat ederseniz, (aralarına başka başarılı kişileri de katabileceğimiz) bu her iki örneğin ortak özellikleri olarak, bireysel nitelikler ve başarıların yurtdışında gerçekleşmiş olması öne çıkıyor.

Çünkü azgelişmiş ülke niteliklerinden kaynaklanan altyapı eksikliklerimiz, insanların ancak ve sadece bireysel özelliklerine bağlı çabalarıyla başarı kazanmalarına izin verebiliyor. Yani bir bireyin başarısına yol açan bir **altyapı** ya da bir **ortak çaba** desteğinden söz etmek olanağı hemen hemen yok.

Üstelik bireysel yetenek ve çabalarıyla sivrilmekte olanları da derhal, bacaklarından tutup aşağı çekmekte ve her türlü başarıyı durdurmakta da çok deneyimliyiz.

Her türlü olanaksızlığa karşın, bireysel başarıyı evrensel standartlarda yakalamış olanları, bireysel kıskançlıklara dayalı, ilkel menfaatler uğruna sergilenen ayak oyunları ve eskimiş ya da yanlış mevzuat gerekçeleriyle engelliyoruz.

Bu açıdan **Galatasaray** örneğinde olduğu gibi, azgelişmişliğin bu tuzaklarından kurtularak bir **takım** zaferi kazanan **Fatih Terim**'i kutlamak gerek.

Terim, bütün altyapısal ve kültürel yetersizliklerimizi aşarak, takımı başarıya götürdüğü için gerçekten övgüye değer.

İşte bugün burada sözünü etmek istediğim ikinci kişi olan **Prof. Dr. Murat Karaçorlu** da **uluslararası standartlarda** başarıyı yakalamış bir göz cerrahı.

Hem **vitroretinal cerrahi**de, hem de gözle ilgili başka bazı özel uzmanlık alanlarında **Gazi Yaşargil**'in başarısına doğru ilerleyen bir bilim insanı.

İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nde bir öğretim üyesi.

Başarıları sadece cerrahi becerisiyle sınırlı değil. Yayınları ve katkıları uluslararası düzeyde kullanılan bir araştırmacı.

Biliyorsunuz, Türkiye'deki kıskançlıkları ve ayak oyunlarını vurgulamak için söylenmiş bir söz vardır: **Hiçbir başarı cezasız kalmaz.**

Bakalım, bugün bir **ulusal kahraman** muamelesi yaptığımız **Fatih Terim**'in ve ona oranla pek az insanın tanıdığı, ama başarısı hiç de ondan aşağı kalmayan uluslararası değerimiz **Prof. Karaçorlu**'nun yaşamöyküleri nasıl gelişecek?

Her iki insanın yaşamlarının geri kalan bölümlerini hep birlikte izleyeceğiz.

TOPLUMBİLİM AÇISINDAN TÖRE, ŞERİAT VE EVRENSEL HUKUK

Töre, göçebelik döneminin değerler sistemini simgeler.

İnsanlar **aşiret** halinde yaşarlarken, **töreye** bağlıdırlar.

Aşiretin esenliği, liderin ve halkın **töreyi** sürdürmesiyle sağlanır.

Töresiz bir aşiret, bir boy, tarihin karanlıklarında kaybolup gitmeye mahkûmdur.

Bu açıdan **töreye bağlılık, göçebelik dönemini** yaşayan insanlar için bir **ölüm-kalım** sorunudur.

Daha sonra **yerleşik kültür** dönemi gelir.

Yerleşik kültürün temelinde Tarım Devrimi yatar.

Toprağa yerleşerek onu ekip biçmeye başlayan insanoğlu, böylece kentler kurar, feodal imparatorluklar yapısına terfi eder.

Tarım Devrimi, toprak ağalığını ve tek tanrılı dinlerin egemenliğini de getirir.

Bu dönemde insanları bir arada tutan inanç sistemi, değerler ve kurallar, artık tek tanrılı dinlerin esasları, yani şeriattır.

Şeriat, toprağa ve tek tanrılı dinlere dayalı feodal imparatorlukların değerler sistemini, kurallarını yansıtır.

Feodal imparatorluklar döneminde, yani tek tanrılı dinlerin ve toprak ağalarının egemen olduğu dönemde, bir önceki göçebe aşiret döneminin değerler sistemi, yani töresi, şeriatıyla çatışmadığı ve çelişmediği alanlarda egemenliğini sürdürür.

Aslında tek tanrılı dinlerin "şeriat" dönemi de, feodal nitelikli olduğu, yani "ağalığa" dayalı olduğu için, "aşiret döneminden" gelen ve "aşiret reisine bağlılık" üzerine kurulu töre,

cemaat yaşamının pek çok alanında, tek tanrılı dinlerin şeriatıyla çatışmaz, çelişmez, tam tersine ona destek verir.

Toprak kölesi olan köylü, ağasına, hem aşiret dönemi töresi, hem de tek tanrılı dinlerin getirdiği şeriat çerçevesinde itaat eder. Böylece töre pek çok alanda şeriatla uyum içinde yaşar.

Kimi zaman, töre ile şeriat çatışır ve böylece, pek çok kabile, aşiret ya da boy, ana dinin içinde yeni mezheplerin, yeni tarikatların kaynağı olur.

Aslında dikkat edilirse, töre ile şeriat çatışması gibi görünen olayların tümü, şeriat adına hüküm süren yönetici ile bir aşiretin, kabilenin veya bir boyun yöneticisinin çıkarlarının çatışması, yani siyasal çelişkidir.

Derken, insanoğlu Endüstri Devrimi'ni gerçekleştirir.

Yönetici sınıf olan toprak ağaları ile din adamlarının ve onların kölesi durumundaki toprağa bağımlı köle köylülerin yerini, toprak ağalarının kalıntıları olan asillerin ve din adamlarının yanında yönetime el koyan sermaye sınıfı ve özgür vatandaşlığa doğru hızla yürüyen kentli işçiler ve öteki kentliler alır.

Bu sırada artık ulusçuluk akımları da gelişir ve insanları bir arada tutan değerler sistemi, töre ve şeriat yanında "milliyetçilik" olarak da ortaya çıkar.

Endüstri Devrimi, milliyetçilik aşamasında kalmaz.

Yaygınlaşan özgürlükçülük akımları, "insan hakları" devrimini ve "demokrasiyi" getirir.

Bu aşamada, "sanayi toplumlarının" değerler sistemi "hukuk"la belirlenir: Kaynağını hem töreden, hem şeriattan, hem de milliyetçilikten alan, ama esas felsefesi "devlete, vatandaşlık bağıyla bağlı olan her bireyi eşit sayan hukuk."

Töre, aynı aşiretten olanları, öteki insanlardan üstün tutar.

Şeriat, aynı dine ya da mezhebe bağlı olanları diğer insanlardan üstün görür.

Milliyetçilik ise iki ayrı çizgide gelişir:

Birinci çizgide ırkçılık, aynı ırktan olanları diğer insanlardan üstün tutar.

İkinci çizgi olan demokrasi, herkesi din, dil, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin eşit kabul eder.

İşte "evrensel hukuk", "demokratik aşamanın" değerler sistemini simgeler.

Her ülkenin "demokratik hukuk" kuralları içinde töre, şeriat ve milliyetçilik izleri bulunsa da, "çağdaş-evrensel hukukun" temel felsefesi, her vatandaşı eşit saymaktır.

"Vatandaşlık hukuku"nu, milliyetçilik adına yorumlamak, veya onu şeriat hukukuyla değiştirmeyi istemek ya da töreyi onun yerine koymaya çalışmak, Türkiye'yi çağın gerisine götürmek istemekle eşanlamlıdır.

İlgililerin bilgisine...

AHMET NECDET SEZER'İN SEÇİMİNDE GÖZDEN KAÇANLAR

Biz, uzun dönemli süreçleri incelemeye çalışan tarihçi ve toplumbilimci yazarlar, bazı olayları, incelediğimiz oluşumların simgeleri olarak kullanmaya meraklıyızdır.

Bunun dünya tarihi bakımından en güzel örneği, çok uzun bir süreci kapsayan **Fransız Devrimi**'nin başlangıcı olarak **Bastille** hapishanesinin zaptının kabul edilmesidir.

Ulusal tarihimiz açısından en klasik örnek ise, **Kurtuluş Savaşı**'nın başlangıcı olarak, **Mustafa Kemal**'in **Samsun**'a ayak basmasının kabulüdür.

Türkiye, 1989'da **Berlin Duvarı**'nın yıkılmasıyla simgelenen **Soğuk Savaş** döneminin **kapanmasından** sonra yepyeni bir döneme girdi.

Önce **Susurluk** olayıyla, ülkücü katillerin ve uyuşturucu kaçakçılarının, karanlık politikacı ve bürokratlarla oluşturdukları, devlet içinde yuvalanmış olan **çeteler** açığa çıktı.

Daha sonra, ilk kez, geniş halk kitleleri, **"sürekli aydınlık için bir dakika karanlık"** eylemiyle **çetelere karşı** tavır koydu.

Geniş halk kitlelerinin bu tavrı, zaman içinde, **"Türkiye laiktir, laik kalacak"** sloganı çerçevesinde, **şeriat devleti özlemlerine** karşı, Türkiye'de **tarihin kaydettiği en büyük sivil toplum direnişine dönüştü.**

Derken 28 Şubat 1997'de, Milli Güvenlik Kurulu, resmen, **Soğuk Savaş**'ın bittiğini onayladı.

Komünizm, **birinci öncelikli tehdit** olmaktan çıktı, yerini **Şeriat devleti özlemlerine, ırkçı faşizme** ve **çetelere** bıraktı.

Bu çerçevede, çok uzun süredir ilk kez, içinde bir astsuba-

yın da bulunduğu ve **milliyetçi ideoloji** şemsiyesi altında örgütlenen çetelerden birinin düzenlediği bir suikast aydınlatıldı.

Akın Birdal'a karşı girişilen suikastın sorumluları yakalandı.

Derken, **Abdullah Öcalan**, paketlenerek Türkiye'ye teslim edildi ve yargılanarak mahkûm oldu.

Bu arada **tarikat şeyhlerinin** halkı nasıl istismar ettikleri, kamuoyuna, görüntülü delillerle açıklandı.

Kamu ihalelerinde ve özelleştirme çerçevesinde, **çetelerin** ticaret yaşamı ve **politikacılarla olan kirli ilişkileri** aynı biçimde yadsınamaz ses bantları ve görüntülü kasetlerle kamuoyuna yansıdı.

2000 yılının başında **Hizbullah** denilen ve insanları din adına inanılmaz işkencelerle katleden terör örgütü açığa çıkarıldı.

Ayrıca, 28 Şubat'tan sonra, eğitimin çağdaşlaşması yolundaki bazı girişimler, çok yetersiz de olsa, gündeme geldi.

İşte bütün bu olaylar, **28 Şubat 1997**'den, yani **Sovyetler Birliği**'nin çöktüğünün ve **Soğuk Savaş'ın dünyada artık sona erdiğinin** nihayet **Türkiye'de de kabul edilmesinden** sonra, ülkenin yeni bir değişim sürecinin içine girdiğini belirtiyor.

Biz buna kısaca, **demokratikleşme süreci** diyebiliriz.

Bu süreç, genel olarak toplumda, özel olarak da hukukta ve siyasette, **normalleşme** süreci olarak da adlandırılabilir.

Soğuk Savaş'ın dünyada sona ermesinden sonra, Türkiye'de de **Soğuk Savaş**'ın ürettiği **bürokrasi-mafya-tarikat-ticaret-siyaset** beşgenine karşı diyalektik olarak gelişen **hukuk devleti arayışlarının** ve **şeffaf demokratik siyasete duyulan özlemlerin** belirginleştiği bir dönem yaşıyoruz.

Temiz siyaset ve **hukuk devletinin egemenliği** başlıkları altında formüle edilebilecek bir hedefe, yani hem **siyasetteki yozlaşmayı** hem **hukuk devletindeki erozyonu** hem **medya-**

daki tekelleşmeyi ve haksız rekabeti önlemek ve sonuç olarak **demokratikleşen bir toplum hedefine** yönelmek isteyen **yepyeni bir Türkiye** var önümüzde.

Cumhurbaşkanlığına, Anayasa Mahkemesi Başkanı **Ahmet Necdet Sezer**'in seçilmesini çözümleyenler, genellikle, yukarıda çok kısa olarak özetlediğim bu sürecin farkında değiller.

Hatta bazıları, tam tersine, bu seçimi, 28 Şubat sürecinin karşıtı olarak bile algılıyorlar.

Oysa bu seçim bence, **Soğuk Savaş**'ın Türkiye'de de bittiğini vurgulayan ve artık gerçekten **demokratikleşmenin esas aracı olan hukuk devleti kavramının** egemenliğine doğru yol aldığımızı gösteren, 28 Şubat'tan sonraki ikinci simgedir.

OLUMLU BİR TOPLUMSAL HİSTERİ: GALATASARAYMANİA

Galatasaray futbol takımının UEFA şampiyonlar kupasını kazanmasından sonra, Türkiye bir **Galatasaraymania** yaşıyor.

Olaya soğukkanlı bir biçimde baktığımızda şunları görüyoruz:

Dünya futbol topluluğunda tarihsel olarak söz sahibi olan üç tür takım vardır:

1) **Gelişmiş ülke takımları.** Bunlar İngiltere, Almanya gibi, gelişmiş endüstri ülkelerinin takımlarıdır. Gelişmiş nitelikleri, futbolda da sürekli olarak iddia sahibi olmalarına yol açar.
2) **Diktatörlük rejimlerinin takımları.** Bunlar, eski Sovyetler Birliği gibi futbolun, rejimin ideolojik propagandası için kullanıldığı ve bu amaçla da devletin tüm olanaklarının tahsis edildiği ya da İspanya ve Portekiz gibi, diktatörlerin, faşist rejimlerine halkın desteğini sağlamak için, milliyetçiliği futbol aracılığıyla körükledikleri, toplumu ünlü **üç f (futbol, fado, fiesta)** formülüyle uyuşturdukları ülkelerin takımlarıdır.
3) **Latin Amerika takımları.** Bunlar, melez ırkın spora yatkın özellikleriyle de desteklenen, ayrıca ataları İspanya ve Portekiz gibi, kimi zaman diktatörlerin de, halkı uyutmak ve milliyetçilik çizgisindeki ideolojik baskıyı sürdürmek için futbolu destekledikleri ülkelerin takımlarıdır.

Türkiye bu her üç grubun içinde de yer almamaktadır.

Çünkü Türkiye, ne henüz gelişmiş bir endüstri ülkesidir ne futbola özel önem veren bir diktatörlük ne de nüfusunun genel nitelikleri futbola özellikle yatkın bir otoriter ülke.

Dolayısıyla Türkiye, dünya futbol liginde kendi başına bir kategori oluşturmaktadır: Batı modeline göre gelişmekte olan bir ülke kategorisi.

Aynen tek ve biricik demokratik ve laik bir Müslüman ülke olarak, dünya demokrasi liginde de kendi başına bir kategori oluşturduğu gibi.

İşte "Galatasaraymania"nın birinci nedeni Galatasaray'ın, Türkiye'nin ekonomik, siyasal ve toplumsal olarak erişmek istediği hedefe, bir futbol takımı olarak varmış olmasıdır.

Böylece Osmanlı döneminde başlayan ve üç yüz yıldır süren **Batılılaşma, uygarlaşma, çağdaşlaşma** hedefine yönelik çabaların, bu hedefe varan bir başarısı ve simgesi olmuştur.

Galatasaraymania'nın ikinci nedeni, bu toplumsal tepkinin önce medya, sonra belediyeler ve hükümet, yani devlet tarafından **örgütlü biçimde desteklenmesidir.**

Leeds maçıyla başlayan bir **toplumsal ve siyasal tepki,** dalga dalga tüm bireyleri kucaklamış, tüm toplumu sarmış, bireysel tepkiler medya başta olmak kaydıyla, tüm resmi ve gayri resmi örgütler tarafından desteklenerek toplu hale dönüştürülmüştür.

Galatasaray'ın başarısının altında, henüz ülkemizde yerleştiremediğimiz ama filizleri görülen şu ögeler yatmaktadır:

1) Bireysel **yıldız sistemine** karşı, **takım ruhu.**
2) Kısa dönemli, saman alevi gibi sönecek **geçici ve tesadüfi başarı hedeflerine** karşı, **uzun dönemli yapısal gelişmeyi hedefleyen sistematik yöntem.**
3) Yönetimde **sık sık değişen yaklaşımlara ve yöneticilere** karşı, **istikrar.**
4) Köşe dönmecilik, adam kayırma ve kişisel iltimas gibi **fırsatçı ilişkilere** karşı, **sürekliliği olan, güvene dayalı ve liyakat esasına göre geliştirilmiş bir ilişkiler ağı.**

Dikkat edilirse, bütün bu özelliklerin, genellikle **gelişmiş endüstri ülkelerinin** nitelikleri olduğu ve ülkemizde bunların tohumları atılmış olmakla birlikte, henüz toplumsal olarak uygulamada yaygın olarak kullanılan ilkeler olmadıkları görülür.

Nitekim ülkemizi **haklı olarak** etkileyen **Galatasaraymania'nın, zaferi kutlamak için atılan kurşunlarla ölümlere yol açması,** Galatasaray'ın sahip olduğu bu özelliklerin toplum tarafından benimsenebilmesi için daha **kırk fırın ekmek yememiz** gerektiğinin en belirgin örneğidir.

Dilerim, **Galatasaraymania,** Galatasaray'ın toplumun genel düzeyine **geri çekilmesiyle değil,** tüm ülkenin Galatasaray'ın başarı düzeyine doğru **yükselmesiyle** sonuçlanır.

Bu hedef, **Galatasaraymania'nın,** bu güzel histerinin yaratılmasında rol alanlar tarafından, olumlu değerlerin toplumа aşılanmasında kullanılabildiği oranda ulaşılabilir hale gelecektir.

Neden, **"Zaferi silahla kutlamayalım!"** sloganıyla işe başlamıyoruz?

İnsan yaşamından daha mukaddes bir değer var mı toplumda?

ÜÇÜNCÜ "F" FATİMA'NIN ANLAMI VE ÖNEMİ

Cumhuriyet gazetesi bir okul, bir üniversite.

Sadece yazarlarıyla değil, okurlarıyla da bir üniversite.

Ben *Cumhuriyet* yazarı olana dek, sadece yazarları okuyarak bu eğitim kurumundan yararlanıyordum.

Şimdi yazar oldum ve okurlardan da yararlanıyorum.

Aydın *Cumhuriyet* okuru yılmaz; eksik ya da yanlış gördüğü bir nokta için, sadece gazetenin santralını bombardıman etmekle kalmaz, bir türlü kurtulamadığınız vicdanınız gibi sizi her yerde izler ve sonunda size ulaşarak eğitiminize katkıda bulunur.

Cumhuriyet'te yazmaya başladığım 1996 yılından beri, okurlarımdan öğrendiklerim, neredeyse yazar arkadaşlarımdan öğrendiklerim kadar çok, diyebilirim.

Şimdi gelelim **Fatima**'ya.

Kuledibi Hastanesi hekimlerinden **değerli okurum Ali Rıza Sığırcı**, benim "Galatasaraymania" başlıklı yazımda İspanya ve Portekiz'e yollama yaparak belirttiğim, faşist rejimlerin kullandığı **üç f** formülünün, **futbol, fado, fiesta** değil, **futbol, fado, Fatima** olduğunu söyledi.

Değerli okurum, ayrıca, bu formülün genellikle sanıldığı gibi İspanya diktatörü **Franco** tarafından değil, Portekiz diktatörü **Salazar** tarafından icat edildiğini de ekledi.

Söyledikleri sadece gerçeğe değil, mantığa da uygundu. Çünkü **fado** zaten müzik olarak **eğlenceyi** de simgeliyor ve **fiesta**'nın yerini de tutuyordu. Okurumun belirttiği gibi bu **uyutma formülünün** üçüncü ögesi, **Fatima**'nın simgelediği **din** idi.

Ben de zaten "Galatasaraymania" yazımın *Cumhuriyet*'te yayımlanacağı pazartesi günü için, **kongar.org** adresindeki **internet sitemi,** her hafta yaptığım gibi yenilerken, **Güncel** bölümünde Vatikan'ın yaptığı son açıklamayı gündeme getirmiş ve Türkiye'deki terör eylemlerini tüm boyutlarıyla çözümlemek isteyenlerin, **Fatima'nın üçüncü sırrı**'na dikkat etmelerini salık vermiştim.

Böylece, Türkiye'de, din kökenli çetelerin ve cinayetlerin gündeme yerleştiği bir sırada, bu eylemlere uluslararası gizli örgütler düzeyinde verilen desteklerin de hesaba katılabilmesi için, Katolik Kilisesi'nin açıklamasıyla iyice belirginleşen, **Soğuk Savaş** döneminde Sovyetler Birliği'ni çökertmeye yönelik **bir Komünizm karşıtı ideoloji olarak din**'in kullanılma stratejisine dikkat çekmek istemiştim.

Benim, internet sitemde dikkati çekmeye çalıştığım nokta, **Ali Rıza Sığırcı**'nın bu sütunda yayımlanan yazım hakkındaki uyarısıyla birdenbire "Aydınlanma" başlığı altında bütünleşti.

Konunun genel çizgilerini şöyle özetleyebilirim:

1945 yılından itibaren tüm dünyayı pençesine alan **Soğuk Savaş,** Batı Dünyası'nın, **Sovyetler Birliği**'ne karşı **silah teknolojisi üstünlüğü, piyasa ekonomisinin verimliliği, uzay yarışı, demokratik hak ve özgürlüklerin yaygınlaştırılması, tüketim kalıpları açısından yükselen beklentiler devrimi** gibi stratejileri kullanmasına yol açmıştı.

Sovyetler Birliği'ne karşı kullanılan **ideolojik ögelerin** başında ise **din** ve **milliyetçilik** geliyordu.

Tabii ki önce yaygın olarak Ortodoksluk, sonra Katoliklik, daha sonra da İslam. Aslında gerek Hıristiyanlık, gerekse Müslümanlık, **ateist** (dikkat, **laik** değil, **ateist**) nitelikli Sovyet rejimine karşı ittifak içindeydiler.

Üstelik **din,** Sovyetler'i sadece **içerden** çökertecek bir **protesto ideolojisi** olarak değil, **dışarıdan** da kuşatma altına alacak bir **yeşil kuşak** (Türkiye, İran, Afganistan, Pakistan) oluş-

turmak için kullanılıyordu. Özellikle **yeşil kuşak** açısından İslam dini, ilgili ülkeleri birleştiren bir ideoloji olarak özel bir önem taşıyordu.

İşte Portekiz'deki **Fatima** kasabasında 13 Mayıs 1917 tarihinde meydana geldiği ve altı ay süreyle her ayın 13'ünde tekrarlandığı öne sürülen **mucize,** yani **Meryem Ana**'nın ihtiyar bir kadın kılığında üç köylü çocuğa görünmüş olması, bu çerçevede, sadece **Katolik Kültür**'ün bir ögesi olarak değil, hem **Salazar**'ın genel politikası hem de **Soğuk Savaş** açısından büyük önem taşıyan bir olay haline getirildi.

Üstelik de olayın üstünden 13 yıl geçtikten sonra, tam da **Salazar**'ın Portekiz'deki siyasal yetkileri elinde topladığı 1930 yılında.

FATİMA MUCİZESİ BİZE DE YOL GÖSTEREBİLİR Mİ?

Önce hemen belirtmeliyim ki, burada söz konusu olan **Fatima,** bir insanın ismi değil, bir kasabanın adı.

Bu nedenle bazı köşe yazarlarının, **Hazreti Fatima** ya da **Azize Fatima** gibi sözleri yanlış.

Önce **Fatima** olayını anlatalım.

13 Mayıs 1917 tarihinde Portekiz'in **Fatima** kasabasında üç köylü çocuk, **Meryem Ana**'yı gördüklerini iddia eder.

İddialarına göre, **Meryem Ana,** altı ay süreyle her ayın 13'ünde kendilerine görünmüş ve bazı şeyler söylemiştir.

13 Ekim 1917'deki son görünüşünde, kasabaya akın eden 70.000 kişinin gözünün önünde **güneşin dans ettiği** öne sürülür.

Kilise önce bu iddiaları ciddiye almaz.

Fakat **Salazar**'ın siyasal olarak kabinedeki yetkileri elinde topladığı 1930 yılında, olaydan tam 13 yıl sonra, kasabanın bağlı olduğu **Leiria** yöresinin Piskoposu, **Meryem Ana**'nın çocuklara görünme **mucizesinin inanılır nitelik taşıdığını** ilan eder.

Papa IX. Pius, yöreyi ziyaret edenleri takdis eder.

Meryem Ana'nın çocuklara göründüğü öne sürülen yerde bir manastır inşa edilir.

Papa VI. Paul, mucizenin gerçekleşmesinin ellinci yıldönümünde **Fatima**'ya gider ve ayinleri idare eder.

Papa II. John Paul, Fatima mucizesinin, 13 Mayıs 1981'deki suikastta (**mucizeden** tam 64 yıl sonra **aynı gün**) kendi hayatını da kurtardığını söyler ve **Mehmet Ali Ağca**'nın sıktığı, bindiği cipe saplanıp kalmış olan kurşunu, müzeye konmak üzere **Fatima**'ın bağlı olduğu **Leiria Piskoposuna** verir.

Papa'nın bu davranışının altında, **Fatima mucizesine** dayalı olarak efsaneleşen **üç sır** yatmaktadır.

İnanışa göre **Meryem Ana**, çocuklara göründüğü zaman onlara **üç sır** vermiştir.

Birinci sır, kıyamet gününde günahkârlar cehenneme giderken, kendisine inanarak ibadet edenlerin ve tövbekârların cennete alınacağıdır.

İkinci sır, dünya barışının, ancak Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve Rus milletinin yeniden Katolikliğe dönüşüyle sağlanacağıdır.

Üçüncü sır, Vatikan tarafından yeni açıklandı: Papa'ya suikast düzenleneceğini haber vermiştir Meryem Ana.

Bizzat Papa **II. John Paul, Meryem Ana**'nın, kurşunun yolunu değiştirdiğini söylemiştir, onu Piskopos'a verirken.

Fatima mucizesinin birbirinden farklı **iki boyutu** var:

Birinci olarak, Fatima Kasabası, umutsuz hastaların şifa aradığı bir ziyaret alanı haline gelmiş ve pek çok kişi, **Meryem Ana mucizesinin** kendisini iyileştirdiğini öne sürmüştür.

Böylece kasaba için müthiş bir gelir kaynağı oluşmuştur.

İkinci olarak, Fatima mucizesi, Katolik Kilisesi'nin, Sovyetler Birliği'ne karşı açtığı savaşın bir aracı olmuştur.

Çünkü **Meryem Ana**'nın **sırları**, doğrudan doğruya Katolik Kilisesi'nin Sovyetler Birliği'ne karşı olan tutumunu dile getirmektedir.

Mehmet Ali Ağca da, tam **Meryem Ana**'nın göründüğü 13 Mayıs günü, **mucize**den 64 yıl sonra Papa'ya ateş etmiştir.

Ağca, Abdi İpekçi'yi öldürdükten sonra girdiği hapisten kaçırılınca, hiç kimsenin anlam veremediği bir biçimde, **Papa'yı vuracağım**, demişti.

Bu arada **üçüncü sırrın, Meryem Ana**'yı gördüğünü öne süren **Lucy Dos Santos** tarafından 1957 yılında Vatikan'a aktarılmış olduğunun ve Vatikan'ın bu **sırrı** o zamandan beri **sakladığının** söylendiğini de anımsatalım.

Yaşasaydı, **Uğur Mumcu**, Vatikan'daki banka ve İtalya'daki

Mason Locası skandallarına kadar iner, benim yaptığım bu genel çözümlemenin somut açılımlarını araştırırdı mutlaka.

Ben konuyu, **Enis Berberoğlu, Tuncay Özkan, Doğan Yurdakul, Soner Yalçm** gibi, terör konusunda kitap yazmış olan değerli araştırmacıların dikkatine sunmakla yetiniyorum.

Fatima mucizesi, Salazar'ın halkı **kolay yönetebilmek** için uyguladığı **üç f** formülü çerçevesindeki hizmetlerinden sonra, acaba Türkiye'deki dinci terör örgütlerinin arkasındaki **uluslararası güçlerin** aydınlatılmasında da bize ışık tutabilir mi?

Üçüncü sır, Abdi İpekçi'den **Ahmet Taner Kışlalı**'ya uzanan cinayetler zincirinin ardındaki **gerçek azmettiricileri** bulmamıza yardım edebilir mi?

SADETTİN TANTAN'IN ASIL ÖNEMİ

Ankara'ya bir konferans vermeye giderken, uçakta yanıma tesadüfen İçişleri Bakanı **Sadettin Tantan** oturdu.

Uzun zamandır **Tantan** hakkında bir yazı yazmayı düşünüyordum; onun **örnek insanlığı** hakkında bir yazı.

Aslında uçak yolculuğumuz, Türkiye'yi ayağa kaldıran **Uğur Mumcu cinayeti sanıklarının yakalandığının açıklanmasından** birkaç gün önceydi ve Tantan bu operasyonun ipuçlarını, **yazılmamak kaydıyla** bana da hissettirmişti.

Ama planladığım yazının konusu bu değildi.

Benim yazım, **Tantan**'ın bütün toplum ve özellikle de gençler için **bir model oluşturabilmesi** ana fikrine dayanacaktı.

Önce Tantan'ın anlattıklarını aktarayım:

İçişleri Bakanlığı'nda yöneticilerin terfileri için artık birinci ölçüt, bulundukları yerlerdeki tabiat ve kültür varlıklarının korunması konusundaki başarıları olmuştu.

Ayrıca İçişleri Bakanlığı, ülke çapında, tarihsel varlıklarımızın tam bir mülkiyet envanterini hazırlatıyordu.

Tantan konuşurken, sanki İçişleri Bakanı'nı değil, bir **kültür insanını** dinliyor gibiydim.

Tantan daha pek çok şey anlattı.

Balat-Fener koruma projesi için **Avrupa Birliği**'nden 7 milyon ekü yardım almıştı.

Tekfur Sarayı'nın restorasyonu projesi devam ediyordu.

İçişleri Bakanı olarak, **internet suçları** konusunda staj görmeleri için yurtdışına personel yollamıştı.

Küreselleşen dünyada Türkiye'nin değişen rolüne de işaret eden Tantan, ülkemizin bölgede bir **cazibe merkezi** haline

geldiğini, bu nedenle **sınır ve iltica sorunları** açısından büyük bir personel grubunun eğitime tâbi tutulduğunu anlattı.

Bu konulara yaklaşımı âdeta bir **dışişleri uzmanı** gibiydi.

Bakanlığı'nın karşılaştığı tüm sorunlar açısından **bilimsel bir yaklaşım** uygulayabilmek için, gerekli paraları bulmuş ve bilim insanları ve araştırmacılardan oluşan bir **Strateji Merkezi** oluşturmuştu.

Ayrıca **Polis Akademisi**'ni de tam bir **Yüksek Öğrenim Kurumu**'na dönüştürmek için gerekli önlemleri alıyordu.

Şimdi bir an durup düşünelim:

Tantan İçişleri Bakanlığı'na nasıl gelmişti? **Neyi temsil ediyordu?**

Önce, Soğuk Savaş dönemindeki bütün kirli çete ilişkilerine ve pek çok rüşvet dedikodusuna karışmış örneklere karşın, **hem çalışkan ve namuslu hem de başarılı bir polis şefi** olunabileceğini kanıtlamıştı.

Daha sonra, halk dalkavuğu ve yağmacı yerel politikacıların arasında, **hem çalışkan, hem de namuslu bir** belediye başkanının **başarılı olabileceğini** kanıtlamıştı.

Polis şefliği ve **belediye başkanlığı** gibi gerek bireysel, gerek mesleki, gerekse toplumsal ve siyasal niteliklerin **taban tabana zıt olduğu iki karşıt alandaki** başarısı, onun **olağanüstü** özelliklerinin bir göstergesiydi.

Benim bu yazıda vurgulamak istediğim konu, Tantan'ın bu saydığım başarıları değil değerli okurlarım.

Ben onun **21. yüzyıl Türkiyesi'nde, toplum ve özellikle de gençler için bir model oluşturmasını** vurgulamak istiyorum.

Bütün toplumu, özellikle de bürokrasiyi ve siyaseti pençesine almış olan bir **yozlaşma süreci içinde** Tantan, gençlerimiz için, **hem çalışkan hem de namuslu** olarak gerek **polis**te, gerekse **siyasette başarıya ulaşılabileceğinin örneğini** oluşturmaktadır.

Tantan'ın önemi de buradadır:

Hiç kuşkusuz, Uğur Mumcu cinayeti başta olmak kaydıy-

la, faili meçhullerin aydınlatılması, kültür varlıklarının korunması, polisin çağdaş ve bilimsel yöntemlere göre yeniden örgütlenmesi, **proje bazında güzel başarılardır** ama hiçbiri, onun **topluma ve özellikle de gençlere umut verici bir örnek oluşturması** kadar önemli değildir.

Değer yozlaşmasının gençleri pençesine aldığı, çetelerin, şeriatçıların, bölücülerin, rüşvetçilerin, mafyanın çıkarları ekseninde tekelleşen medyanın ve yozlaşan siyasetin nefes alamaz hale getirdiği toplumumuzda, **Tantan'ın oluşturduğu örnek, hepimiz için bir umuttur:**

Demek böyle bir insan da bu toplumda başarılı olabiliyor.

Bu yazının yazılmasından, elinizdeki kitabın oluşturulmasına kadar geçen zaman içinde, Tantan, kendi partisini kurdu. Dilerim başarılı olur.

GERÇEK DEMOKRASİLERDE AZINLIKLAR OLMAZ, OLAMAZ!

Son günlerde Avrupa Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti arasında garip bir **azınlıklar** tartışması gündeme gelmiş görünüyor.

Bence bu tartışma en azından devlet felsefesi ve teorisi açısından **çağdışıdır**.

Bakın neden:

Feodal tarım imparatorlukları döneminde devletler, din esasına göre oluşurdu.

Bir başka deyişle yöneticiler, toprak ağası kökenli olmakla ve yönetim **güçlerini** kılıçlarının **kuvvetine** dayamakla birlikte, **meşruiyetlerini, gelenekten** ve **Tanrı**'dan alırlardı.

Batı'da Hıristiyanlık, Doğu'da ise Müslümanlık, tarıma dayalı din imparatorluklarının doğal ve meşru dini idi.

Yönetime muhalefet de, bu nedenle yöneticilerin inançlarına karşı oluşan mezhepleri, tarikatları ortaya çıkarırdı.

Çünkü yönetim-tebaa ilişkisi, dine dayalıydı.

Bu nedenle de yönetimler, kendi inançlarından sapanları yakarak ya da keserek yok ederlerdi.

Çünkü **inanç**, yani **din, egemenlik ilişkisini meşrulaştıran bir siyasal kurumdu.**

Bu çerçevede, yönetenlerin dininden olmayanlar, ya (15. yüzyılda İspanya'da olduğu gibi) tümüyle toplumdan dışlanırlar ya da (Osmanlı'da olduğu gibi) toplumda azınlık muamelesi görürlerdi.

Azınlıklar, yöneticilerin uygun gördüğü özel koşullarda, yönetimin merhametine bağlı olarak verilen özel güvencelerle, yaşamlarını sürdürürlerdi.

Osmanlı'nın son döneminde İmparatorluk zayıflayınca, yönetim Müslüman olduğu için, Hıristiyan tebaa, Avrupalı güçlerin baskısıyla ilave özel haklara kavuşturuldu. Bu özel hakların en önemlisi ise, kendilerine özgü mahkemelerde yargılanmaları, yani devletin adli sisteminin dışına çıkarılmaları idi.

Bunun gerekçesi, Osmanlıların adli sisteminin din kökenli, yani şeriata dayalı olmasıydı.

Yeni Cumhuriyet, feodal tarım imparatorluğu aşamasını geçemeyen ve bu yüzden yıkılan, işgal edilen Osmanlı toprakları üzerinde kurulduğu için, yenerek topraklarından kovduğu Batılı devletlerle yapılan Lozan Antlaşması'nda, Müslüman dini dışındaki bazı topluluklar, **din imparatorluğu anlayışına uygun olarak**, özel haklara kavuşturuldu ve kendilerine **azınlıklar** denildi.

Oysa bu sırada, Batı'da Endüstri Devrimi yaşanmış ve *insanlığın bir bölümü* ***dine dayalı tarım imparatorluklarından, milliyet esasına dayalı ulus devlet modeline geçmişti.***

Artık devletler din esasına göre değil, ulus (milliyet) esasına göre biçimleniyordu.

Ulus devlet anlayışının otoriter uygulamaları, faşist rejimleri gündeme getirdi. Artık **azınlık kavramı, dine ilaveten milliyet esasına göre de biçimlenmeye başlamıştı.**

İkinci Dünya Savaşı, bu anlayışı da tasfiye etti.

Savaş sonrasında, **demokrasi** ve **insan hakları** kavramları gelişti; **demokratik devlet** felsefesi ve uygulaması insanlığın yeni hedefi oldu.

Demokratik devletin esasında, devlete vatandaşlık bağıyla bağlı olan **herkesin, din, dil, ırk, (mezhep, milliyet) farkı olmaksızın eşit kabul edilmesi ve herkesin devlet tarafından birinci sınıf vatandaş olarak eşit muamele görmesi ilkesi** yatıyordu.

İşte **Atatürk** ve arkadaşlarının çağdaş uygarlık hedefine yani bugünkü **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti anla-**

yışına göre kurdukları Türkiye Cumhuriyeti de, Anayasa'ya göre bu ilkeye uygun olarak işlemesi gereken bir yapıya sahiptir.

Böyle bir **eşitlik anlayışı içinde,** ister dinsel, ister ulusal olsun, hiçbir **azınlık anlayışına yer olmadığı açıktır.**

Çünkü böyle bir devlette, her dinden, her mezhepten, her ırktan ve her milliyetten, bütün vatandaşlar birinci sınıftır ve devlet karşısında eşit muamele görür.

ENİS BATUR VE YAPI KREDİ: BÜYÜK SERMAYENİN GÜZEL YÜZÜ

İstanbul, **Şakir Eczacıbaşı**'nın yönetiminde, **İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı**'nın düzenlediği film, tiyatro ve müzik festivallerinin güzelliklerini art arda yaşarken, **Enis Batur**'un yeni şiir kitabı *Kanat Hareketleri* de, Altıkırkbeş Yayınları tarafından yayımlandı.

Değerli eleştirmen **Mehmet H. Doğan** (sakın **RTÜK** üyesi **H. Mehmet Doğan** ile karıştırmayın), Batur'un 1993-1999 arasında yazdığı lirik şiirlerini topladığı bu kitap için, "**Enis Batur, sevdiğim şiir kitaplarına bir başkasını eklemiş oldu** *Kanat Hareketleri* **ile,**" diyor (*Cumhuriyet*, 24 Mayıs 2000).

Bence de Enis Batur çok iyi bir şair ve çok iyi bir denemecidir.

Ama bugün onun ne şair ne de denemeci kimliği üzerinde duracağım.

Bugün üzerinde durmak istediğim nokta, **bir kültür adamının, sanat ve kültüre saygılı bir sermaye grubunu arkasına aldığı zaman topluma kazandırdıkları.**

Bazen **tek bir adam**, doğru zamanda ve doğru yerde bulunduğunda, gerçekten Türkiye için **mucize** sayılabilecek işler başarılabiliyor.

Genellikle bu **buluşma**, yani **yetenekli, dürüst, birikimli ve çalışkan bir insanla, kaynakların buluşması, devlet aygıtının** içinde oluşur. Bir genel müdür, bir müsteşar, bir bakan, bazen inanılmaz işler başarır.

Türkiye geliştikçe, özellikle **Atatürk**'ün attığı çağdaş temeller üzerinde serpilen **büyük sermaye** de, yetenekli, dürüst,

çalışkan ve birikimli insanların olumlu işler için kullanabildiği bir kaynak haline geldi.

Örnek, **Nejat Eczacıbaşı**'nın kurduğu ve **Şakir Eczacıbaşı**'nın, başta **Eczacıbaşı Grubu** olmak üzere büyük sermaye şirketlerinin desteğiyle sürdürdüğü **İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı**'nın, İstanbul Festivalleri. (**Tiyatro Festivali** çerçevesinde **Pina Bauch**'un yapıtını görmediyseniz çok şey kaçırdınız.)

Örnek, Topkapı Sarayı'nda **İş Bankası**'nın desteklediği **Padişah Portreleri Sergisi**.

Enis Batur, gerçek bir **aydın** özelliğiyle, kültür ve sanat hizmetleri açısından zaten çok başarılı bir **geleneğe** sahip olan **Yapı ve Kredi Bankası**'yla işbirliği yapalı beri, gerek kültür ve sanat etkinlikleri, gerekse kültür ve sanat yapıtları açısından çok önemli işler başardı.

Yapı-Kredi Bankası'nın kültür ve sanat hizmetleri, artık her aydının, her okuryazar kişinin günlük yaşamına iyice nüfuz etmiş durumda.

Örneğin, benim **TRT**'ye yaptığım **"Yüzyıl Senfonisi"** belgeselinde en çok yararlandığımız kaynaklardan biri, *Cumhuriyet'in 75 Yılı Ansiklopedisi.*

Yapı-Kredi'nin yayımladığı tek ansiklopedi de bu değil. *Osmanlılar Ansiklopedisi* ve *Türk Plastik Sanatçıları* adlı yapıtlar, önemli başvuru kitapları olarak pek çok evin kütüphanesini süslüyor.

Aslında **Yapı-Kredi Yayınları**'ndan çıkan, şiirden resme, bilimden edebiyata ve felsefeye, telif ve tercüme 900'den fazla kitap, *"Cogito"*, *"Sanat Dünyamız"* ve *"Kitap-lık"* dergileriyle birlikte, başlı başına bir bir kütüphane oluşturuyor.

Ayrıca Sermet Çifter Kütüphanesi, Kâzım Taşkent Sanat Galerisi ve Vedat Nedim Tör Müzesi'nde açılan **sergiler**, sadece plastik sanatlar alanında değil, arkeolojiden edebiyata, tarihten günümüze hemen hemen kültürün bütün alanlarında, birikimimize özgün katkılar yaptı ve yapıyor.

"Salı Toplantıları" adı altında gerçekleştirilen etkinliklerde ise, Türkiye'nin pek çok aydını, ülkenin kültür, sanat ve edebiyat konularını enine boyuna tartışmışlar yıllarca.

Ayrıca, **"Ulusalararası Leyla Gencer Şan Yarışması"** gibi müziğimize gerçekten büyük katkılarda bulunan bir etkinlik ve **"Yapı Kredi Sanat Festivali"** olarak, İstanbul'un kültür ve sanat yaşamına renk katan bir şenlik de **Yapı-Kredi**'nin geleneksel programları arasına girmiş.

Enis Batur'un şair, yazar ve yönetici kimliğinde, Eczacıbaşı Grubu'ndan, **Yapı-Kredi Bankası**'na, **İş Bankası**'ndan **Koç** ve **Sabancı** gruplarına kadar, kültür ve sanata destek veren bütün büyük sermaye kuruluşlarını tebrik ediyorum.

YÖK VE AB KONULARINDA UNUTULAN GERÇEKLER

Değerli okurlarım, büyük basın, magazin haberlerini sadece birinci sayfalara taşımakla kalmadı, en ciddi konuları bile **magazin haberciliği** yaklaşımıyla ele almaya başladı.

Böylece "reyting" ve "tiraj" kaygılarıyla, **yüzeysel ve çatışmacı bir yaklaşım,** hem gazetelerde hem de televizyonlarda egemen oldu.

Her haber, son derece **yüzeysel bir biçimde** ve **taraflar arası bir çatışma** anlayışı içinde yorumlanıyor.

Çatışma yoksa bile insanlar ve olaylar **şablonlar** içine yerleştiriliyor ve **haberler** bu şablonlar arası çelişkiler vurgulanarak **işleniyor.**

Gerçek haberciliğin, aklın, mantığın, bilimin, gerçeğe ve insana saygının yeri kalmadı artık medyamızda.

Ben, medyamızın, bu "aşamayı" da atlatacağına, dürüst haberciliğin, yani önce okura, sonra da tüm insanlara saygılı yayıncılığın er ya da geç egemen olacağına inanıyorum.

Şimdi gelelim, iki önemli kurum hakkında son günlerde bütün medyamızın başköşelerine yerleşen tartışmalarda **unutulmuş** olan gerçeklere.

Önce YÖK konusunda unutulan tarihsel gerçekler:

Bugünkü üniversiteler artık eski üniversiteler değil.

Rektörler için "eğilim yoklamaları" niteliğindeki seçimlerin yapıldığı üniversiteler, sanki **eski üniversitelermiş gibi** bir tartışma sürüyor medyada.

Burada unutulan nokta, **YÖK sonrası üniversitelerin** büyük ölçüde, **bilimdışı ölçütlere göre**, milliyetçi-mukaddesatçı ideoloji çizgisindeki personelle doldurulmuş olmasıdır.

YÖK, önce, eğitim enstitüleri gibi, ideolojik çizgide yapılanmış **üniversite dışı** pek çok kurumu üniversitelere bağlamış, sonra buradaki personelin beş yıllıklarına doçent, on yıllıklarına profesör olma hakkı tanıyarak, üniversitelerin bilimselliğini tahrip etmiştir.

Bu operasyonu gerçekleştiren **Evren-Doğramacı** ikilisi, tüm yöneticileri de değiştirmiş, seçilerek gelen rektör ve dekanların yerine, milliyetçi-mukaddesatçı çizgide yeni rektörler ve dekanlar atamıştır.

Bu arada, sıkıyönetim aracılığıyla, aralarında uluslararası çapta değerli bilim adamları da bulunan pek çok hoca, sadece **demokrat oldukları için** ya üniversiteden atılmış ya da istifa etmek zorunda bırakılmıştır.

Yeni yöneticiler, daha da gevşekleştirilen "akademik atama ve yükseltme ölçütlerini" bilimsel değil, ideolojik çizgide kullanarak, üniversiteleri, özellikle de yeni kurulanları, genellikle bilimsel açıdan niteliksiz ve yeteneksiz, ama ırkçı ya da dinci ideolojilere bağlılığı su götürmeyen personelle doldurmuşlardır.

İşte bugün, **yöneticileri seçilsin mi atansın mı** diye tartıştığımız üniversiteler böyle oluşturulmuştur.

Bu tarihsel gelişim gözlemlenmeden, bu farklılığın ayırdına varılmadan yapılan seçim ya da YÖK tartışmaları anlamsızdır.

Açık ve net olarak söylüyorum: YÖK'ün tahrip ettiği bugünkü üniversite sistemi içinde seçim de yapsanız, atama da yapsanız, hiçbir şey değişmez.

Üzülerek belirteyim ki, bu durumun onarılması, bugünkü siyasal koşullar çerçevesinde, kısa dönemde de uzun dönemde de pek olanaklı görünmemektedir.

Gelelim Avrupa Birliği'ne.

Bugünkü AB de artık eski AB değil.

Bugünkü Avrupa Birliği, ne Türkiye'nin 1963 yılında "Ortaklık Anlaşması" imzaladığı Avrupa Ekonomik Toplulu-

ğu'dur, ne de 1975 yılında, Yunanistan üyelik için başvurduğunda, "Sonradan Yunan vetosuyla karşılaşırsınız, siz de şimdi başvurun," diye bizi çağıran Avrupa Topluluğu'dur.

Bugünkü AB, Yunanistan'ın üye olmasından sonra, Birliğin üyelerine tanıdığı veto hakkı yoluyla, Türkiye'yi bin yıldır yaşadığı Anadolu topraklarından sürmek isteyen bir anlayışın sakatladığı bir siyasal topluluktur.

Bu tarihsel değişim gözlemlenmeden, bu farklılığın ayırdına varılmadan, Atatürkçülük ya da İslamcılık veya küreselleşme şablonları çerçevesinde yapılan (benim de katılmak zorunda kaldığım) AB'ye üyelik tartışmaları da anlamsızdır.

HIFZI TOPUZ'UN SON KİTABI VE KAPISININ KİLİDİ

Hıfzı Topuz, Türkiye'nin iletişim alanında yetiştirdiği ender değerlerden biridir.

Cumhuriyet'in ilanıyla yaşıttır.

Ama kendisiyle tanışırsanız, bu satırlarımdan dolayı çok şaşırabilirsiniz.

Çünkü karşınızda, 77 yaşında bir insan değil, hem bedeni, hem yüreği, hem beyni, hem de ahlâkıyla tam bir **delikanlı** görürsünüz.

(Herhalde okurlarım, buradaki **cinasa** dikkat ederek, **delikanlı ahlâkı** terimi ile, sadece gençliği değil, **dürüst, ilkeli, ödünsüz, dinamik bir kişiliği** belirtmek istediğimin ayırdına varacaklardır):

Hıfzı Topuz, çekirdekten yetişme bir gazetecidir.

Gazeteciliğin en alt basamaklarından başlamış, en üste yöneticilik düzeyine kadar çıkmıştır

Bu arada meslek örgütlenmelerinde de görev almış, **İstanbul Gazeteciler Sendikası Başkanlığı** yapmıştır.

Olağanüstü kişiliğinin ve bilgi birikiminin oluşmasında, sadece mesleki yaşam deneyimi değil, Galatasaray Lisesi'nde ve İstanbul Hukuk Fakültesi'nde başladığı, Strasbourg Üniversitesi'nde, devletler hukuku ve gazetecilik yüksek lisansıyla sürdürdüğü ve aynı üniversitede gazetecilik doktorasıyla tamamladığı eğitimi de büyük bir rol oynamıştır.

25 yıla yaklaşan bir süre, Paris'te, UNESCO'da "özgür haber dolaşım şefi" olarak uluslararası memur statüsüyle çalışmıştır.

Bütün bu renkli ve verimli yaşamı sırasında yirmi dolayında da kitap yazmıştır.

Kitaplarında ödün vermez bir demokrat ve gerçek bir özgürlük savaşçısı kimliğini vurgulayan Topuz'u, 1998 yılından itibaren bir **roman yazarı** olarak görüyoruz.

İlk romanı, kendi büyük büyükannesini anlattığı *Meyyale* adlı, biyografiye dayalı ama, aslında dönemin toplumsal ve kültürel ortamını aktardığı kitabıdır.

Bu kitabın kazandığı büyük başarının ardından **Mithat Paşa**'yı eksenine oturttuğu *Taif'te Ölüm* ve **Damat Ferit** çerçevesinde anlattığı *Paris'te Son Osmanlılar* adlı kitapları da art arda yayınlanınca, verimli, olumlu ve onurlu yaşamında, **tarihsel roman yazarı** olarak yeni bir aşamaya daha erişti.

İşte *Eski Dostlar* adıyla yayınlanan ve derhal fırtınalar koparan anıları, böyle bir insanın yaşam serüvenine tanıklık ettiği için son derece ilginç ve çoğu ilk kez açıklanan önemli olaylara yer veriyor.

Örneğin, **Sabahattin Ali**'nin ölüm emrini veren politikacının kimliğini okuduğunuzda, aklınıza **Nihat Erim** geliyor.

Örneğin, son günlerde televizyon ekranlarında tarihçi kimliğiyle ön plana çıkan **Cemal Kutay**, Sabahattin Ali hakkında ihbarda bulunan bir kişi olarak görülüyor.

Benim ilgimi en çok, **Sabahattin Ali ve Rasihler** bölümü ile **Akşamlı Yıllar** ve **Mustafa Kemal**'in yendiği Yunan Orduları Başkomutanı **Trikupis** ile yaptığı röportaj ve onun yankıları çekti.

Basın ise Paris'teki evinde tanık olduğu **Çetin Altan-Melih Cevdet Anday** kavgasını ön plana çıkardı.

Bu kavganın bir başka tanığı olan **Mine Kırıkkanat** da olayı doğrulayarak, bazı ayrıntılar üzerinde eleştirilerde bulununca, Topuz'un bu son kitabı, basının gündeminin başına geldi oturdu.

Kırıkkanat, **Hürriyet**'te yayınlanan demecinde üç noktaya itiraz ediyordu: Altta olan Melih Cevdet değil, Çetin Altan'dı. Olay 1981'de değil, 1979'da geçmişti. Kavga edenleri ayırmak

için başlarına kova kova su dökmemiş, sadece bir tencere su boşaltmıştı.

Ayrıca Kırıkkanat, Hıfzı Topuz'la birlikte, Melih Cevdet'i, Topuz'un yatak odasına kilitlediklerini de söylüyordu.

Oysa Hıfzı Topuz'un yatak odasının kapısı çok eskiydi ve kilitlenmiyordu.

Kırıkkanat bu noktayı, sonradan *Radikal*'de yayınladığı ve hoş başka ayrıntıları da aktardığı iki makalede düzeltti.

Sevgili okurlarım, Hıfzı Topuz'un bu son kitabı, hem genel olarak yakın tarihimize, hem de özel olarak basın tarihimize ışık tutan çok önemli bir yapıttır.

Bu yapıtta, daha ilk yazısı yayımlanmadan bile, "Komünistlerin gazetesine yazı yazıyor!" diye **fişlenen** Hıfzı Topuz'un, inanılmaz derecede renkli ve öğretici yaşam serüveni sırasında karşılaştığı ünlü kişilerin portrelerini ve maceralarını âdeta bir polis romanı sürükleyiciliğiyle okuyacaksınız.

GÖRME ÖZÜRLÜLER VE SAĞIRLAR ÜLKESİ

İnsan, Türkiye'de son günlerde olup bitenlere ve bunlar hakkındaki yorumlara bakınca, siyasetteki ve medyadaki **görüş bozuklukları** üzerinde durma gereğini hissediyor.

Çevremizi algılamakta rastlanan **görüş bozukluklarını** ve bunların sonuçlarını şöyle özetlemek olanaklı:

1) **Miyoplar.** Bunlar sadece yakını görebilen ve uzakları seçemeyenlerdir.

Miyoplar geçmişe baktıklarında, sadece önlerindeki 28 Şubat 1997'yi görürler ama, örneğin 12 Eylül 1980 ya da 12 Mart 1971 gibi uzakları algılayamazlar.

Sonuç olarak, örneğin üniversiteleri 28 Şubat'ın politize ettiğini söylerler ama, üniversiteleri politika adına buldozerle dümdüz eden 12 Eylül'ü göremezler.

Memurlar hakkındaki KHK'yı da **Hükümet-Çankaya** çatışması olarak algılarlar ama bunun gerisinde yatan **12 Eylül ve Özal** dönemi uygulamalarını ve daha da uzaklardaki **şeriat tehdidi** ile **hukuk devleti** kavramlarını göremezler.

İleriye baktıklarında ise sadece bugünü ve zorla da olsa yarını, o da oldukça bulanık olarak görürler.

Ülkenin uzun dönemde nereye gittiğini görmek bunlar için olanaksızdır.

2) **Hipermetroplar.** Bunlar sadece uzağı algılayanlar, yakını yani önlerini ise göremeyenlerdir.

Hipermetroplar geriye baktıklarında, (genellikle) ya sadece Osmanlı dönemini görür ve Cumhuriyet'i algılayamazlar ya da (küçük bir bölümü) zorla da olsa, Cumhuriyet'in ilk yıl-

larına, **Atatürk** dönemine kadar gelebilir ama, 1930'larda kalarak, bugünü göremezler.

Sonuç olarak, **hipermetroplar,** ya Osmanlı dönemine geri dönmek isterler ya da Atatürk dönemine.

Bunlar ileriye baktıklarında ise belirsiz bir sonsuzlukta, Türk ya da İslam egemenliğinde bir dünya hayali görürler, ama ülkenin bugünkü ya da yarınki sorunlarını ve dünyadaki yerini algılayamazlar.

3) **Astigmatlar**. Bunlar çevrelerini çarpık algılayanlardır.

Astigmatlar, gerçekleri, bağlı oldukları ideoloji bağlamında çarpık olarak algıladıklarından, geriye de baksalar, ileriye de baksalar, sadece kendi ideolojileri ekseninde çarpıtılmış bir görüntü elde ederler: Ya ırkçı ya dinci ya komünist ya da Atatürkçü, ama mutlaka tekil ve otoriter veya totaliter bir toplumdur algıladıkları.

İlginç olan nokta, astigmat oldukları için, inandıklarını iddia ettikleri ideolojiyi de çarpık algılamakta oluşlarıdır.

4) **Şaşılar.** Bunlar başka yere baktıkları halde herkes onları demokrasiye bakıyormuş gibi algılar.

Buradaki ilginç nokta, bütün **şaşılar** başka başka yerlere baktıkları halde, pek çok insan tarafından sanki tek bir noktaya, demokrasiye bakıyormuş gibi görülmeleridir.

Şaşılar, dinci politikalara da, ırkçı ideolojilere de, askeri rejimlere de baksalar, birçok kişiyi, sanki demokrasiye bakıyorlarmış gibi aldatabilmektedirler. Ayrıca **şaşıların** bir bölümü Atatürkçülüğe bakar gibi yapıp İslamcılığı, bir bölümü de şeriatçılığa bakar gibi yapıp şoven ve bölücü ırkçılığı görür.

5) **Körler.** Bunlar hiçbir şey göremeyenlerdir.

Aslında bunlar doğuştan kör değildirler: Kişisel **çıkarları** gözlerini kamaştırdığı için sonradan kör olmuşlardır.

Körler, başka duyularıyla algıladıkları çıkarlarının kendilerine hissettirdiği izlenimleri, gerçek görüntüler sanırlar.

Hani körlerin fili tarifi gibi, hortumu tutan, kuyruğu elleyen, dişlere dokunan ve kulağı hisseden, birbirlerinden farklı ve gerçekten de tamamıyla kopuk görüntüler algılar.

Herkesin çıkarı birbirinden farklı olduğu için, algıladıkları görüntüler ne birbirini tutar ne de gerçeğe uyar.

Körlere, politika ile **medya** alanlarında çok rastlanmaktadır.

İşin en hoş tarafı da, bugünlerde bizi politikacıların ve medya mensuplarının yönetmekte olmasıdır.

Peki halk ya da seçmen ne durumda?

Onlarda görme bozukluğu yok, işitme eksikliği var!

Halk ya da seçmen, her şeyi görüyor ama hiçbir şeyi duymuyor, çünkü **sağır**!

Yöneten-yönetilen ilişkisi de, **körlerle sağırlar, birbirini ağırlar,** sözüne uygun olarak, herkesin memnun ve mesut olduğu bir biçimde, istikrar içinde sürüyor.

TÜRKİYE, "YA ŞERİAT VE BÖLÜCÜLÜK YA FAŞİZM!" PARANTEZİNİ AŞMALIDIR

Hükümet tarafından, mürteci (**irticacı** değil) ve bölücü memurları ayıklamak için hazırlandığı söylenen ve Cumhurbaşkanı'ndan Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle geri çevrilen Kanun Hükmündeki Kararname tartışmaları, medya tarafından, bir ünlü türkücümüzün eski ve yeni kadınları arasındaki ilişkilerin ele alındığı türde bir yaklaşımla kamuoyuna yansıtıldı:

Tabii bu yaklaşımda, olayı bir kriz haline dönüştüren ve ellerindeki siyasal gücü baskı için kullanarak, bunalımı bir maç havasında tırmandıran politikacıların da katkısı büyük oldu.

Her konu gibi, KHK bunalımı olayı da, medya tarafından **inanılmaz bir tarafgirlikle** ele alındı.

Hiç kuşkusuz bunda da politikacıların rolü büyük olmuştu.

Ama işleri, zaten uzun süredir, **sorun çözmek** yerine **sorun üretmek** olan politikacıların bu davranışları hiç de şaşırtıcı değildi.

Şaşırtıcı olan, basının hemen hemen tümüyle onların dümen suyuna girmesiydi.

Aslında **liderler politikası** ile **tekelci medya** arasındaki ittifakın korkutuculuğuna işaret eden yazılarımın daha mürekkebi kurumamış olduğu için, benim buna şaşırmamam gerekirdi ama, doğrusu **çoğulcu bir demokrasinin iyi kötü sürdürülmeye çalışıldığı** ve **rekabet özgürlüğünün ağır aksak da olsa hâlâ devam ettiği** bir ortamda, medya ile politikanın bu denli birbirine kenetlenmesi beni bile şaşırttı.

Daha sonra, kimse, bu **bunalımın tarihsel nedenleri** üzerinde düşünmediği ve yazmadığı için, (en kabadayısı 28 Şubat'ta takılıp kaldı) ortaya **ülke gerçek bir kamplaşmanın içindeymiş** gibi bir görüntü çıktı.

Ülkemiz hakkında eskiden hiçbir bilgisi olmayan biri, son birkaç hafta boyunca sadece basını izleyerek bir kanıya varmaya çalışsaydı, "**Bu toplum, devleti ele geçirmek isteyen şeriatçılar ve bölücülerle, bunu bahane ederek faşist bir yönetim kurmak isteyenler arasında ikiye bölünmüş,**" derdi.

İşin en iyi ve en kötü yönü ise, her iki kampın da bütün iddialarını, **demokrasiyi korumak** üzerine inşa etmeleriydi.

Bu, işin **en iyi** yönü idi, çünkü, lafta da olsa her iki taraf da **demokrasiye bağlılık** belirtiyordu.

Bu, aynı zamanda işin **en kötü** yönü idi, çünkü her iki seçenekte de, (karşıt görüşlerin öne sürdüğüne göre) **demokrasi bahane edilerek, demokratik rejim rafa kaldırılıyordu.**

Sevgili okurlarım, Türkiye'yi bu **kamplaşmadan** bu, **ya şeriatçılık ve bölücülük ya faşizm** seçeneklerinden birine mahkûmmuş görüntüsünden kurtarmak zorundayız.

Bunun için de önce **bugünkü sorunları yaratan geçmişi iyi bilmek ve iyi değerlendirmek** gerekiyor.

Yakın geçmişimizde, **bugünümüzü biçimlendiren en önemli** öge, **28 Şubat** değil, **12 Eylül** ile başlayan ve **onun uzantısı olan Özal dönemi** ile devam eden süreçtir.

28 Şubat, 12 Eylül-Özal ikilisinin yaptığı etkileri (siz buna **tahribat** da diyebilirsiniz) dengelemeye çalışan **bir tepkinin başlangıcıdır** ve sadece **iç değil,** aynı zamanda **Soğuk Savaş**'ın sona ermesi gibi **dış ögelere** de bağlı olarak ortaya çıkmıştır.

Dolayısıyla bugünkü bunalımı, **12 Eylül**'ün ve Özal'ın uygulamalarının yarattığını görmemek ve **28 Şubat**'ı suçlamak, **kötü niyet eseri değilse, cehaletten kaynaklanan bir hatadır.**

Şimdi şu **3 soruya elinizi vicdanınıza koyarak, dürüstçe yanıt ararsanız,** ne demek istediğim hemen ortaya çıkacaktır:

1) Bunalımın pençesinde kıvranan bugünkü üniversitele-

rimiz, hem mevzuat hem de personel olarak 28 Şubat'ın mı ürünüdür, yoksa **12 Eylül-Doğramacı-Özal** üçlüsünün mü?

2) Devletin 1,5 milyona yaklaşan memurlarının önemli bir bölümü, esas olarak **28 Şubat**'tan sonra mı işe alınmıştır, yoksa **12 Eylül**'den sonra mı?
3) Her şeyi bir yana bırakın, KHK krizi de dahil, pek çok sorunumuzun kaynağı olan bugünkü Anayasamız, **28 Şubat** tarafından mı yapılmıştır, **12 Eylül** tarafından mı?

Sevgili okurlarım, **Türkiye, 12 Eylül-Özal müdahalesinin yapay ve olumsuz etkilerinden arındırılmadıkça, normale dönemeyecektir.**

Dilerim **normale dönme süreci** kamplaşarak ve demokrasiyi zedeleyerek gerçekleşmez.

Çünkü Türkiye'nin önündeki seçenekler **ya şeriat ve bölücülük ya faşizm** değil, **ya demokrasi ya demokrasidir.**

HAŞMET BABAOĞLU'NUN ATATÜRK SORUSU

Bugün size genç basın mensuplarıyla olan bir sohbeti aktarmak istiyorum.

Şakir Eczacıbaşı, İstanbul Kültür ve Kongre Merkezi ile ilgili olarak, şantiyede yemekli bir basın toplantısı düzenlemişti geçenlerde.

Hani şu **Hakkı Devrim**'in sorduğu yorum-sorunun yanlışlıkla **Nilgün Cerrahoğlu**'na atfedildiği toplantı.

İşte o toplantı sırasında soru faslı bitmiş, yemeğe geçilmişti.

Ben önce, bir işi dolayısıyla hemen gidecek olan **Hıncal Uluç**'la oturdum.

Sonra **Hıncal** gidince, elimde tabak, kendime yeni bir yer ararken, gözüme genç arkadaşlarımın oturduğu bir masa ilişti.

Derhal oraya yöneldim ve boş bir iskemleye yerleştim.

Masada, anımsayabildiğim kadar, *Milliyet*'ten **Ayça Atikoğlu, Duygu Asena**, *Radikal*'den **Cem Erciyes**, *Hürriyet*'ten **İhsan Yılmaz**, *Yeni Binyıl*'dan **Haşmet Babaoğlu** vardı.

Konuşma önce, son günlerde basına magazin malzemesi olan **Bülent Erkmen**'in *Büstler* kitabından açıldı.

Haşmet Babaoğlu izinli olduğu bir gün yapılan bir yayın dolayısıyla hiç istemediği bir duruma nasıl düştüğünü anlattı.

Onun arkasından söz, **Hıfzı Topuz**'un *Eski Dostlar* adlı son kitabına ve **Sabahattin Ali**'nin ölüm emrini kimin verdiği konusuna geldi.

Babaoğlu çok keyifliydi.

Kitapta ipuçları verilen bu konunun basın tarafından na-

sıl araştırılması gerektiğine ilişkin mükemmel bir gazetecilik dersi verdi hepimize.

Derken, sohbet eski günlere kaydı.

Ayça Atikoğlu, Hacettepe'de "dışardan" benim derslerime girer ve izlermiş.

O zamanlar benim, öğrencilerin goşist eylemlerini nasıl eleştirdiğimi anımsattı.

Derken, **Haşmet Babaoğlu** asıl soruyu patlatıverdi.

Hocam, siz o zamanlar da Atatürk'ü anlatırdınız ama, kim dinlerdi ki? dedi.

Aslında bu bir soru değil, zekice yapılmış bir yorumdu.

Ben zaten bu konuda yaralı olduğum için, hemen, 1960'larm sonundaki ve 1970'lerin başındaki bazı açıkoturumlarda, izleyici sayısının, konuşucu sayısından bile düşük olduğu toplantıları anlattım.

Babaoğlu, aslında **Atatürkçülüğün yükselmesi** olayındaki **diyalektik süreci** vurgulamak istiyordu:

Atatürkçülüğün bugünkü popülaritesini, **siyasal İslam'ın** güçlenmesine bağlıyordu.

Haklıydı.

Ben fırsatı yakalamışken, hemen **hayatımın hiçbir döneminde kendimi Atatürkçü olarak tanımlamadığımı, daima önce demokrat ve sonra sosyal demokrat olduğumu vurguladığımı, ama aynı çizgiyi bugüne dek tutarlı olarak sürdürdüğüm halde, 'aynı kişiler' tarafından o zamanlar, 'uzlaşmacı' bugün ise 'jakoben' diye suçlandığımı** anlattım.

Yani **demokratlık ve sosyal demokratlık**, 60'lı, 70'li yıllarda **uzlaşmacılık** bugün ise **Atatürkçülük** bağlamında **jakobenlik** olarak suçlanıyordu ve bunu yapanlar da **aynı insanlardı.**

O zamanlar beni **soldan** eleştirerek **uzlaşmacı** bulanlar, ben aynı düşünceleri bugün de savunduğum halde beni bu kez de, **sağdan** eleştirerek **jakobenlikle** suçluyorlardı.

Ben aynı kaldığıma göre, değişenler onlardı.

Zaman içinde **düş kırıklığına uğramış bazı arkadaşlar** o zamanlar sol açıdan **uzlaşmacı** buldukları düşünceleri, bugün sağ açıdan **jakoben,** yani tepeden inmeci diye suçluyorlardı.

Ben yine kendimi **Atatürkçü** olarak değil, **önce demokrat, sonra sosyal demokrat olarak tanımlamayı sürdürüyorum** ve temel özelliğim olan **Atatürkçülüğümle de iftihar ediyorum.**

Bu arada ilginç bir not olarak, bütün hayatım boyunca iki kez soruşturma geçirdiğimi, her ikisinin de, **kendilerini Atatürkçü sanan ve sayanların ihbarlarıyla,** Atatürk hakkında yaptığım konuşmalar konusunda olduğunu belirtmeliyim.

Yani anlayın 1970 ve 1980'lerdeki Atatürkçülerin ve Atatürkçülüğün halini.

İşte **Babaoğlu**'nun sorusunun düşündürdükleri bunlardı.

Sizlerle paylaşmak istedim.

12 EYLÜL'DEN BUGÜNE, DEĞİŞMENİN DİNAMİĞİ-I

Türkiye nereye gidiyor?

Bu soru tümcesini, bir felaket habercisi olarak ya da bir hesap sorma amacıyla değil, yalın bir soru biçiminde kullanıyorum.

Aslında bu soruya doğru yanıt verebilmek için, önce sadece Türkiye'nin değil, **"Herhangi bir toplumun nereye gittiği nasıl anlaşılır?"** diye sormak gerekli.

Gerçekten de hiç düşündünüz mü, bir toplumun nereye gittiği nasıl anlaşılır?

Acaba salt medyanın kullandığı başlıklara ya da haber içeriklerine bakarak, bir toplumun nereye gittiği kestirilebilir mi?

Belki kısa dönemli değişmeleri anlayabilmek için bunlar bazı ipuçları verebilir.

Ama uzun dönemli değişimi kestirebilmek için daha başka yerlere de bakmak zorunludur.

Örneğin, o toplumun sınıfsal yapısına, teknolojisine, ulusal gelirine, siyasal rejimine, bu rejimin ürettiği siyasal iktidara, bu iktidarın temel niteliklerine ve nasıl bir zihniyet sahibi olduğuna, zaman içindeki değişme eğilimlerini de görmeye çalışarak bakmak gerekir.

Aslında bunlar da yetmez; dünyanın genel gidişine, ilgilenilen ülkenin bu gidiş içinde nerede yer aldığına ve gidişten nasıl etkilendiğine dikkat etmek gerekir.

Ben, *21. Yüzyılda Türkiye* adlı kitabımda bunu yapmaya çalıştım ve çok zorlandım.

Ne denli başarılı olabildiğim ilerki yıllarda daha net olarak ortaya çıkacak.

Tabii, bir kitap çerçevesinde Türkiye'nin nereye gittiği, daha temel ve genel eğilimlere göre, daha uzun dönemli bir çözümleme bağlamında ele alınıyor.

Şimdi o kitapta kullandığım yöntemle, çok kısa dönem için bir öngörüde bulunmak istiyorum.

Türkiye'nin nereye gittiğinin, **kuruluş** ve **değişme** dönemleri dediğim **ikiz ideolojik dönemlerin**, birbiri ardından, diyalektik bir etkileşim, yani karşıtların etkileşimi çerçevesinde birbirini izlemesi modeline göre yakalanabileceğine ilişkin bir kuram geliştirmiştim daha önce. (Bunu *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği* adlı kitabımda anlatmıştım.)

Teorinin işleyişi çok kısaca, bir ideolojinin, mevcut yapıya ve iktidara tepki olarak gelişmesi, sonra bu ideolojinin güçlenerek iktidara gelmesi ve belli uygulamalardan sonra kurumlaşma aşamasında, kendisine tepki olarak başka ideolojileri doğurması esasına dayanıyor.

Bu teorinin bir özelliği var:

İnsanlık tarihini etkileyen büyük ideolojiler çerçevesinde kullanılabileceği ve böylece uzun dönemli değişmeleri açıklayabileceği gibi, kısa dönemde siyasal partilerin karşıt programları ya da **seçmen zihniyeti** açısından da geçerli ve böylece kısa vadeli değişmeleri de açıklayabiliyor.

Şimdi teorik lafları bir yana bırakıp bu modelin ana mantığını oluşturan **diyalektik etkileşim,** yani **tepkilerle oluşan gelişmeler** açısından Türkiye'ye bakarak, ülkemizin yakın gelecekte nereye gittiğini kestirmeye çalışacağım.

Bugünü belirleyen ve yarını da biçimlendirecek olan **ideolojik dönemlerin diyalektik etkileşimine** baktığımızda **kısa dönemli olarak** şunu görüyoruz:

12 Eylül'ü doğuran ideolojik dönem, **teröre boyun eğmiş demokrasi** dönemiydi.

Bu dönemde bütün sert ideolojiler, ülkeyi kendi istedikleri yönde, terörle biçimlendirmeye çalışıyorlardı.

Teröre boyun eğmiş demokrasi dönemi, **can güvenliğini**

sağlayan baskıcı yönetim ideolojisini güçlendirdi ve **12 Eylül** böylece iktidara geldi.

12 Eylül ile başlayan **can güvenliğini sağlayan baskıcı ideoloji** dönemi, can güvenliğini sağlayınca, derhal diyalektik olarak **özgürlükçü demokrasi** özlemleri ortaya çıktı.

Özal, hem **baskıcı yönetim döneminin uzantısı** kimliğiyle hem de **özgürlükçü demokrasi ideolojisinin** temsilcisi niteliğiyle **çelişkili** ve **çelişkili olduğu için de istikrarsız** bir ideolojinin simgesi olarak ortaya çıktı.

12 EYLÜL'DEN BUGÜNE, DEĞİŞMENİN DİNAMİĞİ-II

12 Eylül öncesindeki **teröre boyun eğmiş demokrasi** ideolojisi, **can güvenliğini sağlayan baskıcı yönetim** dönemini, **can güvenliğini sağlayan bakıcı yönetim dönemi** de, **özgürlükçü demokrasi** ideolojisinin güçlenmesi sonucunu doğurmuştu.

İşte **Özal**, hem bir önceki dönemin uzantısı, hem de bir sonraki dönemin temsilcisi olarak **çelişkili** bir kimlikle ortaya çıkmıştı.

Böylece **Özal Dönemi**'nin **çelişkili ve kendine özgü** (paradoksal ve nevi şahsına münhasır) niteliği Türkiye'ye damgasını vurdu.

Özal'ın, **1982 Anayasası**'nm kısıtlayıcı niteliğini ve 12 Eylül döneminin baskıcı özelliklerini kurumlaştırma çabaları ve bu çabalarla **çelişen** demokratikleşme özlemlerini uzlaştırma projesi, **küreselleşme bağlamında dışa açılma** ve **demokratikleşme eğilimlerinde tek yönlü olarak siyasal İslam'a ve şoven milliyetçiliğe öncelik tanıma** eylemlerinde buluştu.

Özal dönemi'nin bu çelişkili özelliği, bugün bile pek çok kişinin aklını karıştırmakta ve bu dönemin **baskının kurumlaşmasını** mı, yoksa **demokratikleşmeyi** mi temsil ettiği hâlâ tartışılmaktadır.

Oysa **Özal**, bir yandan kısıtlayıcı bir Anayasa'yı ve baskıcı askeri dönemi kurumlaştırırken, öte yandan demokratikleşme adına dışa açılmayı sağlayarak küreselleşmeye koşut önlemler almış, özgürlükler açısından da sadece siyasal İslam'a ve şoven (bölücü) milliyetçiliğe destek vererek **çarpık bir demokrasi anlayışı** sergilemiştir.

Özal dönemi, böylece **baskıcı yönetim döneminin** doğurduğu, hem bu dönemin ideolojisini hem de onun tepkisi olan **demokratikleşme** beklentilerini uzlaştırmaya çalışan, çelişkili bir **çarpık demokrasi** niteliğiyle ortaya çıkmıştır.

Bu çelişkili **çarpık demokrasi** dönemi kaçınılmaz olarak, bir yandan küreselleşme karşıtı olan, öte yandan gerçek demokrasinin kurulmasını hedefleyen tepkileri oluşturmuş, bunun sonucunda da 1991 seçimlerine **demokratik sol sloganlar** egemen olarak, ortaya DYP-SHP hükümeti çıkmıştır.

1991 seçimleri, **çarpık demokrasi** ideolojisinin tepkisi olarak ortaya çıkan **demokratik ideolojinin** sonuçlarını simgeler.

Bundan sonrası, tam bir **örgütsel beceriksizlik** örneği olarak gerek DYP'nin, gerekse SHP'nin (ve sonradan CHP'nin) biraz da lider değişikliklerinin etkisiyle, temsil ettikleri demokratik ideolojilerden bütünüyle uzaklaşmasına, dönemin ANAP-DYP etkileşimi sonucu **yolsuzluklar** iktidarına dönüşmesine ve artık buna karşı tepkilerin oluşmasına yol açmıştır.

Bu arada **dürüst siyaset** ve **demokratikleşme** ideolojilerinin yükselmesi, **Refah Partisi**'ne iktidar yolunu açmış ve ne yazık ki, bir önceki **yolsuzluk** döneminin tepkileriyle oluşan **Refah-DYP** hükümeti, bu süreci değerlendiremediğinden, hem demokrasinin siyasal İslam adına yozlaştırılması hem de yolsuzluk ideolojisinin devamı suretiyle, yerini, **temiz siyaset** ve **laik ve demokratik devlet** tepkilerine bırakmıştır.

İşte bugünkü iktidar da bu beklentileri simgeleyen tam bir **tepki** iktidarıdır.

Orta sağı temsil eden **ANAP** ve **DYP**'nin yolsuzluklarla yıpranması, yani seçmen gözünde **güven yitirmesi,** yüzde 50 dolayında dolaşan orta sağ oyların önemli bir bölümünün 1999 seçimlerinde, eski bir şoven-milliyetçi partiye kaymasına yol açmış, **MHP** böylece **ikinci büyük parti** olarak hükümete katılmıştır. Bunun temel nedeni seçmenin **temiz politika** aramasıdır.

Aynı neden, orta sağ oyların **küçük bir bölümünün** de eski bir **orta sol** parti olan **DSP**'ye kaymasına yol açmıştır.

DSP'nin ana söylemi, tarihsel olarak **orta sol** bir nitelik taşıdığı için, bu partinin asıl büyüme nedeni, **orta solun temsilcisi** rolüne soyunmuş olan **CHP**'nin, inanılmaz bir **dar kadrocu** ve **dar görüşlü** siyaset anlayışı içinde orta sol seçmenin gözünde **güven yitirmiş** olmasından kaynaklanmıştır.

DSP, böylece esas bölümü **orta sol**, az bir kısmı ise **orta sağ** oy kaymasından kaynaklanan ve **dürüstlük** ile **güven** faktörlerinin çekiciliğine dayanan bir büyüme yaşamıştır.

12 EYLÜL'DEN BUGÜNE, DEĞİŞMENİN DİNAMİĞİ-III

12 Eylül'den günümüze siyasal değişmenin dinamiği konusunda, **ikiz ideolojik dönemlerin diyalektik etkileşimi** kuramına dayadığım çözümleme çabamı sürdürüyorum.

12 Eylül'den günümüze dek ortaya çıkan siyasal iktidarları ve siyasetteki marjinal değişmeleri, her iktidar dönemini belirleyen ideoloji ve buna tepki olarak gelişen karşı ideoloji çerçevesinde (ki ben bunlara **ikiz ideolojik dönemler** diyorum) irdelemeye çalıştığım zaman şöyle bir tepki sıralaması görüyorum:

1) Teröre boyun eğmiş demokrasi.
2) Can güvenliğini sağlayan baskıcı rejim.
3) Baskıcı rejimin uzantısı olarak ve diyalektik açıdan gelişen demokrasi özleminin aldatıcı temsilcisi kimliğiyle, çelişkili bir sentezi simgeleyen Özal'ın çarpık demokrasi dönemi.
4) Demokrasi ve sosyal demokrasi özlemlerinin yükselmesi, DYP-SHP iktidarı. DYP-SHP iktidarının beceriksizlikleriyle, siyasetin ANAP-DYP etkileşimine dönüşerek yolsuzluk döneminin egemenliği.
5) Dürüst siyaset ve demokrasi özlemlerinin yeniden yükselmesi ve iktidara gelen Refah-DYP hükümetinin beceriksizliği ve ardından temiz siyaset istekleriyle laik ve demokratik ideolojinin güç kazanması.
6) Temiz siyaset ve demokratikleşme ideolojilerinin, orta sağı temsil eden ANAP ve DYP ile, orta solu temsil eden CHP'nin yıpranmaları ve beceriksizlikleri sonucu, DSP -MHP-ANAP iktidarına yol açması.

Bu sıralamada her yeni iktidar, bir önceki döneme tepki olarak ortaya çıkan ideolojilerin ya da seçmen eğilimlerinin beklentilerini karşıladığı ölçüde başarılı olmuş, bu beklentileri karşılamaktaki beceriksizlikler ise, yeni tepkileri yeni dönemleri ve bu dönemlere uygun iktidarları belirlemiştir.

Her bir iktidar dönemi, bir öncekine tepki olarak ortaya çıkmış, sonradan kendisi de belli tepkileri oluşturarak, yeni bir iktidara yol açmıştır.

Her bir dönem, bir önceki ve bir sonraki ile eşleşerek farklı ikizler oluşturmakta ve bu ilişki diyalektik olarak sonsuza doğru devam etmektedir.

12 Eylül'den günümüze dek gelişen bu diyalektik sürece bakıldığında, son aşamada, yani günümüzde, iki ögenin diyalektik olarak öne çıktığını görüyoruz:

Yolsuzluklara ve yozlaşmaya karşı **temiz toplum ve temiz siyaset anlayışı** ile, baskıcı yönetime ve sömürü düzenine karşı **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti.**

Bir başka deyişle, 12 Eylül öncesinde **Demirel-Ecevit** ikilisinin egemen olduğu siyasetin **teröre boyun eğmiş demokrasi** döneminden, bugünkü **temiz siyaset** ve **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti** özlemlerinin yükseldiği bir aşamaya varılmış olması, kısa dönem için, çok olumlu bir gelişme olarak görülebilir.

Bu salt ideolojik dönemler ya da yükselen seçmen eğilimleri açısından irdelediğimiz değişmelerin arka planına, **dış dünya** ve **iç güçler** açısından baktığımızda neler gördüğümüz de yakın geleceği kestirmek açısından çok önemlidir.

Bütün bu ikiz ideolojik dönemlerin diyalektik etkileşimi sırasında **dış dünyada** çok önemli bir gelişme olmuş, **Sovyetler Birliği** çökerek, Soğuk Savaş sona ermiş ve **tek kutuplu bir dünya, küreselleşme** adı altında tüm ülkeleri etkilemeye başlamıştır.

Bu değişme, Türkiye'deki **anti-komünist** amaçlı **dinci ve milliyetçi baskıcı eğilimlerin** işlevini önemli ölçüde azaltarak,

ülkenin demokratik ideolojilere doğru gelişmesinde önemli bir rol oynamıştır.

İç güçler açısından ise, ne yazık ki, ülkemizde demokrasiye sahip çıkacak çağdaş sınıflar hâlâ tam anlamıyla gelişmediği için, bütün bu diyalektik etkileşimlerde, sivil toplum örgütleri yerine, Türk Silahlı Kuvvetleri önemli roller oynamıştır.

Değerli okurlarım, diyalektik etkileşimler açısından, her iktidar döneminde **beceriksizliklerin** de karşı tepkileri oluşturmakta önemli roller oynadığına mutlaka dikkat etmişlerdir.

Bugünkü hükümet dönemini, **temiz siyasete endekslenmiş bir sosyal demokrat iktidar döneminin izleyeceği** ise, yukarıdaki sıralamaya ve etkileşime bakıldığında açıkça görülmektedir.

TÜRKİYE'NİN SORUNU: "FEODAL DEMOKRASİ"

Dikkatli okurlarım farkındadırlar, ben Türkiye'nin sorunlarını esas olarak, Osmanlı'nm **endüstrileşme** sürecini kaçırmış olmasına bağlarım.

Osmanlı'dan devraldığı **feodal yapı** Türkiye'nin ayağında bir türlü kırılamayan bir pranga gibi, her türlü gelişmenin önünü kesmektedir.

İşin ilginç tarafı **Mustafa Kemal Atatürk** ve arkadaşlarına borçlu olduğumuz **Türkiye Cumhuriyeti,** yani 20. yüzyılın en büyük **çağdaşlaşma projesi** pek çok alandaki başarılarıyla, sanki endüstrileşmeyi ve onun sonuçlarını artık bütünüyle yakalamışız gibi bir izlenim vermekte ve bu durum pek çok gözlemciyi yanıltmaktadır.

Laiklik, hukuk devleti ve demokrasi tartışmaları bu durumun en güzel örneğidir.

Bu tartışmalar, Türkiye sanki bütün sorunlarını çözmüş, her bir vatandaşı çağdaş ve bağımsız bir birey kimliğine kavuşmuş gibi ele alınmakta, **gerek hukuk devletinin, gerekse laikliğin ve demokrasinin toplumsal ve siyasal güvenceleri ihmal edilmektedir.**

Oysa laiklik, hukuk devleti ve demokrasi konularında Cumhurbaşkanı **Ahmet Necdet Sezer**'in Meclis'i açış konuşmasında dile getirdiği sorunlar, henüz feodal yapının kalıntılarından arınmamış bir topluma yönelik mesajlardır ve bu bağlamda değerlendirilmeleri gerekir.

Ben bugün, bir türlü **demokratikleşemeyen siyasetimizin,** önce siyasal partileri sonra da tüm siyasal sistemi ege-

menliği altında tutan bir özelliğinden, **feodal demokrasi** anlayışından söz edeceğim.

Feodal demokrasi anlayışında, her şeyden önce **parti içi demokrasi** yoktur.

Parti içi demokrasi **çok ince bir kavramdır**: Hem parti içinde farklı görüşlerin bulunmasını, yönetimin eleştirilmesini olanaklı kılacaksınız, hem de bunu, parti disiplinini bozmadan, partinin genel ilkeleri ve programı çerçevesinde yapacaksınız.

Son derece zor olan **parti içi demokrasi** uygulaması Türkiye'de şimdiye kadar ya **parti içi anarşiye** ya da **lider sultası** denilen otoriter yönetimlere giden sapmalara yol açmış ve bir türlü yerleştirilememiştir.

Feodal demokrasinin en önemli özelliği, siyasal partilerin feodal **aşiretler** ya da **tarikatlar** gibi örgütlenmiş olmaları, liderlerin de **aşiret reisi** veya **şeyh** gibi davranmalarıdır.

Türkiye'de insanlar henüz, bağımsız ve özerk kişilikler geliştiremedikleri, kendi yetenekleri ve birikimleriyle iki ayaklarının üzerinde duramadıkları için, ancak ya tarikat ya da aşiret benzeri gruplar halinde varolabilmekte, kişilik güvencelerini böyle gruplara olan bağlılıklarında aramaktadırlar.

Böylece **feodal demokrasi,** gerek hiziplerin, gerekse doğrudan doğruya partilerin, aşiret ve tarikat yapısına sahip olmalarından dolayı, zaten henüz feodalite aşamasını geride bırakamamış olan ülkemizde, **siyasal örgütlenmeyi bütünüyle pençesine almış görünmektedir.**

Bu yapıda, genel başkanı belirleyen delegeler, bir aşiretin ya da tarikatın üyelerininkine benzer bir dayanışma içindedirler:

Akıldan çok duyguya, işbölümünden çok birörnekliğe dayanan bir dayanışma.

Delegelerin bu yapısıyla, genel başkan denilen liderin, aşiret reisi ya da tarikat şeyhi benzeri tutum ve davranışları, bir-

birini bütünüyle pekiştirmekte, böylece **feodal demokrasi** önce hiziplere, sonra hizipler kanalıyla siyasal partilere, sonra da partiler kanalıyla **tüm Türkiye'ye egemen olmaktadır.**

Feodal demokraside siyasal parti liderleri, ne denli başarısız olurlarsa olsunlar değişmezler, değiştirilemezler.

Feodal demokraside parti içi siyaset de, ulusal siyaset de, aşiretler ya da tarikatlar arası güç dengesi biçiminde ele alınır.

Feodal demokraside parti liderleri ve ülke yöneticileri **baba** ya da **kurtarıcı** olarak algılanırlar.

Feodal demokraside gelir dağılımı da, çağdaş ilkeler çerçevesinde, herkesin **üretime katkısı oranında** değil, bir **yağma ekonomisinin** kurallarına göre **potlaç** anlayışıyla gerçekleştirilir.

Böyle bir yapı içinde **kolay olan**, bir aşiretten ya da bir tarikattan (bir hizipten, bir partiden ya da bir ideolojiden) ötekine **dönmek, zor olan** ise, yılmadan, usanmadan **demokrasiyi** ve özellikle de **sosyal demokrasiyi savunmaktır.**

"Demokrat" maskesi altında kanımızı içen vampirlerle, gerçek demokratlar arasındaki fark buradadır.

KÜRESELLEŞME, SOSYAL DEMOKRASİ VE FAŞİZM

Toplumsal ve siyasal bilimlerde en geçerli çözümleme yöntemi diyalektiktir.

Yani her iktidarın ya da egemenlik türünün karşıtlarını da yarattığının bilinmesi, geleceği kestirmekteki en geçerli yöntemdir.

Küreselleşme olgusunun egemenliği de, **Sosyal Demokrat ilkelerin**, bu arada **Sosyal Devlet** kavramının yeniden yükselmesine yol açıyor.

Önce **küreselleşme** olgusunun etkilerini anımsayalım ki, kendisine karşıt olarak gelişen **Sosyal Demokrat** ilkeleri daha iyi anlayabilelim.

Küreselleşme karşıtları, küreselleşme süreciyle ilgili olarak **iki temel olguya** işaret ediyorlar:

Bunlardan **birincisi,** uluslararası ekonomik ve mali etkileşimin artmasının ve yoğunlaşmasının, zengin ülkelerin işine yaramakta oluşu, **bu sürecin, zengin toplumları daha da zenginleştirirken, yoksul ülkeleri daha da yoksullaştırmasıdır.**

İkinci olarak belirtilen nokta, küreselleşme sürecinin, bir değer olarak insanı ikinci plana itmesi, insana yatırım yapılmasını önemsemediği için de, **gittikçe gerileyen kültür ve eğitim hizmetlerinden dolayı, insani değerlerin gitgide yozlaşmasıdır.**

Bu iki temel eğilim bir arada, özellikle gelişmemiş ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin halklarını son derece zora sokmakta, **bir yandan toplumdaki gelir adaletsizliği âdeta bir uçuruma dönüşürken, öte yandan yaşam standartları, kültür ve eğitim düzeyi sürekli gerilemektedir.**

Küreselleşmenin bu somut sakıncaları nasıl önlenecektir?

Bu sorunları doğuran serbest piyasa ekonomisinin koşullarını küreselleşme süreci belirlediğine göre, bir başka gücün, örneğin devlet gücünün, toplumsal ve ekonomik yaşama müdahalesi gerekmektedir.

Peki bu müdahale örneğin Türkiye'de nerelerde ve ne ölçüde olacaktır?

Artık ülkenin dışa kapanması ve yeniden korumacılığa dönülmesi olanaklı olmadığına göre, müdahale yerleri ve derecesi açıktır:

Devlet, **ekonomik verimliliği (üretim verimliliğini) arttırmak için**, belli alanlardaki yatırımları özendirirken, kullanılan teknolojinin de en ileri düzeyde olmasını sağlamalı, ayrıca hem ulusal sermayeye, hem de örgütlü emeğe, yani sendikalara uluslararası pazarda ve tabii Türkiye'de de destek vermelidir.

Ayrıca, geniş halk kesimlerinin ekonomik kalkınmadan adalet içinde yararlanması için de, eğitim ve sağlık hizmetlerini olanaklı olduğu ölçüde yaygınlaştırarak ve ucuzlatarak, **fırsat eşitliğini sağlamalıdır.**

Bütün bu müdahalelere halk desteğinin sağlanabilmesi için de, **etkin ve yaygın bir demokratik katılımı** ülke çapında, özellikle de sivil toplum örgütleri çerçevesinde gerçekleştirecek önlemler alınmalıdır.

Görüldüğü gibi, **küreselleşmenin kaçınılmazlığının doğurduğu hastalıklara karşı kullanılabilecek reçete** doğrudan doğruya, benim yıllardır **Sosyal Demokrasi**'yi tanımlamak için kullandığım üç ölçütten oluşuyor:

1) Ekonomik olarak, üretim verimliliği artışının sağlanması.
2) Toplumsal olarak, (sağlık ve eğitim hizmetlerinde) fırsat eşitliğinin sağlanması.
3) Siyasal olarak, halkın ve sivil toplum örgütlerinin, karar mekanizmalarına etkin katılımının sağlanması.

Açıkça görülüyor ki, küreselleşme süreci ne denli kaçınılmaz ise, Sosyal Demokrat önlemler de o denli zorunludur.

Zaten diyalektik yöntemin güzelliği de burada:

Her iktidarın kendi çelişkilerini de birlikte getirdiğini gördüğünüz zaman, gelecek çok daha net olarak algılanabiliyor.

Bütün sorun, bu **Sosyal Demokrat ilkelere** sahip çıkabilmekte ve bu ilkeler çerçevesinde uygulama yapabilmek için **iktidara gelmekte,** yani halkın güvenini kazanabilmektedir.

Bu becerilemediği takdirde, yukarıdaki çözümleme çerçevesinde belirtilen küreselleşmenin sorunları derinleşecek ve bu sorunları demokratik düzen içinde çözmek zorlaşacağı için, **Türkiye faşizmin karanlığına doğru kayma eğilimine girecektir.**

AHMET TANER KIŞLALI CİNAYETİNDEN BİR YIL SONRA

Türkiye'nin uluslararası değerde yetiştirdiği ender bilim adamlarından biri olan Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı, 1999 yılı Türkiyesi'nde, 21 Ekim tarihinde öldürüldü.

Bugünlerde, öldürülüşünün yıldönümünü yaşadık.

Bu arada cinayet sanıkları yakalandı.

Kışlalı'yı, İran'ın desteklediği İslamcı bir terör örgütünün öldürdüğü belirlendi.

Kışlalı, Türkiye üzerinde yoğunlaşan **Müslüman bir toplumda laik ve demokratik bir Cumhuriyet projesinin başarısını engelleme çabalarının** bir sonucu olarak öldürüldü.

Bu cinayet, komşumuz bir ülke tarafından desteklenen ve evrensel kaynakları da olan **şeriatçılığın,** uzun süredir devam eden eylem planının bir parçası olarak uygulamaya konulmuştu.

Siyasal ve kültürel propaganda ve örgütlenmenin yanında, bir dizi cinayete de dayalı olan bu eylem planındaki son kurbandı Kışlalı.

Bu siyasal seri cinayetler zincirinin daha önceki halkalarında **Turan Dursun, Prof. Muammer Aksoy, Doç. Bahriye Üçok, Çetin Emeç, Uğur Mumcu** gibi kurbanlar vardı.

Bu halkalar, doğrudan bu projenin bir parçası olmayan, ama Soğuk Savaş çerçevesinde faşist katillerce öldürülen **Doç. Bedrettin Cömert, Abdi İpekçi, Prof. Bedri Karafakioğlu, Prof. Cavit Orhan Tütengil** cinayetlerinin üzerine eklenmişlerdi.

Bütün bu kurbanların ortak niteliği, laik ve demokratik rejimden yana olmaları, bunu bir çağdaşlaşma projesi olarak

Atatürkçülük ya da Kemalizm adı altında, tutarlı bir ideoloji çerçevesinde savunmaları ve toplumda "kamuoyu lideri" konumunda bulunmalarıydı.

Bu liderlerin öldürülmesiyle bir taşla **üç kuş** vuruluyordu:

Birinci olarak, bu cinayetlerle laik ve demokratik rejimi savunanlara gözdağı veriliyor, kendilerine Atatürkçü ya da Kemalist diyenler sindiriliyor, demokrasinin toplumsal ve siyasal tabanı yok ediliyordu.

İkinci olarak, bu değerli insanların toplumsal ve siyasal liderlik işlevleri sona erdirilerek, laik ve demokratik örgütlenme ve hareket zayıflatılıyordu.

Üçüncü olarak, laik ve demokratik bir ideolojinin düşünsel ve kültürel temellerini güçlendiren bilim insanları ortadan kaldırıldığı için, Müslüman bir toplumda, demokrasinin başarıyla uygulanması için gerekli olan bilimsel çabalar da durdurulmuş oluyordu.

İşin korkutucu yanı, bütün bu gelişme, yani **bir komşu ülke tarafından beslenen, Türkiye'deki çağdaşlaşma projesinin, cinayetlerle desteklenen bir siyasal ve kültürel eylem planıyla engellenmesi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bilgili fakat ilgisiz bakışları önünde cereyan ediyor olması.**

Daha bir yıl öncesine kadar artık hiçbir aydının, hiçbir Atatürkçü'nün, hiçbir Kemalist'in, laikliği savunan hiçbir yazarın can güvenliği yoktu ülkemizde.

Komşu ülkelerin ajanları her yerde cirit atıyor, kendi ülkelerinde eğittikleri Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan katillerle birlikte her yerde, her an cinayet işleyebiliyorlardı.

Bu durum 1999 yılının 21 Ekim gününe kadar sürdü.

O günden bugüne dek yeni bir cinayetin işlenmemiş olmasının **iki** temel nedeni var gibi görünüyor:

Birinci olarak, 28 Şubat süreci, Soğuk Savaş'ın sona erdiğini onaylamış ve bu nedenle **siyasal İslama verilen devlet desteği genel olarak ortadan kaldırılmıştır.**

İkinci olarak Sadettin Tantan gibi, dürüst bir politikacı ve

deneyimli bir emniyet mensubu İçişleri Bakanlığı'na gelmiştir.

Biri, Dünya'nın ve Türkiye'nin genel gelişmelerinden, öteki Türkiye'deki çok özel, tek bir bireye bağlı bir ögeden kaynaklanan bu iki gelişme sonunda, Ahmet Taner Kışlalı'dan bu yana bu seri siyasal cinayetler zincirine yeni bir halka eklenmemiştir.

Ama bu durum, ne yazık ki bu zincirin bir halkası olarak yeni bir cinayetin işlenmeyeceği anlamına gelmemektedir.

Komşu ülkelerde ve Almanya'da, siyasal İslam ve şeriatçılık konularında olup bitenlere bakın, ülkemizdeki propagandaları izleyin, **Taha Akyol**'un mükemmel bir çalışması olan *Hizbullah* kitabını okuyun, ne demek istediğimi çok iyi anlayacaksınız.

Bu yazıyı, tarihin tanıklığına emanet ediyorum.

YAŞASIN GÖKKAFES, KAHROLSUN KONGRE MERKEZİ!

Türkiye'de tüm değer yargıları altüst oldu **son dönemde.**

Son dönemden kastım, **12 Eylül'ü** izleyen **Özal Dönemi**'nden bugüne dek geçen zaman.

Özal, toplumun değer yargılarını, bilinçli olarak altüst etti.

Siyaset ve bürokrasi ile iş yaşamının ve medyanın içiçeliğini ve birbirlerini desteklemeleri gerektiğini açıkça savundu.

İşadamları, medya sahipleri ve medya mensuplarıyla yüz yüze yakın ilişkiler kurdu.

Yeni şirketlerin oluşturulmasına öncülük etti.

Gazete alım satımlarına ve Anayasa'yı delme bahasına, yeni televizyon kanallarının kuruluşlarına **aracılık** etti.

Çok ünlü, anlı-şanlı yazarlarımızı **gazetelerde etkin köşelere yerleştirdi.**

Bu arada oluşan siyasal rantı da yakınları arasında paylaştırdı.

Ürettiği bu **yeni etik anlayışı** (yani açık Türkçe'yle **ahlaksızlık**) üzerine inşa ettiği **siyaset-bürokrasi-işadamı-medya yapısını,** ayrıca **tarikatlarla** ve **mafya** ile de ilişkilendirdi.

Bu yapının devlet harcamalarıyla desteklenmesini ise, bütçe denetimi dışındaki **fonlar** aracılığıyla sağladı.

Bir ara, bütçenin üçte birine kadar ulaşan fonlar, doğrudan kendi denetimindeydi.

Aslında toplumsal ve siyasal ortam da, 1965'ten beri bu **yeni etik** ve **yeni yapılanma** anlayışına uygun olarak gübreleniyordu.

Gerek partizanlık, gerekse toprak yağmasının büyük rantı,

siyaseti ve bürokrasiyi zaten yozlaştırmış, devlet eliyle özel teşebbüs yaratma politikası **hukuk devleti kurallarının** dışına taşarak, serbest rekabet ortamını bile bozan boyutlara erişmişti.

İşte Özal, 12 Eylül sonrasının **denetimli demokrasi** anlayışı çerçevesinde siyasete bütünüyle egemen olarak, 1965'ten beri süregelen bu yozlaşmayı yeni boyutlara taşıdı.

İçişleri Bakanı **Sadettin Tantan'ın yolsuzluk ekonomisi** dediği bu yağma, **son dönemde, siyaset-ticaret-bürokrasi-tarikat-mafya-medya** altıgeni çerçevesinde bir **sosyolojik gerçek** halini aldı.

Yağmalanan kaynak ise, vergilerle toplanan, enflasyonla el konulan ve kimi zaman da mâli skandallarla dolandırılan **halkın parası** ve tarihsel, doğal mirasımızı da kapsayan **kamu mülkiyetindeki alanlar** olarak, doğrudan doğruya **milli zenginliklerimizdi.**

Sonuç olarak bazı **bireyler** zenginleşirken, tarih ve tabiat zenginlikleri, kentsel yeşil alanları ve halkın geliri yağmalanan **toplumun** yoksullaşması **kurumlaştı.**

Son günlerde medyada ve bankalarda ortaya çıkan skandallar, işte bu genel yozlaşmayı yansıtan **küçük örneklerdi.**

İşte İstanbul'un akciğerine, bütün yasal engellere karşın bir **Gökkafes,** bu çerçeve içinde dikildi.

İstanbul halkının yaşam alanını daraltan, kentin estetiğini bozan, zaten sorunlu olan trafiği tam bir çıkmaza sokacak olan, kamu yararı açısından sakıncalı ve bu nedenle de **toplumu yoksullaştıran** bir projeydi bu.

Binanın inşaatı, halkın ve sivil toplum örgütlerinin protestolarına, Büyükşehir ve Beyoğlu belediyelerinin karşı çıkmalarına karşın, **siyasal otoritenin** desteğiyle bitirildi ve burada **Ritz-Carlton** zincirinin lüks bir otel işleteceği de kamuoyuna duyuruldu.

Bu arada, **İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı**'nın, önce bir arsa bulup sonra bu arsanın tahsisini askerlerden alarak, ulus-

lararası bir yarışmayla, İstanbul için ürettiği bir **Kültür ve Kongre Merkezi projesi,** inşaatın yarısında, **Vakıf cebinden para koymadı, sadece devlet fonlarını kullanıyor** gerekçesiyle **siyasal otorite tarafından** durduruldu.

Bitirtilen Gökkafes'te, toplum yoksullaşıyor, mal sahibi, maliyetini toplumun ödediği bir rantla zenginleşiyor.

Durdurtulan Kongre Merkezi'nde, bireysel rant yok, sadece toplum zenginleşecekti.

Şimdi sormak gerekli:

Bu işte bir **terslik** yok mu?

Bu terslikte, **Gökkafesi** bitirten ama **Kongre Merkezi**'ni durdurtan **siyasal otoritenin** rolü ve sorumluluğu ne?

NAMUSLULAR KUARTETİ ORKESTRAYA DÖNÜŞEBİLECEK Mİ?

Ne günlere kaldık Yarabbi!

Tüm umutlarımızı dört namuslu adama bağladık:

Cumhurbaşkanı **Ahmet Necdet Sezer.**

İçişleri Bakanı **Sadettin Tantan.**

Bankacılık Üst Kurulu (BDDK) Başkanı **Zekeriya Temizel.**

RTÜK Başkanı **Nuri Kayış.**

1950'den beri gelişen, 1960-1965 arası durdurulan, 1965'ten sonra yine gelişmesini sürdüren ve 1983'ten sonra dört nala finişe kalkan **yolsuzluk ekonomisi**, toplumumuzu bir kanser gibi saran **yağma düzeni**, artık tüm sistemi esir almış durumda.

Kırsal alanlardan gelenlerin, kentlerdeki toprakları yağmalamalarının teşviki ve bu yağmanın, önce mafya sonra da siyasetçiler tarafından el konularak **toplumsallaştırılmasıyla** başlayan yolsuzluk düzeni, devleti yönetenlerin eş, dost, akraba ve yakınlarına çıkar sağlamak için nüfuzlarını kullanmaları, iş yaşamına, medyaya ve tarikatlara el atmalarıyla yaygınlaştı.

Bu oluşum, **özelleştirme** uygulamalarıyla da hız kazandı.

Politikacı, bürokrat, mafya, ticaret, tarikat, medya altıgeni, "Hukuk Devletini" bütünüyle çökertti.

Laikliğin altını oydu, demokrasiyi yozlaştırdı, rekabet eşitliğini ve haberleşme özgürlüğünü boğdu, sosyal adaleti öldürdü.

Temelleri, İkinci Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan **Soğuk Savaş** dönemine kadar dayanan bu oluşumda, ideolojik kılıf ve kalkan olarak da **anti-komünizm** kullanıldı.

Yağmayı eleştiren herkes, **komünist** denilerek, susturuldu.

Bugün bile, banka soygunlarını, medyadaki yozlaşmayı eleştirenlere **ideolojik saldırıda bulunuyorlar** diye çamur atılıyor.

Oysa yapılan, sadece ortaya çıkan pisliklerin temel mantığını yakalayıp, bunu kamuoyuna açıklamaya çalışmak.

Örneğin, *Hürriyet*'te **Ege Cansen**, bankalar konusundaki yağmanın temelinin, hükümetlerin yüksek faizle iç borçlanmaya gitmelerinden kaynaklandığını açık açık yazdı.

RTÜK Başkanı **Nuri Kayış**, medyanın sermaye yapısının ve uygulamalarının yasadışı olduğunu sürekli olarak vurguluyor.

Cumhurbaşkanı **Ahmet Necdet Sezer**, bu oluşumun temelinde yatan siyasal yozlaşmanın, doğrudan liderlerin sorumluluğunda olduğunu teşhis eden sözler söyledi.

İçişleri Bakanı **Sadettin Tantan, yağma ekonomisinin** temelinde **nüfuz ajanlarının** ve arazi mafyasının yattığını kaç kez vurguladı.

Fakat bu **dört kişinin** bulundukları yerlere nasıl geldiklerine bakıldığında, aslında **hiç de umut verici bir manzara ortaya çıkmıyor:**

Ahmet Necdet Sezer, Demirel'in süresi uzatılamayınca, **üzerinde kavga edilmeyecek bir aday** olarak Cumhurbaşkanlığına seçildi.

Yoksa hiç kimse ondan, **Hukuk Devletini** ayağa kaldırmasını beklemiyordu.

Sadettin Tantan, kazanabileceği İstanbul Belediye Başkanlığının önlenmesi için (buradaki rantı engeller korkusuyla) milletvekili yapıldı.

Temizel, tam tersine, Maliye Bakanı olarak, yağmayı önleyici yapısal önlemler almaya çalıştığı için, kazanamayacağı İstanbul Belediye Başkanlığı adaylığına kaydırıldı ve beklendiği gibi bu yarışı kaybedince Bankalar Üst Kurulu Başkanı yapıldı.

Nuri Kayış'ın başında bulunduğu RTÜK ise, zaten siyasal

partiler arasındaki dengelere dayalı olarak kurulduğu için, yapı olarak umutsuz vaka.

Bu dört insanın tek başlarına **Türkiye'yi kurtarmaları** bir hayal.

Ama unutmayalım ki, bu dört insan da **bu toplumun normal olarak ürettiği** kişiler.

Aramızda onlar gibi daha pek çok namuslu insan var.

Ama sistem onları değil de hırsızları, uğursuzları, **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti** kavramının altını, kendi menfaatleri adına oyanları işbaşına getiriyor.

Türkiye ancak, bulundukları yerlere tesadüfen gelen bu dört insanın oluşturduğu kuartet, toplumsal baskılarla kurulan bir senfoni orkestrasına dönüştüğü zaman kurtulur.

ATATÜRKÇÜLERİ ÖLDÜRENLER VE ATATÜRKÇÜLÜĞE SALDIRANLAR

Geçen hafta, 62'inci ölüm yıldönümünde **Atatürk**'ü andık.

Bu anma günü dolayısıyla değerli okurlarıma iki sistematik görüş sunmak istiyorum:

Bunların birincisi iki ayrı cinayet dalgasının varlığı, ikincisi de Atatürkçülüğe yapılan saldırıların genişlemesine yol açan asıl sorumluların kimliği.

1970'li yılların sonuna doğru başlayan **birinci cinayet dalgasında**, pek çok Atatürkçü öldürüldü.

Bu cinayetlerin temel mantığı **Soğuk Savaş'ın Türkiye'ye yansıması** çerçevesindeki **sağ-sol çatışması** idi.

Atatürkçülere yönelik cinayetler ne yazık ki, 1980 darbesinden sonra da durmadı.

Hatta,tam tersine şiddetlendi bile denilebilir:

Bu **ikinci cinayet dalgasında**, eskiden **solcu** ya da **demokrat** oldukları için öldürüldükleri öne sürülen aydınlar ve bilim insanları bu kez, doğrudan doğruya **Atatürkçü oldukları için** katledilmeye başlandılar.

Aralarında **Doğan Öz, Bedrettin Cömert, Bedri Karafakioğlu, Abdi İpekçi, Ümit Doğanay, Cavit Orhan Tütengil** ve **Ümit Kaftancıoğlu** gibi aydınların bulunduğu **ilk dalgadaki** öldürülme olayları 1980 yılında son buluyor.

Tam on yıl boyunca cinayet yok.

İkinci dalgadaki cinayetler, 1990 yılında 31 Ocak'ta **Prof. Muammer Aksoy**'un öldürülmesiyle yeniden başlıyor.

Aksoy'un ardından 1990 yılında sırasıyla, **Çetin Emeç, Turan Dursun, Doç. Bahriye Üçok** öldürülüyor.

1993 yılında **Uğur Mumcu**, daha bir yıl önce 1999 yılında da **Prof. Ahmet Taner Kışlalı** öldürülüyor.

Cinayet tarihleriyle açıkça görülen bu **iki ayrı cinayet dalgasının** varlığı **Ahmet Taner Kışlalı** cinayetinin sanıkları yakalandıktan sonra daha belirgin olarak ortaya çıktı.

1990'lı yıllara damgasını vuran cinayetler, Türkiye'deki siyasal iktidarların gözleri önünde, komşu bir ülkenin desteklediği şeriatçı örgütlerin işi olarak tezgâhlanmıştı.

Bu yeni cinayet dalgasının arkasında hem komşumuzun **rejim ihraç planı** hem de **Özal**'ın yarattığı yeni **siyasal ve kültürel ortam** vardı.

Bu iki öge, artık bitmiş olan **Soğuk Savaş** ekseninde bütünleştirilmek istendi, ama uluslararası konjonktür buna izin vermedi, **28 Şubat**'ın değiştirdiği ortamda, cinayetler çözüldü.

Şimdi gelelim ikinci noktaya:

Bence Atatürkçülüğe saldıranlar arasında asıl tehlikeli olanlar şeriatçılar değildir.

Çünkü kamuoyu zaten şeriatçı cepheyi bilmekte, tanımaktadır. **Devletin doğrudan desteği olmadıkça onların propagandalarından da çok etkilenmez.**

Atatürkçülüğe asıl büyük zarar verenler, ülkeyi yönetirken, anti-demokratik uygulamaları, hukuk devletinden sapmaları, soygunları ve hatta Atatürk'ün kişisel vasiyetine aykırı yasaları Atatürkçülük maskesiyle gerçekleştirenler, pek çok aydını, yazarı ve düşünürü, yalnız bu nedenden dolayı Atatürkçülükten soğutanlardır.

Özal döneminde Atatürkçülüğe saldıran cephe, şeriatçıların yanında, **İkinci Cumhuriyetçi** denilen bir grup aydın, yazar ve düşünür tarafından güçlendirildi ve genişletildi.

Bunların önemli bir bölümü **eski** solcu olan kişilerdi.

Bunlar belki **eskiden** de **Atatürk**'ü eleştiriyorlardı ama son dönemde bu **eleştiri** bir **saldırı** niteliğine büründü ve böylece **şeriatçı cephe** güçlü bir müttefik kazandı.

Bence bu konudaki asıl sorumlu, **İkinci Cumhuriyetçi** denilen grup değil, bu grubu, Atatürkçülüğü eleştirmeye yönelten, Atatürkçülük adına yapılan anti demokratik uygulamalar, işkenceler, baskılar ve hatta Atatürk'ün kişisel vasiyetinin bile zedelenmesidir.

Yöneticilerin, yaptıkları yanlışları **Atatürkçülük** adı altında savunmaları, **Nadir Nadi**'yi bile isyana yöneltmiş ve *Ben Atatürkçü Değilim* adıyla bir kitap yayımlamasına yol açmıştı.

İkinci Cumhuriyetçileri ihanetle suçlamak yerine, onları üreten ortamı, birçok yazarı, aydını, düşünürü Atatürkçülüğe saldırmaya yönelten yanlışları teşhis ve tespit etmek, bu yanlışlara karşı çıkmak, daha akılcı ve dolayısıyla Atatürkçülüğe daha yaraşan bir yöntemdir diye düşünüyorum.

"KÖLELERİN ONURU OLMAZ"

Sevgili okurlarım, size bir değişiklik olsun diye, bugün şöyle keyifli bir siyaset yazısı yazayım dedim.

Sinemalarda çok hoş bir macera filmi oynuyor: Türkçe ismi **Şanghaylı Kovboy**.

İngilizce adı ise, **Gary Cooper**'ın unutulmaz filmi **Kahraman Şerif**'in orijinal ismi olan **High Noon**'a kafiyeli bir gönderme yapan **Shanghai Noon.**

Zaten film, **western** denilen **kovboy filmi** meraklıları için gerek konu gerekse özel isimler açısından pek çok gönderme üzerine kurulmuş.

John Wayne, Wyatt Earp, Lee Van Cliff, hep böyle bir espri anlayışı içinde kullanılan göndermelerdeki özel isimler.

Başrolde **Jackie Chan.** Her zamanki, kungfu-tekvando karışımı **savaş sanatları** üzerine kurulu akrobatik gösterileriyle sürüklüyor filmi.

Yanında, tam bir **Robert Redford** benzeri ve taklidi olan **Owen Wilson** oynuyor. **Robert Redford**'un daha genci ve daha kötüsü. Ama **Redford**'a çok benzediğini ve çok iyi taklit ettiğini kabul etmek gerek.

Filmin baş kadın oyuncusu, Çinli Prenses rolünde **Lucy Liu. Lucy Liu,** yine bu aralar sinemalarda gösterilmekte olan **Çarli'nin Melekleri** filminin üç kadın başrol oyuncusundan biri.

Film aslında ilginç bir öykü üzerine kurulu.

Sakın merak etmeyin sevgili okurlarım, bundan sonra anlatacaklarım, filmin seyir keyfini kaçırmayacak, çünkü filmin öyküsünü bilmek, izlenme zevkini azaltmıyor.

Film 1880'li yıllarda Çin'de başlıyor ve Amerika'nın batısında devam ediyor.

İmparatorluk muhafız kıtasında görevli bir asker **Jackie Chan**. Gizliden gizliye imparatorluğun Prensesine âşık.

Tabii, imparatorluk düzeninde umutsuz bir aşk bu.

İmparator, Prensesi evlendirmek üzere, fakat damat, Prensese İngilizce öğreten Amerikalı'nın okuduğu **Kurbağa Prens** öyküsündeki kurbağaya benzeyen çok çirkin biri.

Prenses, bu çirkin damat adayıyla evlenmemek için, İngilizce öğretmeninin yardımıyla Amerika'ya kaçıyor.

Ama öğretmen, Prensesi Amerika'ya kaçırıp, babasından yüz bin altın fidye isteyen bir başka **hain** Çinlinin adamı.

İmparator, Prensesi kurtarmak için, bir Tercüman başkanlığında üç muhafızı, altınlarla birlikte Amerika'ya yolluyor.

Jackie Chan, tercümanın yeğeni ve hamalı olarak bu kafileye katılıyor.

Derken Amerika'da, bizim Çinlileri ve altınları taşıyan tren, soyguncular tarafından saldırıya uğruyor.

Robert Redford benzeri **Owen Wilson** çetenin reisi.

Baskın sırasında, **Jackie Chan**'ın amcası, manyak bir çete mensubu tarafından öldürülüyor.

Bu arada, aynı manyak, çete reisine de ihanet ediyor.

Bir dizi komik olaydan sonra, aslında altınların peşinde olan çete reisi ile Prensesi kurtarmak isteyen **Jackie Chan,** arkadaş oluyorlar ve birlikte kötü adamlarla savaşıyorlar.

Filmde düşman Kızılderililerle **Jackie Chan**'ın kavgaları çok keyifli sahneler.

Kızılderililer sadece düşman değil filmde. Dost olanlar da var.

Dost kızılderili kabilesinde evlendirilen bir Çinli'nin **kızılderili karısı,** çok hoş sahnelerin kaynağı oluyor.

Bu arada, Amerika'daki Çinlileri demiryolu yapımında kullanan ve Prensesi fidye için Amerika'ya kaçırtan hain Çinli, tam kavga ederken Prensesi görünce onun önünde kavgayı bı-

rakıp yere kapanan **Jackie Chan** için, Amerikalı çete reisine, **Bak arkadaşını gördün mü, seni en kritik anda yalnız bırakıyor** anlamında, **Kölelerin onuru olmaz** diyor.

Filmdeki güldürü unsurlarından biri de **özgür beyaz Amerikalı** ile **köle Çinli** arasında İmparator ve Prenses hakkında geçen değerlendirme tartışmaları.

Sonunda, bizim köle Çinli de **özgür iradesini** kullanmayı öğreniyor. Tabii en sonra da **mutlu son.**

Bu makalenin siyasal yanı nerede derseniz bunun iki yanıtı var:

İsterseniz iç politikada **liderlerine bağımlılıklarıyla övünen politikacılarımızı,** isterseniz, dış politikada **Türkiye AB ilişkilerinin son günlerdeki durumunu** düşünebilirsiniz.

POSTMODERNİZM VE SANAL EKONOMİ-I

Postmodernizm, çok genel ve kaba olarak, **algılanan gerçeğin dışına taşan** yaklaşımları ifade eden bir kavram.

Ben **postmodernist felsefeyi** seviyorum.

Post**modernist edebiyata ve sanata** ise bayılıyorum.

Ama **postmodernizm, toplumbilimde, siyasette ve ekonomide, aynen bir zamanlar diyalektik kavramında olduğu gibi, pozitivizmin karşıtı, deneyselciliğin bir alternatifi olarak kullanılınca** ondan hiç hoşlanmıyorum.

Postmodernizm, siyasal bağlamda, eskiden proletarya diktatörlüğünü savunmuş olanların büyük bir kısmının ve İslamcı yazarlarımızın çok sevdiği bir kavram.

Bu kavram, esas olarak **pozitivizm** yani **deneyselcilik** karşıtı olarak kullanılıyor.

Bildiğiniz gibi, gerçeği algılamakta kullanacağımız **yeni** bilgileri elde etmenin tek yöntemi **deneyselcilik**, yani **pozitivizmdir**.

Tabii **pozitivist** yaklaşımla elde ettiğimiz bilgileri, özellikle toplumsal bilimlerde kullanabilmek için, bazı modellere gereksinmemiz vardır ve bunların başında da **diyalektik** gelir.

Yani **diyalektik, pozitivizmin** karşıtı ya da alternatifi değil, tam tersine onun tamamlayıcısı ve anlamlandırıcısıdır.

Toplumları gözlemleyerek öğrendiğimiz bilgileri, geleceğe doğru kestirmelerde kullanabilmek için, **zıtların etkileşimi** anlamına gelen **diyalektik** yöntemle, **etki-tepki-karşı tepki** yöntemiyle anlamlandırmaya çalışırız.

Örneğin, her diktatörlük yönetiminin ya da eğilimin, kar-

şıtı olan demokratik açılımları özendirmesi ve sonunda, yeni bir çözüme ulaşılması gibi.

İşte eskiden hem cahil hem de saldırgan olan **proletarya diktatörlüğü** yanlıları, **diyalektiğin, pozitivizmin** yerine geçmesi gerektiğini savunurlardı.

Kendi değişmez doğruları olan **dogmalara** bağlı kalınmasını sağlamaya böyle çalışırlardı.

Proletarya diktatörlüğünün kaçınılmazlığını, toplumsal gerçeklere göre değil, **inanca** (teoriye) göre savunurlardı.

Şimdi **proletarya diktatörlüğü** beklentisi iflas edince, en büyük düşmanları olan, gerçek bilgiye ulaşma yöntemi olan **pozitivizmi** yok etmek için bu kez de **postmodernizme** sığındılar.

Oysa **postmodernizm** de, aynen diyalektik gibi, **pozitivizmin yerine değil**, onu anlamlandırmak için **onunla birlikte** kullanacağımız bir genel yaklaşım olarak bir işe yarar.

Postmodernizm, pozitivizmi reddedenlerin kullandığı biçimde çok kısaca, **deneyselciliğin, yani dışımızdaki gerçek dünyanın, tabii bu arada, toplumsal gerçeklerin de reddedilmesi anlamına geliyor.**

İşte bir yandan eski proletarya diktatörlüğü yanlılarının, öte yandan, şeriatçıların **postmodernizme** sarılmaları, bu **gerçeği reddetme** ve kendi **dogmalarına** bağlı kalma eğilimlerinden kaynaklanıyor.

Onlara göre **insanın içindeki inanç,** dışımızdaki gerçek dünyadan daha güçlüdür. Dışımızdaki gerçekliğin fazla bir anlamı yoktur. Asıl doğrular ve gerçekler bizim kalbimizdeki inançlardır.

Böylece gerek doğal, gerekse toplumsal gerçeklerin inkâr edilmesinin ve kendi kör inançları (dogmaları) doğrultusunda (ölme ve öldürme de dahil), her çabanın gösterilmesi felsefi anlamda bir temele kavuşmaktadır.

Aklı başında insanların bir türlü anlayamadıkları, cinayet-

ler, işkenceler, adam kaçırmalar **postmodernist bir yaklaşım içinde** anlam kazanmaktadır:

Esas olan, dışımızdaki gerçekler olmadığına, asıl gerçekler bizim inançlarımızda yattığına göre yaptıklarımızın nedeni, **dış dünyanın gerçekliklerine göre** değil, **içimizdeki inanca göre** değerlendirilmekte ve böylece her türlü toplumsal siyasal ve dinsel sapma, belli dogmalara göre bir anlama kavuşmaktadır.

Çok kısacası postmodernist kültür, gerçeğin yadsınmasına ve çarpıtılmasına dayalı bir yaklaşım olarak işlev sahibi kılınmak isteniyor.

Örneğin, **Ahmet Oktay**'ın, *Postmodernist Tahayyüle İtirazlar* adlı kitabında (s.8-9) belirttiği gibi, insanların, sıkıntılarını unutmak için pembe dizilere, televolelere sığınmakta oluşları, postmodernist kültürün bir sonucu olarak düşünülebilir.

Oysa postmodernizm, ancak pozitivist yöntemle elde edilen bilgilerin ileriye dönük değişimlerde işlevsel kılınmaları için bir genel çerçeve oluşturmak için, pozitivizmle birlikte kullanıldığı zaman bir anlam ifade eder.

Yoksa yamyamların ve vampirlerin "demokrasi" adı altında ortalarda dolaşmasının gerekçesini oluşturur.

POSTMODERNİZM VE SANAL EKONOMİ-II

Hemen belirtmeliyim ki, bu yazıda **sanal ekonomi** terimini, İnternet üzerinden yapılan etkinlikler, yani örneğin, e-ticaret gibi faaliyetler için kullanmıyorum.

Sanal ekonomi terimini burada, sadece **moneter** yani **parasal** etkinlikler yapılan ve yanlış olarak, **sanki** gerçekten **ekonomik faaliyette** bulunuluyormuş izlenimi veren bir anlayış için kullanıyorum.

Postmodernizm, nasıl çevremizdeki toplumsal ve siyasal gerçeğin algılanmasını, inançlarımız doğrultusunda saptırmanın gerekçelerini hazırlıyorsa, aynı biçimde ekonomide de gerçeklerden sapmamızın, servet ve gelirin el değiştirmesine yol açan **parasal manipülasyonların** gerçek ekonomik etkinlikler gibi algılanmasının temelini oluşturuyor.

Gerek **Özal ekonomisinin**, gerek **Reaganizm-Thatcherizm anlayışının**, gerekse **IMF reçetelerinin** temelinde işte bu yanılsama, bu **sanal ekonomi** anlayışı yatar.

Sadece gelirin ve servetin el değiştirmesi üzerine kurulu olan **moneter ekonomi, postmodernist** anlayış sayesinde, yani yaşamın tüm alanlarında inançların yönlendirilmesi ve gerçeğin saptırılması yoluyla, geniş kitlelerde **sanki** ekonomik faaliyet yapılıyormuş gibi yanlış bir izlenim yaratmak için kullanılır.

Bu izlenim yanlıştır çünkü, nasıl yeni bilgilere ancak **deneysel** yöntemle ulaşabilirsek, zenginliğe yani kalkınmaya da ancak **fiziksel üretim** ile ulaşabiliriz.

Ekonomik zorlukları aşmanın yöntemi, gelirin ve servetin el değiştirmesinden değil, **fiziksel üretimin ve verimliliğin** arttırılmasından, yani fiziksel yatırım yapılmasından geçer.

Nasıl **tümden gelimci** yöntemler, yeni hiçbir bilgi üretmez ve ancak eski bilgilerin yeniden kullanılması yoluyla çevremizi açıklamaya yardımcı olursa, **moneter ekonomi** de aynen tümden gelimci mantık gibi, yeni mal yani yeni zenginlik üretmez, sadece mevcudun yeniden dağıtılmasına yol açar.

Üstelik de aynen dünyanın düz olduğu varsayımına dayalı **tümden gelim** yöntemleri gibi, mevcut yapının yani mevcut çarpıklığın daha da kök salmasına ve güçlenmesine yol açar, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapar.

Çünkü bu **sanal ekonomi** anlayışı yoksulların daha az tüketmeleri, zenginlerin daha çok gelir elde etmelerine dayalıdır.

Bu anlayışın ardındaki varsayım, **yatırım yapan** grup olarak düşünülen zenginlerin, ellerine geçen gelirin artmasıyla daha fazla yatırım yapacaklarıdır.

IMF reçetelerinin tümünün mantığı budur.

Aslında ekonomi doğru dürüst işlese, kapitalizm çerçevesinde çok da geçersiz bir mantık değildir bu.

Ama ekonomi doğru dürüst işlemediği için, yoksullardan transfer yoluyla ellerine geçen para artan zenginler, bunu yatırımda kullanmak yerine, ya medya gibi verimsiz ama nüfuz arttıran alanlara harcamakta ya da bankalarının ve şirketlerinin dışına kaçırarak, kişisel mal varlıklarını veya lüks tüketimlerini arttırmakta kullanmaktadırlar.

Böylece IMF reçetelerine uygun olarak yapılan zamlar sonunda kısılan tüketimden artan gelirlerle, aynı reçetelere göre arttırılan vergilerden kazanılan gelir, dışardan sağlanan kredilerle birleştirilerek hep birlikte, özelleştirme, krediler, teşvikler ve benzeri yollarla zenginlere aktarıldığında, bu paralar yatırımlar yerine, onlara aracılık eden politikacılarla birlikte kendi ceplerine gittiğinden, Türkiye, fiziksel yatırım yaparak büyüyemediği için hem nüfus arttığından dolayı sürekli yoksullaşmakta, hem de gelir dağılımı adaletsizliği dehşet verici boyutlara ulaşmaktadır.

İşte tam bu noktada **postmodernist** anlayış, yaşamın tüm alanlarındaki egemenliğiyle birlikte devreye girmekte, kamuoyuna **parasal operasyonlarla** sanki ekonomi kurtuluyormuş gibi yanlış bir izlenim verilerek, geniş kitleler **uyutulmaktadır.**

Böylece, felsefede, sanatta, edebiyatta, yepyeni ve güzel ufuklar açan **postmodernizm,** insanı gerçeklerden koparmanın yöntemi olarak, toplumsal, siyasal ve ekonomik yaşamda, şeriatçılığın, bölücülüğün ve gelir dağılımını sürekli olarak bozan verimsiz parasal etkinliklerin temel çerçevesi haline gelmektedir.

Daha vahimi, **postmodernist** yaklaşım, demokrasi karşıtı olan şeriatçı ve bölücü akımların, **demokrasi** adına; ekonomik kalkınmayı engelleyen parasal önlemlerin, **kalkınma** adına; yeni sömürgeciliğin de **küreselleşme** adına desteklenmesine yol açmaktadır. Böylece **trajik** bir durum, **faciaya** dönüşmektedir.

Belki de **vampirleşen yamyamların** egemen oldukları bir demokrasi, en iyi biçimde **postmodernist demokrasi** olarak ifade edilebilir.

CAMDAN DUVAR VE BOYALI CAM

İki Almanya birleşeli on yıl oldu.

Berlin Duvarı 1989'da yıkıldı.

Bölünmüş Almanya 1990'da birleşti.

İki Almanya'nın birleşmesi sırasında Doğu Almanya'nın devlet başkanlığı makamında oturan, bugünkü **CDU** milletvekili **Dr. Sabine Bergmann-Pohl** ile, milletvekillerine tahsis edilmiş binadaki ofisinde, birleşmenin sorunlarını konuşuyoruz.

Birleşmeden önceki dönemde Doğu Almanya'daki ekonomik sıkıntının iyice arttığını, Doğu Almanya'da üretilen malların bile piyasada bulunamadığını, ekonominin tam anlamıyla bir çıkmazda olduğunu anlatıyor.

Sabine Bergmann-Pohl, esas olarak akciğer uzmanı bir hekim.

Berlin Duvarı'nın yıkıldığı sıralarda arkadaşlarının önerileriyle politikaya atılmış ve önce meclis başkanı sonra da devlet başkanı seçilmiş.

Ofisinde, kadınca zarafetini, deneyimli politikacı kişiliğiyle birleştiren bir alçakgönüllülükle sorularımı yanıtlıyor.

Öyle anlaşılıyor ki, sonuç olarak, ister doğulu olsun, ister batılı, tüm Almanlar **birleşmenin kaçınılmazlığı** konusunda ortak kanıya sahipler.

Tabii birleşme sonrası pek çok yeni sorun ortaya çıkmış.

Batı Almanya'daki tüm kurum ve kuralların bütünüyle Doğu Almanya'ya empoze edilmesi, bir yandan birleşmenin çabuklaşmasını ve rasyonel bir çerçevede sonuç vermesini sağlarken, öte yandan, Doğu Almanlar'ın 50 yıllık çalışmalarının ve birikimlerinin sıfırlanması anlamına geldiği için Doğu kökenli Almanlar'da büyük bir düş kırıklığı yaratmış.

Bergmann-Pohl, Doğu Almanya'daki nüfusun, her şeyi devletten bekleme alışkanlığı içinde, birleşme sonrası sorunların da **yukardan** çözülmesini beklediklerini, sorunların çözümü geciktikçe de, düş kırıklıklarının arttığını söylüyor.

Bu arada sorunların boyutunu belirtmek için hemen iki yüzde vereyim:

İşsizlik Doğu Almanya'da yüzde 20'lere yaklaşırken, Batı Almanya'da yüzde 10'un altında seyrediyor.

Almanya'nın birleşme sonrası sorunlarına ve oradaki Türkler'in durumlarına başka yazılarımda da değineceğim.

Bu yazımı, bana çok çarpıcı gelen şeffaflıkla ilgili bir karşıtlık görüntüsüne işaret ederek bitirmek istiyorum:

Almanya, Berlin'i yeniden Başkent yapmış.

Bu kenti yeniden inşa ediyor.

Bu arada Parlamento binasını da yeniden yapmışlar.

Bir İngiliz mimarın kazandığı projeyle yeniden inşa edilen binanın tepesine çıktığınızda şeffaf bir kubbeden tüm Berlin'i görmeniz olanaklı.

Ama anlatacağım **şeffaflık** bu değil.

Parlamento binasının içinde yürürken birden bire, yan tarafımda bir cam duvar gördüm.

Duvarın arkasında amfi biçiminde bir salon vardı ve salonun ucundaki küçük bir kürsüde biri konuşuyordu.

Allah Allah dedim, **burası da neresi?**

Meğerse Almanlar, **Parlamentonun Genel Kurul Salonunun arka duvarını şeffaf yapmışlar.**

Binanın içinde dolaşan bütün insanlar ve tabii bu arada ziyaretçiler de, salonda olup biteni rahatça görüyorlar.

Ayrıca dinleyici locaları da, neredeyse kürsünün tam üzerine gelecek kadar içeri girecek biçimde, üç uzun balkon olarak inşa edilmiş.

Ülkeme dönüşümde Atatürk Hava Limanı'ndan çıkarken, karşılayıcıları, yolculardan ayıran camdan yapılmış otomatik

kapıların, içerisi görünmesin diye boyanmış olduğunu fark ettim.

Eski dış hatlar terminalindeki cam kapılar da dışardan içerisi görünmesin diye beyaz boyayla boyanmıştı ve bu beni çok rahatsız ederdi.

Yeni terminalde bu garip uygulamadan vazgeçilmiş olduğunu umut ediyordum.

Ama ne yazık ki eloğlu, parlamentosunun duvarını bile camdan yaparak **şeffaflaştırırken**, biz camdan yapılmış kapıları dahi, karşılayıcılar ile yolcular birbirini görmesin diye, boyuyoruz.

Galiba ülkemizde siyasetin şeffaflaşması, önce kafaların şeffaflaşmasından geçiyor.

EKİN DELİGÖZ VE "TÜRK-ALMANLAR"

Ekin Deligöz, Tokat'ta doğmuş bir Türk kızı.

Sekiz yaşındayken Almanya'ya gelmiş.

Şimdi 25-30 yaşlarında görünen bir genç hanım.

Alman Parlamentosu'nun, hani şu genel kurulunun arka duvarı şeffaf olan ve herkesle birlikte bütün ziyaretçilerin de içerde neler olup bittiğini koridorlarda gezerken gördüğü Parlamento'nun lokantasında konuşuyoruz.

Aslında Parlamento'nun lokantası bizim Meclisinkine göre hayli küçük.

Oldukça sessiz ve sakin olan lokantanın fiyatları da dışarıya göre daha ucuz değilmiş.

Yani temiz, küçük ve sakin bir "işyeri lokantası" havasında Alman Parlamentosu'nun lokantası.

Ekin Deligöz, kazandığı bursla yüksek tahsilini Avusturya'da yapmış parlak bir genç.

Yeşillerden milletvekili seçilmiş.

Almanya'yı, Almanya'daki Türkleri ve Almanya'daki genel sorunları konuşuyoruz.

Deligöz, makyajsız yüzü, ufak tefek ve genç görünümüyle benim üniversitedeki öğrencilerimi anımsatıyor.

Konuşurken, kendi kendini yetiştirmiş, kararlı, iradeli, sorunlar hakkında bilgisine ve dolayısıyla kendine güvenen bir genç insanın gelişmiş ve sağlam kişiliğini hissedebiliyorsunuz.

Deligöz'ün üzerinde en çok durduğu konu, Almanya'daki Türkler'in üçüncü kuşağı.

"Bazı üçüncü kuşak gençler, kendilerini ne Almanca ne de Türkçe ifade edebiliyorlar," diye yakınıyor **Deligöz**.

Kanımca **Alman Türkler**'in en önemli sorunu bu:

Gerek Almanlar'ın ülkelerine **konuk işçi** olarak gelen Türkler'i, yıllarca, **geri dönecek** biçimde görmelerinin ve onlara böyle muamele etmelerinin, gerekse Türkiye'nin bu modele uygun olarak Türkçe hocası ve imam yollayarak oradaki vatandaşlarımızı Alman toplumunun dışında tutma çabalarının bedelini bugün **üçüncü kuşak** gençler ödüyor.

Şimdi gerek Almanya, gerekse Türkiye bu politikanın yanlışlığını kavramış ve artık **Türk-Alman** kavramına destek vermiş görünüyorlar ama, yine de 35-40 yıldır uygulanan **tecrit** politikalarının sonuçları özellikle Almanları çok uğraştıracak gibi görünüyor.

Almanya özellikle **birleşmeden sonra** büyük bir dönüşümün ve siyasal-kültürel gelişmenin içinde.

Önce, orada çalışan işçi kardeşlerimizin ailelerinin bütünleşmesine, yani çocuk ve eşlerinin Almanya'ya gelmesine izin vermişler.

Bu değişme ve demografik gelişmeler (yani ikinci-üçüncü kuşak Türklerin doğması) sonunda, Almanya'daki Türk nüfusunun ağırlığı işçilerden, esnaf, işadamı ve öğrencilere doğru kaymış.

Son yıllarda Almanya, Anayasası'nda da değişiklikler yaparak, **vatandaşlık** kavramını **Cermen ırkından olma** anlayışından kurtarıp **siyasal yurttaşlık** anlayışına dayalı olarak ırklar ve dinler arasındaki hukuksal eşitliğe uygun bir biçimde geliştirince, **Hıristiyan ve Cermen** olmayan insanlara da **eşit vatandaşlık** hakkı tanınmış.

Bu çerçevede Almanya'da yaşayan Türklere de vatandaşlık yolu açılmış.

Böylece **Türk-Almanlar** ortaya çıkmış.

Deligöz ile konuşmamızdan iki hafta kadar önce, Sevgili **Hikmet Çetinkaya** ile birlikte katıldığımız bir **Halkevi toplantısında,** Frankfurt'taki Türkler bana bu konuda ne yapmaları gerektiğini sordukları zaman, hiç tereddüt etmeden onlara, "**Önce, içinde yaşadığınız ülkenin vatandaşlarıyla eşit**

haklara sahip olun, istiyorsanız, kültürel kimliğinizi sonra nasıl olsa yeni elde ettiğiniz haklarla daha kolay korursunuz," diye yanıt vermiştim.

Deligöz ile bu durumu konuşurken, o da, esas olanın, içinde yaşanan toplumdaki **eşit haklara** kavuşmak olduğunu, bunun da Türkler'in Alman vatandaşlığına geçmesine bağlı bulunduğunu vurguluyor.

Kendi hakkında ise, **"Geçen gün seçmenlerimle, yaşlıların sosyal hakları konusunda yaptığım bir toplantıda ilk kez bana ne genç, ne kız, ne de Türk olarak baktılar. O toplantıda ilk kez bir 'Alman Parlamenter olarak gördüler beni,"** diyor ve bu değişmenin altını çiziyor.

Böylece benim kısaca **Türk-Alman** dediğim, **Türk asıllı Alman vatandaşlarının** önemi bir kez daha vurgulanıyor.

GELECEĞİ YAKALAMAK

Onur Öymen, aslında yazar ve öğretmen bir aileden gelir.

Babası **Münir Raşit Öymen,** çok değerli bir eğitimci ve yazardı.

Onur Öymen uzunca bir süre Dışişleri Bakanlığı Müsteşarlığı da yapmış ve Türkiye'nin dış politikasını etkilemiş bir diplomatımız.

Şu anda Brüksel'de, Türkiye'nin NATO nezdindeki Daimi Temsilcilik görevini sürdürüyor.

Türkiye'nin Gücü adlı ilk kitabı 1998'de yayımlanmıştı.

Bu kitapta Öymen, Türkiye'nin dünya üzerindeki yerine kuşbakışı bir göz atıyor ve tarihsel bir perspektif içinde, ülkemizin bugünkü dünyadaki yerini objektif ölçütlere göre belirlemeye çalışıyordu.

Avrasya ile karşılaştırmalı olarak nüfusumuzun genel nitelikleri, eğitim devrimi, doğal kaynaklarımız, ordumuz, ekonomimiz, Türkiye ve Avrupa Birliği ilişkileri, tarihsel bir yaklaşımla ele alman ve sonunda da **insan hakları** kavramına bağlı olarak çözümlenen bir perspektifin temel taşları.

Bugünlerde yeniden gündemde olan **AB** ve **insan hakları** açısından **Öymen**'in görüşleri, pek çok insanın ufkunu açacak nitelikte.

Daha henüz toplumumuz bu kitabın önemini yakalayamadan **Öymen** ikinci kitabını da çıkardı.

Bu kitapta, birinci kitapta inşa ettiği temel üzerine, küreselleşme olgusunu ve geleceği irdeliyor Öymen.

Zaten *Geleceği Yakalamak* adlı kitabın alt başlığı da *Türkiye'de ve Dünyada Küreselleşme ve Devlet Reformu.*

Öymen bu ikinci kitabında, içinde yaşadığımız dünyayı son derece sağlam bir görüş çerçevesinde irdeliyor önce.

Teknolojik gelişmeler, küreselleşme ve yöreselleşme, doğal kaynakların durumu ve dünyanın pek çok ülkesinin tek tek ele alınarak incelendiği **ülkeler, gelecek ve sorunlar** bölümleri, dünyanın ve ülkemizin 21. yüzyılda göstereceği gelişme eğilimlerini saptamak için kullandığı çözümleme yönteminin sonuçlarını okurla paylaşan bilgi hazineleri.

Öymen gerçekten çok uzun ve titiz bir çalışma ürünü olan bu verileri bizlerle paylaştıktan sonra, **özelleştirme, devletin ekonomideki, sosyal güvenlikteki ve kültürdeki rolünü** ayrı ayrı irdeliyor.

Bu arada **devlet reformu** yapmış ülkeler hakkında aktardığı bilgiler gerçekten baha biçilmez değerde.

Üstelik **Öymen** bunları **art arda sıralanmış bilgi parçaları** biçiminde değil, tutarlı ve sistematik bir dünya görüşü çerçevesinde okura aktarıyor.

Bir **küreselleşme çılgınlığı** içinde, ülkemizin hiçbir **ulusal** özelliğini dikkate almadan, AB'ye ya da Batı'ya **kayıtsız koşulsuz teslim olmasını** isteyenlerin **Öymen**'in şu satırlarından öğrenecekleri çok şey var:

"Dikkat çeken bir başka nokta da, bütün ülkelerin, ulusal güvenliklerini korumayı öncelikli bir hedef olarak kabul etmeleri. Avrupa ülkelerinin yakın geçmişinde, ülke güvenliğinin tehlikeye düştüğü durumlarda, diğer hiçbir unsurun ulusal güvenliğin önüne geçirilmediği görülüyor. Zaten Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de bu yaklaşım benimsenmiş. Tabii temel hakların özüne dokunmamak kaydıyla... (s.289-390).

Öymen çok değerli bilgileri, çok doğru bir yaklaşımla bütünleştirmeyi başarmış kitabında.

Üstelik o da benim gibi **uzun dönemli gelecek için** iyimser:

"Atatürk, devrimler konusunda İsmet İnönü ile yaptığı bir görüşmede, 'Eğer bu işi yapacaksak şimdi yapmalıyız,' diyordu.

Reformların beklemeye tahammülü yoktu. 21. yüzyıla girerken Türkiye'nin işte bu ruhu, bu dünya görüşünü ve bu dinamizmi benimsemesi gerekiyor. Böyle bir anlayışla Türkler'in geleceği yakalamaları hiç de zor olmayacak." (s.397).

Olanaklı ise her iki kitabı da, ama özellikle *Geleceği Yakalamak* adlı çalışmasını mutlaka okuyun **Öymen**'in.

Bana teşekkür edeceksiniz.

KAPLUMBAĞA KAÇAKÇILIĞI VE NÜKLEER SANTRALLAR

Biz Türkiye'de hâlâ birbirimizi yemeğe devam ederken, dünya, Soğuk Savaş'ın bitiminden sonra, kendine yeniden çeki düzen vermeyi sürdürüyor.

Hiç kuşkusuz 21. yüzyılın en önemli olgularından biri, Sovyetler Birliği idi.

İnsan doğasına ve tarihsel gelişmelere aykırı nitelik taşıyan bu Leninist-Stalinist uygulama başarısızlıkla sonuçlandıktan sonra, dünya bir yandan bu deneyimin yaralarını sarıyor, öte yandan, bazı çevreler tarafından yeniden gündeme getirilen saldırgan ve denetimsiz liberal ekonominin ve kaçınılmaz küreselleşmenin olumsuz etkilerinden kendini korumaya çalışıyor.

Aynen Hitler Almanya'sının insanoğlunun tarihsel gelişiminde açtığı yaralar gibi, Sovyetler Birliği'nin neden olduğu sorunlar da, uzun dönemli ve kalıcı sonuçları olan deneyimler olarak tarihe geçti.

Eski Doğu Almanya'nın **Ecza Deposu** diye adlandırılan **Bitterfeld** ilçesinde, çevre uzmanı olan Dr. **Fred Walkow**'u dinlerken tüylerim ürperiyor.

Pek çok sayıda ilaç ve kimya fabrikasının yer aldığı **Bitterfeld**'de, hem kullanılan liknayt denilen bir tür kömür havayı zehirlemiş, hem de pek çok fabrikanın zehirli kimyasal atıkları toprağa ve suya karışarak doğayı yok etmiş.

Tabii bu toprakta yetişen bitkileri yiyen, zehirli suları içen hayvanların etleri, sütleri ve yumurtaları da zehirlenmiş.

Bitterfeld, çevreye ve insana önem vermeyen bir endüstrileşme anlayışının, insanlığı yok edici sonuçlarının somut olarak görüldüğü bir ilçe.

İki Almanya'nın birleşmesinden sonra, bütün bu etkinlikler durdurulmuş, liknayt kullanımına son verilmiş, yeni endüstrilerin bölgeye gelmesi için pek çok teşvik ögesi kullanılmış.

Ama henüz tam bir canlanma yok.

Bayer, yeni gelen fabrikalar arasında başı çekiyor.

Bu arada zehirli atıkların oluşturduğu göller, kilometrelerce uzanıyor boş arazide.

Devlet, yeni endüstrileri teşvik etmek için, bu **eski kirlenmeden** kimsenin sorumlu tutulmayacağına ilişkin bir yasa çıkarmış.

Bu nedenle de eski çevre kirlenmesinin sonuçları henüz bütün dehşetiyle ortada.

Dr. **Walkow**'u dinlerken, bir gün önce, yine eski Doğu Almanya'nın **Brandenburg** ilçesinde "doğadaki hayvan ve bitki türlerini koruma uzmanı" **Dr. Zimmermann**'ın söyledikleri aklıma geliyor:

Eski Doğu Alman ordularının terk ettiği barakalarda yerleşmiş bulunan "Doğayı Koruma Birimi"ndeki brifingte, **Dr. Zimmerman,** çevredeki bitki ve hayvan türlerinin yok oluşlarını önlemek için aldıkları önlemleri anlatırken, birdenbire, Almanya'ya Türkiye'den kaplumbağa kaçırıldığım söyleyiverdi.

Önce çok iyi anlayamadığımı sandım ve tekrar sordum.

Evet, Türkiye'den Almanya'ya büyük sayıda kaplumbağa kaçakçılığı söz konusu imiş.

Almanya'da evcil hayvan olarak kaplumbağa beslemek son günlerdeki modalardan bir haline gelmiş.

Resmi yollardan satın alman sertifikalı bir kaplumbağanın fiyatı seksen marka yaklaşırken, kaçak yollardan getirilenlerin fiyatı yirmi markın altına kadar iniyormuş.

Dr. Zimmermann, artık Bulgaristan'da pek kaplumbağa kalmadığını, yakında Türkiye'de de nesillerinin sona ereceğini belirtiyor.

Ben şaşkınlık içinde "özgürlük ve umut üzerine kurulu insan kaçakçılığından sonra üç-beş mark için yapılan bir kaplumbağa kaçakçılığını" kafamda nereye oturtacağımı düşünüyorum.

Bu konuyu bir yazımda dile getireceğimi ve Türkiye'de, hem insanları hem de resmi makamları uyaracağımı söylüyorum.

Evet, işte asıl **küreselleşme** bu:

Almanya'da ortaya çıkan evde kaplumbağa besleme modasının, Türkiye'deki kaplumbağa neslini tehdit etmesi.

Bu açıdan Almanya'nın 2001'den itibaren bütün nükleer santrallerini kapatma kararı, sadece kendisi için değil, tüm dünya ve özellikle de Türkiye için büyük önem taşıyor.

Türkiye, **küreselleşme olgusunu, kaplumbağa-nükleer santral parantezine alarak yorumlamalıdır** diye düşünüyorum.

DIŞ DİNAMİKTE İKİ DÖNÜM NOKTASI

Türkiye için yapılan çözümlemeler genellikle iç dinamik ögeleri üzerine dayandırılır.

Dış dinamik ögeleri ise son derece kaba bir biçimde **kahrolsun emperyalizm** ya da **kahrolsun komünizm** sloganları çerçevesinde her türlü akılcı çözümlemeyi baştan engelleyen bir toptancılıkla ele alınır ve dolayısıyla önemli belirleyiciler gözden kaçırılır.

21. yüzyıla girdiğimiz şu günlerde, biri biraz uzak biri de yakın bir geçmişe ilişkin iki örnekle, okurlarımın dikkatlerini **dış dinamik ögelerine** çekmek istiyorum.

Çünkü içinde yaşadığımız dünyayı iyi değerlendiremezsek, **iç dinamik ögelerine** dayalı çözümlemelerimiz eksik kalır, örneğin bugünkü iktidarın çelişik gibi görünen pek çok tasarrufunu sistematik bir çerçevede algılamamız olanaksızlaşır.

Önce 20. yüzyıla damgasını vuran en önemli olayın Sovyetler Birliği'nin kuruluşu ve çöküşü olduğunu anımsayalım:

20. yüzyıl dünya tarihinin, aslında bir Sovyet-Amerikan çatışması biçiminde çözümlenmesi hiç de yanlış olmaz.

Türkiye'nin 20. yüzyıldaki kaderi de Sovyetler Birliği'nin kuruluş ve çöküşünden büyük ölçüde etkilenmiştir.

Mustafa Kemal Atatürk'ün büyüklüğü de buradadır:

Çağına ve Rusya'da olup bitenlere doğru teşhisler koyarak kurduğu (içi hem ekonomik, hem toplumsal, hem de kültürel olarak boş olan) Türkiye Cumhuriyeti, kuramsal temelleri doğru atıldığı için, Sovyetler'in çöküşünden sonra bile varlığını sürdürmektedir.

Bu yazıda, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş öyküsüne ve 20. yüzyıldaki tüm serüvenlerine girecek değilim.

Sadece, genellikle tarihçilerin ve siyaset bilimcilerinin gözden kaçırdıkları **dış dinamik ögeleri olarak, Sovyetler Birliği** ve **Soğuk Savaş** üzerinde durmak ve iki **simgesel dönüşüm tarihini** vurgulamak istiyorum:

14 Mayıs 1950 ve 28 Şubat 1997 tarihleri, Türkiye için dış dinamiğin önemini vurgulayan iki simgesel dönüşüm noktasıdır.

14 Mayıs 1950, Türkiye'de artık bütün olup bitenlerin "Soğuk Savaş" mantığı çerçevesinde biçimlendiği bir dönemin simgesel başlangıcıdır.

Simgesel başlangıcıdır diyorum, çünkü sürecin asıl başlama tarihi **1945 yılı**, yani İkinci Dünya Savaşı'nın bittiği, **Soğuk Savaş**'ın başladığı ve **Sovyetler'in** Türkiye'den üs ve toprak isteklerini seslendirdikleri yıldır.

Ama ben, Demokrat Parti'nin seçimleri kazanarak iktidara geldiği tarihi simge olarak kabul ettim.

Çünkü bu tarihten sonra (aslında **İnönü** döneminde başlamış olan) iç dinamik ve dış dinamik ögeleri arasında tam bir çakışma, tabiri caizse, **iç dinamiğin, dış dinamiğe yani anti -komünizme, dinci milliyetçi çizgilerde tam teslimiyeti** görülür.

Bu gerçek algılanmadığı, **dinci ve milliyetçi ideolojilerin,** bir **Soğuk Savaş stratejisi olarak Sovyetler Birliği**'ne karşı **dünya çapında, anti-komünist** bir yaklaşımla kullanıldığı gözden kaçırıldığı takdirde, 1950'den sonra (aslında 1945'ten sonra) Türkiye'de olup bitenleri doğru teşhis etmek olanaksızdır.

28 Şubat 1997 ise, artık **Sovyetler Birliği** yıkılmış olduğu için Türkiye'de de **anti-komünizmin bittiğinin** ilan edildiği simgesel bir tarihtir.

Aslında bu da **simgesel bir tarihtir,** çünkü asıl süreç, Berlin Duvarı'nın yıkıldığı 1989 yılında başlamıştır.

Nasıl 1950'den sonra **Soğuk Savaş stratejileri** dışlanarak Türkiye'de olup bitenleri çözümlemek olanaksızsa, 1997'den

sonra da ülkemizde olup bitenleri, **dünyada Soğuk Savaş'ın sona erdiği** algılanmadan anlayabilmek olanaksızdır.

İşin ilginç tarafı Türkiye, **Soğuk Savaş** mantığı çerçevesinde **anti komünizme** yani **dinci ve milliyetçi ideolojilere, yarım yüzyıl boyunca** o denli büyük toplumsal, siyasal, kültürel ve ekonomik yatırımlar yapmıştır ki, **bugün bunları aşarak**, toplumu **özgürleştirmek ve demokratikleştirmek** son derece zor olmaktadır.

Birbiriyle hiç ilgisi yok gibi gözüken türban olayını da, 28 Şubat bildirisinin son maddesinin Avrupa Birliği'ne girme konusunda olduğunun **bütün çevrelerce** unutularak, askerlerin Avrupa Birliği'ne karşı oldukları yargısının yaygın biçimde pompalanmasını da, enerji yolsuzluğu üzerinden başlayan garip "darbe" tartışmalarını da ancak bu **dış dinamikteki dönüm noktaları** yaklaşımıyla anlayabiliriz.

SOĞUK SAVAŞ VE POSTMODERNİZM

İkinci Dünya Savaşı biterken, faşizm yenilmişti ama Dünya, Doğu ve Batı Blokları olarak iki parçaya bölünmüştü ve yeni bir savaş başlıyordu: **Soğuk Savaş**.

Birleşik Amerika, bu yeni savaştaki yerini, Hiroşima ve Nagazaki'ye attığı atom bombalarıyla gücünü göstererek almıştı.

Soğuk Savaş, bir yandan silah teknolojisine dayalı, öte yandan ideolojik, siyasal ve kültürel propagandayla beslenen bir platformda yürütülüyordu.

Her iki dünya da, birbirlerini silah üstünlüğüyle tehdit ederken, dünya kamuoyunu, kendi kültürel, siyasal ve ideolojik sistemlerinin "daha iyi olduğuna" ikna etmeye çalışıyorlardı.

Batı Dünyası bir yandan üstün ekonomik ve teknolojik gücünü kanıtlamaya çalışırken, öte yandan klasik hürriyetler üzerine dayalı bir propagandaya ağırlık veriyordu.

Buna karşılık Sovyetler Birliği de, hem ağır endüstriye dayalı bir kalkınma gerçekleştiriyor, hem buna dayalı silah teknolojisiyle "dehşet dengesi" içindeki yerini pekiştiriyor, hem de klasik özgürlüklere karşı, ekonomik özgürlüklerin ve sosyal güvenliğin önemini vurgulayarak, üzerini örttüğü klasik insan haklarının yerine, yeni bir değerler sistemi oluşturmaya çalışıyordu.

Bu arada, Lenin'in, Marx'ın görüşlerini tersine çevirerek başlattığı Sovyet deneyimi, Stalinist uygulamalarla tamamen farlı bir yöne, kanlı bir diktatörlüğe dönüşmüştü.

Hem doğanın hem de toplumun işleyişine aykırı olan Stalinist uygulamalar ne yazık ki, Lisenko adlı bir tarım bilgi-

ninin, çevre koşullarını etkileyerek buğdaydan çavdar tohumu elde etme deneyleri gibi saçmalıklara da yol açtı ve Sovyet ekonomisi uzun yıllar tarımdaki bu fiyaskonun bedelini ödedi.

Soğuk Savaş, bir yandan silahların geliştirilmesine dayalı bir "dehşet dengesinin" tırmanarak güçlenmesine yol açarken, öte yandan da "kimin düzeni daha âdil", "hangi düzende insanlar daha mutlu", "hangi sistem insanlığın gelişmesine ve ilerlemesine daha uygun" gibi hem pratikte önemli olan, hem de felsefi boyutlar taşıyan soruları dünya gündemine oturttu.

Bu soruların yanıtları aranırken, dinci ve milliyetçi ideolojiler yeniden önem kazandı.

Sovyetler Birliği'nin dindarlığa ve milliyetçiliğe karşı tavır alan, sınıfsal farklılıkları ise zorla yok etmek isteyen uygulamalarına karşı, A.B.D.'nin liderliğindeki Batı dünyası, ideolojik düzeyde dinci ve milliyetçi ideolojilere destek vererek Sovyetleri sıkıştırmaya çalıştı.

İşte tam bu noktada Batı, özellikle de Batı felsefesi tam bir açmazla karşılaştı:

Batı, bulunduğu uygarlık aşamasına, dinin bilimsel düşünceyi engelleyen egemenliğini kırarak ve milliyetçiliğin insan doğasına aykırı olan faşist uygulamalarını mağlup ederek ulaşmıştı.

Şimdi uygarlığın gelişmesindeki en büyük engeller olan dinci ve milliyetçi ideolojilere nasıl geri dönecek, bunları en büyük düşmanı olan Sovyetler Birliği'ne karşı nasıl kullanacaktı?

Yanıt postmodernizm ile geldi.

Postmodernizm bir yandan "bireyin tekil olarak ve inançlarına uygun biçimde saptırarak algıladığı gerçeğin" esas gerçek olduğu, bunun dışında "bireylerden bağımsız bir dış gerçeklik, bir dış sistem olmadığı" anlayışıyla, batının "bireysel özgürlükler" felsefesiyle bütünleştirildi, öte yandan bu anlayış, bilimsel ve teknolojik çalışmaların dışına taşınarak, sade-

ce sanat, edebiyat, felsefe gibi alanlarda "ideolojik bir paradigma" olarak sınırlandırılmaya ve böylece Sovyetler Birliği'ne karşı sadece ideolojik bir silah olarak kullanılmaya çalışıldı.

İşte postmodernizmin bu özelliği **Ergin Yıldızoğlu** gibi değerli bazı yazarların, bu akımı, sanat, edebiyat ve felsefe dünyasında da suçlamasına yol açtı.

Şimdi Sovyetler Birliği çökmüş olduğuna göre, bir süre sonra postmodernist akımların da zayıfladığım ve tarih içindeki yerlerini almaya başladığını göreceğiz.

Tabii insanlığın kültür birikimi yaşanmış olayları yok sayamayacağı için, bu akımların kalıcı yanları da "insanlık tarihinin" bir parçası olarak, hatta güncel serpintilerini de sürdürerek, var olmaya devam edecekler.

Postmodernist yaklaşımların, ölümden sonraki yaşam, ruhlar âlemi, uzaylılar gibi konulardaki etkinliklerinin süreceğini görmek için kâhin olmaya gerek yok.

KORKMAYIN, ÖNÜMÜZ AYDINLIK

Herkes birbirine soruyor:

Neler oluyor? Nereye gidiyoruz?

Son günlerin olaylarını ve sorunlarını şöyle bir alt alta sıralayalım:

1) Hapishanelerde bir yanda mafya isyanları, öbür yanda ölüm oruçları.
2) Anlamsız, amaçsız, felsefesiz bir af ve artan suç oranları.
3) Art arda patlayan banka hortumlama skandalları, hayali ihracat ve sahte fatura yolsuzlukları.
4) Adları yolsuzluğa karışan işadamlarına vurulan kelepçeler, tutuklanan bürokratlar ve eski politikacılar.
5) Durgun bir piyasa, düşen üretim, gerileyen milli gelir, artan gelir dağılımı adaletsizliği.
6) Kişisel çekişmelerden kaynaklanan, halkı hiç ilgilendirmeyen ama rejimi tehlikeye sokan Anayasa değişikliği önerileri.
7) Anayasa Mahkemesi'nden, Meclis'te görüşülen Anayasa değişikliği önerilerine ilişkin tarihte eşi görülmemiş açıklamalar.
8) Fazilet Partisi kapatılacak mı, kapatılmayacak mı tartışmaları.
9) Emekli olan üst düzey sivil ve asker görevlilerin ortalığı karıştıran, yeni tartışmalara yol açan yorum ve açıklamaları.
10) Erken seçim olacak mı, olmayacak mı belirsizliği.
11) Siyasette ve yolsuzluk operasyonlarında askerlerin gi-

rişkenliği ve ağırlığı üzerine spekülasyonlar ve sivil-asker ayrımcılığının körüklenmesi.

12) Bitmeyen bir terör ve halkın güvenliğini sağlamakla görevli olan polisin kendi güvenliğini bile sağlamakta başarısız görünmesi.
13) Bir türlü sonuca vardırılamayan ve haklarında çeşitli iddialar ortaya atılan uluslararası doğalgaz projeleri.
14) Bir türlü sonuçlandırılamayan ve sürekli Türkiye'nin önüne getirilen Kıbrıs ve Ege sorunları.
15) Avrupa Birliği'nin siyasal ve hukuksal yapımıza ilişkin istekleri, bizi aday ülke bile yapmayan Avrupalıların Türkiye'yi bölmek isteyip istemedikleri.
16) Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlılar ile Rusya arasındaki savaş sırasında ortaya çıkan, sonradan İstiklal Savaşı boyunca da devam eden ve ilgili bütün tarafların sorumlu olduğu "savaş trajedilerinin", Osmanlılar'da olmayan bir "ulus bilincine" atfedilmesi ve buradan hareketle karşılıklı katliamları, uydurma bir "Ermeni soykırımı" iddiasıyla tüm dünya ülkelerinin milli eğitimlerinin ve dış politikalarının Türkiye aleyhine yönlendirilmesi yolunda Amerika Birleşik Devletleri'nin ve Fransa'nın başını çektiği "soykırım yasalarının" çıkarılması.

Bu maddelere baktığınızda, "**Biz ölmüşüz de haberimiz yok,**" diyebilirsiniz.

Çünkü ekonomiden siyasete, hukuktan dış politikaya kadar, Türkiye'nin bütün alanlarda **tam bir bunalım** içinde olduğu açıkça görülüyor.

Bu durum karşısında siyasetin popülist demagojisine sığınıp, "**Bunlar hep bu iktidarın beceriksizliğinden kaynaklanıyor,**" iddiasında bulunabilirsiniz.

Ya da biraz daha derinliğine bir çözümleme yapıp, "**Türkiye**

değişim sancıları çekiyor," biçiminde bir yorum da getirebilirsiniz.

Bu yorumların ikisi de bir ölçüde gerçeklik payı taşır.

Ama asıl belirleyici ögeyi gözden kaçırmamak gerek:

Dünya, Soğuk Savaş'ın ana aracı olan "anti-komünizmden" kurtulunca, yarım yüzyıl boyunca bu alana yapılan mali, ekonomik, siyasal, kültürel ve toplumsal yatırımların, **yeniden yönlendirilmeleri** zorunluluğu ortaya çıktı.

Dıştaki saldırıların artıyor görünmesinin ardında, Soğuk Savaş'ın bitmesinden sonra, Türkiye'nin "Batının sadık müttefiki olarak" kullandığı kozlarını kaybetmiş olması yatıyor.

İçte ise, yağma düzeninin üzerinden anti-komünist koruma kalkınca, yağmayı sürdürmek için körüklenen milliyetçi ve dinci ideolojilerin, ayrılıkçılığa ve şiddete yönelik yüzleri ortaya çıktı ve sistemin çürümüşlüğü, yıllardır süren talan düzeni sırıtır hale geldi.

21. yüzyıla girerken, tüm dünya ve özellikle Türkiye, büyük bir dönüşümün içinde.

Hiç korkmayın sevgili okurlarım, Türkiye'de taşlar yerine oturuyor ve hiç kuşkunuz olmasın doğru yerlere oturuyor.

Elli yılda gelinen noktadan, elli haftada kurtulunmaz!

Ama gerçek demokratlar, mutlaka bir gün yamyamların ve vampirlerin hakkından gelecekler.

Elli yıl sürse bile!

HORTUMUN ÇAPI BELLİ, UCU NEREDE?

İnsanın çevresine alışma yeteneği çok yüksek.

Bu özellik, insanın, binlere yıldır dünya üzerinde varlığını korumasına yol açan **uyum yeteneğiyle** ilgili.

Hiç kuşku yok ki, toplum olarak "iyi şeylere" çabuk alışmalı ve hemen "daha iyisini" istemeliyiz.

Ama ne yazık ki, son yıllarda toplumumuzda ortaya çıkan "kötü şeyler" daha çabuk alışkanlık yapmaya başladı.

Hemen herkes, bir an önce "nasıl olursa olsun zengin olmak", moda deyimle "köşeyi dönmek" istiyor.

Gençler arasında, para getiren alanlar olarak, toplumu ileriye götürecek olan meslekler değil, kolay yoldan şöhret ve para kazandıracak "siyaset" gibi, "spor" gibi, "sanatçılık (!)" gibi etkinlikler ön plana çıkıyor.

Mimarlık gibi, mühendislik gibi hekimlik gibi gerçek sanatçılık gibi alanlar git gide itibardan düşüyor.

Yerlerini "siyaset" ve "medya" alanlarında geçerli olan meslekler alıyor.

Geçenlerde Yıldız Üniversitesi İşletme Bölümü'ndeki en parlak öğrencilerimden biri gelip "Mezun olduktan sonra spikerlik yapmak istiyorum, bana yardımcı olur musunuz?" dedi.

Pek çok yetenekli ve çalışkan öğrencim, birçok zor sınavı geçerek, "hortumlanan bankalarda" işe başlamayı (haklı olarak) yaşamlarındaki büyük başarılardan biri sayıyor.

Yolsuzluk ve yozlaşma, her tarafımızı sarınca, gençler ne yapsınlar ki?

Ben bu yazımda, yolsuzluğun boyutlarına işaret etmek ve temiz topluma doğru yöneliş atılımının özünde yatan bir soruyu vurgulamak istiyorum bugün.

"Temizlik" süreci yalnızca "polisiye" operasyonlarla olmaz.

Toplumun çok daha derinliğine kendini sorgulaması gerekir.

Yazımın sonundaki soruyla bu noktayı da dikkatlerinize getirmek istiyorum.

Bakın alt alta sıralanınca, 2000 yılındaki "yolsuzluk" olaylarının sadece parasal maliyeti bile nerelere varıyor:

Paraşüt Operasyonu:	500 trilyon TL.
Hayal Operasyonu:	100 trilyon TL.
Serhat Operasyonu:	5 trilyon TL.
Kartal Operasyonu:	6 trilyon TL.
Balina Operasyonu:	100 trilyon TL.
Kasırga 1 Operasyonu:	750 trilyon TL.
Kasırga 2 Operasyonu:	75 trilyon TL.
Kasırga 3 Operasyonu:	400 trilyon TL.
Bufalo Operasyonu:	500 trilyon TL.
Sis Operasyonu:	10 trilyon TL.
Toplam:	2 katrilyon 446 trilyon TL.

Bugünün Amerikan dolarının değerini 680.000 TL. kabul ederek bir hesap yaparsanız, bu miktarın yuvarlak hesap **3.5 milyar dolar dolayında olduğunu görürsünüz.**

Bu miktar, sadece, **polisiye operasyonların** ortaya çıkardıkları yolsuzlukların değeridir.

İktisatçılar, bankalardaki hortumun ekonomiye getirdiği genel yükün **8 milyar dolar** dolayında olduğunu belirtiyorlar.

Türkiye'yi, 2000 yılının sonunda içine düştüğü mali bunalımdan çıkarmak için dış kaynakların, IMF aracılığıyla ülkeye 10 milyar dolar dolayında bir acil nakit yardımı sözü verdiği ve bu yardımın bir bölümünün de hemen ekonomiye şırınga edildiği düşünülürse, bu hesabın oldukça gerçekçi olduğu anlaşılır.

1980 yılında **12 Eylül askeri darbesi** yapıldığı zaman, Türkiye'nin toplam dış borcu **15 milyar dolardı.**

Bugün 100 milyar doları aşmış durumda.

Yıllık ulusal gelirimiz ise kabaca 200 milyar dolar.

Yani milli gelirimizin yarısı kadar dış borcumuz var.

2000 yılındaki operasyonlarla açığa çıkarılan hırsızlığın çapı 3.5 milyar dolar, bankalardaki hortumla birlikte bu miktar yaklaşık 10 milyar dolarlık bir büyüklüğe erişiyor.

Şimdi soru şu: Yirmi yıl içinde, **askeri darbeden sonra ve Özal dönemini takiben, 85 milyar dolar artan dış borcumuz nerede?**

Hangi yatırımlarda ya da kimlerin cebinde?

Yani hortumun çapı belli.

Hortumun bir ucunun nerede olduğunu da biliyoruz: Halkın ciğerinde.

Peki öteki ucu nerede bu meretin?

Sadece polisin yakaladıklarının cebinde mi?

Bir de bu düzene "yamyamlar düzeni", "vampirler demokrasisi" dediğimde kızıyorlar.

ERMENİ SORUNU İÇİN KISA BİR TARİH ÇÖZÜMLEMESİ

Türkiye'de "Siyasal İslam" gündemi belirlemeye başladığından beri "tarihçi geçinenlerin" önemli bir bölümü, sahte ya da yanlış bilgi ve yorumlarla, Atatürk'e saldırmak ya da Osmanlı'yı gerçeklerden kopuk biçimde yüceltmek gibi saçma ve yanlış işlerle meşgul olduklarından, "Ermeni Sorunu" gibi bir konu ne yazık ki sahipsiz kaldı.

Bütün dünyada ortaya çıkan "Ermeni soykırımı iddialarına" karşı tek yapabildiğimiz, haber bültenlerimizde, "Ermeni soykırımı iddiaları" tamlamasının başına "sözde" kelimesini eklemek oldu.

Bir de Parlamentosundan yasa çıkararak tarihi yorumlamak hem de yanlış yorumlamak gibi, bir "totaliter rejim" uygulamasının utancını tarih önünde yüklenen Fransa'ya karşı "ekonomik, kültürel ve siyasal boykot" haykırışları duyuluyor etrafta.

Başka bir hareket yok.

Şimdi, Ermeni sorunu ile ilgili olarak kısa bir tarih çözümlemesini okurların dikkatine sunmak istiyorum:

1) Ermeni sorunu esas itibarıyla tarih olarak, bir ortaçağ İmparatorluğu olan Osmanlılar'ın içindeki dinsel grupların (milletlerin), farklı dinler üzerine kurulmuş olan öteki düşman imparatorluklar tarafından kullanılmasıyla ortaya çıkmıştır.
2) Olayın temelinde hem dinsel kimlik, hem de ulusal kimlik sorunları yattığı için, sorunun kökleri hem dinsel kimliklerin önem taşıdığı Ortaçağ'a, hem de milliyetçilik akımlarının ortaya çıktığı Fransız devrimine kadar uzanmaktadır.

3) Ortaçağ ve Yeniçağ, uluslararası siyasetin de, imparatorlukların iç işleyiş mekanizmalarının da büyük ölçüde dinsel kimliklerden etkilendiği bir dönemdir.

4) Bu çerçevede, Osmanlı İmparatorluğu'nun düşmanı olan öbür tarım-din imparatorlukları, sürekli olarak Osmanlı'nın Hıristiyan tebaası üzerine yatırım yapmışlar, Osmanlı'nın Hıristiyan nüfusunu, kendi nüfuzları için kullanmak istemişlerdir.

5) Bu konuda en erken ve hızlı davranan Rusya'dır. Daha 1774 yılında Küçük Kaynarca Antlaşması'yla Osmanlılar'a, Rus Çarı'nın, Osmanlı'nın Hıristiyan tebaasının "koruyucusu" olduğunu kabul ettirmiş ve böylece Osmanlı Ermenileri'nin Rusya tarafından kışkırtılması resmen başlamıştır.

6) 18. yüzyılda Osmanlı'nın çöküş döneminin başlaması sonucunda ortaya çıkan "Doğu Sorunu" (Şark Meselesi-Eastern Question), yani Osmanlı İmparatorluğu'nun nasıl paylaşılacağı konusu, derhal Ermeni ve Rum "milletlerinin" Fransa, İngiltere, Almanya ve Rusya arasındaki rekabet çerçevesinde, siyasal olarak kışkırtılmalarını ve kullanılmalarını, dünya stratejisi gündeminin en başına oturtmuştur.

7) Birinci Dünya Savaşı, hem Almanya'nın hem de Rusya'nın aradan çekilmesine yol açınca Osmanlı İmparatorluğu, İngilizler Fransızlar ve İtalyanlar arasında taksim edilmiş, Rum milleti doğrudan Yunanistan ile, Ermeni milleti de doğrudan Ermenistan ile ilişkilendirilerek, Sevr Antlaşması yürürlüğe konmuştur.

9) Bu arada Rusya, Birinci Dünya Harbi'nde savaşmakta olduğu Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Ermeni taburlarını örgütlemiş, Osmanlı Ermenileri, Doğuda ve Güneydoğuda pek çok yerde, "uyruğu oldukları" Osmanlı'ya karşı silahlı savaşa girişmişlerdir.

10) Bu arada Osmanlı Ermenileri üzerinde yatırım yapan güçlerden Fransızlar da, Sevr Antlaşması'ndan sonra Güneydeki ve Güneydoğudaki işgallerinde Fransız üniforması giydirilmiş Ermenileri kullanmışlardır.
11) 1900'lar civarında Birleşik Amerika da konunun önemini kavramış, Birinci Dünya Savaşı öncesinde Boston merkezli olmak üzere "misyoner" faaliyetlerini ve misyoner okullarını başlatmıştır.
12) Birinci Dünya Savaşı sonrasında yeni siyasal düzenin temellerini oluşturan Wilson'un 14 ilkesi, esas olarak Anadolu'nun paylaşılmasını da düzenlemektedir.
13) Türkiye Cumhuriyeti, işgalci kuvvetler ve Ermeniler'le yapılan nizami savaşlar sonunda, bu savaşların kazanılmasıyla imzalanan anlaşmaların ortaya çıkardığı bir devlettir.
14) Osmanlı İmparatorluğu, kendisi milliyetçi ideolojiyi (Türkçülüğü) geliştirememiş **(geliştirmemiş)** ve milliyetçilik akımlarının güçlenmesi sonunda parçalanmış bir imparatorluktur. Bu açıdan İmparatorluğun yöneticilerinin bir başka ulusa "soykırım" uygulaması ne siyasal ne de ideolojik olarak olanaklıdır. Çünkü kendi "ulusal bilinçleri" henüz gelişmemiştir.

KÜÇÜK KAYNARCA ANTLAŞMASI

Daha önce Ermeni sorununun kökenlerini çözümleme amacıyla başladığım tarihsel yolculuğa bu kez, **Küçük Kaynarca** durağında kısa bir mola vermek suretiyle devam ediyorum.

Çünkü **Namık Kemal**'in ünlü *Vatan yahut Silistre* oyununun ünlendirdiği, bugün Bulgaristan sınırları içinde yer alan **Silistre** kentinin 24 kilometre güneydoğusunda, **Dobruca** hududunda yer alan **Küçük Kaynarca** köyünde **Rus Çariçesi İkinci Katerina** ile yapılan Antlaşma, tarih içindeki Ermeni sorunu açısından bir dönüm noktasını belirlemektedir.

Osmanlılar, Rus Çariçesi İkinci Katerina'nın, Lehistan (Polonya) üzerindeki nüfuzunu sürekli müdahalelerle pekiştirdikten sonra, kendilerine saldıracağını düşünüyorlardı.

Rusların düşmanları olan Fransızlar ve Avusturyalılar da, sürekli olarak Osmanlılar'ı Rusya'ya karşı savaşa teşvik ediyorlardı.

Tam bu sırada Rusya, güneyden Lehistan'a girmek için Aksu nehrinin doğusunda, Kırım hanlarına ait olan Yalta kasabasına hücum etti. Rus ordusu kasabayı yakıp yıktı ve Müslüman halkı şehit etti.

Bunun üzerine Osmanlı İmparatorluğu, eski Sadrazam **Muhsinzâde Mehmet Paşa**'nın savaş hazırlıklarının yetersiz olduğu ve hudutların yeterince korunamadığı uyarılarını dikkate almaksızın, Rusya'ya savaş ilan etti.

Muhsinzâde Mehmet Paşa haklıydı: Osmanlı ordusu hazırlıksız ve hudutlar korumasızdı.

Rusya, Tuna nehri boyunda kazandığı zaferlerle karadan ilerlerken, denizden de (bu noktaya dikkat) İngilizler'in yar-

dımıyla, Baltık donanmasını Akdeniz'e getirmiş ve Osmanlı donanmasına Çeşme'de büyük bir darbe indirmişti.

Rusya'nın ilerlemesinin kendi aleyhine olacağından korkan Avusturya, bir yandan Osmanlılar'la gizli müzakereler yürütüyor, öte yandan Prusya'ya yaklaşıyordu.

Sonunda, Prusya ile Avusturya Rusya'ya karşı birleştiler ve Prusya, Polonya'nın paylaşılması konusunda, Rusya ile (Avusturya'ya da bir pay veren) bir anlaşma yaptı.

Bütün bu gelişmeleri anlatıyorum ki, bugünkü Avrupa'nın tarihinde neler olduğu, Ermeni meselesini sürekli kurcalayan Avrupa devletlerinin, bir yandan Osmanlı'ya karşı savaşırken, öte yandan birbirlerini nasıl boğazladıkları iyi anlaşılsın.

Bu arada Osmanlı her cephede uğradığı bozgunlar sonunda Avusturya'nın ve Prusya'nın da aracılıklarını kabul ederek, Rusya ile **Küçük Kaynarca** Antlaşması'nı imzaladı.

Bu Antlaşma'nın çok önemli üç hükmü vardı:

Birinci olarak Kırım, Osmanlı'dan bağımsızlaştırılıyor ve böylece Rusya tarafından ilhak edilmesinin yolu açılıyordu.

İkinci olarak Karadeniz ve Akdeniz, Rus gemilerine açılıyor, Karadeniz'deki Osmanlı egemenliği son buluyordu.

Üçüncü olarak ise bugüne **Ermeni Sorunu** olarak yansıyan bir sürecin temelleri atılıyordu:

Antlaşmanın 7'inci maddesi uyarınca da, Rusya, Osmanlı topraklarındaki Hıristiyan tebaanın koruyuculuğunu yükleniyordu.

Bu maddeye göre, Rusya, Osmanlılar'daki Hıristiyan tebaanın din işleri, kiliseleri ve bu kiliselerin hizmetlileri hakkında söz sahibi oluyor, Osmanlı Devleti, bu konularda Rus Elçisi'nin "mutemet adamı" vasıtasıyla yapacağı bildirileri kabul etme güvencesi veriyordu.

Bu son husus o denli önemliydi ve Rusya tarafından, Osmanlı İmparatorluğu üzerindeki nüfuzunu arttırmak yolunda o denli etkili olarak kullanıldı ki, sonunda, öteki Avrupalı devletler Rusya'ya karşı müdahale etmek zorunda

kaldılar ve Kırım Savaşı'nı çıkartıp, Osmanlı'ya destek vererek, 1856 Paris Antlaşması'yla Rusya'nın bu imtiyazını kaldırdılar:

Böylece Ermeni tebaa bütün Avrupa'nın koruması altına (ve kışkırtma alanına) alındı:

Kırım Savaşı'mn, Osmanlı'yı büyük Avrupa devletleri arasına sokan bir zafer olduğu saçmalığını yazan okul kitapları, bu savaşın, Osmanlı üzerindeki Rus nüfuzunun öteki Avrupa devletleri lehine kırılmasına yönelik olduğunu ve savaş nedeniyle yapılan borçlanmanın Osmanh'nm iflasına yol açarak, 1881'de Düyunu Umumiye'nin ilan edilmesine, yani İmparatorluğun yıkılışına neden olduğu gerçeğini çocuklarımıza ne zaman öğretecekler acaba?

İşte size Ermeni sorunundaki tarih gezimizde, bir **Küçük Kaynarca** durağı "soluklanması".

Nasıl, "soluklanma" yerine "nefesiniz daralıyor" değil mi?

Ermeni sorunu için bir "çerçeve" oluşturma çabamı sürdüreceğim.

ERİVAN'IN TARİHSEL SERÜVENİ

Ben Türkiye'yi uluslararası arenada kuşatma altına almış görünen "Ermeni Sorunu"nun çözümünde, Erivan'la yapılacak görüşmelerin ve anlaşmaların önemli bir rol oynayacağına inanıyorum.

Bu nedenle de "Ermeni Sorunu" için bir tarihsel çerçeve oluşturma çabam sırasında Erivan tarihine bir göz atmaya çalıştım.

Bakın Türkiye sınırından sadece 23 kilometre uzakta olan bu kent için tarih neler anlatıyor:

Kuruluşu çok eskilere dayanan kent, 15. yüzyıldan itibaren Safevilerin egemenliğine geçiyor. Şah İsmail'in emriyle imar ediliyor, surlarıyla çevrilerek korunuyor ve böylece artık önemli bir yerleşim merkezi halini alıyor.

Bundan sonra kentin tarihi, İran'la Osmanlılar arasındaki savaşların tarihine koşut olarak gelişiyor.

1549 yılında **Kanuni Sultan Süleyman**'ın ikinci İran seferinde Osmanlıların egemenliğine geçmiş, fakat tam denetim altına alınamadığı için, 1554'te Kanuni tarafından, 1579'da da Osmanlı üzerine akınlar düzenleyen Erivan Hâkimi **Ustaçlu Tokmak Han**'ı cezalandırmak için **Lala Mustafa Paşa** tarafından vurulmuştur.

Erivan 1583 tarihinde, III. Murat devrinde, tamamen Osmanlı egemenliğine geçmiştir.

Kent alındıktan sonra, **Ferhad Paşa,** Tokmak Han'ın Zengi suyuna bakan köşkünü ortaya alıp, etrafını hisarla çevirdi. İç kale adı verilen bu hisarda 8 kule ve 725 mazgal ve içeride de bir cami yaptırdı. Ayrıca 43 kule ve 1725 mazgaldan oluşan ve 53 topla donatılmış bir dış kale inşa etti.

1585'teki Osmanlı-İran savaşı sırasında Erivan paşaları İran'a yenilmiş olmakla birlikte, daha sonra yapılan barış antlaşmasıyla Tebriz ve Azerbaycan'ın bir bölümü ile birlikte Erivan da Osmanlılara bırakıldı.

1591 tarihli Revan eyaleti tahrir defterine göre, eyaletin merkezi olan Erivan'ın, kente bağlı olarak 90'dan fazla Türk kasaba ve köyü ve ayrıca 6 mahallesi vardı.

Daha sonra **Şah Abbas** Tebriz'le birlikte Erivan'ı da zaptetmiş, fakat Osmanlı kuvvetlerinin gelmesi üzerine, kenti yakıp yıkarak, kaçmıştır.

Kent daha sonra yeniden Safevilerin eline geçer.

IV. Murat 1634'te, bizim **Revan seferi** diye bildiğimiz ve anısına Topkapı sarayında Revan Köşkü'nün yapıldığı savaşla kenti tekrar alır.

Fakat IV. Murat geri dönünce, kent yeniden Safevilerin eline geçer ve 1639'da yapılan antlaşmayla İran'a bırakılır.

Bu sırada kenti ziyaret eden **Evliya Çelebi**'ye göre, kentin dışında han, cami çarşı-pazar, kentin içinde ise 2000 kadar ev, han sarayı ve darphane vardır.

Birkaç kez hanlar hanlığı olan Erivan'ın, kadısı, mollası, şeyhi, şerifi, darugası, münşisi, yasavul ağası, koruyucu başısı, eşik ağası, diz çöken ağası, 7 mihmandarı ve şehbenderi vardır.

1722'de Afganlıların İran'ı işgal etmeleri üzerine Safeviler zayıflamış, Şirvan ile Dağıstan bağımsızlıklarını ilan ederek, Osmanlı'dan yardım istemişlerdir.

Bu arada Rusya'nın Kafkaslar yoluyla İran'a ve Osmanlı'ya doğru yayılmasından korkan Osmanlılar, Tiflis, Gence, Tebriz, Hamedan ve Kirmanşah ile birlikte Erivan'ı da zaptetmişlerdir.

Nadir Şah'ın kenti tekrar Safeviler adına geri almasından sonra çıkan savaşlarda, 1746'da yapılan antlaşmayla Erivan yeniden İran'a geçmiştir.

Nadir Şah'ın ölümünden sonra bağımsızlıklarını ilan eden

öteki Azerbaycan hanlıkları ile birlikte Erivan da bağımsız bir Türk Beyliği'nin merkezi olmuştur.

İran'da egemenlik Kaçarlara geçtikten sonra zaman zaman tam, zaman zaman da yarı bağımsız yaşayan bu hanlık, 19. yüzyıldan itibaren Gürcistan'ı zaptetmiş olan Ruslar tarafından tehdit edilmeye başlandı.

1804'te Ruslar **Eçmiyadzin manastırını** yağmaladıktan sonra geri çekildiler.

1813'de İran'ı yenen Rusya, bütün Azerbaycan hanlıklarını ele geçirdiği halde Erivan ve Nahçıvan bağımsızlıklarını korudu.

Rusya, pek çok saldırı ve savaştan sonra, **Abbas Mirza**'yı yenerek, 1827'de Erivan'ı zaptetti.

TARİHTE ERİVAN'DA NELER OLMUŞTU

Erivan'ın tarihsel serüvenini, 1827'de Rus egemenliğine geçtiği noktada bırakmıştım.

Bakın 1827'den sonra neler neler oluyor:

1828 Mart ayında Erivan Hanlığı, Nahçıvan'la birlikte, Rus Çarının özel bir fermanıyla, Ermeni eyaleti olarak ilan ediliyor.

1829 yılı eylül ayında geçici olarak kurulan Rus askeri yönetiminin merkezi yapılıyor.

1850'de Ruslar, merkezi Erivan olmak üzere, Erivan, Nahçıvan, Gümrü, Yeni Bayezid ve Ordubad kazalarından, yeni Erivan Vilayeti'ni oluşturuyorlar.

Erıvan Vilayeti'nin başında bir askeri vali bulunuyordu.

Vali yardımcısı ve öteki yüksek Rus memurlarından oluşan bir vilayet meclisinin yanında, yine yüksek Rus memurlarından oluşan bir vilayet mahkemesi ve bunların yanında Müslümanlar için, yerel Şeyhülislamın başkanlığında bir şer'i meclisi vardı.

1868'de Erivan Vilayeti, Erivan, Gümrü, Nahçıvan, Yeni Bayezid, Sürmeli, Daralagez ve Eçmiyadzin olarak yedi kazaya ayrıldı.

Bu tarihte Erivan Vilayeti'nin yüzölçümü 27.366 kilometrekare, çoğunluğu Müslüman olan nüfusu ise 667.000 kişiydi.

Erivan Kazası'nın ise, yüzölçümü 3.116 kilometrekare, nüfusu 112.922 kişiydi.

Kaza merkezi olan Erivan kentinin nüfusu da 15.000 kişiydi.

1897 yılı nüfus sayımına göre Erivan Kazası'nın nüfusu 127.072 kişiydi.

Ermenilerin oranı % 37'ydi. Süryaniler % 1, Ruslar ise on binde 5 oranındaydılar.

Erivan kentinin nüfusu ise 1897 yılında 29.000 kişiye ulaşmıştı.

Bu nüfusun % 52'si Türk'tü.

Bu oran 1905 yılından itibaren, Ermeni terörü sonunda sürekli olarak azalmış, bu nedenle kentin nüfusu da Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar ciddi bir artış göstermemiştir.

Birinci Dünya Savaşı'ndaki muharebeler, çete savaşları ve Sovyet Devrimi sırasında Rus kuvvetlerinin boşalttıkları yerleri işgal etmeye çalışan Ermeni kuvvetlerinin saldırıları sonunda, bölgedeki Türk nüfusu sürekli olarak eri(til)miştir.

1918 yılı nisan ayında Rusya'dan ayrılan Güney Kafkasya, bir ay sonra, Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan'dan oluşan 3 bağımsız cumhuriyete dönüştü.

Erivan, bu süreçte Ermenistan'a dahil oldu.

Rusya'daki devrim karışıklıkları sırasında Osmanlı orduları bir süre Erivan Vilayeti'ni de işgal etmişler fakat 1918'de Mondros Ateşkes'i ile buraları boşaltmışlardı.

Erivan Vilayeti'ndeki Türkler bir süre, merkezi Nahçıvan'da bulunan Aras-Türk Cumhuriyeti ve Güneybatı Kafkasya Türk Cumhuriyeti'yle birlikte direnmişler, fakat sonunda Ermeni saldırılarına dayanamayarak bulundukları bölgelerden kaçmışlardır.

1920'de Kâzım Karabekir komutasındaki Büyük Millet Meclisi orduları Kars ve Gümrü'yü alıp, Ermeniler'le 2 Aralık'ta Gümrü Antlaşması imzalanınca, Erivan Türkleri'nin mübadele yoluyla Türkiye'ye gitmelerine izin verilmiştir.

Bu antlaşmanın onuncu maddesiyle Ermenistan, Sevr Antlaşması'yla Doğu Anadolu'da kendisine verilen topraklardan da vazgeçiyordu.

18'inci maddeye göre Gümrü Antlaşması TBMM ve Ermenistan Taşnak hükümetlerince onaylanacaktı.

Ama antlaşmanın imzasından bir gün sonra Ermenistan Kızılordu'nun denetimine girdi.

Sonunda 16 Mart 1921'de Sovyetler ile Türkiye'nin imzaladığı Moskova Antlaşması'yla Ermenistan ile Türkiye arasındaki bugünkü sınır saptanarak, Erivan Vilayeti'nin Sürmeli kazası Türkiye'ye, Nahçıvan, Ordubad (bütünüyle), Şarur ve Daralgez (kısmen) Azerbaycan'a verildi ve Erivan şehri, Ermenistan'ın başkenti oldu.

Bu durum, 13 Ekim 1921'de Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan Sovyet hükümetleriyle imzalanan Kars Antlaşması'yla da onaylandı.

Bütün bu olaylardan sonra 1932 yılında Erivan kentinin 100.000'i aşan nüfusu içinde Türkler % 6.3'e düştüler.

Şimdi ben bütün bunları niye anlattım?

Bugünü anlamanın yolu tarihi bilmekten geçer de ondan!

DİASPORA, JENOSİD, KATLİAM VE MUKATELE

Bugün biraz terminoloji ve tarih felsefesi üzerinde durmak istiyorum.

Önce terimlere yakından bir bakalım:

Yunanca **dağılma** demek olan **Diaspora** teriminin iki anlamı var:

Birincisi, tarihin eski dönemlerinde, Babil sürgünüyle ülkelerinden kovulmuş olan Musevi kardeşlerimizin dünyaya yayılma olayını belirtiyor.

İkincisi de yabancı ülkelerde yaşayan Musevi kardeşlerimizin oluşturduğu cemaatlerin toplamı anlamına geliyor.

Musevi Diasporası, dinsel-geleneksel olarak, Musevilerin, tektanrılı dinlerini tüm insanlığa yaymak için Allah tarafından bütün dünyaya dağıtıldığına ve bir gün kendilerine Allah tarafından **vaat edilmiş topraklar** olan İsrail'e döneceklerine inanır.

Jenosid (**genoside**), **soykırım** demektir.

Irksal, dinsel ya da ulusal bir grubun sistematik bir biçimde yok edilmesi anlamına gelir.

Yunanca **soy** demek olan **genos** ve Latince **kesmek**, **öldürmek** anlamına gelen **caedere** sözcüklerinden oluşan bir birleşik kelimedir.

Nazilerin 1933-1945 yılları arasında, İkinci Dünya Savaşı sırasında hızlanan bir biçimde, Almanya'da, altı milyon kadar Musevi kardeşimizi sistematik bir biçimde kamplarda toplayıp, genellikle gaz odalarında öldürerek ve fırınlarda yakarak yok etmelerini belirtmek için kullanılan bir hukuki terimdir.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, savaş suçlularının yargı-

landığı **Nürnberg** mahkemesinde ortaya çıkan dehşet verici gerçeklerin ışığında, **jenosit**, 1946'da Birleşmiş Milletler tarafından uluslararası bir suç olarak kabul edilmiş, 1948'de yine Birleşmiş Milletler tarafından bir uluslararası sözleşmeyle hukukileştirilmiş ve bu sözleşme Türkiye tarafından da 23 Mart 1951 yılında imzalanmıştır.

Katliam, Arapça kökenli, **öldürmek** anlamına gelen **katl** ile yine Arapça, **umum**dan gelen ve **genel** demek olan **âmm** sözcüklerinin birleşmesiyle oluşan, tarihsel olarak zaptolunan bir yerin tüm halkını kılıçtan geçirerek öldürme anlamını taşıyan bir kelimedir.

Mukatele, Arapça kökenli **katl** sözcüğünden türetilmiş, **karşılıklı öldürme** anlamına gelen bir kelimedir.

Şimdi tarih felsefesi açısından bu sözcükleri kullanarak bir çözümleme yapalım:

İlk ve ortaçağlarda tüm imparatorluklar yani devletler, din esasına göre örgütlenmiş olduklarından, bunlar arasındaki bütün savaşlar ve kendi tebaaları olan farklı dinden ve mezhepten insanlara uyguladıkları yok etme yöntemleri, çağdaş bir kavram olan **jenosid** tanımına zorla sokulabilir.

Ama böyle bir teşhis, tarih felsefesi açısından tarihi saptıran tam bir zorlama olacaktır.

Bu nedenle de tarihin doğru bir yorumu kabul edilemez.

Örneğin, Haçlı seferleri, II. Ferdinando'nun İspanya'daki Museviler ve Müslümanlar politikası, önce Portekizlilerin ve İspanyolların, sonra da Amerikalıların Güney ve Kuzey Amerika kıtalarının yerlilerini (İnkalar, Aztekler, kızılderililer) yok etme çabaları, Fransa'daki San Bartelemi katliamı da, çağdaş bir kavram olduğu için o dönemler açısından geçerli olmayan, **jenosid** tanımına zorla sokulabilir.

Ama bu zorlama da yanlış olacaktır.

Çünkü o dönemdeki tüm devletlerarası ilişkiler ve savaşlar, ülkelerin farklı din ve mezheplerdeki tebaalarına uyguladıkları baskılar ya din ya da milliyet esasına göre yapıldığın-

dan, bu tanıma girmeyen hiçbir savaş ve toprak işgali hemen hemen yoktur.

Aynı mantık yani tarihin aynı yorumu, Osmanlı İmparatorluğu'nun katıldığı ve yenilerek yok olduğu Birinci Dünya Savaşı sırasında, İmparatorluğun savaştığı devletler arasında bulunan Ruslara yardım etmek için ayaklanan ve Rus ordularıyla birlikte çevrelerindeki Türkleri ve Kürtleri katleden Ermenilere karşı İmparatorluğun uyguladığı tedbirler için de geçerlidir.

Ermeni kardeşlerimizin Rusların desteğiyle Türk ve Kürt kardeşlerimize uyguladıkları katliam, bu çerçevede Kürt ve Türk kardeşlerimizin, Ermeni kardeşlerimize karşılık vermeleri ve İmparatorluğun da bu durumda Ermeni kardeşlerimize karşı aldığı önlemler, bir **jenosid** değil, Birinci Dünya Savaşı sırasında yaşanan trajik bir **mukatele** olayıdır.

Bu **mukatele**yi bir **jenosid** gibi anlamak ve dünya kamuoyuna böyle sunmak, tarihin yanlış yorumlanması ve bu nedenle de saptırılması anlamını taşır.

MUKATELE JENOSİD DEĞİLDİR AMA BİZ NE YAPABİLİRİZ!

Önce durumu çok kısa olarak özetleyelim:

Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu, İngilizlere, Fransızlara ve Ruslara karşı savaşmaktadır.

Bu savaş sırasında Ruslara destek vermek isteyen Ermeni kardeşlerimiz ayaklanırlar.

Bu ayaklanmalar, savaş halinde bulunan Osmanlı İmparatorluğu'nun topraklarında, Ermeni kardeşlerimiz ile Türk ve Kürt kardeşlerimiz arasında karşılıklı katliamlara, yani **mukateleye** yol açar.

Osmanlı yönetimi bir yandan düşmanla savaşırken, öte yandan sınırları içindeki bu **mukateleye** karşı da önlemler alır.

Bu önlemler arasında, Ermeni kardeşlerimizin savaş dışı alanlara hicret ettirilmesi (**tehcir**) de yer alır.

Hem Ermeniler ile Türkler ve Kürtler arasındaki katliamlar yani **mukatele**, hem de hükümetin aldığı önlemler sonunda, savaş sırasında, her iki taraftan da yüz binlerce insan ölür.

Sonunda Osmanlılar bu savaşta mağlup olur ve Sevr Antlaşması'yla tarih sahnesinden silinirler.

Sevr Antlaşması'na göre Anadolu'nun Doğu bölgesinde bir Ermeni Devleti kurulacaktır.

A.B.D. Başkanı **Wilson** da Anadolu'nun yani Osmanlı İmparatorluğu'nun paylaşılmasına destek verir.

Fakat **Mustafa Kemal Atatürk**'ün önderliğinde, Türk'üyle, Kürt'üyle, Çerkez'iyle, Laz'ıyla ayaklanan Anadolu halkı, sonunda hem Birinci Dünya Savaşı'nı kazanan devletleri hem de Batı Anadolu'da Yunanlıları, Doğu Anadolu'da Ermenile-

ri yener ve Lozan Antlaşması imzalanarak yeni Türkiye Cumhuriyeti kurulur.

Aradan yıllar geçer.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Alman Nazileri, azgın bir Cermen ırkçılığıyla Musevilere karşı bir **soykırım** uygular.

Sonunda, Almanlar yenilir, galip devletler, kendilerine karşı soykırım uygulanan Musevi kardeşlerimiz için, Birleşmiş Milletler aracılığıyla İsrail Devleti'ni kurarlar.

İşte Ermeni kardeşlerimizin, hem **soykırım** iddialarının temelinde, hem Ermenistan dışındaki Ermenileri (ki önemli bir bölümü eski Osmanlı topraklarından başka ülkelere göç etmişlerdir), **Musevi Diasporası**'na koşut bir biçimde **Ermeni Diasporası** diye nitelemelerinin ve bu diasporayı Türk düşmanlığıyla ayakta tutmaya çalışmalarının altında, Musevilerin İsrail Devleti modeline yol açan oluşumların taklidi ve bu devlete giden aynı yolun, aynı amaçla izlenmesi uygulaması yatmaktadır.

Türk düşmanlığı bu çerçevede, sadece siyasal amaçlı değil, kimliğini yitirmekte olan Ermeni Diasporası'nı canlı tutmak için kültürel bir araç olarak da kullanılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki pek çok eyalette ve Fransız Meclisinde kabul edilen **Ermeni Soykırımı** yasalarının temelinde, işte bu süreç yatmaktadır.

Bu durumda, Türkiye'nin yapacağı iki ayrı şey vardır:

Birinci olarak, bugüne kadar, **Atatürk**'ün **Yurtta Sulh, Cihanda Sulh** anlayışı çerçevesinde üzerinde pek durulmayan **Ermeni sorunu** bütün boyutlarıyla ele alınmalı, hem ulusal eğitim programlarında hem de uluslararası platformlarda tarih, bütün çıplaklığıyla öğretilmeli ve tartışmaya açılmalıdır.

İkinci olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bu konudaki **muhatapları** iyi belirlenmeli ve onlarla derhal, **Ermeni sorunu**nu çözecek adımlar atmak için, yakın ilişkilere girilmelidir.

Muhataplarımız, hiç kuşkusuz önce **Ermenistan Cumhuriyeti,** sonra **İstanbul Patriği** başta olmak kaydıyla **Ermeni**

Kilisesi ve şimdiye kadar pek kimsenin gündeme getirmediği **Gülbenkyan Vakfı** birinci sırada olmak kaydıyla, **Ermeni vakıfları ve sivil toplum örgütleridir.**

Türkiye, tarihsel gerçekleri, tüm çıplaklığıyla irdelemeye başlar ve bunu hem içte hem de dışta yaparsa haklılığı ortaya çıkacak ve hiç kuşkusuz, uluslararası platformlarda güçlenecektir.

Tabii bu arada, yukarda belirttiğim **üç muhatap** ile yakın ilişkiler geliştirilerek, tarihin siyasal amaçla saptırılmasının önlenmesi de şarttır.

Ermeni kardeşlerimiz, tarihin karanlık labirentlerinde dolaşarak, günümüz Türkiyesi'nin aleyhine gerçekleştirilmesi olanaksız olan "ham hayaller" peşinde koşmak yerine daha gerçekçi politikalar izlemelerinin, kendileri açısından da çok daha yararlı olduğunu mutlaka göreceklerdir.

TÜRKİYE'Yİ BU MİLLETVEKİLLERİ Mİ KURTARACAK?

Geçtiğimiz Kurban Bayramı'nın son günlerinde, hem *Hürriyet* hem de *Milliyet* gazetelerinde bir milletvekiliyle ilgili bir haber vardı.

10 Mart 2001 tarihli *Milliyet* gazetesinde, **Milletvekili ceza ödemezmiş...!** başlığı ve **Hakan Karabay** imzasıyla çıkan haberi (gazetede açıkça yazılmış olan milletvekilinin adını saklayarak) aynen aktarıyorum:

"DSP Kocaeli Milletvekili **T. İ.**, kendisine trafik cezası yazan polise, 'Ben milletvekiliyim, bu cezayı iptal et,' diye çıkıştı ve kaskını aldı. Kurban Bayramı'nı eşi ve çocuğuyla birlikte Uludağ'da geçiren **İ.**, otomobilini Santral Garaj yanında park yasağı olan yola bırakıp eşi ve çocuğuyla birlikte kebap yemeğe gitti. Dönüşte 13 milyon 200 bin liralık trafik cezası makbuzunu; ön sileceklerinde buldu.

"Kendisine trafik cezası kesilmesine sinirlenen milletvekili, makbuzu eline alıp, 'Bunu hangi polis yazdı?' diyerek hışımla çevredeki görevli polisi aramaya başladı. Görevli Yunus ekibinden **Hakan Uzun**, otomobilin yanına gelerek, park yasağının ihlal edildiğini bu nedenle ceza yazdığını söyledi. **İ.** polise, 'Ben milletvekiliyim, arabamın önüne de kartvizitimi koydum. Nasıl ceza kesersin? Bunu iptal et,' dedi. **Uzun** ise görevini yaptığını söyledi. **İ.** ısrar edince polis memuru bu kez kendisinden kimlik istedi. Ancak **İ.** milletvekili kimliğini göstermediği gibi, **Uzun**'un kaskını aldı. Bunun üzerine **Uzun**, telsizden anons ederek, 'Burada milletvekili olduğunu söyleyip kimlik göstermeyen bir kişi, görev yapmamızı engelliyor,' dedi. Olayı telsizden duyan polislerin olay yerine gelmesiyle

kaskı geri veren İ., ceza makbuzunu aldı, ödeyeceğini söyledi ve Emniyet Müdürlüğü'ne gitti. İ. nöbetçi müdürle görüşüp olayı tatlıya bağladıktan sonra, 'Kaskı almakla hatalı olabilirim. Ama sadece polis memurunun dikkatini ölçmek istedim. Herhalde bu arkadaşa takdirname göndereceğiz,' dedi."

Evet haber bu.

Ama olay orada bitmiyor anlaşılan.

18 Mart 2001 tarihli *Milliyet*'te, **Berrin Cankat** imzalı sütunda olayla ilgili bir haber daha var.

Onu da aynen aktarıyorum:

Milliyet'in Ankara bürosundan gelen bir not:

"Berrin Abla, DSP Milletvekili **T. İ.** gazetemizi bastı. Evet, yanlış okumadınız, gazetemizi bastı ve idare şefi **Ahmet Çözeli** ile tartıştı. Bursa'da arabasını yanlış yere park ettiği için trafik cezası kesen polise yaptıklarını yazmamıza kızmış; sizin, 'Cezasını ödedi mi?' diye sormanıza da bozulmuş.

"Ahmet Bey'e, 'Basın denilen bu çirkeften maaş alıp, çoluk çocuğunuza nasıl yediriyorsunuz? Merak etme seni dövmeyeceğim!' dedi.

"En komiği de, İ.'nun, gazete binasının önüne ters yönden gelerek park etmiş olmasıydı. Yani, bir kere daha çiğnedi trafik kurallarını; alışmış. Peki niye haber yapmadınız, diyeceksiniz. Bu olaydan yarım saat önce, hepimizin çok sevdiği **Erol** (Yılmaz) abimizi kaybetmiştik. İ. vukuatıyla uğraşacak halimiz yoktu.

"Sevgiyle!...

"No comment!"

Evet ikinci yazı da böyle.

Türkiye'nin içinde bulunduğu krizden çıkması için desteği istenen **siyasal irade** işte bu!

Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne taşıyacak milletvekilleri işte bunlar!

Sakın kimse bana, "Birinin yaptığından dolayı hepsini suçlayarak milletvekillerine haksızlık ediyorsun," demesin.

Eğer öyle olsaydı, yani bu milletvekili, tüm milletvekillerini temsil etmiyor ve onlara çok ters gelen, aykırı bir tavır sergiliyor olsaydı, bu olay kamuoyunda, **Türkiye Büyük Millet Meclisi**'nde, kendi partisi olan **DSP**'de, **iktidar ortağı olan öteki partilerde** ve en önemlisi, hükümeti düşürmek için gensoru fırsatı bekleyen **muhalefet partilerinde** böyle sessizce mi karşılanırdı?

Bu arada tabii ki, başta adı geçen milletvekili, polis görevlileri ve gazeteci arkadaşlar tarafından olmak üzere, bu konuda yollanacak her açıklamaya sütunumda yer vereceğimi ayrıca ve özellikle belirtirim.

TANZİMATÇILAR, CUMHURİYETÇİLER VE HORTUMCULAR

Osmanlı-Türk siyasal değişme çizgisi, Osmanlı İmparatorluğu sanayileşme devrimini kaçırdığı için, Batı'da kullanılan klasik modellere göre çözümlenemez.

Örneğin ne Marxist ne de Weberyen modeller tam anlamıyla yeterlidir Osmanlı-Türk siyasal değişme ve gelişme çizgisini anlayabilmemiz için.

Osmanlı, sanayileşmeyi kaçırdığı ve sanayileşmenin sonucu olan işçi ve kentli nüfusu gelişmediği için, değişme, laiklik ve demokrasi gibi çağdaş talepler, yani insan hakları özlemleri, tabandan yukarı doğru gelişememiş, tam tersine, kurtuluşu, kendisinden üstün olan Batı'ya benzemekte arayan yönetimin, tepeden gelen eylemleri olarak tarih ve toplum sahnesine çıkmıştır.

Tabii kafaları Batı'da kullanılan değişme modellerine göre şartlanmış olan yazar ve düşünürler, tepeden gelen her değişme eğilimini "sağcı ve faşist", tabandan gelen her hareketi de (değişmeye karşı tam bir softalık direnişleri olan **Patrona Halil, Kabakçı Mustafa** isyanları ve **31 Mart Ayaklanması** da dahil) "solcu ve ilerici" diye görme yanlışına düşmüşlerdir.

Tabii bir başka klasik yanlış, Ortodoks Marxist şemanın aynen Batı'da olduğu gibi Osmanlı-Türk siyasal çizgisinde de geçerli olduğunu sanmak ve buna göre çözümlemeler yaparak, örneğin, Türkiye'de güçlü, örgütlü ve devrimci bir işçi sınıfının var olduğunu öne sürmektir.

Dünün **devrimcileri** olan bugünün **dönekleri**, bu iki klasik yanlışın parantezinde yaşayan, bir yanlış uçtan öteki yanlış uca savrulmuş olan arkadaşlardır.

Aslında Osmanlı-Türk siyasal ve toplumsal değişme çizgisi, kendine özgü nitelikler taşıdığı için, ben bu oluşumu irdelemek amacıyla *21. Yüzyılda Türkiye* adlı kitabımda **Devletçi -Seçkinciler** ve **Gelenekçi-Liberaller** diye iki **geniş ve gevşek cephe** belirlemiş ve çözümlemelerimi bu çerçevede yapmıştım.

Bugün burada, kısaca **Tanzimatçılar**, **Cumhuriyetçiler** ve **Hortumcular** arasındaki belirgin farklara değinerek, Osmanlı-Türk siyasal değişme çizgisini, **Batı** ve **demokrasi** kavramları ekseninde okurlarıma aktarmaya çalışacağım.

1) **Tanzimatçı** Batıcıdır; Batı hayranıdır, onu taklit eder.

Cumhuriyetçi Batılıdır; Batı'yı anlamıştır, onun gibi olabilmek için önce onun boyunduruğundan kurtulmak gerektiğini bilir.

Hortumcu paracıdır; ne Doğu'yu, ne Batı'yı, ne Kuzey'i ne Güney'i bilir, sadece paraya tapar.

2) **Tanzimatçı** zorla, Sünni Müslümanların dışındaki din ve mezhep mensuplarına da tahammül etmeyi ve artık **gâvura gâvur demenin yasak olduğunu** öğrenmiştir.

Cumhuriyetçi, insanların din, dil, mezhep, ırk ve milliyet farkı olmaksızın siyasal ve hukuksal eşitliğe sahip olduklarını bilir.

Hortumcu, ideolojik sertleşmeden yanadır, çünkü ancak **ideolojik düşmanlar aracılığıyla** para kazanacağını bilir. Bu nedenle de, en sert Kürtçü, Türkçü, İslamcı, Laik, Atatürkçü, Padişahçı kimlikleriyle sürekli olarak insanlar arasındaki düşmanlıkları körükler ve ihanet şarkıları okur.

3) **Tanzimatçı,** kurtuluşu Batı'ya bağımlı olmakta ve Batı'nın siyasal ve hukuksal kurumlarını ithal etmekte görür.

Cumhuriyetçi, kurtuluşu siyasal-ekonomik bağımsızlıkta ve üretimin artırılmasında görür.

Hortumcu için kurtuluş **sürekli krizlerdedir**, çünkü her kriz zamanında, el değiştiren ve hortumlanan para miktarı artar.

4) **Tanzimatçı** için **demokrasi,** katlanılması gereken bir fedakârlıktır.
Cumhuriyetçi için **demokrasi,** bir yaşam biçimidir.
Hortumcu için **demokrasi**, çoğunluğun gözünü bağlamak ve güç kazanarak parayı hortumlamak için bir araçtır.

Herhalde bu çözümlememde, Osmanlı-Türk siyasal ve toplumsal değişme çizgisinin **Tanzimatçılıktan Cumhuriyetçiliğe, Cumhuriyetçilikten Hortumculuğa doğru evrimleştiğini** ayrıca vurgulamaya gerek yok.

Meraklısı için **hortumculuk** aşamasının evrelerini de belirteyim:

1950-1960, **hazırlık** dönemi; 1965-1980, **geçiş** dönemi; 1983'ten günümüze, **egemenlik** dönemi.

"Bu hortum ne hortumu?" derseniz, **yamyamlıktan vampirliğe** dönüşen politikacı-işadamlarının bizim kanımızı emmek için kullandıkları hortum, derim.

SON EKONOMİK KRİZİN ASIL ADI

2001 Şubat krizi Türkiye'yi çok derinden etkiledi.

Oysa bu kriz, Türkiye'nin gördüğü ne ilk ne de son kriz olacak.

Peki neden acaba bu kez, ülke, örneğin 1994 Mart krizinden çok daha fazla sarsılmış görünüyor?

Bu soru özellikle önemli, çünkü örneğin 1994 Mart krizinde dolar üç katma çıkmış ve sonra iki misli dolaylarına geri dönerek istikrar bulmuştu.

Yani krizin dolar bazındaki ifadesi, 2001 Şubat ayındaki son krizden çok daha büyüktü.

Ama bu son krizin toplumsal ve siyasal sonuçları, Mart 1994 krizinden çok daha derin ve geniş görünüyor.

Neden?

İlk akla gelen neden, krizlerin birbirini izlemesi ve bu sürecin insanlardaki **toplumsal ve siyasal umudu erozyona uğratarak**, her bir krizin bir öncekinden daha sarsıcı olarak algılanması.

Hiç kuşkusuz bu öge, yani krizlerin birbirini izlemesi, bunun **önlenemez bir süreç olarak** algılanışı ve bu yüzden de her yeni krizin toplumsal ve siyasal sonuçlar açısından bir öncekinden (ekonomik ve mali olarak daha düşük boyutlu da olsa) daha sarsıcı biçimde ortaya çıkması önemli.

İkinci akla gelen neden, ekonominin çok uzun süredir IMF tarafından yönetilmesine karşın, üstelik bu kez, IMF'nin her dediğinin en ince ayrıntılarına kadar yapılmış olmasına rağmen, yine de krizin patlak vermiş olması, yani **artık kriz reçetelerinin bir işe yaramadığının anlaşılması** ve bunun sonucunda ortaya çıkan bir isyan ve genel umutsuzluk.

Akla gelen **üçüncü** bir neden, her krizde el değiştiren paranın sürekli olarak geniş kitleleri yoksullaştırması ve büyük halk kesimlerinin artık **yoksullaşa yoksullaşa sefalet sınırına yaklaşmış olması.**

Dördüncü bir neden, siyasal olarak bütün parti alternatiflerinin yakın geçmişte iktidar olarak denenmiş olması, mevcut hükümetin, **alternatifsiz bir iktidar** kimliğiyle pompalanması ve bu **son alternatifte bile** kriz yaşandığına göre, artık durumun **iyice umutsuz olarak** algılanması.

Beşinci ve çok etkili bir başka neden, özel kesimin bu krize **işçi çıkartarak** ve bu işçi çıkartmayı biraz da abartıp, zaten gereksiz yere şişirilmiş bulunan kadroları, **fırsat bu fırsattır** anlayışıyla, iyice **budayarak** yanıt vermesi ve bu **budamanın,** aralarında **medya** başta olmak üzere, toplumu etkileyen sektörlerdeki **beyaz yakalı** işçileri kapsaması ve böylece krizin **algılanmasının** çok daha sert ve geniş kapsamlı olması.

Altıncı bir neden artık herkesin krizlerden, ekonomik büyüme yani üretimin hacminin ve/veya verimliliğinin artmasıyla çıkılabileceğini anlamış olması ve buna karşın **bu yönde hiçbir önlemin alınmadığını görmesi.**

Yedinci bir neden, insanların bireysel ve ailesel olarak da, **gelecek umutlarını yitirmiş olmaları.**

Hiç kuşkunuz olmasın sayın okurlarım, ilk bakışta akla gelen bu yedi nedenin hepsi geçerli ve hepsinin son krizin çok derin ve geniş kapsamlı olarak yaşanmasında büyük katkısı var.

Ama asıl neden başka:

Halk artık, yaşanan krizlerin asıl nedeninin, bir türlü ekonomik olarak düze çıkamayışımızın sorumlusunun **hortumcu politikacılar** olduğunu anladı ve hem siyasal sisteme karşı olan güvenini hem de daha önemlisi kendi geleceğine ilişkin olan umudunu kaybetti, çünkü **hortumcuların, bu yozlaşmaya yol açan siyasal sistemi değiştirmeyeceklerini gördü.**

Türkiye, büyük bir **Temsili Demokrasi krizi** yani bir **rejim bunalımı** yaşıyor.

Bunu görebilenlerin siyasal yaşamları sürecek, bunu göremeyenlerin siyasal yaşamları ise, gerçek ömürlerinden çok daha önce bitecektir.

Ben bu son ekonomik bunalımdan çok önce, **Temsili Demokrasi krizine** işaret eden birçok yazı yazmıştım.

Politikacıların iyice **yamyamlaşmasının,** bize demokrasi diye yutturulan bu rejimin devam etmesini zorlaştırdığına işaret etmiştim.

Artık politikacılarımız **yamyamlık** aşamasından **vampirlik** aşamasına geçmiş bulunuyorlar.

Krizi tetikleyen olayın, Başbakan ile Cumhurbaşkanı arasında, **hortumcuların denetlenmesine ilişkin** bir sürtüşmeden kaynaklanmış olması sizce bir **rastlantı** mı, yoksa benim uzunca bir süredir işaret ettiğim siyasal ve toplumsal çıkmazların ve bunların yol açtığı bir **genel bunalımın doğrulanması mı?**

Yamyamların yönetiminden **vampirlerin** yönetimine doğru hızla yol aldığımızın bir işareti mi?

Ne dersiniz?

KRİZİN AŞILMASINDA POLİTİKACILARIN ROLÜ

Türkiye'ye **demokrasi**, endüstrileşme sonuncunda, taban dan yukarı doğru olan taleplerin baskısıyla değil, Kurtuluş Savaşı'nı kazananların tercihi olarak benimsenen **Cumhuriyetçi-Demokratik** modelin gereği olarak, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, **Çok Partili Düzen**'e geçilmesiyle geldi.

Ne yazık ki, **Çok Partili Düzen**'e geçilmesiyle iktidarı kazanan **Demokrat Parti**'nin lider kadrosu, demokrasinin temel koşulu ve mukaddes kavramı olan **temel hak ve özgürlükleri** ve bu arada tabii ki **muhalefet özgürlüğünü** yok sayıp, iktidarlarını, demokrasiyi geliştirmek için değil, **çoğunluğun baskısı** anlayışı çerçevesinde yozlaştırmak için kullandılar.

Bu yozlaştırma, zaten henüz hiçbir kavramı ve kurumu toplumca benimsenmemiş olan demokrasiyi bir **çoğunluk diktasına** dönüştürdü ve ne yazık ki, Türkiye'nin **ilk demokrasi deneyimi,** 27 Mayıs askeri darbesiyle son buldu.

1961 Anayasası, demokrasinin, **çoğunluğun diktası** yönünde yozlaştırılmasını önleyen birtakım çağdaş kurumlar getirdi ve **temel hak ve özgürlükleri** güvence altına aldı.

Fakat bu gelişme, önce 1968'li kuşağın kışkırtılarak büyütülen komünizm tehlikesine karşı yapılan 12 Mart 1971 ve daha sonra, hem mezhep hem de siyasal kutuplaşma tartışmalarının keskinleştirilmesiyle ulaşılan 12 Eylül 1980 darbeleriyle tersine çevrildi ve Türkiye, bugün de **demokrasi eşittir çoğunluk baskısı** anlayışına uygun düşen bir anayasayla ve daha önemlisi, bu anlayışa uygun bir siyaset anlayışıyla yönetilir duruma geldi.

Bu anlayış, yani **demokrasi eşittir çoğunluk baskısı** an-

layışı, sadece iktidara gelen Demokrat Parti tarafından değil, ırkçı ve dinci anlayışlar ve partiler tarafından da desteklendi.

Madem ki toplumun çoğunluğu Türk'tür, o halde Türkçülük çizgisindeki politika, demokrasiye uygundur anlayışına dayalı **faşizm** ile **mademki toplumun çoğunluğu Sünni Müslüman'dır, o halde mezhep çizgisindeki politika demokrasiye uygundur** anlayışındaki **şeriatçılık**, 1950 yılında Demokrat Parti iktidara gelir gelmez, **dış konjonktürün** de desteğiyle günümüze kadar uzandı.

Yukarıdaki cümledeki kilit sözcükler, **dış konjonktürün de desteği ile** kelimeleridir.

İçerde, **cumhuriyetçi-demokratik** devrimlere karşı geniş köylü kitlelerinin oluşturduğu direnç, **çok partili düzene** geçilince, Cumhuriyeti kuran partinin karşıtını iktidara getirmiş, ama daha önemlisi, Demokrat Parti'nin uyguladığı **demokrasinin çoğunluk baskısı adına yozlaştırılması**, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan **Soğuk Savaş** çerçevesinde Sovyetlere karşı kullanılan genel ideolojik-siyasal çizgilere uygun olarak, **dış konjonktür** tarafından da desteklenmişti.

İşte bir yandan dinci ve milliyetçi politikaların kullanılmasıyla pekiştirilen **çoğunluk baskısı**, öte yandan **soyguncu -hortumcu** bir ekonomik siyasetin **kahrolsun komünizm** sloganlarıyla kamufle edilmesi, **hem iç hem de dış dinamik ögeleri tarafından desteklendiği için** bugün bu krizleri yaşıyoruz.

Derken Sovyetler Birliği çöktü, **Soğuk Savaş** bitti.

Böylece **çoğunluğun baskısı** yönünde, **anti-komünizm** adına milliyetçi ve dinci politikalara olan **dış konjonktürün desteği** ortadan kalktı.

Tam tersine, dış konjonktür, **insan haklarına dayalı gerçek bir demokrasi** yönünde, **soyguncu-hortumcu** bir ekonomiye karşı baskı oluşturmaya başladı.

Bu arada **iç konjonktür** de aynı biçimde değişti ve **demokrasinin yozlaştırılarak, eğitimin şeriatçılara, güvenliğin**

ise faşistlere ihale edilmiş olmasına ve soyguncu-hortumcu ekonomiye karşı tepkiler başladı.

28 Şubat 1997, iç konjonktürdeki bu değişimin, **yani gerçek demokrasinin yeniden gündeme getirilmesinin bilincine varıldığı ve bunun topluma ilan edildiği tarihtir.**

Sonuç olarak, Türkiye gerek dış gerekse iç konjonktürdeki gelişmeler sonucunda, mutlaka **gerçek demokrasiye** geçiş yapacak ve **soyguncu-hortumcu** ekonomi son bulacaktır.

Ülke bugünkü **sürekli krizler** noktasına yarım yüzyılda, siyasete ve eğitime büyük yatırımlar yaparak geldi.

Şimdi bu sürecin tersine dönmesi, bütün siyasal, toplumsal, ekonomik, eğitimsel ve hatta kültürel yapının değişmesini gerektiriyor.

İşte politikacıların rolü de burada önem kazanıyor:

Onlar bu **dönüşümün** sancılı ya da sancısız olmasını, kısa ya da uzun sürmesini etkileyecekler.

Bence, dünyada meydana gelen ve Türkiye'ye de yansıyan bu **dönüşümün** bilincine varan politikacılar başarılı olacak, bunun algılayamayanlar ise yok olup gideceklerdir.

Ama bu arada tüm dünyayı ve ülkemizi etkileyen bu **büyük dönüşümü** kavrayamayan, **çıkarcı, aptal ve beceriksiz** olan politikacıların bu yetersizliklerinin bedelini de ne yazık ki toplum olarak biz ödeyeceğiz.

Üstelik de etimizle ve kanımızla.

Onun için bu politikacıların **yamyamlıktan vampirliğe** terfilerini yakından gözlemlemeli ve gereğini yapmalıyız.

BEYİN GÖÇÜ VE BEYİNSİZLER DEMOKRASİSİ

Son ekonomik krizin ortaya çıkardığı umutsuzluk, Türkiye'den dışarı doğru ciddi bir **beyin göçü** sorununu yeniden gündeme getirdi.

Bütün yetenekli öğrencilerim, mezun olduktan sonra yurtdışına gitmeye çalışıyor.

Çevremdeki bütün yetenekli (çalışan ya da işten çıkarıldıkları için şu arada işsiz olan) genç profesyoneller, gelişmiş ülkelere göç etmenin yollarını arıyor.

Gelişmiş ülkeler de, başta bilgisayarcılar olmak üzere tüm **İletişim-Bilişim Devrimi** mesleklerinde çalışan uzmanlara kapılarını sonuna kadar açmış, bekliyorlar.

Bunların başında da Almanya, Avustralya ve Kanada var.

Kendi ulusal eğitimlerindeki açıkları, dışardan ithal edecekleri eğitilmiş beyinlerle kapamayı amaçlıyorlar.

Sonuç olarak, özel ve güzel teşebbüs dünyamızın acımasızca kapı önüne koyduğu yetenekli gençler, yurtdışına doğru bir beyin göçünün yeni ivmesini oluşturdular.

Ülke sorunlarını çözmek yerine kendileri sorun olan, ya da durduk yerde sorun üreten politikacılarımızın **(son örnek, süpermarketlerin kent dışına taşınması kararı)** başarıyla yarattıkları **umutsuzluk ortamı,** en değerli genç beyinlerimizin yurtdışına kaçmasına neden oluyor.

Peki yetenekli beyinlerin tümü yurtdışına kaçarsa ne olur?

Bize sadece **beyinsizler** kalır.

Peki bize sadece **beyinsizler** kalırsa ne olur?

Hep birlikte bir **beyinsizler toplumu** oluruz.

Tabii bu durumda, demokrasimiz de bir **beyinsizler demokrasisi** haline dönüşür.

Allah korusun, tüm beyinlerin yurtdışına göç etmesi ve ülkemizde sadece beyinsizlerin kalması halinde ortaya çıkacak **beyinsizler demokrasisi**nde şöyle kötülükler başımıza gelebilir:

Beyinsizler demokrasisi beyinsizlik üzerine kurulduğundan, ülke yönetimi konusunda **beyinsizler** tarafından alınan yanlış kararlar, bu arada soygunlar ve hortumlar, yönetilenler de **beyinsiz** olduklarından, alkış ve övgülerle karşılanabilir.

Tabii sadece yönetilenler ve onların seçtiği yönetenler değil, hepsinin liderleri konumundakiler de **beyinsizler** arasından ve **beyinsizler** tarafından seçileceğinden, **beyinsizlerin en beyinsizleri** lider olur, bu liderler de sadece **beyinsizlere** dayalı bir örgütlenme oluşturacaklarından ve her türlü **beyinsel etkinliğe** ambargo koyacaklarından, **beyinsizler demokrasisi**'nin devamı en üst düzeyde güvenceye kavuşturularak, ülke bu kısır döngüden asla kurtulamayabilir.

Tabii eğitim ve öğretim de sadece **beyinsiz** hocalar tarafından yapılacağından, gençlerimize, ülke kalkınmasının temel itici gücünün ekonomik ve teknolojik ilerleme değil, milli ve dini kimliğimizin ırkçı ve şeriatçı çizgilerde korunması olduğu öğretilebilir.

Böylece siyasal yapı tarafından, işleyişi zaten güvenceye alınabilecek olan **beyinsizler demokrasisi,** eğitim kurumlarımız tarafından sağlanan katmerli bir **gelecek güvencesine** de kavuşturulabilir.

Tabii, medyamız da ülkede kalan **beyinsizler** tarafından yönetileceğinden ve köşeler de **beyinsizler** tarafından ele geçirileceğinden, bu siyasal ve eğitimsel yapı, radyo, gazete, mecmua ve televizyonlarımız tarafından da **televoleci beyinsizlik kültürü**yle desteklenebilir ve pekiştirilebilir.

Evet, gördüğünüz gibi sevgili okurlarım, eğer son günlerin karamsarlığının ivme kazandırdığı bu **dışarı doğru beyin gö-**

çü dalgası derhal durdurulmazsa, gelecekte çok çok kötü şeyler başımıza gelebilir.

Aman sevgili büyüklerimiz, sevgili devletimiz ve sevgili özel teşebbüsümüz, elbirliğiyle, bu beyin göçünü durduralım:

Yoksa Türkiye göz açıp kapayana kadar, dış konjonktürü izleyemeyen, Soğuk Savaşın bittiğini algılayamayan, insan haklarının ve şeffaflığın artık bir zorunluluk haline geldiğini göremeyen, toplumdaki değişme ve gelişme özlemlerini, bilinçlenmeyi, kısacası iç dinamik ögelerindeki değişme ve gelişmeleri algılayamayan bir **beyinsizler demokrasisine** dönüşebilir.

Vampirler demokrasisinden kaçarken **beyinsizler demokrasisine** yakalanmayalım.

Allah korusun!

SERTLEŞME NEREDEN ÇIKTI, NEREYE GİDER?

Uzun süredir bir **temsili demokrasi krizi** yaşayan Türkiye'de, 2001 yılının başında ekonomi de bunalıma girince, zaten beceriksizliklerle ve yolsuzluklarla çatırdayan siyasal yapı içinde, iktidar sertleşmeye başladı.

Meclis kulisleri gazetecilere kapatıldı, basın mensuplarına dava üstüne dava açılmaya başlandı.

Başbakan Yardımcısı **Mesut Yılmaz**'ın Jandarmayı hedef alan sert açıklaması, bu ortamda yapıldı.

Durumu salim kafayla değerlendirebilmek için, 2001 yılı Türkiyesi'nin, kalın çizgilerle yapılmış olan resmine bir bakalım:

1) Başta bir koalisyon hükümeti var ama bu hükümetin içindeki üç parti arasında, toplumsal, ekonomik, ideolojik ve geleneksel siyaset açısından fazla bir ortak nokta yok.
   Bu partiler, sadece ve sadece **iktidarı paylaşmak için** bir araya gelmişler.
   Üstelik **demokrasi, temiz siyaset, yolsuzluk, milletvekili dokunulmazlığı** gibi konularda aralarında temel yaklaşım farkları olduğu da biliniyor.
2) Üçlü koalisyon hükümeti, **milletvekili dokunulmazlığı, temiz siyaset** ve benzeri konularda seçmenler karşısında yaptığı vaatleri yerine getirmekte de isteksiz görünmekte, **af yasası** gibi, **süpermarketlerin kent dışına taşınması** gibi, siyasal, toplumsal ve ekonomik yararı çok tartışmalı (hatta zararlı) konuları gündemde tutmakta, böylece, seçmenin kendisine olan güvenini zayıflatmakta.

3) Son ekonomik kriz ve onu tetiklediği öne sürülen Başbakan ile Cumhurbaşkanı arasındaki tartışma, vatandaşın siyasetçilere olan güvenini iyice sarsmış.
Vatandaşın hiçbir siyasal partiye ve hiçbir lidere güveni kalmamış.

4) *Bankalar operasyonu*, ünlü basın patronlarının ve bakanlık yapmış ünlü politikacıların gözaltına alınmasına ve hapishaneye konulmasına yol açmış, böylece toplumdaki **temizlik istekleri**, toplumsal hiyerarşiyi de altüst etmiş.
Vatandaşın medya kuruluşlarına da güveni kalmamış.

5) Ülke ekonomisinin **dışardan empoze edilen reçetelerle** uzun dönemde düze çıkamayacağı anlaşılmış ama, yine de güncel işleyişi sağlayabilmek amacıyla, dışardan gerekli olan yardımların alınabilmesi için, içerdeki **hortum-soygun düzeninin** değişmesi yönündeki istekler, yasama organı üzerinde büyük baskılar oluşturmaya başlamış.
Fakat dışardan empoze edilen değişme taleplerinin ulusal çıkarlarımızla uyum içinde olup olmadığı sorusu vatandaşın aklını kurcalamaya başlamış.
Bu nedenle, vatandaşın **dışardan gelen taleplere** karşı da kuşkuları oluşmuş.

6) Avrupa Birliği'yle ilişkiler tam bir çıkmaza girmiş: AB, Türkiye'den alabileceği tek avantajı sağlamış, pazarımıza, **Gümrük Birliği** aracılığıyla el koymuş, şimdi siyasal katılma aşamasında, bizimle **kedi fareyle oynar gibi oynamaya** başlamış.

7) **Sovyetler Birliği** dağıldığı için Türkiye, elindeki **anti-komünizm** kozunu, hem içerde baskı rejimini sürdürebilmek hem de dışarıda **Soğuk Savaş** dünyasında, müttefiklerimize şantaj yapabilmek açısından kullanma şansını yitirmiş.
Yeniden yapılanan dünyada, Türkiye henüz kendine özgü stratejik yerini ve önemini netleştirememiş.

8) Siyasetteki ve ekonomideki bu iç ve dış açmazlar, **yeni siyasal parti oluşumlarını** gündeme getirmiş.

Sevgili okurlarım, çok kalın çizgileriyle özetlediğim **2001 Türkiyesi'nin bu resmi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Soğuk Savaş koşullarına göre biçimlenmiş ve son rötuşları 1982 Anayasası ile yapılmış olan sistemin artık çöktüğünü, mutlaka değişeceğini, ama halkın bu değişmeye önderlik edecek mevcut kişi ve kurumlar açısından büyük bir güvensizlik içinde bulunduğunu** gösteriyor.

İşte bu ortam içinde, iktidardan kaynaklanan bir **sertleşme,** bütünüyle ters tepecek, halkın **siyasetin ülke sorunlarına yanıt üretemediği** konusundaki yargısı pekişecek, her sertleşme, başka sertleşmeleri getirecek ve sonunda Türkiye bir kez daha duvara toslayacaktır.

Ben bu filmi bir kez daha görmek istemiyorum.

Yamyamların ve **vampirlerin** sadece korku filmlerinde kalmalarını diliyorum.

ŞEVKET PAMUK VE "BUÇUK TEPE"

Profesör **Şevket Pamuk**, çok değerli bir iktisat tarihçimizdir.

Edebiyata meraklı kamuoyumuz onu **Orhan Pamuk**'un ağabeyi olarak tanır.

Bilim çevreleri için ise, Orhan Pamuk, Şevket Pamuk'un kardeşidir.

Ben, iyi bir yönetici-işletmeci olan babaları **Gündüz Pamuk**'u da tanırım. Her üçü de çok başarılı insanlardır.

Orhan Pamuk, nasıl uluslararası üne kavuşmuş çok değerli bir yazarımız ise, Şevket Pamuk da iktisat tarihi alanında, değeri uluslararası düzeyde kabul edilmiş ve ünlenmiş bir bilginimizdir.

Üstelik eşi **Yeşim Arat** da, çok değerli bir bilim insanıdır.

Yani insanın, aynı ülkede yaşamaktan onur duyduğu bir aile.

Geçenlerde, **Erdal ve Sevinç İnönü**'nün kurdukları vakıfta yapılan bir konferansta, Şevket Pamuk'tan, son araştırmasının verilerini ve yorumlarını dinleme fırsatını buldum.

Öğrendiklerimin en azından bir bölümünü siz okurlarımla paylaşmak istiyorum.

Önce, Pamuk'un Osmanlı arşivlerini kullanarak, **1469-1914 yılları için güvenilir bir İstanbul Tüketici Fiyat Endeksi** oluşturduğunu belirtmeliyim.

Yalnızca, böyle bir çalışmanın yapılabilmiş olması bile çok heyecan verici.

Tabii Şevket Pamuk, iyi bir bilim insanı olarak sadece bir **teknisyen araştırmacı** değil, aynı zamanda bir **yorumcu** da.

Günümüzde **hiçbir veriye dayanmadan, desteksiz atan**

makro yorumculardan da, **yaptıkları mikro çalışmaları yorumlamaktan aciz dar görüşlü araştırmacılardan** da çok farklı.

Pamuk, Fatih Sultan Mehmet'ten 1914'e kadar oluşturduğu fiyat endeksini, İTO'nun fiyat endeksiyle destekleyerek, günümüze kadar getiriyor.

Daha önce **Tarih Vakfı**'nın yayımladığı *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi* adlı enfes bir kitabı da olan Pamuk, son bulgularını *İstanbul ve Diğer Kentlerde Beşyüz Yıllık Fiyatlar ve Ücretler, 1469-1998* adıyla **Devlet İstatistik Enstitüsü** tarafından yayımlanmış olan kitabında okurlarla paylaşıyor.

O konferansta öğrendiklerimin bir bölümü şöyle:

Bilindiği gibi Osmanlı'nın paranın değerini düşürme yöntemine **tağşiş** deniliyor:

Mağşuş yani **tağşiş edilmiş sikke** ya küçültülmüş, ya da içine bakır karıştırılmış, yani gümüş miktarı düşürülmüş akçe.

Şevket Pamuk diyor ki, "Tağşişi en çok sevenler, merkeziyetçi ve reformcu Padişahlar. Osmanlı'da ilk tağşiş, Fatih Sultan Mehmet çocukken birinci kez tahta çıktığında yapılıyor. Sonra Fatih, her on yılda bir tağşiş yapıyor. Bir başka büyük tağşiş, **II. Mahmut** zamanında yapılıyor örneğin.

"O zamanlar enflasyona karşı güvence sağlayan, faiz ve benzeri kurumlar yok. Bu nedenle sabit gelirliler yani esnaf ve yeniçeriler çok zarar görüyor. Bir tağşiş sırasında 1 Düka altının değeri 38 akçeden 44 akçeye çıkartıldığında, yeniçerilerin maaşı günde 3 akçeye düşüyor. Bunun üzerine yeniçeriler Edirne'de bir tepede toplanıp olayı protesto ediyorlar ve maaşları günde 3.5 akçeye yükseltiliyor. Edirne'deki bu tepenin adı bugün de '**Buçuk Tepe**'."

Şevket Pamuk, verilerini zaman grafikleriyle açıklıyor. Akçenin içindeki gümüş miktarının düşürülmesini de bir grafikle göstermiş:

Buna göre, 1844'ten sonra artık tağşiş yok, istikrar var, çünkü Batı, **Siz tağşiş yapmayın biz size borç verelim** diyor ve Osmanlı İmparatorluğu, Kırım Savaşı için **tağşiş** yapmak yerine Batı'dan borç alınca, **iflas ediyor ve çöküyor.**

Biliyorsunuz, İmparatorluğun asıl çöküşü, Birinci Dünya Savaşı'ndan çok önce, iflas ettiği ve vergi gelirlerine **Düyun-u Umumiye İdaresi** aracılığıyla Batılılar tarafından el konulduğu **1881 yılında** gerçekleşmiştir.

Anlayana...

TARİHİ KİMLER SAPTIRIR, NİÇİN?

Tarih, genellikle, kendi rejimlerini **tarihe aykırı** bir biçimde kurmak isteyen otoriter yönetimler tarafından saptırılır.

Bu çabanın en güzel eleştirisi **George Orwell**'in *1984* adlı yapıtında görülür.

Bizde ise, **resmi tarihe** yapılan saldırılar bu genel gözleme dayandırılmaya çalışılır ama, yeni Türkiye'nin kuruluş çabaları çerçevesinde, özellikle de bilimin gelişmesine verilen destek sayesinde **resmi tarih,** bazı eksikleri olmakla birlikte önemli ölçüde **saptırılmış** bir nitelik **taşımadığı** için, son yıllarda tarihimizin, bütün öteki ülkelerde de görüldüğü gibi, **dinci ve milliyetçi çizgilerde saptırılma** çabaları daha ön plana çıkmıştır.

Son günlerde, 14 Mayıs 1950 ve 19 Mayıs 1919 tarihlerinin yıldönümleri dolayısıyla, **Menderes** ve **Atatürk** tartışmaları yeniden gündeme gelmiştir.

Günümüzdeki bazı politikacılar, Türkiye'nin önündeki en büyük **demokratikleşme fırsatını** çöpe atarak, ülkeyi yıllarca geriye götürmüş olan **Menderes**'e, **demokrasi şehidi** demekte ya da bazı yazarlarımız onu **demokrasi kahramanı** ilan edebilmektedir.

Demokrat Parti, Cumhuriyeti kuran **İhtilalci Parti**'nin yani CHP'nin, **çok partili düzene** geçme kararıyla yapılan genel seçimler sonucunda iktidara gelmiştir.

Bu nedenle, **Demokrat Parti**'nin kendisini iktidara getiren **demokratik** süreçleri desteklemesi ve geliştirmesi beklenirken, Menderes yani **Demokrat Parti,** tam tersi bir sürecin altına imzasını atmış, sendikal hakları geliştirmemiş, düşüncenin ve özellikle de solun üzerindeki baskıları yoğunlaştır-

mış, CHP'nin mallarına el koymuş, üniversitelerin yönetimine karışmış, basını kendisine bağlı bir borazan haline getirmek istemiş, buna uymayan gazetecileri hapse atmış, kendisine oy vermeyen seçmenleri cezalandırmak için Kırşehir'i, ilden ilçeye dönüştürmüş, en önemlisi de demokrasilerin olmazsa olmaz koşulu olan **muhalefet hakkını** sınırlamış ve kısıtlamıştır.

Demokrat Parti'nin on yıllık bir sürece yayılan, bu **muhalefete tahammülsüzlük** davranışı, 1960 yılı nisan ayında Meclisteki kurulan **Tahkikat Komisyonu** ile bir **sivil darbeye** dönüşmüştür.

Tahkikat Komisyonu'nun kurulması tam sivil bir darbedir: 15 milletvekilinden oluşan bu komisyona, hem askeri hem sivil yargılama yetkileri verilmiş, komisyon ayrıca hem savcı hem yargıç görevleriyle donatılmıştır.

Görevi de "Muhalefetin rejim aleyhtarı faaliyetlerini saptamak"tır.

Demokrat Parti, bu komisyon aracılığıyla CHP'yi kapatacak ve genel seçimlere ondan sonra, **muhalefetsiz** olarak gidecektir.

27 Mayıs darbesi bir anlık bir olay değil, Demokrat Parti'nin uyguladığı on yıllık bir **demokrasinin yozlaştırılması** sürecine karşı, ordunun, aydınların ve özellikle de üniversitenin desteğiyle verdiği **demokratik** bir tepkidir.

Siz isterseniz, Hilafeti bile getirirsiniz; odunu aday göstersem milletvekili seçtiririm; kara cüppeliler; Battal Gazi Ordusu sözleri, demokrasi adına şeyhlerin elini öpen Menderes'in demokrasi anlayışının veciz ifadeleridir.

Dinci ve milliyetçi kardeşlerimiz, politikacılarımız, "İkinci Cumhuriyetçi" romancılarımız, yazarlarımız ve düşünürlerimiz, tarihi, ideolojileri açısından saptırmaya **kalkışmazlarsa**, kamuoyunda daha saygın bir noktaya gelebilirler diye düşünüyorum.

ERDAL İNÖNÜ'NÜN İÇ DÜNYASI

Erdal İnönü, anılarını yayınlamaya devam ediyor.

Anılar ve Düşünceler adını verdiği kitaplarının üçüncü cildi, **Doğan Kitapçılık**'tan çıktı.

Derhal, **en çok satılan kitaplar** listesinin başına yerleşti.

Bu satış başarısı, tabii Türkiye için çok sevindirici.

Erdal İnönü, yazdıkları ilerledikçe, olaylar kadar, kendi iç dünyasını açığa vuran duygu ve düşüncelerini de okura daha ayrıntılı olarak aktarıyor.

Aslında belki de kitapları çok ilginç kılan öge, Türkiye'de siyaseti, kültürü ve bilimi en üst düzeyde yaşamış olan ve bunu büyük bir açık yüreklilikle okurlarına aktaran bir **beynin** olayları yorumlarken, yaşama ve topluma ilişkin gözlemlerini de okurlarla paylaşmakta oluşu.

Pek çoğunuz bilmez:

Üniversite çevrelerindeki rekabet, tutuculuk, küçük hesaplar, çıkarcılık, hiç de siyaseti ve medyayı aratmaz.

Bilim insanı olmak, bireyleri, öteki bireylerden daha elcil (bencil, yani **egoist** karşıtı olarak, **altüriist**, yani kendinden başkalarını düşünen, toplum çıkarlarını ön plana alan) bir kişi yapmaz ve belki bilimle yani gerçeği aramakla uğraştığı için, insanı daha **gerçekçi** yapabilir ama, bu onu, bireysel ilişkilerinde zorunlu olarak daha dürüst yapmayabilir.

Tabii tutarlı ve sağlam karakterli bir **bilim insanının,** bütün ilişkilerinde **gerçeğe** en büyük değeri vermesi beklenir ama, insan ruhu ne yazık ki çok karmaşık bir mekanizma olduğundan, her zaman böyle bir kişilik geliştirmez bilimle uğraşanlar.

Üstelik üniversitelerimizde gerek kaynakların (yani büt-

çeyle tahsis edilen paraların) kıtlığı, gerekse kaynaklara bağlı olarak kadroların çok sınırlı olması, hem atamalarda hem de yükseltmelerde çok çirkin ayak oyunlarının sahnelenmesine yol açar.

İşte Erdal İnönü'nün, siyasetten bilime, bilimden kültürel yaşama ilişkin çok çeşitli ve renkli anılarının, olaylar karşısındaki duyguları ile düşüncelerinin yer aldığı üçüncü cildi okurken, hem bu gerçekleri çok iyi görüyorsunuz, hem üzülüyor, hem de **güleriz ağlanacak halimize** misali, acı acı tebessüm ediyorsunuz.

Benim yeni öğrendiğim pek çok çarpıcı bilgi var kitapta.

Örneğin, yurtdışında hak kazandığı bir araştırma bursuna katılmak için, fakültesinden izin alamayışı ve kendini geliştirmek için Amerika'ya, görevinden istifa ederek gitmek zorunda kalması gibi.

Örneğin, fizik bölümüne katkı yapacağına inandığı bir meslektaşının atanmasını istemeyenlerin, bu atamayı önlemek için, kendisinin profesörlük kadrosunun da tehlikeye gireceğini söylemelerine karşı, gelecek adayın kendisinden daha değerli olduğu gerekçesiyle mücadele edişi ama yine de başaramayışı gibi.

Örneğin **TÜBİTAK**'ın kurulması sırasında **Süleyman Demirel**'den ve **Turgut Özal**'dan bile yararlanmış olması, ama sonradan Özal'n **TÜBİTAK**'ı yozlaştırması gibi.

Erdal İnönü'nün *Anılar ve Düşünceler* dizisi, yalnız son çıkan üçüncü cildiyle değil, tüm seri olarak, salt **anıları** çok aşan bir nitelikte; her okurun başucunda bulunması ve tekrar tekrar okunması gerekli bir **insanlık dersi.**

Hele bir **Sezar**'ın ünlü sözü, **veni, vidi, vici** ve **Ana Britannica**'nın yanlışını bulma bölümü var ki, okurken hem (özelikle araştırmacı bir beynin nasıl çalıştığı konusunda) çok şey öğreneceksiniz hem de çok güleceksiniz.

Kurultay hileleri konusundaki **yararlı** bilgiler de cabası!

YAĞMA SOSYOLOJİSİNE GİRİŞ

Hiç kuşkunuz olmasın, **Türkiye'de düzen değişiyor.**

Ama geniş kitleler henüz ne olduğunun farkında değil.

Yarım yüzyılın ürünü olan yağma düzeni çöküyor.

Halk ise, **kendisinin de bir parçası olduğu** yağma düzeninin çökmekte olduğunu henüz fark edebilmiş değil.

Oysa, şöyle kabaca, kimler hapiste, kimler kimlerle ağız dalaşına girdi, kimler kimlerle kavga ediyor bir baksalar, derhal düzenin değişmekte olduğunu fark edecekler.

Eski bakanlar, televizyon sahipleri, gazete patronları, banka sahipleri, yüksek bürokratlar hapiste.

Başbakan Yardımcısı, Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcısıyla tartışma içinde.

Başbakan ile Jandarma arasında karşılıklı sitemler gazete manşetlerinden düşmüyor.

Avrupa Birliği ve Uluslararası Para Fonu **IMF**, sadece mali ve ekonomik reformlar için değil, başka yasal düzenlemeler için de bastırıyorlar.

En iyi okullara gitmiş, bir-iki dil bilen, profesyonel açıdan çok başarılı binlerce genç işsiz. Daha binlerce kişinin de onlara katılacağı açıklanıyor.

Ve bu arada hepimiz, ulusça üçte bir oranında **yoksullaştık.**

Aslında, kopacak kıyametin önce belirtileri geldi, bir zamanlar dolaylı olarak soyulan halkımız, gün geldi, resmen ve doğrudan dolandırılmaya başlandı, kaçan bankerler, içleri boşaltılan ve iflas eden bankalar, halkın cebindeki paranın doğrudan doğruya yağmalanmaya başlandığı konusunda geniş kitleleri uyardı.

Ama geniş kitleler buna aldırmadı.

Çünkü kendileri de bu soygun ve hortum düzeninin bir parçasıydılar.

Hatta bir parçası olmaktan da öte, bu düzeni tepeden aşağı kuran politikacılarla birlikte el ele, aşağıdan yukarı çabalarla onun gelişmesine ve yerleşmesine katkıda bulunmuşlardı.

Bu ikili süreci iyice anlamadan, bu **yağma düzeninin değişmekte olduğunu** ve bu değişmenin niçin **kıyamet koparacağını** göremezsiniz.

Değerli okurlarım:

Sakın bugünkü hortum ve soygun düzeninin, sadece birkaç kişinin ya da bir veya iki partinin işi olduğunu sanmayın.

Hatta bu düzen, **sadece** son yirmi yılın, yani yağmacılığın doruğa ulaştığı **Özal döneminin** bir sonucu da değildir.

Yamyamları ve vampirleri hep birlikte ürettik.

Osmanlı'dan devralman yağma düzeninin ilk belirtileri Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında ortaya çıkmış, fakat **Atatürk** ve **İsmet Paşa** sayesinde derhal bastırılmıştır.

Yağma düzeni hem yukarıdan aşağı, hem de aşağıdan yukarı iki ayrı toplumsal süreç olarak 1950 yılından sonra hız kazanmış, toplumu bir kanser gibi pençesine almıştır.

İşin ciddiyeti, bu oluşumun yarım yüzyıllık bir zaman dilimi içinde kök salmış, ayrıca hem yukarıdan aşağı hem de aşağıdan yukarı yaşanan iki farklı toplumsal sürecin birbirini destekleyerek güçlendirmiş olmasında yatar.

Türkiye'de yağma düzeni, hem politikacılar tarafından yukarıdan aşağı, hem de halk tarafından aşağıdan yukarı yaşanan toplumsal değişmelerle kök salmıştır.

Yukardan aşağı olan sürecin altında **iktidarların iktisat politikalarının**, yani devlet eliyle özel teşebbüs yaratma politikalarının **yozlaştırılması,** aşağıdan yukarı doğru olan süre-

cin altında ise **kentleşme olgusunun** toprak yağmasına, yani **gecekondulaşma olgusuna** dönüşmesi yatmaktadır.

Ne yazık ki **henüz politikacıların bile farkına varamadığı** bu **kıyamet koparacak düzen değişikliği** çözümlemesi çabama devam edeceğim.

YAĞMANIN KURUMLAŞMASI I: YUKARIDAN AŞAĞI

Daha önce **yağma sosyolojisi**'ne kısa bir giriş yapmış ve Türkiye'nin bir yağma toplumu haline dönüşmesinin, tarihsel olarak hem yukardan aşağı, hem de aşağıdan yukarı, birbirini **pekiştiren** iki süreç sonunda ortaya çıktığını söylemiştim.

Şimdi, **yukardan aşağı** olan süreç üzerinde duracağım.

Bağımsızlık Savaşını kazanan **Mustafa Kemal Atatürk** ve arkadaşlarının kurdukları **Bağımsız Türkiye Cumhuriyeti**, aslında, Osmanlı'nın tarıma dayalı, iflas etmiş ekonomisini devralmıştır.

Yeni Cumhuriyet endüstrileşmeyi yakalayacaktır ama, özel girişim yoktur ülkede.

Bu durumda, **Atatürk** ve **İsmet İnönü, devletçilik** adı altında iki akılcı ekonomik politika izlerler:

Birinci olarak, olmayan özel teşebbüsün yapması gereken yatırımlar devlet eliyle gerçekleştirilecek, **ikinci olarak** da özel sermaye birikiminin oluşması devlet eliyle desteklenecektir.

Birinci sanayi planı çerçevesinde kurulan Sümerbank, Etibank gibi işletmeler, **birinci politikanın** sonucudur.

İş Bankası'nın kurulması, **Vehbi Koç**'un, o sıralarda tek seçenek gibi görülen Alman sermayesine ve uzmanlığına karşı inşaat işlerinde **milli sermayenin güçlendirilmesi** bağlamında devletçe desteklenmesi, ikinci politikanın sonucudur.

Tabii bu **devletçe destekleme,** pek çok yerli ve yabancı tüccarın iştahını kabartır:

Atatürk'ün ve **İnönü**'nün çevresindeki **nüfuzlu** kişilere **mümessillikler** önerilir.

İş Bankası çevreleri ise, hem **nüfuzludur** hem de açıkça **özel girişimcidir.**

Bu çevrelere **aferistler** denilir.

İşte **İsmet Paşa**'nın Meclis koridorlarında, **Ben bu ülkeyi aferistlere yağmalatmam!** diye bağırması bu dönemdeki **nüfuz ticaretine** karşı resmi yönetimin **dürüst tepkisinin** bir simgesidir.

Fakat siyaset ile ticaret arasındaki kirli ilişkiler yönetime de sızar, hisse senedi yatırımı yapan bakanlar, devlet ihalelerinden çıkar sağlayanlar görülür; görülür ama, bunların üzerine gidilir, kimi istifa ettirilir, kimi yargılanır ve mahkûm olur.

Derken, **Demokrat Parti** iktidara gelir.

Demokrat Parti yönetimi, sadece Soğuk Savaş döneminin bir yansıması değil aynı zamanda toprak ağalığının ve İş Bankası çevrelerinin **aferist** damgalı anlayışının da iktidarıdır.

Nurlu ufuklar, Küçük Amerika, Her mahallede bir milyoner söylemleri bu dönemde, **devlet eliyle özel girişim yaratma** politikasının, artık **yozlaştırılarak nüfuz ticaretine** dönüşmesini simgeleyen sloganlar olarak ortaya çıkar.

Aynı **nüfuz ticareti,** 1960'lardan sonra **Adalet Partisi**'nin iktidarında **Büyük Türkiye** sloganıyla topluma egemen olur; artık politikacıların akrabalarının ekonomik ve mali skandalları, kaçakçılık ve yolsuzluk olayları gündeme gelmiştir.

Devlet eliyle özel teşebbüs yaratma politikası yozlaştırılarak, devlet eliyle belli bir siyasetçiyi şahsen destekleyen özel girişimci yaratma politikasına dönüşmüştür.

Bu politikanın temelleri daha **Demokrat Parti** döneminde atılmış, örneğin, **Vehbi Koç**'a, **devlet olarak** gördüğü **CHP**'den ayrılıp, **DP**'ye geçmesi için akıl almaz baskılar uygulanmıştır.

AP döneminde bu yozlaştırılmış **destekleme** politikası, Soğuk Savaş şemsiyesi altında **anti-komünizm** ile de kamufle edilir ve yağma düzeni artık kurumlaşma yoluna girer.

Yağma düzeninin, politikacı-tüccar arasındaki kişisel ilişkilerde doruk noktasına ulaşması, 1980'lerde **ANAP** iktidarı döneminde gerçekleşir; politikacılar alenen, Anayasa'ya bile aykırı olan yatırımları, politikacı-sermayedar işbirliğiyle, hem **devletin ekonomik politikasından kişisel çıkar sağlayarak zengin olmak** hem de **kendilerini destekleyen *özel girişimci*** yaratmak için devreye sokar.

Böylece **yağma düzeni** artık **devlet politikası** olarak **yukardan aşağı** doğru, elli yıllık bir süreç içinde bütünüyle kurumlaşır.

Yamyamlık ve vampirleşme, devlet desteğini almıştır.

YAĞMANIN KURUMLAŞMASI II: AŞAĞIDAN YUKARI

Yağma Sosyolojisine Giriş ve **Yağmanın Kurumlaşması I: Yukardan Aşağı** yazılarımı sürdürüyorum.

Bu yazılarda esas olarak işlediğim ana tema, **Türkiye'deki yağma düzeninin,** hem yukardan aşağı, hem de aşağıdan yukarı, birbirini pekiştiren iki ayrı süreç halinde kurumlaştığı, bu yüzden de **sanıldığından hem çok daha güçlü ve derin, hem de baş edilmesi ve ortadan kaldırılması çok zor bir nitelik taşıdığı** idi.

Bugün, bu süreçlerden **aşağıdan yukarı doğru** olanının mekanizmasını irdelemek istiyorum.

İkinci Dünya Savaşı sonrası oluşan yeni dünya dengeleri ve Soğuk Savaş, Türkiye'de **Çok Partili Düzene** geçiş süreciyle çakıştı.

Kurulan yeni dünya dengeleri çerçevesinde, Amerika'nın liderliğindeki Batı Dünyası içinde yer alan Türkiye, ekonomik ve siyasal açıdan yeni açılımların ve atılımların eşiğindeydi.

Bu açılım ve atılımların başında da **tarımın canlandırılması** ve **geniş kitlelerin (yani köylülerin) demokratik düzene katılımlarının sağlanması** geliyordu.

Bu soyut açılımın somut uygulaması **tarımın makineleşmesi** yani tarıma traktörün girmesi biçiminde görüldü.

Pek doğal olarak bu **makineleşme** sürecinde pek çok acemilik yaşandı, yedek parça ve servis eksiklikleri, Türkiye'nin önce bir **traktör mezarlığına** dönüşmesine yol açtı, ama sonunda **teknolojik gelişme** rayına oturdu ve tarımın **makineleşmesi** sağlandı.

Olay, daha tarihsel ve ekonomik anlamda **rayına oturmadan** önce bile, traktörün tarlaya girmesi, derhal sosyolojik sonuçlarını verdi: Tarımdan, yani kırsal alanlardan **makineleşmenin** açığa çıkardığı iş gücü, kentlere hücum etti.

Kentler buna hazırlıklı değildi tabii.

Siyasal iktidar ise kentsel planlamaya hiç de sıcak bakmıyordu.

Sonuç, hazine, vakıf ve belediye arazileri üzerinde (hatta kimi zaman özel mülkiyetteki arsaları bile işgal eden bir biçimde) tam bir gasp eylemiyle ortaya çıkan **gecekondu** bölgeleri oldu.

Gecekondu halkı, köyünden kopmuş, kentte yeni yaşam olanakları arayan, ama içinde yaşadığı ev dahil, hemen hemen hiçbir **meşru** dayanağı (örneğin sabit bir işi ve geliri) olmayan, **son derece dinamik, atılgan ve hatta saldırgan** bir niteliğe sahipti.

Bu nüfus, gerek gasp yoluyla (önceleri mafyaya, sonraları yerel yönetimlere rüşvet vererek) edindiği evini meşrulaştırmak, gerekse düzgün ve sürekli bir iş bulmak, çoluğuna çocuğuna *eğitim ve sağlık gibi hizmetleri ve hatta onlardan da* önce, evine su ve elektrik gibi temel gereksinmeleri sağlamak için canhıraş bir uğraş içine girdi.

Toplumun bütün resmi ve gayri resmi ilişkilerini, kentteki varlığını sürdürebilmek ve tabii geliştirebilmek için seferber etti.

Bu arada siyaseti keşfetti.

Önce yerel sonra da ulusal düzeyde, en atılgan, en etkin ve dolayısıyla en belirleyici biçimde, siyasetteki yerini aldı.

Yerel düzeyde, belediye meclisi üyeliklerini, belediye başkanlıklarını, ulusal düzeyde, parti delegeliklerini ele geçirdi.

Köyünden kopup geldiğinde elde ettiği **gayri meşru evini meşrulaştırmak için kullandığı yol ve yöntemler** artık onlar için günlük yaşamın normal ve doğal davranışları olmuştu:

Rüşvet, particilik, hemşehrilik, (sonradan) tarikat, ticaret

ve etnik grup ilişkileri, toplumun, güvenlik, adalet, eğitim gibi resmi hizmet ve sorun çözme yöntemlerinin yerini aldı.

Sonunda gecekondular kentlere, kentler de siyasete egemen olunca, **yağma düzeni** aşağıdan yukarı doğru da kurumlaştı.

Yamyamlık ve vampirlik halk desteğini de kazandı.

YAĞMANIN KURUMLAŞMASI III: SİYASET

Bundan önceki yazılarımda esas olarak **Yağma Düzeni**'nin Türkiye'de yarım yüzyıllık bir zaman içine kurumlaştığını, bu kurumlaşmanın hem devletin uyguladığı, özel teşebbüs yaratmaya yönelik iktisat politikalarının yozlaştırılması sonucunda yukardan aşağı, hem de kaçak inşaatlara dayalı bir kent yağmasının tüm siyasete egemen olması sonunda aşağıdan yukarı, iki sürecin birbirini pekiştirmesi yoluyla oluştuğunu ve bu nedenle sadece çok derin temellere sahip olmakla kalmayıp, çok da güçlü bir nitelik taşıdığını belirtmiştim.

Bugün ***Yağmanın Kurumlaşması*** *sırasındaki iki sürecin*, yani yukardan aşağı devlet politikasının yozlaştırılması ve aşağıdan yukarı kent topraklarının yağması süreçlerinin **kesişme noktasında** yer alan **siyaset** üzerinde durmak istiyorum.

Siyaset derken, çok partili düzene geçtiğimizden beri uygulanan siyasetten söz ediyorum.

Çünkü tek partili dönemde, gerçek anlamda bir siyasetten değil, ancak toplumun önüne tek parti tarafından konulan hedeflerden söz etmek olanaklıydı.

Çok partili siyasete geçiş, ne yazık ki sadece Türkiye'nin iç dinamiklerine bağlı olarak gelişmedi.

Tam tersine **Soğuk Savaş** Türkiye'deki çok partili düzen ile çakıştı ve dış dinamikler, iç dinamiklerden çok daha belirleyici olarak Türkiye'nin yazgısını etkiledi.

Yeni dönemde, hem dinci ve milliyetçi ideolojilerin Sovyetler Birliği'ne karşı seferber edilmesi hem de geniş köylü kitlelerinin sistemle bütünleştirilmesi hedefleri ön plana çıktı.

Bu ideolojik hedefler, birbirini destekleyen bir biçimde,

geniş köylü kitlelerinin, dinci ve milliyetçi ideolojiler çerçevesinde sistemle bütünleştirilmesi biçimine dönüştürüldü ve tek parti döneminin alışkanlıklarıyla yetişmiş bulunan **Demokrat Parti** yöneticilerinin elinde, rejim, **çoğunluğun baskısı** haline geldi.

Bu çerçevede **serbest seçimler, dinci ve milliyetçi** yaklaşımların, **yol, köprü, baraj edebiyatı** ve **nurlu ufuklar hedefi** söylemleriyle (ve bir ölçüde eylemleriyle) desteklenerek, köylülerin kent topraklarını yağmalamasına izin verilmesi üzerine dayandırılan kampanyalara dönüştü.

Böylece siyaset, yukarıdaki **aferist** politikacılarla, aşağıdan gelen, **gözlerini yağma hırsı bürümüş** insanların, **dinci ve milliyetçi ideolojiler** aracılığıyla buluştuğu, **bütünleştiği bir platform** halini aldı.

Bu oluşum, **anti-kominizm**'e dayalı **Soğuk Savaş** bağlamında, dış konjonktür tarafından da desteklendi.

1950'den itibaren **Demokrat Parti**'yle başlayan bu birleşme ve bütünleşme süreci 1965 seçimleriyle iktidara gelen **AP** döneminde belirginleşti, 1975 **Milliyetçi Cephe** dönemleriyle gelişti, 1983 **ANAP** dönemi'yle de doruğuna ulaştı.

Böylece siyaset, **halkla bütünleşmiş izlenimi veren bir biçimde toplumsal zenginliklerimizi yağmalayarak hayat kazanma** yolu oldu: Hem liderler, hem de ulusal ve yerel siyasal kadrolar için.

İşte bugün bütün siyasal partileri pençesine almış görünen, **Temizel**'in ve **Tantan**'ın başını yiyen, **Ahmet Necdet Sezer**'i yıpratmaya çalışan **düzen** budur ve gücünü yarım yüzyıllık bir oluşumun sonunda toplumun bütün hücrelerine nüfuz etmiş olmasından almaktadır.

ASANSÖRDEKİ YARALI GÜVERCİN

Bugün farklı bir yazı yazmak istiyorum.

Bu yazı size, **lumpen politikacılarımızın, yağmacı düzenin harcı olarak kullandığı gecekondu halkının,** daha güzel, daha mutlu bir toplum yaratmakta nasıl işlevsel olabileceği konusunda da ışık tutabilir sanıyorum.

Benim oturduğum daire, bir binanın altıncı katında.

Her akşam eve geldiğimde asansöre biniyorum.

Geçen akşam geldiğimde, asansör ikinci katta idi.

Çağırma düğmesine bastım.

Asansör zemin kata gelince, kapıyı açar açmaz bir de ne *göreyim! Oldukça besili bir güvercin, asansörün sağ* arka köşesine büzülmüş, gözlerini bana dikmiş bakıyor.

Uçamadığı belli.

Çünkü beni görünce kanatlarıyla herhangi bir hareket yapmadı.

Sadece gözleri gözlerimde, umutsuz bir âşık gibi hüzünle bakıp duruyor.

Belli ki onu içeri biri koymuş.

Belli ki, onu içeri bırakan kişi o anda ya ikinci katta ya da aşağı inmek üzere; ben asansörü çağırınca dışarıda kalmış, güvercin tek başına zemin kata inmiş.

Derhal, elimle asansörün kapısını tutarken, vücudumla merdivenlere doğru eğilip, yukarı doğru, **"Bu kuşu kim koydu buraya?"** diye seslendim.

Merdivenlerden aşağı doğru inen telaşlı ayak sesleriyle birlikte, **"Aman abi, ben koydum, geliyorum,"** diye bir yanıt duyuldu yukarılardan.

Birazdan nefes nefese, omzunda boş bir plastik su bido-

nuyla, mahalleye su dağıtan kamyonun, dairelere su taşıyan genç hamalı göründü merdivenin başında.

"Abi, kuş uçamıyordu, kediler yemesin diye elime aldım, içeri getirdim, şimdi götürüp mezarlık duvarının üstüne koyacağım," dedi.

Bizim mahallede, maşallah kedi ve köpekten geçilmez.

İstanbul'da, hem evde beslenen hem de sokakta yaşayan kedi ve köpek nüfusu en yüksek olan semt herhalde bizimkidir.

Güvercinlerle birlikte, denize yakın olduğu için, martılar da eksik olmaz mahallemizde.

Anlaşılan bu güvercin bir nedenle yaralanmış.

Onu yerde gören bizim genç hamal, kedilere yem olmasın diye acıyıp eline almış.

Ama o sırada sırtında taşıdığı su bidonunu da teslim etmesi gerek.

Güvercinle birlikte binmiş asansöre, çıkmış yukarıya ve tam suyu ikinci kattaki daireye verirken, ben asansörü aşağı çağırmışım.

Karşımızdaki Musevi mezarlığının duvarları hiçbir kedinin tırmanamayacağı kadar yüksektir.

Genç hamal, omzunda boş su bidonu, tek eliyle taşıdığı yaralı güvercini, götürüp o duvarın üstüne koydu.

Ben de bu hamal vatandaşımın davranışı karşısında sulanan gözlerimi silerek, boş görünen ama aslında uçamayan güvercinin ve onu koruyan hamalın ruhlarıyla dopdolu olan asansöre bindim.

Hep birlikte yukarı çıktık.

Sonra da oturdum bu yazıyı yazdım.

BİR BAŞKA DÜNYA BANKASI UZMANININ GÖRÜŞÜ

Değerli okurlarım, biliyorsunuz **Kemal Derviş** Türkiye'ye **Dünya Bankası**'ndan geldi.

Görevi **Türkiye ekonomisini kurtarmak** olarak tanımlanıyor.

Bana kalırsa esas görevi Türkiye ekonomisini, dünya ekonomisiyle **küreselleşme çerçevesinde** bütünleştirmek.

Bu **genel amaç** için **üç yakın hedef** belirlemiş görünüyor.

Kanımca Derviş'in söylem ve eylemlerine dönük çelişik duygu, düşünce ve değerlendirmeler, bu üç yakın hedefin **ulusal çıkarlarımız** açısından birbirleriyle tam bir uyum içinde olmamasından kaynaklanıyor.

Şimdi bu hedeflere analitik olarak yakından bakalım ve aralarındaki çelişkileri görelim:

Birinci hedef, borç ödemeleri baskısından dolayı durmuş olan piyasaların yeniden çalışmasını sağlayacak nakit döviz girişini, yine borç olarak temin etmek.

Hiç kuşkusuz, bu hedef, ekonomiyi yeniden **işler hale getirmek** yani mali ve ekonomik darboğazları aşmak açısından **ulusal çıkarlarımızla uyumlu.**

İkinci hedef, gelecek yeni borçların politikacıların ve yandaşlarının ceplerine girmesini engelleyecek ve ekonominin yararına kullanılmasını sağlayacak önlemlerin bir bölümünü almak.

Hiç kuşkusuz, **yağma düzenine karşı, şeffaflık, hukuk devleti ve profesyonellik** ilkelerine uygun düzenlemelerin yapılmasını öngören bu hedef de mevcut politikacıların çıkarla-

rına çok ters olsa da, **ulusal çıkarlarımızla** bütünüyle uyumlu görünüyor.

Üçüncü hedef, özelleştirmenin ve ekonomimizin dünya ekonomisiyle bütünleşmesinin hızlandırılmasını sağlamak.

İşte bu hedefin **ulusal çıkarlarımıza uygun olup olmadığı ya da ulusal çıkarlarımıza uygun bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği** konusunda çelişkili yorumlar var.

Çünkü, bütün büyük devletler tarıma sübvansiyon verirken, Türkiye'de tarımın dünya piyasası koşullarına ve dolayısıyla ölüme terk edilmesi, tahkim yasası, telekom gibi işletmelerin yabancı ortaklara satılması sürecinde yaşanan çelişkilerin çözülememiş olması gibi sorunlar, zihinlerde önemli soru işaretleri yaratmakta.

Ayrıca bu hedefin, ekonominin üretkenliği (yani ilerdeki borç ödeme kapasitemiz) açısından da, ilk iki hedefle çeliştiği iddiaları var.

Bu çerçevede, aynen **Derviş** gibi, **Dünya Bankası**'nda çalışmış olan ve halen de Bankayla ilişkisi süren Türk bir uzmandan, bir başka görüş aldım.

Bu uzman halen **Dünya Bankası** ile ilişkilerini sürdürdüğü için, adını açıklamayı sakıncalı buluyorum.

Bu uzmanın görüşüne göre, bugün Türkiye Cumhuriyeti, aynen Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırım Savaşı sırasında İngiltere'nin öneri ve baskısıyla girdiği dış borçlanma süreci gibi bir süreç içindedir.

Bu nedenle de iflas kaçınılmazdır.

Çünkü, bugünkü Türkiye, **(aynen 150 yıl önceki Osmanlı gibi)** alman dış borçları, ekonomide rasyonel bir biçimde kullanacak yönetim kadrosundan ve siyasal yapıdan yoksundur.

Dolayısıyla verilen dış borçların yine dış borçlarla tasfiye edilmesi süreci başlamıştır ve bu süreç kaçınılmaz olarak iflasla sonuçlanacaktır.

Basında, *Cumhuriyet* dışındaki gazetelerde, **Günör Uras** ile

Serdar Turgut'un açıkça ve başta **Ege Cansen** olmak üzere, daha pek çok yazarın da koşullu olarak ve ihtiyatlı bir biçimde dile getirmeye çalıştığı bu görüş, girdiğimiz **çıkmaz yolun** diyalektik sonuçlarından biridir.

Bu görüşün tartışılmaya başlamış olması bile, iflasın engellenmesi açısından alınacak tedbirleri gündeme getireceği için olumlu bir adımdır.

İLHAN BAŞGÖZ'ÜN GÖZ KAMAŞTIRAN SERÜVENLERİ

Değerli okurlarım, bugün size, siyasal ve ekonomik krizden bunalmış ruhlarınızı serinletecek bir güzel insandan ve onun gönüllere ferahlık veren serüvenlerinden çok kısaca söz etmek istiyorum.

"Çok kısaca" söz edeceğim, çünkü tüm yaptıklarını ve yaşadıklarını, özet olarak bile olsa, bu sütunun boyutları içine sığdırmak olanaksız.

İlhan Başgöz, Cumhuriyet'in kuruluşu ile yaşıt: 1923 doğumlu.

Halkbilim Profesörü ve eğitim uzmanı. Temel eğitimini **Pertev Naili Boratav**'ın yanında Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde yaptı ve aynı Fakülte'nin Halk Edebiyatı Kürsüsü'ne asistan oldu.

1940'lı yılların sonundaki **Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Kıyımından** payına düşeni aldı, Tokat Lisesi'ne öğretmen olarak atandı.

Türlü güçlüklere göğüs gererek geçirdiği on yıldan sonra 1960'ta yurtdışına çıktı.

California Üniversitesi Los Angeles ve Berkeley birimlerinde ve Indiana Üniversitesi'nde yıllarca Türk kültürü ve özellikle de Türk halk edebiyatı dersleri verdi.

1998 yılında Indiana Üniversitesi'nden emekli oldu.

42 yıl yurtdışında bir **kültür neferi** olarak çalışan **Başgöz,** emekli olunca, Güre köyünde bir ev yaptırdı; yorgun bedenini dinlendirmek için değil, ışıl ışıl parlayan beyninin birikimlerini Türkiye'deki gençlere aktarmak için:

Ev, aslında bir okul: **Başgöz,** dört yıldır her yaz burada folklor ve halk edebiyatı kursları düzenliyor.

Öğrencileri arasında genç asistanlar, folklor araştırmacıları ve öğretmenler var.

Sabahları üç saat folklor ve halk edebiyatı öğretilirken, öğleden sonraları da bir yabancı uzman tarafından üç saat İngilizce dersi veriliyor.

İlk yılki hocalar arasında, ünlü bilim adamları **Halil İnalcık** ve **Henry Glassie** de vardı.

Başgöz'ü, Kültür Bakanlığı Müsteşarlığım sırasında, Indiana Üniversitesi'nde hocalık yaparken yakından tanıdım.

1974 yılında İstanbul'da yapılan bir kongrede davetli olduğu halde, konuşturulmayıp geri çevrilince çok üzülmüş, ama ülkesine yine de küsmemişti.

Ben, hem **Pertev Naili Boratav Hoca**'ya hem de ona, layık oldukları ödülleri, devlet tarafından verdirerek, bu değerli bilim insanlarını yeniden Türkiye'deki bilim çevreleriyle buluşturdum.

Başgöz'ün çabalarıyla, Indiana Üniversitesi'yle ortak bir yayın projesini uygulamaya koyduk ve kültürümüz hakkında gerçekten çok önemli yapıtları Amerika'da yayımladık.

Başgöz emekli olmadan önce, büyük çabalarla ve o zamanlar Başbakan Yardımcısı olan **Erdal İnönü**'nün ve daha pek çok devlet görevlisinin yardımlarıyla, İndiana Üniversitesi'nde, Türk kültürü öğretiminin yapıldığı bir vakıf kürsüsü kurdurdu.

Bu kürsü bugün, değerli öğrencisi Prof. **Kemal Sılay**'ın yönetiminde hizmetlerini sürdürüyor.

Şimdi iki küçük öneriyle bu yazıyı noktalamak istiyorum:

Birinci olarak, Indiana Üniversitesi'ndeki kürsüye **İlhan Başgöz** adı verilmelidir, diyorum.

İkinci önerim biraz daha kapsamlı: Başgöz'ün, Güre'deki kursu genişletme hayalleri var.

Her yaz, yurtdışında yaşayan değerli bilim insanlarımız, tatil için Türkiye'ye geliyor.

Acaba, TÜBİTAK, bu değerli bilim insanlarıyla, yaz kursları açmak ve değerli birikimlerinden meslektaşlarını yararlandırmak amacıyla bir örgütlenmeye gidemez mi?

Cumhuriyetle yaşıt genç hocam **İlhan Başgöz,** böyle bir projede çalışmaya hazır.

REJİM TARTIŞMALARI SAĞLIKLIDIR

Rejim tartışmaları, son günlerde, Türkiye'de gündemin başına yerleşti.

Ben bu olayı son derece sağlıklı buluyorum.

Konu ne kadar derinliğine tartışılırsa, o denli aydınlanacaktır.

Olaya **tarihsel** açıdan bakarsak, Türkiye'deki rejimin, genellikle **hayvansal yağ** ağırlıklı olduğunu görürüz.

Bu nedenle de insanlarımız, tabii başta politikacılarımız ve köşe yazarlarımız, yüksek kolesterollü, şişman ve **kriz geçirmeye** eğilimlidir.

Bu tarihsel gerçeği böylece saptadıktan sonra, Türkiye için önerilen çeşitli **rejim reçetelerine** yakından bakalım:

1) **Ara rejim:** Sahip olunan bünyesel bozuklukları düzeltmek için genellikle en çok önerilen rejim türüdür.
   Uzmanlar bu rejim türünün, bırakıldıktan çok kısa bir süre sonra ters tepkileri davet ettiği ve **ara rejimle** elde edilen tüm kazanımların çok kısa bir sürede yitirildiği, daha da çok sorun yaratan ilave kiloların alındığı konusunda hemfikir.
   Dolayısıyla, **ara rejim** süresince **disipline girmiş** gibi görünen **bünyemiz, ara rejim bırakıldıktan çok kısa bir süre sonra yeniden deforme olmakta ve başlanılan noktadan da geriye gitmektedir.**
2) **Tayın rejimi:** Bu rejim, özellikle askerlik hizmeti yaparken **fazlalıklarını atarak forma girenler** tarafından önerilmekte; gerekçe olarak da, tayınların belirlenmesinde karbonhidrat, protein ve kalori hesaplarının standart bünyelere göre bilimsel olarak yapıldığı ve bu hesaplara

göre hazırlanan reçetenin herkese iyi geldiği belirtilmektedir.

Bu rejimin sakıncası, askerlik hizmeti bittikten sonra kalori yakma etkinlikleri de durdurulduğundan, **aktif bir yaşama göre planlanmış olan bu reçetenin** derhal **yeniden deformasyona** yol açmasıdır.

3) **Teknokrat rejimi:** Bu, **bir uzman** tarafından oluşturulmuş olan, **bilimsellik** iddiası taşıyan ve kendisini icat eden **teknokratın** adıyla anılan rejimdir.

Piyasada birden çok türü vardır.

En ünlüsü, **Montinyak** rejimi diye bilinenidir.

Keyns, Hantingtın, Ayemef ve **Aybiardi** rejimleri de, **Montinyak** kadar ünlü olmasalar da çok kullanılan **reçetelerdir.**

Bu reçetelerin en önemli sakıncaları, yabancı toplumlarda ve yabancı bünyelere göre hazırlandıklarından, Türk toplumunda zor bulunan ögelerden oluşmaları ve ayrıca da uygulanmaları sırasında, örf ve âdetlerimize çok uygun olmadıklarından, beklenmedik zorluklarla karşılaşılmasıdır.

4) **Irkçı, şoven-milliyetçi rejim:** Tarihsel besinlerimiz olan at etinden ve kısrak sütünden oluştuğundan, hazmı çok güçtür ve **rejim yapıyoruz** diye **midelerimizin bozulmasına ve tüm bünyemizin hastalanmasına** yol açabilir.

5) **Şeriatçı rejim:** 1500 yıl önceki geleneklere ve göreneklere dayandığından, günümüzde, hem hazırlanması hem de uygulanması olanaklı değildir.

6) **Kemalist-Atatürkçü-Laik ve Demokratik rejim:** Günün en ileri bilimsel ve evrensel bulgularına göre, yerel gereksinmeler çerçevesinde biçimlendirilen, bu nedenle de her an o günkü çağdaş uygarlığın ve o andaki bünyemizin koşullarına göre yeniden yorumlanması gereken rejimdir.

En önemli sakıncaları, çok popüler olduğundan ve sürekli yorum gerektirdiğinden, **eli sopalı bazı kişilerin** zaman zaman, sahte reçetelerle ortaya çıkarak, **rejim budur** diye herkesin ruh ve beden sağlığını tehlikeye sokmaları ya da bazı **siyasetçilerin** yine **sahte rejim reçeteleriyle,** hiçbirimize rejim yapacak malzeme bile bırakmayacak biçimde, tüm kaynakları **hortumlamalarıdır.**

Gördüğünüz gibi **rejim reçeteleri** çok çeşitli ve hepsinin bazı sakıncaları var.

Sizin hangisini seçeceğinize ben karar veremem.

Ama bütün uzmanların üzerinde uzlaştıkları bir nokta var:

Sağlıklı bir bünye istiyorsanız, ikide bir rejim yapıp bırakmakla bu iş olmaz: Tüm yaşam boyu, "sağlıklı bir rejim" uygulayacaksınız.

BİR GENCİN ÇIĞLIĞI

Tüm varlığımızı yağmalayan politikacıların yaptığı en büyük kötülük, gençlerimizin umutlarını kırmak, geleceğe ilişkin hayallerini karartmak ve onları bu **ülkeden soğutmak.**

Gençlerimizin ülkemize ve toplumumuza yabancılaştırılması, tüm varlıklarımızın hortumlanmasından bile daha kötü.

Çünkü yağmalanan varlıklarımızı yeniden üretebiliriz ama, ülkeden kaçan gençlerimizi bir daha bulamayız ve o zaman hiçbir şeyi de yeniden üretemeyiz.

Önce eğitimin yozlaştırılmasıyla başladı gençliği harcamamız.

Çağa uygun eğitim bir yana bırakıldı, Soğuk Savaş mantığıyla, çağ gerisi, milliyetçi-dinci bir eğitim çizgisine gidildi.

Daha sonra gençliğe yönelik değer yargıları **köşe dönücülük ve hortumculuk** çerçevesinde yozlaştırıldı.

En sonunda tüm toplumu pençesine alan **anomi,** yani **kuralsızlık** bütün gençlerimizi bu toplumdan soğuttu.

Son ekonomik kriz, bütün bu oluşumların olumsuz birikimlerini iyice vurgulayarak gözümüze soktu.

Derhal, ama derhal ciddi önlemler alınmazsa, Türkiye Cumhuriyeti, bu beceriksiz ve çıkarcı politikacıların elinde **geleceğini de harcıyor** ve gerçekten **yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalıyor.**

Çünkü gençler çaresiz ve en önemlisi umutsuz.

Kimisi bu duruma boyun eğiyor ve bu ülkeden, bu toplumdan uzaklaşmanın yollarını arıyor, kimisi de aşağıda örneğini vereceğim genç gibi isyan ediyor, çıkış yolu arıyor.

Bakın **Ayşe C.,** bu konuda nasıl bir çığlık kaleme almış:

(Aslında **Ayşe** kimliğini açık açık yazmış ama, ben bizim eğitimcilerin cezalandırma reflekslerine çok güvendiğim için soyadını gizledim)

"Sizi rahatsız edişimin sebebi, memleketimin akıbeti hakkındaki ciddi korku ve endişelerimi ancak sizin bastırabilecek olmanız. Samimi olmam gerekirse, ben bu gidişattan çok korkuyorum. Henüz on altı yaşındayım ve bu seneye kadar, her karışına yoğun ve tarif edilemez bir sevgiyle bağlı olduğum memleketim, özellikle de İstanbul'umdan, eğitimim için dahi olsa ayrılmak aklımın ucundan geçmemişti. Oysa şimdi ailem bana sağlam ve güvenli bir gelecek kurmak için Avrupa'ya gitmemin daha doğru olacağını söylüyor. Bu ise benim için, ülkemi sorunlarıyla baş başa bırakarak kaçmaktan başka bir şey değil.

"Bilmek istediğim, bir avuç sadaka uğruna bürokratların neden böyle haysiyetsiz ve gurursuzca ülkelerini ve onun iç işlerini IMF'ye sattığı. Haydi onlar bürokrat, her türlü şey beklenir onlardan, peki neden benim halkım susuyor ve isyan etmiyor? Ya ordu neden sesini çıkarmıyor? IMF'nin ne yaptığı, ve Türkiyem hakkındaki korkunç planları belli değil mi? Bizi kendi ellerimizle intihara sürüklüyor, biz de paşa paşa dediklerini yapıyoruz. Birkaç milyar yeşil dolar için, ruhunu satmayan güvenilir kimse kalmadı mı bu ülkede?

...

"Orta sondayken bize zorla söylevi okutmuşlardı, yararını da ileride göreceğimiz söylenmişti. Ama bu kadar yakın bir gelecekte bunu anlamak istemezdim. Kendimi, Sevr Antlaşması zamanında yaşıyor gibi hissediyorum ve bu duruma, tüm bu olup bitenlere, kimsenin de sesini çıkarmamasına çok üzülüyorum.

"Oysa siz, Türkiye'nin geleceği hakkında umutlu olmayı başardınız. Şimdi sizden tek dileğim, o bitmek tükenmek bilmeyen umudunuzdan kendime bir pay çıkarmak.

"Zamanınızı aldığım için özür diler, samimi sevgilerimi ve saygılarımı sunarım..."

Ayşe'nin mektubunda, yer darlığından dolayı aradaki bir paragrafı atmanın dışında, hiçbir noktaya dokunmadım.

Görüldüğü gibi gençlik, hem korku hem de isyan içinde ve bir çıkış yolu, bir ışık arıyor.

Bizim sahtekârlar da hâlâ, toplumsal patlama nasıl olur diye tartışıyorlar.

Ayşe C.'ye yanıtım öbür yazıya.

BİR GENCİN ÇIĞLIĞINA YANIT

Sevgili Ayşe,

Bana yolladığın ve geçen hafta bu sütunda yayımladığım mektupta, ülke ekonomisinin girdiği çıkmazdan, yağmacı düzenin kurumlaşmasından, daha da önemlisi kimsenin bunlara tepki göstermemesinden dolayı gelecekten korktuğunu, ülkeyi terk etmek istemediğini belirtiyor ve benim iyimser görüşlerimden destek aradığını söylüyorsun.

Mektubun pek çok kimsenin ruhunda, yani hem beyninde hem de yüreğinde yankı buldu.

Örneğin **Prof. Rona Aybay,** yolladığı mektupta şöyle diyor:

"Bugünkü, 'Bir Gencin Çığlığı' başlıklı yazında yer verdiğin Ayşe C.'nin çığlığı, yüreğimin ta derinliğine işledi. Ayşe C. ne kadar haklı. Övüncümüz, geleceğe yönelik umut kaynağımız gençliğimizi ne hallere getirdiler. Ayşe C. gibi, duyarlı, yurtsever ve özellikle, düşüncelerini böyle güzel bir biçimde açıklayan gençlerimizin varlığı bize biraz teselli olabilir mi?"

Aybay'ın mektubu şöyle devam ediyor:

"Ben, ilkokul ve ortaokul yıllarımı hep Anadolu'da okuyarak geçirdim. Çeşitli yokluklar, yoksulluklar içindeydik ama hiç sarsılmayan bir inançla şuna inanırdık: Bizden çok daha zor koşullarda yaşamış olan bizden önceki kuşaklar, bize kendilerininkinden daha iyi bir Türkiye bırakmışlardı. Bize düşen de, çalışıp çabalayıp, bizden sonrakilere daha iyi, daha mutlu bir Türkiye bırakmaktı... Bu inancın oluşmasında başlıca etken de, özverili öğretmenlerimiz olmuştu.

"Sonra neler olduğunu sen de birkaç satırla güzelce özetlemişsin: Köşe dönücülük, çıkarcılık, ahmahlık, cahillik, kural

tanımaz tamahkârlık vb. gençlerimiz arasında önemli yozlaşmalara neden oldu. Ne yazık ki, Ayşe C. haklı; bugün, gençlerimiz arasında kapağı yurtdışına atmak özlemi çok yaygın. Bizim zamanımızda da bu istek yok değildi tabii; ama niteliği çok farklıydı. O zamanlar amaç, yurtdışında bir şeyler öğrenip, Türkiye'ye getirmekti."

Aybay'ın mektubu daha sonra, bugünkü umutsuz ve umarsız bir gençlik yetiştirmekte 12 Eylül'ün getirdiği YÖK **düzeninin de büyük bir sorumluğu olduğuna işaret ederek bitiyor.**

Sevgili Ayşe, Prof. Rona Aybay'ın söylediklerine ekleyecek çok fazla şeyim yok:

Sana parlak sözcükler ve şatafatlı deyimlerle **vatan millet edebiyatı** yapacak ve **ukalalık** edecek değilim.

Sadece **Rona Aybay**'ın bir yargısını vurgulayarak bir mesaj vermeye çalışacağım:

Rona Aybay'ın şu dediği çok önemli bence:

"Ayşe C. gibi, duyarlı, yurtsever ve özellikle, düşüncelerini böyle güzel bir biçimde açıklayan gençlerimizin varlığı bize biraz teselli olabilir mi?"

Sevgili Ayşe, içindeki gelecek korkusunu yenebilecek tek kişi yine sensin.

Ne düşüncelerine önem verdiğin ve iyimserliğine sığındığın ben, ne annen, ne baban, ne öğretmenlerin, ne de arkadaşların...

Sen ve sadece, yalnızca sen, içindeki gelecek korkusunu yenebilirsin.

Çünkü sen, bütün yukarda saydığım kişilerin olumlu mesajlarını almış, içselleştirmiş ve özbenliğinin bir parçası yapmışsın.

Senin kendin için üreteceğin çözümler, aynı zamanda ülkenin de kurtuluşu olacak...

Sana ve senin gibi yüreği yurt sevgisiyle yanıp tutuşan, aralarında benim de çocuklarımın bulunduğu milyonlarca genci-

mize, bu kokuşmuş düzeni, bu yağma toplumunu düzeltmek için önlerinde uzanan zor, dikenli, ama anlamlı yolda başarılar diliyorum.

Hiç kuşkusuz bu yolda ilerlerken, pes edenler, yurdu terk edenler, bu yağma düzeniyle bütünleşenler olacaktır.

Ama ben senin ve senin gibilerin, er veya geç, zafere ulaşacağına inanıyorum.

Gözlerinden öper, başarılar dilerim.

ZERZEVATÇI HOPARLÖRÜ, MİLLİ GÜVENLİK VE CAN KIRAÇ

Türkiye'de adına yıllarca **laik ve demokratik sosyal hukuk devleti** dediğimiz ve aslında ne laik, ne demokratik, ne sosyal, ne de hukuk devleti olan bu siyasal sistemin dibe vurduğu ve bu aldatmacayla artık hiçbir yere gidemeyeceğimiz açıkça ortaya çıktı.

Mesut Yılmaz'ın, hem kendisinin ANAP içindeki konumunu güçlendirmek, hem de oy kaybeden partisini yeniden toparlamak için, bence çok yanlış bir taktik olarak başlattığı son **Milli Güvenlik Kavramı** tartışması ve **Genelkurmay**'ın buna verdiği yanıt, bu teşhisimin en güzel kanıtı.

Bir iktidar düşünün ki, **somut olarak,** en üst düzeyde, banka hortumlamalarını engelleyemiyor, hortumlanan miktarda kredi bulmak için IMF'ye teslim oluyor, en alt düzeyde vatandaşlarının beyinlerinde patlayan ve günlük yaşamı çekilmez bir işkence haline getiren cızırtılı zerzevatçı hoparlörlerini bile durduramıyor, ama **soyut** olarak **Milli Güvenlik Kavramını** tartışmaya açıyor.

Aslında **Milli Güvenlik Kavramının** her düzeyde ve her ortamda tartışılması, hiç kuskusuz, **demokratik ve laik, bir sosyal hukuk devletinin** en büyük gücüdür:

Çünkü halk, bu yolla varlığını tehdit eden sorunların bilincine varır ve kendisini temsil eden siyasal otoriteye bu konularda destek vererek, onu özellikle uluslararası planda güçlü kılar.

Ama Türkiye'de böyle olmuyor.

Neden?

Çünkü siyasetçiler, **Milli Güvenlikle** filan değil, ceplerini doldurmakla meşguller.

Halkın günlük yaşam koşulları altında ezilmesi ve mutsuz olması, en önemlisi de **gençlerin geleceğe ilişkin umutlarını yitirmesi** umurlarında bile değil.

Peki umurlarında olan ne:

Soygunlarını sürdürebilecekleri iktidar gücünü ellerinde tutmaya devam edebilmek.

İşte, halkın en ufak sorunuyla bile **somut** olarak ilgilenmeyen, bırakın banka hortumlamalarını, örneğin, çok küçük ve basit bir sorun olan, **hoparlörlü satıcıların** yol açtıkları inanılmaz gürültü terörünün yarattığı mutsuzluk ve umutsuzluğu dikkate bile almayan siyasal iktidar, halkın desteğini yitirdiğini gördüğü anda, günün modasına uygun sloganlar çerçevesinde **soyut kavramlar** ve **soyut düşmanlar** üzerinde tartışma açarak, gündemi değiştirmeye ve başarısızlığını saklamaya kalkışıyor.

Koç grubunun yıllarca en üst düzeydeki yöneticiliğini yapmış olan **Can Kıraç, teknokratlar hükümeti** konusunda şöyle bir öneri yollamış bana:

1) Hükümet Başbakan **Bülent Ecevit** tarafından kurulur. **Bahçeli** ve **Yılmaz** başbakan yardımcısı olurlar.
   Böylece; siyasal irade, yeni bakanlar kurulunun temelini oluşturur.
2) **Kemal Derviş** ekonomiden sorumlu başbakan yardımcısı olarak hükümetteki yerini alır.
3) Diğer bakanlıklara (tabii bakanlık sayısı azaltılarak), TBMM dışından, mesleklerinde ehliyetlerini kanıtlamış kişiler atanır. Atamalarda, bu kişilerin, cumhuriyetin temel ilkelerine ve ekonomik programa uyumlu icraat yapacakları konusunda ön mutabakat sağlanır.
4) TBMM, seçimle ve partilerle ilgili yeni düzenlemeleri yasalaştırır.
5) 2002 yılı mayıs ayında yeni seçim yapılır.

Can Kıraç mektubunun sonunda şöyle diyor:

"Bu önerimin, **'demokrasi'**yi her vesileyle katleden ve **'Cumhuriyet'**e olan inancı zedeleyen bugünkü rejimden daha fena sonuç vereceği görüşüne hiç ihtimal vermiyorum ve **'ara rejim'** olarak tanımlamasını da, **Ecevit'**e rağmen (!), içime sindiremiyorum!"

Ben **Can Kıraç'**ın mektubunu, **aydın vatandaşların,** siyaset hakkındaki düşüncelerine bir örnek oluşturduğu için aktardım.

Önerinin, **siyasal irade eksikliğinden** dolayı, uygulanabilir olduğunu da sanmıyorum.

TAYYİP ERDOĞAN'A SOSYOLOJİ DERSLERİ-I

Milli Nizam Partisi adıyla kurulup kapatıldıktan sonra, önce **Milli Selamet,** sonra **Refah,** sonra **Fazilet** ve en sonunda da **Saadet** adlarıyla devam eden **Erbakan'**ın liderliğindeki partiden, **yenilikçilik** sloganıyla ayrılanların kurduğu **Adalet ve Kalkınma Partisi'**nin (AKP) lideri, eski İstanbul Belediye Başkanı **Tayyip Erdoğan,** partisinin kurulduğu günün akşamı, **Show** televizyon kanalında, **Reha Muhtar'**ın sorularını yanıtladı.

Ben **Tayyip Erdoğan'**ın ısrarla yanıt vermekten kaçındığı bazı temel sorular üzerinde durmak niyetinde değilim.

Bu yazıda, açık seçik bir biçimde açıkladığı bir konu hakkındaki iddialarını irdelemek istiyorum.

Reha Muhtar'ın laiklik konusundaki sorusuna yanıt verirken, **Tayyip Erdoğan,** son derece açık ve net bir biçimde, "İnsanlar laik olmaz, devlet laik olur," dedi ve sonra da, "Bunu yalnız ben söylemiyorum, sosyologlar, bütün dünya sosyologları böyle söylüyor," diye ekledi.

Böylece doğru olmayan iddiasına, **dünya sosyologlarını** da tanık olarak gösterdi.

Ben bütün yaşamı boyunca çok çalışmış bir **sosyoloji öğrencisiyim.**

Her ne kadar çalışmalarım, **Sosyoloji Profesörü** olmama yol açmışsa da ben kendimi **ebedi öğrenci** olarak görüyorum.

Çok gençken başladığım ve ölene kadar sürecek olan bu öğrenciliğim sırasında bugün dek **Sosyoloji Literatüründe (yani toplumbilim alanındaki bilimsel yayınlarda)** böyle bir

iddiaya ne rastladım, ne okudum, ne de böyle bir iddia duydum.

Politikacıların, **yanlış ve çarpık bazı iddiaları, bilim** adına, sanki **objektif gerçeklermiş** gibi halka sunmaları çok rastlanan bir siyasal taktiktir.

Nitekim, **insanlar laik olmaz, devlet laik olur** görüşünü de Türkiye'de bu netlikte ilke önce **Turgut Özal** telaffuz etmiştir sanıyorum.

Tarihte, siyasal ideolojilerini, **bilim** adına pazarlamaya çalışan liderlerin başında hemen aklıma gelenlerden biri de **Hitler**'dir.

6-7 milyon Musevi'yi yok eden, ayrıca **İkinci Dünya Savaşı**'nda bugünkü Türkiye nüfusu kadar insanın ölümüne yol açan **Hitler** de, **Nazi (Nasyonal Sosyalist,** yani **Milliyetçi Sosyalist)** ideolojisini dayandırdığı **saf Cermen ırkçılığının, antropoloji** ve **biyoloji** bilimlerinden kaynaklandığını öne sürüyordu.

Oysa **saf ırk** kuramının ne **biyolojik** ne de **antropolojik** temelleri doğruydu.

Tabii **Tayyip Erdoğan**'ı **Hitler**'e ne benzetmek isterim, ne de benzemesini arzularım.

Sadece yanlış görüşlerine bilimden sahte destekler arayan politikacıların insanlığı nerelere kadar götürdüklerine bir örnek olarak andım **Hitler**'i.

Şimdi gelelim, **İnsan laik olmaz, devlet laik olur,** yanlış iddiasına.

Tayyip Erdoğan bir sosyolog olmadığına göre (olması da beklenmez ve gerekmez), bu görüşün **bütün dünya sosyologları tarafından desteklendiği,** kendisine herhalde bir danışmanı tarafından söylenmiştir.

Dilerim bu yazıdan sonra bu **parlak görüşün** sahibi **sosyolog danışman** her kimse, bu iddiayı öne süren **dünya sosyologlarının** kaynaklarını da belirtir, böylece biz de öğeniriz.

Bu konuya gelecek hafta, **sosyoloji** açısından devam edeceğim.

Bugünkü yazımı, **Tayyip Erdoğan**'ın bu yanlış iddiasına kanıt olarak, o konuşmada yine kendisinin söylediği ama doğru olan (ve bu nedenle de iddiasını kanıtlamak yerine çürüten) bir başka yargıya işaret ederek bitireceğim.

Tayyip Erdoğan dedi ki, "Laiklik Müslümanlık gibi bir din midir ki, insanlar laik olsun. Laiklik bir din değildir. Bu nedenle de insanlar laik olmaz. Devlet laik olur."

İşte işin sosyolojik gerçeği de, gelecek hafta ana hatlarını kısaca anlatacağım gibi, tam bu noktada yatmaktadır:

Laiklik ve Müslümanlık (ya da herhangi bir din), laiklik din olmadığı için, çatışmayabilir ve bir Müslüman birey (ya da bir Hıristiyan veya bir Musevi birey), hem dindar hem de laik olabilir; tabii olmayabilir de.

Devamı öbür yazıya.

SOSYOLOJİ DERSLERİ-II

Tayyip Erdoğan, yeni partisinin kurulduğu gün, "**Birey laik olmaz, devlet laik olur,**" dedi.

Laik olmayan bireylerden kurulu laik bir devlet düşünebiliyor musunuz?

Tepeden oluşturulan bir devrim döneminde **Evet.** Ya da bir diktatörlükte **Belki.**

Ama demokrasinin iyi kötü işlediği, demokratik mekanizmaların bir ölçüde de olsa çalıştığı herhangi bir düzende böyle bir uyumsuzluk olanaklı mıdır?

Hiç kuşkusuz **Hayır.**

O zaman bu ifadenin ardındaki esas amaç bellidir:

Önce laik olmayan bireyler yetiştirilecek, sonra da devletin laikliği yok edilecektir.

Tabii bu süreç, **laik ve demokratik** bir düzende pek de olanaklı olmadığı için, **laiklik, Müslümanlık gibi bir din midir ki, bireyler laik olsunlar,** diye yanlış bir önermeyle işe başlanmıştır.

Ancak, **laikliği** dinsizlikle, yani **ateizm**le bir tutan bir yanlış ve çarpık anlayış, bir insanın hem Müslüman hem de laik olamayacağı önermesini öne sürebilir.

Bu anlayış ise, dünyaya din ile nizam vermek isteyen yani laikliği reddeden **şeriatçı** bir yaklaşımın yansımasıdır.

Şeriatçı bir yaklaşım ise, Ortaçağ'daki tarıma dayalı imparatorluklar için geçerli olabilir.

Tarihe baktığımızda, **dinin siyasal egemenliğinin** yani **şeriat** aşamasının çok gerilerde kaldığını görüyoruz.

Her toplum, önce **toplayıcılık** dönemi yaşar.

Sonra, ok, yay gibi araç ve gereçleri icat eder, **avcılık** dönemi başlar.

Daha sonra, toprağa yerleşir ve **tarım** dönemine geçer.

Tarım döneminde, teknolojinin gelişmesiyle, yeni enerji türleri ve fabrikalar ortaya çıkar. İnsanoğlu artık **endüstri** (ya da diğer adıyla **sanayi**) aşamasına sıçramıştır.

Bugünlerde ise dünya **endüstri toplumunu** da aşarak, yeni bir döneme doğru yol almaktadır.

İnsanın doğayla olan çelişkisinde ortaya çıkan **teknolojinin** belirlediği bu dönemlerde, yine insanın kendisiyle olan çelişkisi (yöneten-yönetilen ilişkisi) **egemen ideolojileri** doğurur.

Toplayıcılık ve avcılık dönemlerinin egemen ideolojileri, totemizm ve şamanizmdir.

Tek tanrılı dinler, tarım döneminde insanlığa egemen olmuşlardır. "Şeriatçılık" bu dönemler için geçerli bir "siyasal ideoloji"dir.

Endüstri döneminin ideolojileri, dinlerin siyasal egemenliğini azaltarak ama onları tümüyle inkâr etmeden, **milliyetçilik** üzerine kurulmuştur.

Milliyetçilik ideolojisi, bir kolu faşizme, bir kolu (zıt bir tepkiyle oluşan) sınıf diktatörlüğüne, bir kolu da ulus devlete giden bir biçimde gelişir.

20. yüzyılda **faşizm** ve **sınıf diktatörlüğü** yıkılmış, **ulus devlet** ise, **laik ve demokratik sosyal hukuk devletine,** kısaca **demokratik devlete** doğru evrimleşmiştir.

İşte, **insan laik olmaz devlet laik olur,** demek, çok kısaca anlattığım bütün bu gelişme ve değişme aşamalarını **birey düzeyinde reddederek,** insanlığın tarım döneminde, yani Ortaçağ'daki ideolojik aşamasında ürettiği birey tipine geri dönmeyi istemek anlamına gelir.

Bu, işin **birinci** aşamasıdır.

Tabii sonra da bu **bireylere** dayanarak, üstelik de **demok-**

rasi adına devletin laikliğini sorgulamak, **ikinci** aşama olarak gelecektir.

Oysa, demokrasiye inanan birey **demokrat,** adalete inanan birey **adil,** laikliğe inanan birey de **laiktir.**

Şeriat devletine inanan bireyin **şeriatçı, faşizme** inanan bireyin de **faşist** olduğu gibi.

Herhangi bir din ya da bir millet mensubunun, laik ve demokratik **bir rejime olan** bireysel onayı ve bağlılığı reddetmesi, **ancak** "şeriatçı ya da faşist" **birey tipini savunan bir zihniyeti yansıtır.**

LAİKLİK ÜZERİNE SEÇME SAÇMALAR

27 Ağustos Pazartesi günkü *Hürriyet* gazetesinde, **Cüneyt Ülsever**'in sorularını yanıtlayan, İslamcı kesimdeki **yeni oluşumun** temsilcisi **Adalet ve Kalkınma Partisi** lideri **Tayyip Erdoğan** şöyle diyor:

"Burada ben bir dinsel laiklik tarifini ortaya koymak istiyorum. Yani ister spritüalist olsun, ister materyalist olsun, bazı düşünürlere göre laiklik, insan hakkına beşerin ebedi tekabülüne iman etme dinidir."

Şimdi bu tanımın ögelerine yakından bakalım:

1) Laiklik kavramının, **biri dinsel, biri de dinsel olmayan** iki farklı tarifi varmış.
2) **Tayyip Erdoğan dinsel olan laikliği** tarif ediyormuş.
3) Birtakım düşünürler varmış. Bu düşünürlerin bazıları spritüalist yani idealist felsefe akımları içindelermiş, bazıları da bunun karşıtı olan materyalist yani maddeci felsefe akımları içindelermiş. Ama farklı akımların içindeki bu değişik düşünürler, **Tayyip Erdoğan**'ın yaptığı **dinsel laiklik tanımı üzerinde fikir birliğine sahiplermiş.**
4) Adları ve kimlikleri belli olmayan bu düşünürlerin dinsel laiklik tanımına göre **laiklik bir dinmiş.**
5) **Laiklik dini** mensupları, **insan hakkına beşerin ebedi tekabülüne** iman ederlermiş.
6) Bu din mensuplarının neye iman ettiklerini yeni Türkçe sözcüklerle söylersek, bunlar **insan hakkına, insanın sonsuz olarak karşılık olduğuna** iman ederlermiş.

Sevgili okurlarım, benim bütün açıklama çabalarıma karşın, bu tanımdan hiçbir şey anlamadıysanız üzülmeyin.

Çünkü zaten tümü yanlış olan bir önermeler dizisine dayalı olan bu tanım, gerçekten hiçbir anlam ifade etmiyor.

Beni üzen asıl nokta, hem **takiyyeci** hem de **bilgisiz** tutum sahiplerinin, **İslami kesimdeki yeni oluşum** adıyla Türkiye'yi yönetmek iddiasıyla ortaya çıkan bir siyasal hareketin temsilcileri olmalarıdır.

Bu tutum **takiyyecidir,** çünkü laikliğin bir **din** olmadığını bile bile onu bir **din** olarak tanımlamakta ve saptırmaktadır.

Nitekim, bizzat **Tayyip Erdoğan, Reha Muhtar'**ın sorularını yanıtladığı canlı yayında, **laiklik bir din midir ki...** diyerek, laikliğin bir din olmadığını söylemiştir.

Bilgisizdir, çünkü söylenenlerin bir bölümü yanlıştır; bir bölümü de anlamsızdır.

Aslında mülakatın ilerki satırlarında **Tayyip Erdoğan'**ın bu anlamsız tanımı yapmaktaki muradı açıklanmaktadır:

"Aynı şekilde bu türlü laiklik düşüncesinin ışığında devlet dinde hiçbir hakikat payı bulmaz ve insanla birlikte cemiyeti dinden soyutlamaya çalışmıştır geçmişte. Maalesef hâlâ ülkemizde de buna benzer uygulamaları zaman zaman görüyoruz," diyor ve söylediklerinden telaşlanarak, hemen arkasından ilave ediyor, "Bir defa Tayyip Erdoğan olarak ben ve arkadaşlarım kesinlikle dini esaslara dayalı bir devlet şeklini düşünmüyoruz."

Klasik **devlet laik olur, bireyler laik olmaz** saptırmasının bir başka biçimi olan, **laik devlet, bireyi ve cemiyeti dinden soyutlar,** yani **dinsizlik yapar** iddiasını görüyoruz yukarıdaki satırlarda.

Tayyip Erdoğan, bu baklayı ağzından çıkardıktan sonra, telaşa kapılıyor ve hemen dini esaslara dayalı bir devlet biçimi istemediklerini ekliyor.

Peki, **laiklik bir din değildir,** dedikten bir hafta sonra **laikliği, dinsizlik dini olarak** tanımlayan ve **devleti** de **bu dinin** geçmişteki **uygulayıcısı olarak itham eden,** sonra da, **birey laik olmaz devlet laik olur,** diyen ve gerek sosyolojik gerekse

felsefi planda bazıları yanlış, bazıları da anlaşılmaz önermeler ve tanımlarla ortaya çıkan **Tayyip Erdoğan** ne kadar **inandırıcı?**

Allah selamet versin, **Necmettin Erbakan,** bu **yenilikçi**lerden on kat daha samimi ve inandırıcıydı.

İŞTE ÖZLEDİĞİM TÜRKİYE

Sevgili okurlarım, bugün size **Özlediğim Türkiye** konulu bir resim çizeceğim.

Yalnız hemen uyarayım: **Bu resim bir ütopya değil.**

Daha yazımın başında, bu resmin **gerçek** olduğunu belirtmeliyim.

Son satırlarımda bu gerçek resmi nerede görebileceğinizi de açıklayacağım.

Özlediğim Türkiye, siyasal olmaktan çok, siyaseti de aşan ve belirleyen biçimde **toplumsal ve kültürel** bir nitelik taşıyor.

Özlediğim Türkiye, bütün **farklı etnik kökenli Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının,** kendi özgün kültürleriyle, bu kültürlerini koruyarak ve geliştirerek, **Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı üzerine kurulu bir bireysel siyasal irade** ve aynı coğrafya ile aynı tarihi paylaşmaktan kaynaklanan **bir toplumsal dayanışma anlayışı** içinde, sahtekârlıktan ve yozlaşmadan uzak, sadece kendi zekâlarına ve emeklerine güvenerek, dürüstçe birlikte çalıştıkları ve ürettikleri bir Türkiye'dir:

Türk'ün Türk, Kürt'ün Kürt, Çerkez'in Çerkez, Laz'ın Laz, Ermeni'nin Ermeni, Rum'un Rum, Süryani'nin Süryani, Musevi'nin Musevi, Ortodoks'un Ortodoks, Katolik'in Katolik, Alevi'nin Alevi, Sünni'nin Sünni kökenlerini ezmeyen ve reddetmeyen, bütün bu etnik, dinsel ve mezhepsel farklılıkları, **Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı** eksenindeki ortak siyasal paydada birleştiren ve bütünleştiren bir toplum.

Bireysel seçimlerden kaynaklanan, bireysel iradeye dayanan, dürüst ve namuslu bir çalışmayla çiçeklenen bir siyasal bütünlük.

Aynı tarihi ve coğrafyayı yani aynı **küresel yazgıyı** paylaşmaktan kaynaklanan, **üretime dönük, namuslu bir toplumsal dayanışma.**

İşte bu bireysel iradeye dayalı toplumsal dayanışma havası içinde üretilen sinerjiyi üretim seferberliğinde kullanan **Özlediğim Türkiye, demokratiktir, şeffaftır, dürüsttür ve çalışkandır.**

Farklı alt kültürlerin dayanışmasının oluşturduğu **sinerjiyi** (parçaların enerjilerinin aritmetik toplamından daha fazla bir şey olan artı enerjiyi) **çalışmaya aktardığı zaman,** aşamayacağı kriz, çözemeyeceği sorun yoktur.

Bireysel nitelikleri, toplumsal amaçlı bir grup dinamiği içinde azimli ve dürüst bir çalışmayla seferber ettiği zaman hedeflediği **çağdaş uygarlığın** temsilci durumunda olan Batı kültürünün ve ekonomisinin ürünleriyle yarışacak, hatta onları geçecek sonuçlar ortaya koyabilir.

Özlediğim Türkiye, aldatmacalardan, hortumlamalardan, köşe dönücü üç kâğıtçılıklardan uzak, tam tersine bu tür toplumsal, kültürel ve siyasal yozlaşmalara tepki olarak, sadece namuslu davranarak da **yaratıcı tasarımın, disiplinli çalışmayla bütünleştiğinde** başarıya ulaşılabileceğini, önce kendi toplumuna sonra da bütün dünyaya gösterir.

Yazımın başında, burada çizdiğim **Özlediğim Türkiye** resminin bir ütopya olmadığını, somut bir olaya dayandığını söylemiştim.

Bu resmin gerçekliğinden kuşku duyanlar, **Kürt kökenli Mustafa Erdoğan'**ın koreografisiyle, **Türk kökenli Maydanoz grubunun** finansmanında, **Laz kökenli danslarıyla** doruk noktasına ulaşan **Anadolu halk kültürü ögelerinin, Cumhuriyet Türkiyesi'**nin yetiştirdiği **genç dansçıların** performansıyla bütünleşen **Sultans of the Dance** gösterisini izlesinler, ne demek istediğimi derhal göreceklerdir.

Bu yapıt, sadece farklı etnik grupların kültür özelliklerini, **Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı** ortak siyasal paydasında

birleştiren değil, aynı zamanda **yaratıcı bir zihnin ve disiplinli bir çalışmanın mucizevi sonuçlarını** da topluma gösteren bir kanıttır.

Bu başarıyı ekonomi ve siyaset alanında da yakalamamız için hiçbir ciddi neden yoktur.

Hortumcu politikacılardan ve yalancı medyadan bunaldıysanız, bu gösteriyi izleyip, **Cumhuriyet Türkiyesi vatandaşlığınızla** iftihar edebilir, geleceğe umutla bakabilirsiniz.

KARAFATMALAR SAVAŞI

Üçüncüreşitemre K, nükleer bulutlarla kaplı gökyüzünün altında, içinde tüm öldürücü mikropların ve kimyasal zehirlerin kaynaştığı havayı solumaya çalışır ve debelenirken, **Kafka Projesi** çerçevesinde uygulanan **dönüşüm** operasyonuna katıldığına lanet ediyordu.

Kendi kendine, "**Keşke insan kalıp da ölseydim!**" diye söylendi.

Reşitemre K, kendisi gibi **Blatta Orientalise dönüştürülmüş** binlerce insanla birlikte, önündeki **Gregor Samsa** ve **Joseph K**'yı izleyerek, bir türlü uyum sağlayamadığı küçücük siyah karafatma bedeni içinde, umutsuzlukla yiyecek arıyordu.

Dünya Ticaret Merkezi'nin **ikiz kulelerine** ve Washington'daki **Pentagon** binasına karşı düzenlenen intihar saldırılarının üzerinden yıllar geçmişti.

Önce Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri, bu saldırıları yapanlara karşı, geleneksel silahlarla bir savaş başlatmışlar, intihar saldırılarını düzenleyenler de buna şarbon mikrobuyla yanıt vermişlerdi.

Derken bir yandan Amerika ve müttefiklerinin askeri harekâtı genişlemiş, öte yandan karşı tarafın biyolojik saldırısı da başka öldürücü hastalık mikroplarıyla ve kimyasal zehirlerle çeşitlenmiş ve yaygınlaşmıştı.

İnsanlık, artık bir **intihar** yoluna girmiş görünüyordu.

Halklar ve yöneticiler, yavaş yavaş tırmanan bu savaşa alışmış, insanların birbirlerini kitlesel olarak katletmeleri, günlük yaşamın olağan etkinliklerinden sayılmaya başlanmış ve herkes tarafından **içselleştirilmişti.**

Biyolojik ve kimyasal savaşa dönüşen bireysel terör, geniş kitleleri ölümle karşı karşıya getirince, devletler de buna karşı en acımasız önlemlere başvurmuş, sonunda, dünyanın atmosferi öldürücü mikroplar ve zehirli gazlarla dolarken, bu saldırıyı yapanlara karşı nükleer silahlar kullanılmaya başlamıştı.

Tabii bu süreç çok uzun bir döneme yayıldığı ve bütün insanlığı yavaş yavaş pençesine aldığı için, başlangıçta bilim insanlarından başka kimse yaklaşan felaketi algılayamamıştı.

Oysa savaşın tırmanması ve atmosferin hem mikroplarla ve zehirli gazlarla dolması hem de nükleer atıklarla kirlenmesi, insanoğlunun bu ortamda yaşamasını olanaksız kılıyordu.

Bu sonucu öngören bilim insanları, savaşın kendi diyalektiği içinde, mikroplara da, zehirli gazlara da, nükleer kirlenmeye de dayanıklı olan **karafatmaların** bir özel türünü saptamış ve bazı insanları bilinçleriyle birlikte **hamamböceği-karafatma** karışımı bu böceğe dönüştürme konulu bir proje başlatmışlardı.

Proje, ünlü *Metamorfoz* (Değişim) romanının, yatağında bir sabah hamamböceği olarak uyanan kahramanını anımsattığı için, adına, romanın yazarına gönderme yapılarak **Kafka Projesi** denmişti.

Kafka Projesinin tek zayıf tarafı, bir kez **karaftama**ya dönüştürülen insanların bir daha geri dönme olanaklarının bulunmamasıydı.

Üçüncüreşitemre K, solunda debelenen **Dördüncücorciki kerevetuş K'ya** ve sağında kıvranan **Üçüncüusumabinlanet K'ya** öfkeyle baktı:

"Sevgi ve dayanışma yerine kin ve nefreti, demokrasi yerine totalitarizmi beslerseniz işte böyle olur!" dedi.

İNSANLIK ORTAÇAĞ'A GERİ DÖNDÜRÜLEBİLİR Mİ?

Toplumlar, bir **teknoloji-ideoloji** sarmalında gelişir ve değişirler.

Tarım Devrimi, tek tanrılı dinler, Endüstri Devrimi de milliyetçilik ideolojileri aracılığıyla insanlığı biçimlendirmiştir.

İletişim-Bilişim Devrimi'nin ideolojisi, **insan hakları** yani **demokrasi** gibi görünmekle birlikte, sonuç şimdilik belirsizdir.

Çünkü toplumlar, tekdüze **doğrusal bir çizgide** değil, **diyalektik** bir mantıkla, **zıtların etkileşimi** biçiminde gelişmektedir.

Nasıl **Tarım Devrimi**'ni izleyen yıllarda **tek tanrılı dinler** insanlığı biçimlendirmişlerse, yeni siyasal ve toplumsal oluşumlar her dinin içinde yeni mezhepler de ortaya çıkarmış ve insanlık bu değişimlerden etkilenmiştir.

Bu yapının üzerine gelen **Endüstri Devrimi** ve onun ideolojisi olan **milliyetçilik,** dinleri ortadan kaldırmamış, kimi zaman tam tersine, **dinler ya da mezheplerle bütünleşerek, milliyetçilik çizgisindeki ayrımları** (İngiltere-IRA savaşı örneğinde görüldüğü gibi) **daha da keskinleştirmiştir.**

Milliyetçilik ideolojisi, toplumla diyalektik bir etkileşim içinde, bir kolu **ırkçı diktatörlüklere** (faşizme), bir kolu **sınıf diktatörlüğüne** (komünizme), bir kolu da **insan haklarına** (demokrasiye) giden bir biçimde gelişmiştir.

Tarım Devrimi'nin örgütlenmesi olan **Din-Tarım İmparatorlukları,** Birinci Dünya Savaşı sonunda; **Endüstri Devrimi**'nin getirdiği milliyetçiliğin bir kolu olan ırkçı diktatör-

lükler, İkinci Dünya Savaşı sonunda; öteki kolu olan sınıf diktatörlüğü, Soğuk Savaş sonunda çökmüşlerdir.

Şu anda **insan hakları** yani demokrasi, **İletişim-Bilişim Devrimi'nin** ideolojisi gibi gözükmektedir ama ne yazık ki, ilerleyen teknoloji, **insan haklarına dayalı bir demokrasi** kavramının gelişmesi yönünde zorunlu ve doğrusal bir etki yaratmamaktadır.

Daha doğrusu, ilerleyen teknoloji, bir yandan **bireysel temel hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi** için işlevsel olurken, öte yandan diyalektik olarak bu hakların **sınırlanması ve kısıtlanması** açısından da kullanılabilmektedir.

Yani diyelim ki, bir toplumun Endüstri Devrimi'ni yaşaması nasıl onun zorunlu olarak demokrasiye değil de, Almanya'da ve İtalya'da görüldüğü gibi ırkçı ya da Rusya'da ve Çin'de görüldüğü gibi sınıfsal diktatörlüklere dönüşmesine yol açıyorsa, aynı biçimde **İletişim-Bilişim Devrimi** de zorunlu olarak temel hak ve özgürlüklerin gelişmesine değil, tam tersine bunların denetlenmesine yol açan etkiler de yapabilir.

İşte, Dünya Ticaret Merkezi'ne ve Pentagon'a yapılan saldırılar, **İletişim-Bilişim Devrimi'nin** yol açtığı bu **diyalektik etkileşimin** kimilerine göre beklenmedik (benim ise uzun süreden beri beklediğim) sonuçlarıdır.

Her teknolojik devrim, yeni bir **ideolojik dönem** (tek tanrılı dinler, milliyetçilik, insan hakları veya demokrasi gibi) başlatmakta ama bu yeni ideolojik dönemin insanın özgürleşmesine mi yoksa köleleşmesine mi yol açacağı pek çok diyalektik etkileşimin sonunda ve pek de tutarlı **olmayan** bir biçimde, **savaşı kimin kazandığına bağlı olarak** ortaya çıkmaktadır.

Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ile Soğuk Savaş bu durumun en güzel kanıtlarıdır.

Bu savaşların sonuçları değişik olsaydı, bugün acaba nasıl bir dünyada yaşıyor olacaktık?

Sonucu belirleyen en önemli öge, ne yazık ki **silah gücü ve bu gücün ideolojisi** olmaktadır.

Ne yazık ki, insanlık, teknolojik gelişme sonunda zorunlu olarak özgürleşme hedefine doğru ilerlememektedir.

Onu özgürleştirecek olan, yine kendi **ideolojik gücü** olacaktır.

Sonuç olarak şunu kesin olarak söyleyebilirim:

Eğer sahip çıkmaz ve yeterince güçlü olarak savunmazsak, insanlık tüm özgürlük kazanımlarını yitirebilir ve Ortaçağ'a bile geri gidebilir.

Çünkü insanoğlunu, kendi iradesinden bağımsız olarak özgürleştirecek bir teknolojik değişme ve gelişme henüz icat edilmemiştir.

KÜLTÜR EMPERYALİZMİ, SÖMÜRGE AYDINI VE ATATÜRK

Dünyada **Soğuk Savaş** bitti.

Türkiye'deki tartışmalar hâlâ **Soğuk Savaş Kavramları ve Terimleri** ile yapılıyor.

Soğuk Savaş'ın en hızlı yıllarında, bir **Kültür Emperyalizmi** tartışması vardı.

Bu tartışmaya göre, **Batı Kültürü**'nün bütün değerleri **Emperyalist** değerlerdi.

Soğuk Savaş koşullanmaları çerçevesinde kimse, **Kadın Hakları, İnsan Hakları, Demokrasi, Laiklik** gibi Batı'da geliştirilmiş olan **olumlu değerlerin** de, bu tümüyle reddedilen **Emperyalist Kültür** içinde yer aldığına dikkat etmiyordu.

Ya da buna dikkat ediliyordu ama bazı yazar ve düşünürler, **Sınıf Diktatörlüğü** veya **Şeriat Diktatörlüğü** ve **Irkçı Diktatörlük** özlemleri içinde, demokrasi, laiklik, insan hakları, kadın hakları gibi değerlerin yıpratılmasına bile bile çanak tutuyordu.

Aynı biçimde **Kahrolsun Emperyalizm** sloganı çerçevesinde algılanan **Emperyalizm,** sadece **Batı Kültürü** ile sınırlanmış ve kısıtlanmıştı.

Arap-İslam kültürünün şeriata dayalı emperyalizminden ya da **Sovyetler Birliği'nin sınıf diktatörlüğüne dayalı emperyalizminden** pek söz edilmiyordu.

Tabii bu arada kimse **Mustafa Kemal Atatürk**'ün, **Bağımsızlık, Laiklik Demokrasi** gibi **Batılı değerler** adına, **Batı Emperyalizminin** boyunduruğundan kurtulmak amacıyla bir **İstiklal Savaşı** kazandığına dikkat etmiyordu.

Oysa, **Türk Devrimi,** yani **Mustafa Kemal Atatürk**'ün

önderliğindeki **İstiklal Savaşı** ve **Cumhuriyet Devrimleri,** Batı'ya karşı **anti-emperyalist** bir **savaşın** kazanılmasıyla gerçekleştirilmiş, **Demokratik ve Laik Sosyal Hukuk Devletini** amaçlayan **laik Cumhuriyeti** kurmuş olan tek ve biricik örnekti.

Bu örnek, yani **Batılı değerlerin** bizzat **Batıya karşı** bir **anti-emperyalist** savaşın ve bir **devrimin** gerekçeleri olarak kullanılmış olması, **Batı Emperyalizmi** için gerçek bir tehditti.

Önce kimse bunu anlamadı.

Batı Kültürüne karşı olan **Şeriatçı Diktatörlük** ve **Sınıf Diktatörlüğü** yanlıları, **Mustafa Kemal Atatürk'**ün gerçekleştirdiği **Türk Devriminin,** Sovyet ve Arap-İslam emperyalizmlerine teslim olmamasını eleştirerek, çoğunlukla da bir ittifak içinde, **Cumhuriyet'**e saldırıyorlardı.

Derken **Samuel Huntington'**un *Uygarlıklar Çatışması ve Dünya Düzeninin Yeniden Kurulması* adlı ünlü kitabı yayımlandı.

Huntington, Mustafa Kemal Atatürk'ün **Bağımsızlık, kadın hakları** ve **insan hakları** gibi değerleri gerçekleştirmek için Batı'ya karşı kazandığı **anti-emperyalist** savaşın **Batı Emperyalizmini durdurucu** ideolojik ve siyasal sonuçlarını görmüş ve **demokrasi** adı altında toplanabilecek olan bütün bu değerleri, **Emperyalist Değerler** olarak niteleyerek **Batı Emperyalizmine karşı** kullanılmalarını önlemek istemişti.

Huntington'a göre, Batı, **taklit edilemez ve erişilemez** bir uygarlıktı. Bu değerler de, bu uygarlığın **emperyalist değerleriydi. İslam ülkeleri,** kendi geleneksel değerlerine sarılmalı ve **kadın hakları, insan hakları, demokrasi** gibi emperyalist değerleri reddetmeliydiler.

Kültür Emperyalizmini anlamak ve **Sömürge Aydınını** tanımak isteyenler, **Huntington'**un kitabını okumalılar, onun nelere ve kimlere destek verdiğine dikkat etmeliler.

Aslında, **Huntington'**un ince ince savunduğu **Batı Emperyalizmine** karşı **tek etkili ilaç,** diyalektik olarak yine **Batı**

Kültüründe gelişmiş olan **İnsan Haklarına Dayalı Demokrasi** kavramıdır.

Mustafa Kemal Atatürk, demokratik bir devlet kurabilmek için **Batı Emperyalizmini** savaşla mağlup etmiş tek liderdir.

Türkiye Cumhuriyeti de, hem **Arap-İslam Şeriatçılığının** hem de **Sovyetlerin Sınıf Diktatörlüğünün** reddedilerek, **İnsan Haklarına Dayalı Demokrasi** modelinin kabulü ve Batı'ya karşı kazanılan **anti-emperyalist bir savaş** sonunda, üstelik de bir **İslam toplumunda** kurulmuş olan **tek laik ve demokratik** devlettir.

Tüm dünyanın 11 Eylül'den sonra anladığı, Türkiye'nin 21. yüzyıldaki önemi de buradadır.

ANADİLLERİ ALMANCA OLAN TÜRKLER

Berlin-Duisburg: Dünya ve Türkiye çok hızlı değişiyor.

Tabii Almanya da.

Bir panel ve bir konferans için geldiğim Almanya'da, bu kez, Türk toplumu açısından değişik bir **üçüncü kuşakla** karşılaştım.

On yıl önce genç ve dinamik nitelikleriyle tanıdığım arkadaşlar, on yıl sonra, gençliklerinden ve dinamizmlerinden hiçbir şey yitirmeden büyük başarılara imza atmışlar.

Örneğin **Berlin Türk Bilim ve Teknoloji Merkezi** yöneticilerinden **Dilek Kolat,** son seçimlerde Alman Sosyal Demokrat Partisi'nden Berlin Parlamentosuna milletvekili olarak seçildi.

Üstelik parlamentoya başka Türkler de girdiler.

Hem Federal Parlamento'da hem de yerel meclislerde Türklerin ağırlıkları gittikçe artıyor.

Üstelik bu milletvekilleri, sadece Türk toplumunun temsilcileri olarak değil, kadın sorunları ve sosyal güvenlik meseleleri gibi konularda tüm toplumun yani Almanların temsilcileri olarak da destek buluyorlar.

Bu arada tüm Almanya'da olduğu gibi Berlin'de de Türklerin kültür ve sanat etkinlikleri, Almanların desteğini de alarak sürüyor.

Benim katıldığım paneli *Cumhuriyet* gazetesi **Berlin Temsilciliği, Diyalog** grubuyla birlikte düzenlemişti.

Diyalog grubu, **Mürtüz Yolcu**'nun yönetiminde 1995'ten beri Berlin'de her yıl bir **Tiyatro Festivali** düzenliyor.

Türkiye'den ve Almanya'dan gelen tiyatro gruplarıyla gerçek bir festival sunuyorlar halka.

Genco Erkal, Müşfik Kenter gibi tiyatro insanlarının yanında, müzik başta olmak üzere, kültürün her alanında başarılı olmuş sanatçılarla gerçek bir şölen düzenleniyor.

Diyalog grubunun her yıl bir mücevher güzelliğiyle hazırladığı küçücük ama çok etkileyici program kitapçığı, yapılan işe gösterilen özenin ve profesyonelliğin bir kanıtı olarak tarihe tanıklık ediyor.

Tabii bu arada özellikle Almanya'daki Türklerin sorunlarına yönelik tartışmalı paneller de her yıl büyük izleyici topluyor.

Bizim panelden önce *Cumhuriyet*'in Almanya bürosunun açtığı edebiyat yarışmasında derece alanların ödülleri verildi.

Ödül alanlardan **Yücel Feyzioğlu**'nun konuşması, gerçek bir edebiyat başyapıtı olarak herkesin gözlerini yaşarttı.

Cumhuriyet'in Berlin temsilcisi, gerçek bir Türkçe âşığı olan **Güner Yüreklik**'in yönettiği panelde beni en çok etkileyen, gençler adına konuşan **Güray Kişmir** oldu.

Tertemiz bir İstanbul Türkçesiyle, Kişmir, "Ben burada doğdum, benim anadilim Almancadır, Türkçeyi sonradan, kendi çabamla öğrendim," diyordu.

Genç yeteneklerimizden **Emre Elivar**'ın bir piyano dinletisiyle başlayan panel, katılanların soru ve yorumlarıyla gece yarısına kadar devam etti.

Orada, **Türkiye'nin aydınlık yüzü** vardı.

Almanya'daki Türk gençleriyle iftihar ederek ve yüreğim umut dolu olarak ayrıldım Berlin'den.

Daha sonra **Güray Öz**'ün eşgüdümüyle, **Faruk Şen**'in başında bulunduğu **Türkiye Araştırmalar Merkezi**'nin ve Duisburg'daki **Türkiye-Avrupa İlişkileri Enstitüsü**'nün davetlisi olarak Duisburg Üniversitesi'nde **Küreselleşme ve Türkiye** konulu bir konferans verdim.

Enstitü Başkanı değerli eğitimci **Ahmet Turgut**'un titiz çalışmalarıyla, anında Almanca'ya da çevrilen konuşmama, Türklerin yanında pek çok Alman profesör de katıldı.

Bu konferanstan sonra da Muhammed adlı bir Türk izleyicinin, "Hocam AB samimi olsa, bizi hemen tam üye olarak alır, biz de başta Anayasamız olmak üzere tüm mevzuatımızı ister istemez AB'ye uygun olarak anında değiştirmek zorunda kalırız. Böylece de bütün sorunlar biter," biçimindeki yorumu beni çok etkiledi.

Evet sadece dünya değil, Türkiye ve Almanya da çok hızlı değişiyor.

Bu kez Almanya'dan, oradaki Türkler adına umutlu döndüm.

HALİL İNALCIK, İSLAM ŞERİATÇILIĞI VE TÜRKLER İÇİN NELER DİYOR?

Bugün dünyanın yaşayan en büyük Osmanlı Tarihçisi, **Prof. Halil İnalcık**'tır.

Sekseni aşmış olan yaşma karşın, hâlâ bir delikanlı gibi çalışmakta, yepyeni bilgiler ve kitaplar üretmekte ve hâlâ hepimize ışık saçmaktadır.

Her gerçek bilgin gibi, alçakgönüllü bir kişiliği ve bu kişiliğini yansıtan mütevazı bir yaşamı vardır **Halil İnalcık** hocanın.

Üstelik gençlerle çok yakın diyalog kuran, onlara yardım eden, düşüncelerinden onları cömertçe yararlandıran bir bilgindir.

Ben de ondan ışık almaya çalışanlardan biri olarak, *21. Yüzyılda Türkiye* adlı kitabımın **"Osmanlı" bölümünü,** büyük ölçüde onunla konuşmak, tartışmak ve ondan öğrendiklerimin üzerine inşa etmek şansına sahip olmuştum.

Osmanlı-Türk-İslam tarihi hakkında başım sıkıştıkça, **Halil İnalcık**'ın yapıtları, en sık başvurduğum kaynaklar arasındadır.

Öteki iki temel kaynak olarak Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayımladığı *İslam Ansiklopedisi* (Leiden baskısı) ile *Türk Ansiklopedisi*'ni kullandığımı belirtmeliyim.

İşte **11 Eylül terörüyle** dünyanın gündemini belirleyen, **İslam ve Terör** konusunda, **Türklerin İslam dinine getirdiği yenilikler** üzerinde düşünürken, **Halil İnalcık** hocanın yapıtlarına yeniden bakma gereksinmesi duydum.

Aklımı kurcalayan sorular şunlardı:

Anadolu'daki bütün İslam mezheplerinin, dünyadaki benzerlerinden daha hoşgörülü olmalarının altında yatan temel tarihsel bir öge var mıydı?

Mustafa Kemal Atatürk'ün **Cumhuriyet** ile birlikte getirdiği **laiklik ilkesinin,** yeni devlet düzeni çerçevesinde, toplum tarafından bu kadar kolaylıkla benimsenmesinin altında yatan tarihsel ögeler nelerdi?

Bu sorularımın yanıtlarını şaşırtıcı bir açıklıkta, **Halil İnalcık**'ın *Osmanlı İmparatorluğu* adıyla **Eren Yayıncılık** tarafından basılan kitabının, 319 ile 343'üncü sayfaları arasında yer alan **Osmanlı Hukukuna Giriş: Örf-i Sultani Hukuk ve Fâtih'in Kanunları** isimli makalesinde buldum.

Bakın **İnalcık Hoca** ne diyor bu konuda:

"Gerçekte, tamamiyle hususi şartlar altında gelişen Osmanlı devleti, şeri'atı aşan bir hukuk düzeni geliştirmiştir. Buna imkân veren prensip ise, örf, yani hususi manasında hükümdarın sırf kendi iradesine dayanarak şeri'atın şümulüne girmeyen sahalarda kanun koyma selahiyetidir. ... İşte İslam devletinde bu merhaleye, daha önce kurulmuş olan Müslüman Türk devletleri vasıtasıyla erişilmiş bulunuyordu. Şeri'at yanında kanun ve örf, yani hükümdarın iradesinden doğan ayrı bir hukuk düzeni prensibi Osmanlılardan önce Türk İslam devletlerinde tamamiyle yerleşmişti..."

Ve sonra devam ediyor **İnalcık:**

"İslam hukuk tarihinde örfün ehemmiyet kazanarak yeni bir devir açması, Müslüman-Türk devletlerinin kuruluşu ile aynı zamana rastlar. ... İslam devletinin dini-siyasi ümmet telakkisi karşısında, Türk-Müslüman ve sonra Mogol devletlerinde, devlet siyasi ve icrai bir entite olarak mutlak ve üstün bir mahiyet kazandı, yalnız devletin menfaat ve ihtiyaçlarını göz önünde tutan bir örfi hukuk galebe çaldı. Bu gelişme, klasik hilafet mefhumunu yeni bir şekle soktu. Râhat'us-Sudûr'daki (yazılışı 1203) meşhur parça, yeni durumu veciz bir şekilde ifade etmektedir: 'İmamın vazifesi hutbe ve dua ile

meşgul olmak... padişahlığı (hâkimiyeti) sultanlara havale etmek ve dünyevi saltanatı onların eline bırakmaktır.'"

Bu sütunun okurları bilirler, ben İslamiyet'e, **din-devlet ayrımını** ilk kez **Türklerin getirdiğini** birkaç kez yazmıştım.

Şimdi **İnalcık**'ı okurken, bunun bir kez daha kanıtlandığını gördüm ve **laik İslam'ın, Anadolu**'da bu **kadar kolaylıkla uygulanabilmiş olmasının** temellerini oluşturan **tarihsel geleneği** daha iyi anladım.

KRİZ DEĞİL, YAPISAL DÖNÜŞÜM

Ne yazık ki Türkiye'de hâlâ pek çok insan, şu anda içinde bulunduğumuz ekonomik ve siyasal durumu **kriz** diye nitelendirme hatasında ısrar ediyor.

Tabii bu durumu **kriz** diye nitelendirince, bunun **geçici** olduğu ve bir süre sonra bunalımdan kurtulacağımız inancı ve beklentisi yaygınlaşıyor.

Oysa gerçek durum bu beklentiden bir hayli farklı.

Artık ekonominin dengeleri daha düşük bir düzeyde yeniden oluşmak zorunda.

Nitekim biz farkında olsak da olmasak da bu dengeler böyle oluşuyor.

Daha az yiyeceğiz, daha çok üreteceğiz.

Bunun başka bir yolu yok.

Çünkü gerek iç gerekse dış kaynaklar **tükendi.**

Bu kaynaklar tükendiği gibi, **eski yağma düzeninin** de aynıyla devam etmesine artık olanak yok.

IMF bile geleneksel reçetelerine ek olarak, tüketimin kısılması sonucunda ortaya çıkan tasarrufun yatırıma dönüşmesi sırasındaki bankacılık sisteminde meydana gelen **hortum kazalarını** önleyici önlemler üzerinde ısrar ediyor.

Artık gerek **banka sistemindeki,** gerek **mali sektörün öteki alanlarındaki** gerekse **medyadaki** eski **astronomik ücretlere** de veda etmek gerek.

Çünkü artık **nüfuz ticareti** yoluyla **banka hortumlanması** da, **medyadaki gücün** kullanılarak, **siyasal baskı yoluyla haksız kazanç sağlanması** da gittikçe denetim altına alınan ve şeffaflaşan ilişkiler çerçevesinde çok olanaklı değil.

Dövizin dalgalanmaya bırakılıp, reel faizlerin denetim altında tutulmaya çalışılması, Türkiye için doğru bir modeldir.

Çünkü ülke ekonomisi küreselleşme çerçevesinde dışa açıldığı için, fiziksel yatırım yapılmasının ön koşulları, ancak bu modelden geçmektedir.

Aynı biçimde, **paradan para kazanma** dönemi de reel faizlerin düşürülmesi yoluyla sona erdirilecektir.

Bütün sorun, döviz kurunun dalgalanmaya bırakılması sonunda ortaya çıkan ve yatırım için zorunlu olan ithalat kalemlerinin yaratacağı döviz gereksinmesinin zamanında karşılanması için gerekli olan fonların yaratılması, yani dış kredilerin sağlanmasıdır.

İşte **IMF** ile olan müzakereler bu noktada önem kazanmaktadır.

Bütün bu yapısal dönüşüm programının altında, Türkiye ekonomisinin artık iflas noktasına gelmiş olması yatmaktadır.

Bu noktadan sonra ya **siyaset-bürokrasi-mafya-ticaret-medya-tarikat** altıgeni, **şeffaf bir ekonomik ve siyasal ilişkiler mekanizması** çerçevesinde düzelecek ya da Türkiye karanlıklar içine yuvarlanacaktır.

Türkiye'nin bu yolda, sırf birkaç siyasetçinin ve hortumcu işadamının cebini doldurması ya da İslamcı cemaatlerin zenginleşmesi adına yok olması kimsenin kabul edebileceği bir süreç değildir.

Yağma düzeni, en başta bugüne kadar bu düzenden yararlanmış olanların **muhalefeti** yoluyla düzelecektir.

Çünkü bunlar bile, ellerindekini koruyabilmek ve geliştirebilmek için artık **şeffaf bir siyasetin** ve **şeffaf bir ekonominin** gerekliliğini savunmak zorunda kalmışlardır.

Çünkü geminin batması ve hep birlikte yok oluş senaryosu gündeme gelmiştir.

Ben bugünkü **medya patronlarıyla** bugünkü **siyasal kadroların bile** bu gerçeği gördüklerine ve gereken yapısal reformların yapılmasında öncülük edeceklerine inanmak istiyorum.

Türkiye, gittikçe **vampirleşen yamyamların** egemenliğine bırakılmamalıdır.

11 EYLÜL TERÖRÜ BAŞARIYA ULAŞABİLİR Mİ?

Başlığa aldığım soruya yanıt aramak yani 11 Eylül terörünün başarıya ulaşma şansını irdeleyebilmek için, önce bu terörün amacını iyi belirlemek gerekir.

Bu terör ne yapmaya çalışıyordu?

Amaç sadece Pentagon'u ve ikiz kuleleri, yani Dünya Ticaret Merkezi'ni vurarak bir güç gösterisi mi yapmaktı?

Tabii ki hayır.

Peki amaç, Pentagon'un simgelediği Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya üzerindeki siyasal liderliği ve askeri jandarmalığı ile ikiz kulelerin simgelediği uluslararası sermayenin dünyadaki ekonomik egemenliğine son vermek miydi?

Tüm bir dünya sisteminin hem siyasal ve askeri hem de ekonomik yapısının bir terör eylemiyle çökertilebileceğine çocuklar bile inanmaz.

O halde amaç neydi?

Küreselleşmenin, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan acımasız sürecine mi dikkati çekmekti?

Hiç sanmıyorum, çünkü eylemin boyutu, bir mesajı ya da bir protestoyu çok aşan bir kapsamdaydı.

11 Eylül terörünün İslam dini adına yapılmış olması, bu eylemin amacının yukarda sayılanlardan çok daha geniş kapsamlı, çok daha derin olduğunu gösteriyor.

Bu terörün asıl amacı, dünya çapında, uzun vadeli bir dinler savaşı başlatmaktı.

Çünkü 11 Eylül terörünü planlayanlar ve gerçekleştirenler, uzun dönemli ve tüm dünyayı pençesine alacak bir dinler sa-

vaşıyla bugünkü dünya düzenini sarsabileceklerini umut ediyorlardı.

Üstelik işin ilginç yanı, nasıl **Usame Bin Ladin,** bizzat ve şahsen Amerika Birleşik Devletleri tarafından eğitilmiş, finanse edilmiş, örgütlenmiş, kısacası yaratılmış idiyse, ideolojisi de yine Amerikalı bir yazar, **Samuel P. Huntington** tarafından hazırlanmıştı.

Huntington iyi okunduğunda, Sovyetler Birliği çöktükten sonra, Batı uygarlığının diri tutulması ve gelişmesini sürdürebilmesi için yeni bir düşmana gereksinme duyulduğu ve bu düşmanın İslam uygarlığı olarak ilan edildiği görülecektir.

(Huntington, İslam'dan sonra sırada Sind uygarlığını yani Çinlileri görüyor. Hazırlıklı olun!)

Şimdi elimizde, 11 Eylül terörüyle başlatılmak istenen bir dinler arası savaş var.

Yani 11 Eylül terörünün asıl amacı, Müslümanlarla Hıristiyanlar arasında yeni bir savaş dönemini başlatmak olarak ortaya çıkıyor:

Aynen Ortaçağ'daki Haçlı seferleri dönemi gibi.

İşin ilginç yanı bu kez savaşı başlatanlar Müslümanlar olarak görülüyor.

Hem de Hıristiyanların lojistik ve ideolojik desteğiyle.

Şimdi her iki dinin siyasal radikalleri arasında sıkı bir dayanışma görülüyor:

Her iki dindeki siyasal radikaller de bu dinler savaşından yana.

Her iki dindeki siyasal radikaller de karşı tarafı acımasızlıkla ve bağnazlıkla suçluyor.

Her iki dindeki siyasal radikaller de kendi varlıklarının ve haklılıklarının gerekçelerini karşı tarafın varlığında ve saldırısında görüyor.

Eğer radikal siyasal dinciler her iki tarafta da egemen olurlarsa, dünya gerçek bir dinler savaşı çıkmazına girebilir.

İşte o zaman 11 Eylül terörü amacına ulaşmış olur.

Türkiye, yıllardır **radikal siyasal İslam teröründen** çok çekti.

En parlak beyinlerini bu teröre kurban verdi.

Hem de devletin bilgili ama ilgisiz bakışları önünde.

Üstelik bu radikal siyasal dinci terör örgütlerini, aralarında Hıristiyan ülkelerin de olduğu **dostlarının** (!) besledikleri ve destekledikleri bir ortamda.

Sonunda, Türkiye bu saldırıyı büyük yaralar alarak, ama bu yaralara karşın laik ve demokratik düzenini koruyarak atlatmıştır.

Şimdi sınav sırası tüm insanlığa gelmiş görünüyor.

Dilerim insanlık da Türkiye Cumhuriyeti'nin gösterdiği basireti ve kararlılığı göstererek bu bunalımı atlatır.

ALMANYA'DA NELER OLUYOR?

Münster-Frankfurt: 11 Eylül terörü, tüm dünyayı derinden sarstı.

Hiç kuşkusuz, 2,5 milyon Türk asıllı Müslüman göçmenin yaşadığı Almanya, bu olaydan en çok etkilenen ülkelerin başında geliyor.

Almanya'nın bugüne kadar radikal siyasal İslam örgütlerine hoşgörüyle baktığı bilinen bir gerçekti.

Ele aldığı konuları büyük bir titizlikle zaman içinde de izleyen **Hikmet Çetinkaya,** 13 Aralık günü *Cumhuriyet*'teki köşesinde şöyle yazıyordu:

"Almanya Anayasası'nı Koruma Örgütü'nün 2001 yılı raporlarında İslam Toplumu Örgütü'nün, El Kaide, Lübnan Hizbullah'ı ve Mısır'daki Müslüman Kardeşler Örgütü'yle de ilişkisi olduğu belirtilmişti...

"Her şey 11 Eylül'de New York'ta İkiz Kuleler'in, Washington'da Pentagon'un vurulmasıyla değişti!...

"11 Eylül terörünü gerçekleştirenlerin daha önce Almanya'da eğitim gördükleri saptandı. ABD bu konuda Almanya'yı uyardı. Alman hükümeti de baskı üzerine harekete geçti...

"Almanya için tek sıkıntı şuydu:

"Dinci örgütlerin Alman bankalarında milyarlarca markı vardı; markları çekip İsviçre bankalarına yatırmaları durumunda ne yapacaklardı?

"Almanya'da yaklaşık 23 yıldır örgütlenen radikal İslamcı gruplar, kültür merkezleri açarak, Müslümanlardan bağış toplayarak ekonomik olarak güçlendiler...

"İslam kültür merkezleri, Hıristiyan toplumlarında kiliselerin üstlendiği sosyal işlevleri yerine getireceklerdi!...

"1979 yılında Kuzey Ren Vestfalya Eyaleti Başbakanı Johannes Rau, radikal dinci örgütlenmeyi destekleyenlerden birisiydi...

"Kaplancılar, Süleymancılar, Nurcular ve diğerleri bu destekle palazlanıp bugünlere geldiler...

"31 Ağustos 1981'de Berlin'de İslam Federasyonu kuruldu...

"Ürdünlü Derduh Marashde , Pakistanlı İkram A. Ghouri, Türk Nail Dura, Eşref Avcı, Yahya Tel, Yakup Taşçı, Zekeriya Bina kurucular arasındaydı...

"Aynı yıl Cemalettin Kaplan, laik, demokratik Cumhuriyete karşı Almanya'da harekete geçiyor, cihat ilan ediyordu...

"Özetlersek, Almanya yıllarca radikal dinci örgütlenmeye kucak açtı!...

"Eh, 11 Eylül 2001 sonrasında uyandı!... Geç kalmadı mı?"

İşte Almanya'nın radikal siyasal İslam'la flörtünün kısa öyküsü böyle.

Şimdi **birdenbire** uyanan Almanya, **Kaplancılar**'ın etkinliklerini yasaklıyor.

Münster'de **Nuray Örge**'nin, Frankfurt'ta da **İsmail Erşan**'ın düzenlediği toplantılarda, hem küreselleşmeyi, hem de küresel terör karşısında Türkiye'nin ve Almanya'nın durumunu konuşuyoruz.

Her iki toplantı da planlanandan çok daha uzun sürüyor.

Özellikle Frankfurt'taki toplantı beş saati aşıyor.

Almanya'daki Türk kökenliler dertli ve tedirgin.

Afganistan harekâtının başladığı günlerde, santraller gibi bazı kritik işletmelerdeki Türk işçiler, hiçbir gerekçe gösterilmeden işyerlerine sokulmamışlar.

Öyle anlaşılıyor ki, Almanya, kendi beslediği ve geliştirdiği radikal siyasal İslamcı gruplardan artık korkmaya başlamış.

Ama bu korku, Almanya'da yaşayan tüm Türk kökenli insanlara yönelirse, bundan yararlanacaklar sadece radikal siyasal dinciler olur.

Bu açıdan Almanya'nın soğukkanlı bir biçimde davranması ve terörizme yataklık yapan radikal siyasal dinci gruplarla, kendi halindeki Türkler arasında kesin bir ayrım yapması gerekli.

Oralarda yaşayan Türk kökenli insanları oldukça kaygılı gördüm.

Bunların bir bölümü bütün yaşamları boyunca radikal siyasal dinci örgütlerle mücadele etmiş kişilerdi.

Dilerim Almanya, bugüne kadar siyasal radikal İslam'a hoşgörü göstererek yaptığı hatayı, bu kez de bütün Türk kökenli insanlara gereksiz bir baskı uygulayarak, ikinci bir yanlışla katmerli hale getirmez.

MÜBECCEL KIRAY'IN MÜTHİŞ SERÜVENLERİ

Bu bir kitap değil, bir mücevher.

İçi yaşamın sırlarıyla dolu bir mücevher.

Öyle bir mücevher ki, bir yandan insanlığın gizemli değişme dinamiğini, öte yandan bireyin toplum karşısındaki konumunu inanılmaz bir doğrulukla ve açıklıkla ortaya koyuyor.

Âdeta bir filozof taşı: Dokunduğunu altına çeviriyor, yanlışları düzeltiyor, hastalıkları iyileştiriyor.

Sözünü ettiğim yapıt, **Bağlam Yayınları** tarafından *Hayatımda Hiç Arkaya Bakmadım* adıyla yayımlanan **Mübeccel B. Kıray'la** bir söyleşinin kitabı.

Mübeccel Belik Kıray, emekli bir toplumbilim profesörü.

Fulya Atacan, Fuat Ercan, Hatice Kurtuluş, Mehmet Türkay adlı dört genç akademisyen, kendisiyle, haftada bir, ortalama iki saat süren, toplam on dört görüşme yapmışlar.

Bu görüşmelere Mübeccel Hanım'ın eşi **Dr. İbrahim Kıray** da katılmış ve zaman zaman bu inanılmaz yaşam serüveninin aktarılmasında katkılarda bulunmuş.

Tabii görüşmelerin dört genç akademisyen tarafından yürütülmesi, Mübeccel Kıray'ın işini oldukça kolaylaştırmış.

Doğru yerlerde, doğru biçimlerde sorulan, zaman zaman da derinliğine yorumları davet eden kışkırtıcı ve ters nitelik taşıyan sorular, bu derya gibi insanın gerek yaşamöyküsünün gerekse dünya ve Türkiye üzerindeki düşüncelerinin büyük bir berraklıkla okura aktarılmasını sağlıyor.

Kitabın, soru-yanıt biçiminde düzenlenmesi, hem okuma hem de anlama kolaylığı açısından çok doğru bir tercih olmuş.

Profesör Mübeccel Kıray'ın bütün kışkırtıcı sorulara bü-

yük bir açık yüreklilikle doğrudan net ve kesin yanıtlar vermesi, kitabın değerine değer katmış.

Böylece okur, lafı hiç dolandırmadan, net ve açık olarak konuşan Kıray'ın, hem başından geçen ilginç olayları hem de dünya ve Türkiye hakkındaki yargılarını bütün berraklığıyla öğrenme olanağına kavuşuyor.

İnsan, sanki çok heyecanlı bir serüven romanı okurmuşçasına Mübeccel Belik ve İbrahim Kıray'ın yaşamöykülerinde, 21. yüzyıldaki dünyayı, Türkiye'yi, azgelişmiş bir ülkenin dünya konjonktürü içinde geçirdiği değişme bunalımlarını ve bu bunalımlardan etkilenen bireylerin trajedilerini yutarcasına izliyor.

Sonuç olarak ortaya, Türkiye Cumhuriyeti'yle yaşıt bir akademisyenin, Türkiye'nin ve dünyanın 20. yüzyılda geçirdiği çalkantıları yansıtan, bu çalkantılardan kendisinin nasıl etkilendiğini anlatan, toplumun haksızlıkları karşısında onurlu bir bireyin tepkilerini aktaran ve bütün bu olayları soğukkanlı ve bilimsel bir çerçevede yorumlayan düşüncelerinden oluşan bir mücevher çıkmış.

Dört genç akademisyen, kitaba yazdıkları Sunuş yazısında, "Mübeccel Kıray'ın ortaya koyduğu bakış açısı, öğrencileri için toplumu anlama çabasında kritik bir yer ve öneme sahip olmuştur. Dünya ve Türkiye'de son çeyrek yüzyılda yaşananların genel olarak ortaya çıkardığı eğilimlerden en önemlisi, olup bitenleri anlama çabasının bütünsellikten uzak, parçalanmış olmasıdır. Kıray'm şablonlara takılıp kalmayan bütünsel bakış açısını, kendi yaşamöyküsünü anlatırken izlemek mümkündür," diyorlar.

Ben bu ifadeye bir ekleme yapmak istiyorum:

Mübeccel Kıray'ın yaşamı, bir macera romanı heyecanıyla okunan ve Türkiye'nin azgelişmiş bir ülke olarak, Soğuk Savaş bağlamında geçirdiği değişme sancılarının aydınlar üzerindeki tahribatını anlatan, cesurca ifade edilmiş, onurlu bir öyküdür.

Hicaz demiryoluyla başlayan, **Dil-Tarih**'te birbirine ters görüşleri savunan hocalardan alınan derslerle süren, **Paul Robeson**'a teğet geçen, **Sansaryan Hanı**'nın hücrelerinden süzülen, **Ortadoğu Teknik Üniversitesi**'nde bir süre duraklayan, sonunda **Marmara Üniversitesi**'nden emeklilikle devam eden, pek çok alan araştırmasıyla ve kitapla taçlanmış, yiğitçe ve onurla verilmiş müthiş bir yaşam serüveni.

Kitap biçimindeki bu mücevher, son zamanlarda edebiyatımıza damgasına vuran iki roman türünün, **tarihsel roman** ile **biyografik romanın sosyal gerçekçi** bir tarzda bütünleşmiş halidir.

YENİ BİR ÇAĞIN EŞİĞİNDE DEĞİL, İÇİNDEYİZ

Bu makale, aslında 2002 için bir **yeni yıl** yazısı.

İnsanoğlunun tarihsel öyküsü, yıllara bakmadan oluşuyor.

Sonradan biz, bu oluşumu, kendi ürettiğimiz takvime göre değerlendiriyoruz.

Tabii bu arada, ortaya çıkan büyük değişimleri, yaşadığımız sırada fazla fark edemiyoruz.

Örneğin, 1789'da Bastille hapishanesini zapteden Parisliler, bu davranışlarının insanlık tarihi içindeki önemini ve sonradan **Yakınçağ** adı verilecek olan bir dönemin başlangıç noktası olarak alınacağını bilmiyorlardı.

Aynı şey, 1989'da **Berlin Duvarı**'nı yıkan Almanlar ve 1991'de **Sovyetler Birliği**'ni dağıtan anlaşmayı imzalayan politikacılar ve 11 Eylül 2001'de Amerika'ya saldıran Taliban militanları için de söylenebilir:

Onlar da **yepyeni bir devrimin** oluşturduğu **yepyeni ve çok değişik bir çağın** isimsiz aktörleri olduklarının farkında değildiler.

Hemen belirtmeliyim ki, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul yapan, terörü de yaygınlaştıran **küreselleşme,** bu yeniçağın sadece **geçici** bir görüntüsü, bir ön habercisi.

Yeniçağ, **İletişim-Bilişim Devrimi**'yle belirleniyor.

İnsanlık, **Tarım** ve **Endüstri Devrimleri**'nden sonra **İletişim-Bilişim Devrimi**'ni **üçüncü büyük devrim** olarak yaşıyor:

Sovyetleri çökerten süreç, bu devrim.

Taliban'ı Amerika'ya saldırtan **küreselleşme,** bu devrimin ilk aşamalarında ortaya çıkan bir görüntü.

Bu devrim henüz emekleme aşamasında.

Bugün içinde yaşadığımız **küreselleşme** kargaşasıyla **İletişim-Bilişim Devrimi**'nin ilişkisini, **Endüstri Devrimi**'yle Fransa'daki **terör dönemi** arasındaki ilişkiye benzetebiliriz:

Endüstri Devrimi'nin belirgin sonucu olarak ele alınan **Fransız İhtilali**'nin başlangıç noktası olan Bastille'in zaptından sonraki aşamaları anımsayalım:

Önce, ihtilalcilerin birbirlerini de yok ettiği, eski düzenin kelle kesilerek tasfiyesi, yani terör dönemi.

Sonra Napolyon imparatorluğu.

Bu imparatorluk ile Avrupa'nın düzenin altüst edilmesi ve yeni bir hukukun doğuşu.

Daha sonra tam bir restorasyon yani bir geri dönüş:

Fransa'da krallığın yeniden kuruluşu.

Ama monarşinin geri dönüşü, başlamış olan Endüstri Devrimi'nin sonuçlarını önleyemeyecek, milliyetçilik akımlarının doğurduğu ulus devletler, din-tarım imparatorluklarını tasfiye edecektir.

Yani **Endüstri Devrimi**, **Fransız** İhtilali'ni doğurmuş, **Fransız** İhtilali ise, pek çok aşamadan geçerek, günümüz dünyasının biçimlendiği noktaya gelmiştir.

İşte **İletişim-Bilişim Devrimi** de, **küreselleşme**yle, henüz **Fransız** İhtilali'nin tamamlanma aşamasına bile erişememiş, daha terör dönemini yaşayan geçici bir görüntü vermektedir.

Küreselleşme ile **İletişim-Bilişim Devrimi** arasındaki ilişki, **Endüstri Devrimi** ile **Fransız** İhtilali arasındaki ilişki gibi bile değildir.

Olsa olsa, **Endüstri Devrimi** ile Fransa'daki terör dönemi arasındaki ilişkiye benzetilebilir: Yani çok geçicidir.

Küreselleşme, aynen Fransa'daki terör dönemi gibi, arkası diyalektik gelişmelerle gelecek bir başlangıçtır sadece.

Küreselleşmenin kendi diyalektiği içinde, bu büyük **İletişim-Bilişim Devrimi** sürecinde nasıl gelişmelere yol açacağı henüz pek de görülememektedir.

Çünkü **İletişim-Bilişim Devrimi**'nin en belirleyici teknolojik özelliklerinden biri olan **genetik mühendisliği** daha emekleme aşamasındadır.

İnsanoğlu kendi küçük gezegenini terk edip **uzayın sonsuzluğuna yerleşmeyi** henüz gerçekleştirememiştir.

Bu devrimin **ideolojisi** ise hiç netleşmiş değildir.

Ben, nasıl **Tarım Devrimi**'nin ideolojisi **tek tanrılı dinler** ve **Endüstri Devrimi**'nin ideolojisi **milliyetçilik** olmuş ise, **İletişim-Bilişim Devrimi**'nin ideolojisinin de **demokrasi** olmasını **bekliyorum.**

Aslında belki **bekliyorum** yerine **istiyorum** demek daha doğru olur.

Yoksa, **İletişim-Bilişim Devrimi** insanlığın sonu olabilir.

MÜBECCEL KIRAY, AYDINLANMA VE POSTMODERNİZM

Dört genç bilim insanının, **Profesör Mübeccel Belik Kıray**'la yaptığı uzun görüşmelerden oluşan kitaptan geçen yazılarımın birinde söz etmiştim.

Hayatta Hiç Arkaya Bakmadım adıyla **Bağlam Yayınevi** tarafından yayımlanan kitap, hem Türkiye'nin **Soğuk Savaş** dönemindeki çalkantılarını hem de bu çalkantılardan çok etkilenen bir bilim insanının inanılmaz serüvenlerini anlatıyor.

Kitabın sonlarına doğru, toplumsal ve bireysel yaşam serüvenlerinin felsefi değerlendirmeleri yoğunluk kazanmış.

Aslında arkadaşlarının **Beco** dedikleri **Mübeccel Hanım**'ın, toplum ve yaşam hakkındaki değerlendirmeleri, kitabın her yerinde çarpıcı bir biçimde okurun karşısına çıkıyor.

Fakat söyleşilerin sonuna doğru, güncel düşünce yaşamımızı etkileyen ana tartışmalar hakkındaki sorular ve bunlara verilen yanıtlar ağırlık kazanmış.

Son yıllarda, özellikle bazı yazarların saldırdıkları bir **Aydınlanma Devrimi** sorunu var.

Kendilerini liberal diye niteleyen, ama bence liberallikle pek de ilişkileri olmayan **bazı** kişiler ve **birtakım** İslamcı yazarlar, özellikle **Atatürk**'e ve onun bugünkü **Cumhuriyeti** kuran devrimlerine karşı oldukları için, bu devrimlerin temelinde yatan **Aydınlanma Felsefesine** ve tabii bu arada **metafizik düşüncenin** karşıtı olan **pozitivizme** de şiddetli eleştiriler yöneltiyorlar.

Gerekçeleri de çok ilginç: **Aydınlanma Düşüncesi,** Batı'nın bir ürünü olduğu için, bize yabancı imiş.

Sanki öz kültürümüzü oluşturan en önemli ögelerden biri

olan dinimiz, bize bir başka yabancı diyardan, Arabistan'dan gelmemiş gibi.

Bu yazarlar, **Aydınlanma**'ya ve **Pozitivizm**'e karşı çıkarken de, sığındıkları akım **Postmodernizm** oluyor:

Toplumsal gerçeğin bir bütünlüğü olmadığını öne süren, herkesin kendi inançlarının, çevremizdeki toplumu algılamakta tek ve biricik gösterge olduğunu savunan, yani **dış gerçekliği yadsıyan, postmodernizm.**

İşte sözünü ettiğim kitapta Kıray bakın **Aydınlanma**'nın önemini nasıl vurguluyor:

"O devirdeki felsefe, (yani Aydınlanma) *dinin getirdiği çok kısıtlayıcı düşünüş tarzını sorgulamaktadır. Sorguladığı kadar din vicdan meselesi haline geliyor, yeni şeyler düşünmenin önündeki kısıtlayıcı tarafı kalkıyor ve bilime yeni bir yol açılıyor... Aydınlanma felsefesi çok önemlidir... Avrupa'daki büyük değişikliklerin fikirsel yönüdür."* (s.292).

Bugünlerde Türkiye'de, **Aydınlanma** düşüncesinin karşıtı olarak sunulan ve sığınılan **postmodernizmi** de yerli yerine oturtuyor Kıray:

Postmodernizm için, *"Geç kapitalizmin ve orta sınıfın toplumdaki' tutuculuğunu yansıtan teorik bir yaklaşım denildi"* yargısına katılıyor ve bunu bir adım daha ileri götürüyor:

"Umduklarını bulamayanların, ya da yeni bir şey bulmak için çaba göstermeyenlerin konumu, durumu." (s.286).

Postmodernizmin, sosyal bilimler ve sosyal bilimciler üzerindeki olumsuz etkileri konusunda da şu uyarıyı yapıyor:

"Daha üst bir soyutlama ile daha genelden midi ve makro ölçekli gözlem ve analizlere inmeye çalışsalar çok daha verimli olurlardı." (s.287).

Yani "Araştırmalarınızı sadece fotoğraf çeker gibi yüzeysel görüntülerin saptanması aşamasında bırakmayın, sağlam kuramsal çerçeveler içine oturtun" diyor.

Kitabın en çarpıcı noktalarından bir de **Huntington** hakkındaki söyledikleri:

"Huntington bir bakıma hakikaten safsatalarla dolu. Hep yanıltıcıdır söyledikleri. Tamam Avrupa merkezli olmayalım, ama Avrupa merkezli olmamak demek, tarıma dayalı toplumdan sanayiye dayalı geçiş sürecinin dışında kalalım demek değildir. O bunu istiyor. Tıpkı şimdi Graham Fuller'in bizden istediği gibi..." (s.293).

Hayatımda Hiç Arkaya Bakmadım, doğru bir felsefe temelinde yaşanmış, okura doğru bir yaklaşımla aktarılan, nefes nefese okunan bir hayatın romanı.

DIŞ POLİTİKADA ECEVİT'E DESTEK VERMELİYİZ

1976 ve 1977 yıllarında **Ecevit**'le çok yakın çalıştım.

Ankara'da Çankaya'da, **Göreme** Sokak'ta tutulan bir dairede, **Cahit Kayra**'nın eşgüdümünde, çekirdeğini **Gündüz Ökçün, Bilsay Kuruç, Uğur** ve **Sevil Korum, Vural Güçsavaş** ve benim oluşturduğum bir grupla birlikte, Bülent Bey'in başkanlığında hem CHP'nin yeni programını yazdık hem de iktidara gelince atılacak ivedi adımların gündemini oluşturduk.

Ben tüm toplantılarda, bütün insanlar için yaptığım gibi, Bülent Ecevit'e de, sadece bir katılımcı olarak değil, psikolojik ve *sosyal psikolojik ölçütlerle gözlem yapan bir bilim insanı* gözüyle baktığım için, kendisi hakkında, pek az insana nasip olan birçok izlenim edindim.

Bu izlenimlerimin başında, **İsmet Paşa**'dan önemli ölçüde etkilenmiş olduğu gerçeği vardı.

Hemen hemen her sıkıntılı anda ya da bir sorunla karşılaştığımız her durumda, İsmet Paşa'nın böyle durumlarda ne yaptığına ilişkin bir anısını aktarıyor ve olayın çözümünü bu anıyla belirlediği ilke ya da ilkeler çerçevesinde oluşturmaya çalışıyordu.

Bu tutumunu önceleri, **İsmet İnönü**'den devraldığı genel başkanlık koltuğundaki eksiğini kapatma çabasına bağlamıştım.

Fakat zaman içinde baktım ki son derece samimi.

Birlikte çalıştığı yıllarda, gerçekten titiz ve dikkatli bir öğrenci gibi davranmış ve İsmet Paşa'dan çok şey öğrenmişti.

Tabii İsmet Paşa'dan en çok etkilendiği alan, dış politika konularıydı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasına damgasını vurmuş olan **Atatürk-İsmet Paşa çizgisi,** esas olarak ülkenin bağımsızlığına dayanan, bir bölgesel güç olma hedefini göz önünde tutan ve büyük devletler arasındaki dengeleri dikkate alan ilkeler çerçevesinde biçimlenmişti.

İmparatorluğun, 1881'de **Düyun-u Umumiye**'yi kuran **Muharrem Kararnamesi**'nden sonra fiilen çökmüş olmasından ve yaşamını ancak büyük devletler arasındaki anlaşmazlıklara dayalı olarak sürdürülebilmesinden kaynaklanan **büyük devletler arasındaki denge politikası,** zaten Osmanlı'dan devralınmıştı.

Bölgesel güç kavramı da doğrudan doğruya Osmanlı İmparatorluğu'nun mevcut jeopolitik konumundan kaynaklanıyordu.

Atatürk bu ilkelere, bir de bağımsızlık boyutunu eklemişti.

Böylece Osmanlı'dan devralınan her iki ilkeye de, hem operasyonel hem de siyasal ve ideolojik bir anlam kazandırmıştı.

İsmet Paşa, **İkinci Dünya Savaşı** sırasında, ülkeyi savaşın dışında tutarak bu çizgiyi başarıyla sürdürdü.

Fakat ne yazık ki, **Soğuk Savaş**'ın başlangıç yıllarında **Sovyetler Birliği**'nin Türkiye'den, Kars ve Ardahan'ı kapsayan toprak istekleri ile Boğazlardaki ortak savunma ve üs talepleri, savaş sonrası yalnız kalmış olan Türkiye'nin yöneticisi İsmet Paşa'yı, denge politikası çerçevesinde, Batı'ya sığınmaya zorladı.

Ama bu **denge politikasının** zorluklarını, yine en iyi İsmet Paşa biliyordu.

"Büyük devletlerle ittifak, aslanla yatağa girmeye benzer," sözü onundu.

İşte Bülent Ecevit, bu İsmet Paşa'nın öğrencisidir.

Tabii 1945'ten bu yana köprülerin altından çok sular akmış ve **Bağımsız Türkiye** bugün bütünüyle **IMF bağımlısı bir ülke** haline gelmiştir.

Bugünkü Bülent Ecevit, 1978 yılında, **Batıya rest çektiğinde** nasıl tüp gaz, benzin ve yağ kuyruklarının oluştuğunu ve bir ara seçimde 5-0 yenilerek iktidardan uzaklaşmak zorunda kaldığını unutmamış olan Ecevit'tir.

Ama yine de, **olanaklı olduğu ölçüde** ulusal çıkarları **bölgesel güç** ve **bağımsızlık** anlayışlarında arayabilecek ender siyasal liderlerden biridir ve unutmayalım ki şu anda Başbakan'dır.

Amerika seyahatinde Ecevit'e (gündemde olmadığı söylenen ama mutlaka konuşulacak olan) Irak politikası konusunda ciddi bir kamuoyu desteği verilmesi gerektiğine inanıyorum.

Yoksa meydan yine, **bir koy üç al** anlayışını savunan maceraperestlere kalabilir.

BASTILLE'İN ZAPTI VE BERLİN DUVARI'NIN YIKILIŞI

Bu bir tarih yazısı değildir.

Bu son derece güncel bir yazıdır.

Sakın, "Başbakan Amerika'dan yeni döndü, Bankalar yasası gündemde, dolar düşüyor, Afganistan'da savaş var, Türkiye'de ve dünyada yer yerinden oynuyor, Emre Kongar da tutmuş bize tarih yazısı yazıyor," demeyiniz.

Bu yazı, dünyada ve Türkiye'de olup bitenleri irdelemeye ve anlamaya yönelik, son derece güncel bir yazıdır.

Şöyle bir geriye bakıyorum da, bugüne dek anlaşılmamaya ve anlaşılmadığımdan dolayı da küçümsenmeye, itilip kakılmaya alıştığım bir düşünce çizgisi sürdürmüşüm.

Bu nedenle bu yazıyı da kimsenin ciddiye almaması beni üzmeyecek.

Bu yazı, 1968'lerde, "Biz toplumsal dinamitin fitiliyiz," diye Türkiye'yi kurtarmaya yönelik olarak eyleme geçen ve hem Türkiye'ye faşist müdahaleleri getirerek onu yıllarca geri götüren hem de kendi yaşamlarını yitiren gençlere, Soğuk Savaş'ın egemenliğini ve bu çerçevede yaptıklarının anlamsızlığını anlatmaya yönelik başarısız çabalarım kadar günceldir.

Bu yazı, türban eylemcisi gençlere, bu kez Soğuk Savaş'ın bittiğini ve yaptıklarının bu çerçevedeki anlamsızlığını aktarmaya çalıştığım bugünlerdeki çabalarım kadar günceldir.

Neyse, dikkat çekmek için yaptığım bu girişin önce kendime acımaya ve acındırmaya, sonra da "ben demiştim" megalomanisine dönüşmesine, ne zamanım uygun ne de bu sütundaki yerim. O nedenle lise argosuyla, "kafadan" konuya giriyorum:

Ey okur, 1789'da Bastille'in zaptı ne idiyse, ondan tam iki yüz yıl sonra Berlin Duvarı'nın 1989'da yıkılması da aynı şeydir.

Biliyorsunuz, Bastille'in zaptı, Fransız Devrimi'nin başlangıcı sayıldı tarihçiler tarafından.

Fransız Devrimi ise, insanlık tarihinin ikinci büyük dönüşümü olan Endüstri Devrimi'nin bir patlamasıydı.

Şimdi benim söylediğim şu:

İnsanlık, Tarım ve Endüstri Devrimleri'nden sonra tarihinin üçüncü büyük devrimini, İletişim-Bilişim Devrimi'ni yaşıyor.

Bu devrimin başlangıç tarihi ise simgesel olarak, Bastille'in zaptından tam iki yüz yıl sonra, Berlin Duvarı'nın yıkıldığı 1989 yılıdır.

Çünkü Berlin Duvarı'nın yıkılışının simgelediği Sovyetler Birliği'nin 1991'de dağılışı ve Soğuk Savaş'ın bitişi, aslında insanlığın yaşamaya başladığı İletişim-Bilişim Devrimi'nin kaçınılmaz bir sonucuydu.

Tarım Devrimi'nin ideolojisi tek tanrılı dinler, devlet yapısı ise, din-tarım imparatorlukları idi.

Endüstri Devrimi'nin ideolojisi milliyetçilik, devlet yapısı ise ulus devletlerdi.

İletişim-Bilişim Devrimi'nin ideolojisi henüz oluşuyor.

Tabii her ideoloji gibi köklerini geçmişten alıyor ve geleceğin filizlerine göre biçimleniyor, daha doğrusu biçimlenecek.

Ben bu ideolojinin "temel insan hak ve özgürlüklerine dayalı, katılımcı demokrasi" olacağına inanıyorum.

Nasıl Endüstri Devrimi'nin ideolojisi olan milliyetçilik, Tarım Devrimi'nin ideolojisi olan tek tanrılı dinleri yok etmediyse, onların üzerine geldiyse, İletişim-Bilişim Devrimi'nin ideolojisi de tek tanrılı dinleri ve milliyetçilik ideolojilerini yok etmeyecek ama onların üzerine gelecek.

Devlet yapısı ise henüz belli değil.

Ama ulus devlet modelinin zorlandığı açık.

Unutmayalım, Endüstri Devrimi'nin ideolojisi olan milliyetçiliğin bir kolu faşizme dönüşmüş, bir etkisi diyalektik biçimde milliyetçiliği reddeden Sovyet modeline yol açmış ve sonunda ana eğilimi, demokratik ve laik hukuk devleti modeline dönüşmüştü. Yeni dönemdeki ideolojik gelişmeler ve devlet yapıları da aynı çalkantılarla karşı karşıya kalacaktır.

Ecevit'in Amerika gezisine de, yeni banka kurtarma operasyonuna da, Afganistan savaşına da bu gözle bakılmalı.

İlerde İngilizce yazan tarihçiler ve toplumbilimciler, Berlin Duvarı'nın yıkılması ile Bastille'in zaptını aynı simgesel anlamda kullanacaklar.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasını yeni bir çağın, İletişim-Bilişim Devrimi çağının başlangıcı olarak kabul edecekler.

O zaman azgelişmiş bir ülkedeki azgelişmiş bir toplumbilimcinin bu yazısını kimse anımsamayacak.

Ama olsun, kendi tarih bilincim bana yeter.

İNTİHARLAR VE FUTBOLDA ŞİDDET

Değerli okurlarım, son günlerde çok önemli iki olay toplumumuzu yeniden sarstı.

Bunlardan biri, bu kez İstanbul'da yaşanan bir genç kızımızın intiharı, öteki ise bu defa Trabzon'da ortaya çıkan tribün şiddetiydi.

Dikkat ederseniz, her iki olay için de "bu kez" ifadesini kullandım, çünkü biri İstanbul'da, öteki Trabzon'da yaşanan her iki olay da ülkemiz için ilk değildi.

Dilerim her ikisi de "son" olur.

Ama birazdan açıklayacağım nedenle, her iki konudaki sorunların da sona ereceği konusunda iyimser değilim.

Çünkü her iki sorunun temelinde de hemen düzeltilemeyecek çok önemli bir başka çarpıklık yatıyor.

Genç kızlarımızın intiharları, İstanbul'da daha önce de yaşanmış, ayrıca Batman'da da dikkati çekecek bir sayıya erişmiş olduğu için toplumun gündemine gelmişti.

"Taraftar şiddeti" ya da yabancı dilden alınan bir sözcük ile söylenen biçimiyle "Holigan (serseri izleyici) şiddeti" ise gerek yabancı takımlarla Türk takımlarının yaptığı maçlarda, gerekse, futbol takımlarımızın birbirleriyle yaptığı karşılaşmalarda, pek çok kez, üstelik de çok üzücü ölüm olaylarıyla birlikte yaşanmıştı.

İntiharlardan sonra da, futboldaki şiddet olayları sonrasında da her kafadan bir ses çıktı.

Futboldaki şiddet, kulüplerin beslediği amigolara, hemşehrilik bilincine, toplumun içindeki genel şiddet eğilimlerine ve kimi zaman da güvenlik güçlerinin yetersizliklerine bağlandı.

Medya da bu şiddete zemin hazırlamakla suçlandı.

Aslında bu iddiaların hemen hepsinin bir haklılık payı vardı.

İntiharlar konusunda ise Batman'da genç kızlarımızın üzerindeki toplumsal baskılardan, İstanbul'da ne olduğu pek bilinmeyen bir "Satanist" kültürü ile bir FRP (Fantasy Role Playing) adlı bilgisayar oyunundan söz edildi.

Polis İstanbul'da Satanist avına çıktı.

Uzmanlar, çeşitli gazetelerde ve televizyon kanallarında düşüncelerini söylediler.

Medyada intiharlar konusunda yapılan yorumların bir bölümü sadece yüzeysel olmakla kalmadı, ayrıca işin kolaycılığına da kaçılarak büyük bir yanlışa sürüklenildi ve suç, belli gençlerin ya da bazı eğitim kurumlarının üzerine atılmaya çalışıldı.

Oysa her iki sorun da yani futboldaki şiddet de, intiharlar da ne belli bir kentimizin ya da belli bir takımımızın ne de birkaç gencimizin yahut bir-iki okulumuzun suçlanmasıyla çözülebilir.

Her iki olayın da temelinde çok daha karmaşık etkenler vardır.

Şimdi önce sizi şaşırtacak bir yargıyla olayların temeline inmeye çalışayım:

Her iki olay zincirinin de , **yani intiharların da futbol izleyicisi şiddetinin de temelinde yatan neden aynıdır.**

Biz buna **anomi** deriz.

Anomi, özellikle toplumların hızlı değişme zamanlarında ortaya çıkan çok özel bir toplumsal bunalımın adıdır.

Kısaca **kuralsızlık** anlamına gelir ama basit bir kuralsızlık durumundan çok daha derin özellikler taşır.

En önemli özelliği, bireyin, içinde yaşadığı toplumun liderlerine ve meşru yükselme yollarına karşı güvenini yitirmesi, kendi amaçlarıyla bu amaçları gerçekleştirmek için kullanılacak olan meşru kanallar arasındaki bağa olan inancını kaybetmesidir.

Kısaca **anomi, bireyin toplumsal bağlarının koptuğu bir bunalım durumu**dur.

Biz, toplumbilimciler olarak **Durkheim**'den beri biliyoruz ki, genetik anlamdaki dengesizliklere ek olarak intiharlar konusundaki en önemli çevresel öge, bireyin toplumla bağlarının kopmasıdır.

Yani **anomi** durumu, intiharı tetikleyen en önemli çevresel ögedir.

Aynı neden-sonuç ilişkisi, toplumsal ve bireysel şiddet açısından da geçerlidir.

Toplumun değerlerine, meşru yollarına, liderlerine güvenini yitirmiş olan bireyler ve gruplar şiddete yönelirler.

Anomi, doğrudan doğruya şiddeti besler.

Bu teşhisten sonra soru şu:

İntiharlar ve futboldaki izleyici şiddeti nasıl önlenir?

Bir sonraki yazıya.

İNTİHARLAR VE FUTBOLDAKİ SEYİRCİ ŞİDDETİ NASIL ÖNLENİR?

İnsanın gerek kendine gerekse başkalarına karşı şiddet kullanmasının altında yatan temel nedenlerin başında, "engellenme" duygusu gelir.

Kendini ifade edememe, muhatap bulamama veya bulunan muhatap tarafından dikkate alınmama, baskı altında kalma, istediği gibi davranamama, hedeflenen amaca yönelik bir eylemin durdurulması gibi pek çok durum insanı şiddete yöneltebilir.

Belki de "çaresizlik" ya da yeni Türkçe ile "umarsızlık" bütün bu durumların ortak adı olabilir.

Tabii, ne engellenme ne de çaresizlik, tek başına intiharın ya da toplumsal şiddetin nedenidir.

Gerek intihar, gerekse toplumsal şiddet, tek nedene bağlı olamayacak kadar karmaşık bireysel, grupsal ve toplumsal süreçler sonunda ortaya çıkar.

İnsan ve toplum son derece karmaşık varlıklardır.

Genellikle belli durumlarla karşılaşmadan, insanların da toplumların da o durumlarda ne yapacakları pek bilinmez.

Ama elimizde bir ölçüde de olsa, bazı genellemelere gitmemize izin veren birtakım ipuçları var.

İşte ben bu yazımda bu "bazı ipuçları" üzerinde duracağım.

Ama okurlarımı hemen uyarayım, intiharları da toplumsal şiddet eylemlerini de bütünüyle önleyecek kesin ve tek bir reçete beklemesinler kimseden; çünkü böyle bir reçete yoktur.

Evet, şimdi herkes için her yerde geçerli olması büyük bir olasılık taşıyan ilkelere bir göz atalım:

1) **Şiddet, şiddeti doğurma eğilimindedir.** Aile içinde şiddet kullanılarak büyütülen çocuk, kendine karşı da başkalarına karşı da şiddet kullanma eğilimi geliştirir. Sorunlarını baskı ve zor yoluyla çözmeye çalışan toplumlarda, şiddetin uygulanma eğilimi yüksektir. Kısacası, şiddet şiddeti besler.

2) **Sevgi, şiddeti azaltma, sevgisizlik ise şiddeti artırma eğilimindedir.** Sevginin egemen olduğu ailelerde büyüyen çocuklar ile sevginin yaygın olduğu toplumlarda yaşayan insanların şiddete başvurma eğilimleri büyük bir olasılıkla daha düşük olacaktır.

3) **Güven duygusu şiddeti azaltma, güvensizlik ise şiddeti artırma eğilimindedir.** Güven duygusunun gelişmiş olduğu ailelerde ve toplumlarda, bireysel ve toplumsal şiddet daha az görülür.

4) **Kuralsızlık, hem güven duygusunu zedelediği hem de bireylerin, grupların ve toplumların, ileriye dönük beklentilerinin gerçekleştirilmesini engellediği için, şiddeti besler.** Baskıcı aile ortamında olduğu kadar, hiçbir kuralın olmadığı ortamlarda yetişen şımarık çocukların ve hızlı değişme dönemlerindeki toplumların da şiddete eğilimleri daha fazla olur.

5) **Etkileşim ve iletişim, şiddeti azaltan iki önemli ögedir.** Etkileşim ve iletişim kopukluğu, aile içinde de toplum içinde de şiddete yol açar. Aile içindeki etkileşim ve iletişim, toplum içindeki demokrasi ve hoşgörüye dayalı diyalog, yani hem ailede hem de toplumda konuşma ve kararlara katılma, şiddeti azaltır.

6) **Özerklik, bağımsız karar verebilme ve sorun çözme yeteneği ile sorumluluk duygusu, şiddeti azaltan ögelerdir.** Sorun çözme yeteneği gelişmiş kişilikli bireylerin ve sorun çözme yöntemi olarak katılımcı demokrasiyi özümlemiş toplumların şiddete eğilimleri daha düşük olur.

Sevgili okurlarım, işte çok genel hatlarıyla, intiharlar ve futboldaki izleyici şiddeti konusunda bildiklerimiz bu kadar.

Tabii konu, **Erdal Atabek**'in *Cumhuriyet*'te yazdığı gibi çok daha yaygın ve çok daha derin olarak da ele alınabilir, böylece, burada ihmal ettiğim pek çok önemli ayrıntı üzerinde durulabilir.

Ama esas olarak elimizdeki veriler bunlar.

Şimdi intiharlar ve toplumsal şiddet konusunda aile içinde ve toplumda ne gibi önlemler alınabileceğini görmek için bu altı ana noktaya bir kez daha bakınız.

Bu ilkelere baktığınızda, sorunun aile içindeki çözümünün göreli olarak daha kolay, toplum açısından çözümünün ise çok ama çok daha zor olduğunu göreceksiniz.

İşte bu nedenle bu konuda pek iyimser değilim.

Ama yine de, başta politikacılar olmak üzere hepimiz, bütün gücümüzle, üzerimize düşenleri yapmaya çalışmalıyız.

PROF. YILMAZ ESMER, TÜRKİYE'NİN NABZINI TUTUYOR

Prof. Yılmaz Esmer, Türkiye'nin yetiştirdiği en değerli toplumsal bilimcilerden biridir.

Yale'den diploması, Stanford'dan doktorası vardır.

1960'ların sonunda ve 1970'lerin başında Hacettepe Üniversitesi'nde hocalık yapmış, 12 Mart 1971 tasfiyesine uğramış, yargı yoluyla hakkını söke söke alarak geri dönmüş, sonra da istifa etmiştir. Halen Boğaziçi Üniversitesi'nde hocalık yapmaktadır.

Yani 12 Mart cehenneminden de, bir dürüstlük ve medeni cesaret diploması alarak mezun olmuştur.

Ben Hacettepe Üniversitesi'nde bir süre kendisiyle birlikte çalışma onurunu paylaştım.

Sonra, 12 Mart 1971 hepimizi bir yana savurdu.

Yetmedi, 12 Eylül 1980, bir defa daha buldozer gibi üzerimizden geçti.

Uluslararası konjonktüre de egemen olan Soğuk Savaş mantığı, Türkiye'de bağımsız toplumsal bilim araştırmalarına ve eğitimine izin vermek niyetinde değildi.

Her neyse, kanına "bilimsel çalışma virüsü" giren herkes gibi Yılmaz Esmer de bütün engellere ve darbelere karşın, kendini yurtdışında ve yurtiçinde geliştirmeyi sürdürdü ve bugün, uluslararası ünde ve değerde, iftihar ettiğimiz bir bilim insanı oldu.

İşte bu değerli araştırmacı, geçenlerde, **Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı**'nın sürekli olarak düzenlediği etkinlikler çerçevesinde, yönetmekte olduğu iki uluslararası araştırmanın sonuçları hakkında çok ilginç bir konferans verdi.

Soruları birbirine benzeyen ama kapsamları farklı olan iki ayrı araştırmanın sonuçlarını karşılaştırmalı olarak çözümledi.

Birinci araştırma, dünya nüfusunun yüzde 80'ini kapsayan bir projenin parçası; Şubat 2001 krizinden önce yapılmış.

İkinci araştırma, sadece Avrupa'yı kapsıyor; 2001 Şubat krizinden sonra yapılmış.

Her ikisi de Türkiye'nin toplumsal değerlerini, öteki ülkelerle karşılaştırmalı olarak inceliyor.

Soruları benzer olduğu için, birbirleriyle karşılaştırma olanağı da veriyor.

Esmer'in yönettiği bu son derece önemli araştırmaların çarpıcı sonuçlarından bazılarını şöyle özetlemek olanaklı:

1) 2001 Şubat krizi insanları mutsuzlaştırmış. Krizden önceki mutsuzluk oranı yüzde 23 iken, krizden sonra bu oran yüzde 41'e çıkmış. Oysa 1994 krizinde böyle bir etki gözlenmemiş.
2) Toplumda dini değerlerin yükselişi, 1990-1996 arası çok belirgin. 1996'dan sonra bu yükseliş duruyor ama dini değerlere verilen önem azalmıyor, aynı düzeyde devam ediyor.
3) Dinci partiye giden oylar, ezilmişlikten kaynaklanan oylar değil, ideolojik nedenli oylar. Çünkü ideolojileri farklı olan aynı ezilmişlik düzeyindeki insanlar başka partilere destek veriyorlar.
4) Dinci ve milliyetçi siyaset, 1990-1996 arasında, ortadan destek alarak yükseliyor. 1996'dan sonra dinci ve milliyetçi sağın siyasal ilerlemesi duruyor.
5) Türkiye'deki siyasal gruplaşmaları belirleyen en önemli bölünme hâlâ sol-sağ ekseni. Fakat ekonomik anlamdaki sol-sağ bölünmesi, din konusundaki sol-sağ bölünmesini izlemiyor.
6) Seçim dışı gelen güçlü bir lider özlemi, 1996'da yüzde 41, 2000'de yüzde 73, 2001'de yüzde 66. Aynı oran

Amerika'da yüzde 30. Siyasetçiler yerine bir uzmanlar hükümeti özlemi, 1996'da yüzde 55, 2000'de yüzde 75, 2001'de yüzde 74. Aynı oran Amerika'da yüzde 44.

7) Türkiye'de yaşayanların yüzde 83'ü, ülkede insan haklarına hiç saygı duyulmadığını düşünüyor. Aynı oranlar Rusya'da yüzde 84, Amerika'da yüzde 26, Almanya'da yüzde 22.
8) Türkiye'de halkın yüzde 51'i, ülkedeki demokrasinin gelişme düzeyinden hiç memnun değil.
9) İnsanların birbirlerine duyduğu güven ile demokrasinin gelişmesi arasında kesin bir bağ var. Güvenin en düşük olduğu toplumlar Brezilya ve Türkiye. En yüksek olduğu toplumlar, İskandinav ülkeleri, Amerika ve Kanada.

Değerli okurlarım, Prof. Esmer'in elinde bir hazine var.

Verdiği konferansta, zaman sınırlamasından dolayı, bu bilgilerin ancak bir bölümünü bize aktarabildi.

Ben de yer sınırlamasından dolayı bize aktardıklarının ancak bir kısmını sizlerle paylaşabildim.

Bu çok önemli bilgilere erişmemizi sağlayan konferansı düzenleyen **Sevinç ve Erdal İnönü Vakfı**'na teşekkür ediyorum.

BRAVO İSMAİL CEM

12 Şubat 2002'de, İstanbul'da, çok önemli bir toplantı başlıyor.

Türkiye, **İslam Konferansı Örgütü** üyeleriyle **Avrupa Birliği** üyelerini bir araya getirerek, bu iki ayrı dünyanın çeşitli ülkelerinin **Uygarlıklar Sorununu** tartışmasını sağlayacak.

Bu toplantıda 11 Eylül 2001'deki terör eyleminden sonra yeniden gündeme gelen ve önem kazanan, Amerikalı siyasal bilimci **Samuel Huntington**'un, tümü yanlış temellere oturtulmuş olan ve en hafif deyimiyle "seçkinci", biraz daha gerçekçi deyimle, "faşist" nitelik taşıyan "Uygarlıklar Çatışması" tezi de tartışılacak.

Huntington, tarihçi **Toynbee**'ye dayadığı tezinde, bir uygarlığın ancak bir düşmanla karşılaştığında ve onu yendiğinde geliştiği varsayımından hareket ederek, Sovyetler Birliği çöktükten sonra Batı uygarlığının düşmandan yoksun kaldığı için rehavete kapılarak, laçkalaşacağı kaygısıyla, Batı'nın karşısında, din ayrımına dayalı yeni düşmanlar üretmeye soyunur ve ilk aşamada İslam uygarlığını ikinci aşamada da Çin (onun deyimiyle Sind) uygarlığını Batı'nın düşmanları olarak belirler.

Huntington bu tezini geliştirirken bir başka iddiada daha bulunur:

Ona göre Batı uygarlığı tek ve biriciktir. Başka uygarlıklar tarafından ulaşılamaz, taklit edilemez ve kendisine benzenemez.

Batı uygarlığını da Batı Avrupa, Kuzey Amerika, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda olarak tanımlar.

Bu iki "seçkinci" (faşist) tezi geliştiren Huntington, bu-

nunla da kalmaz, döner İslam dünyasına, "İnsan hakları, kadın hakları, demokrasi gibi kavramlar, Batı'nın emperyalist kavramlarıdır, siz bunlara bakmayın, kendi yerel değerleriniz içinde yaşamaya devam edin," der.

Model ortada değil mi?

İslam olduğu yerde kalsın, değişmesin.

Batı zaten erişilemez.

Yani geri kalmış ülkeler, demokrasi ve insan hakları gibi kavramların peşinde koşmasın, gelişmesin ve bu değerlere dayanarak, Mustafa Kemal Atatürk'ün yaptığı gibi Batı emperyalizmine karşı çıkmasın.

İşte bu iler tutar tarafı olmayan tezlerine dayanarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin dünyayı yeniden düzenlemesi gerekliliğine işaret eden Huntington'un görüşleri, birdenbire 11 Eylül teröründen sonra yeniden gündeme geldi.

Çünkü bu kez, Amerika'nın Sovyetler Birliği'ne karşı "İslam mücahidi" olarak, bizzat üretip eğittiği, yetiştirdiği, örgütlediği **Taliban** ve **Usame Bin Ladin,** Sovyetler çöktükten sonra işlevsiz kalmış ve bu kez Ortadoğu savaşını ve İslam ülkelerindeki yoksullukları bahane ederek, kendisini yaratan Amerika'ya, üstelik de "İslami bir ideolojik kılıf altında" saldırmıştı.

Bu terörist eylem üzerine, derhal Huntington'un tezleri ısıtılıp yeniden piyasaya sürüldü:

İşte, "Uygarlıklar çatışması" adı altında "dinler savaşı" başlamıştı.

Bu zorlama yorum, bir yandan İslam dinini, terörist eylemleri için kılıf yapmak isteyenler tarafından öne sürülürken, öte taraftan **Berlusconi** gibi kafası Hıristiyan fanatizmiyle yıkanmış politikacılar tarafından da desteklendi.

Oysa sadece Müslüman bir toplumda laik ve demokratik bir devlet gerçekleştirme yolunda büyük ilerlemeler kaydetmiş olan Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığı bile Huntington'un tezlerinin yanlışlığını kanıtlıyordu.

Zaten bu nedenle de Huntington, tam bir Atatürk ve Türkiye düşmanı olarak, kitabında Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yanlışlığı üzerine koskoca bir bölüm yazmıştı.

İşte Cem'in gerçekleştirdiği, İslam Konferansı Örgütü ile Avrupa Birliği ülkelerinin katılacağı uygarlıklar konferansı, bütün bu şaklabanlıkları ve zorlamaları tartışacak bir ortam oluşturuyor.

Cem'in de söylediği gibi, "Konferansın kendisi ve Türkiye'de yapılıyor olması doğrudan bir mesajdır bütün dünyaya."

Cem'i, bu projesi için kutlarım.

KAFAKARIŞTIROLOGLAR

Kafakarıştırologlar, kafa karıştırma bilimi olan **kafakarıştıroloji** uzmanlarıdır.

Toplumların ve insanların **kafalarını karıştırma** konusunda ihtisaslaşmışlardır.

Nasıl **sosyologlar** toplum konusunda, **psikologlar** insan konusunda uzmanlaşmışlarsa, **kafakarıştırologlar** da, insanları ve toplumları **kafaya almak** konusunda derinleşmişler ve bunu yaparken **propaganda ve karşı-propaganda, itibar kaybettirme ve kazandırma, enformasyon ve dezenformasyon** alanlarında **disiplinlerarası** bir çalışmayla özel yetenekler geliştirmişlerdir.

Kafakarıştıroloji bilimini icat etme onuru, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarınındır.

Bu yazıda ben, bu bilim dalının tarihe geçen kurucularını anmak ve dünya bilim tarihinin yazılmasına küçük de olsa bir katkıda bulunmak istiyorum.

Ama daha önce **kafakarıştıroloji** biliminin ilgi alanları üzerinde birkaç söz söylemek gerekiyor:

Kafakarıştırologların en sevdikleri konuların başında **Atatürk** ile **Vahdettin** gelir.

Özel uzmanlık alanları olan **itibar kaybettirme** ve **itibar kazandırma** konularında **Atatürk Devrimlerine** itibar kaybettirme operasyonu çerçevesinde, bu devrimlerin (sanki dünyada halka sorularak yapılan devrim varmış ya da din-tarım imparatorluklarının geniş köylü tabanlarıyla değişim, laiklik ve demokrasi olanaklıymış gibi) **halka sorulmadan ve halka rağmen yapıldıklarını** öne sürerler; **Vahdettin**'e itibar kazandırma çerçevesinde ise, onun İngilizlere karşı Karadeniz yöre-

sinde başlayan direnişleri bastırması için Samsun'a yolladığı **Mustafa Kemal Paşa**'yı, sanki Kurtuluş Savaşı'nı başlatması için göndermiş gibi yorumlar yaparlar.

Sevdikleri bir başka konu, laiklik ve demokrasidir.

Bireyin temel hak ve özgürlüklerini ihmal ederek, demokrasiyi **çoğunluk yönetimi** olarak tanımlarlar ve böylece onu hem faşizme hem de şeriata açık hale getirirler; laiklik konusunda ise devletin bütün inanç gruplarını koruması ilkesini görmezden gelerek, **devlet dine din devlete karışmasın,** derler ve rejimi, çoğunluktaki inanç sahiplerinin merhametine bırakırlar.

İtibar kaybettirme operasyonu çerçevesinde sevmedikleri, dürüst ve devletin işkence ettiği aydınları **devletçi** diye nitelerler, sevdiklerine itibar kazandırma operasyonu çerçevesinde ise devletin "özel(!)" görevler vererek kullandıklarına bile **muhalif** demekten çekinmezler.

Bunların ağababaları, yani **kafakarıştıroloji** biliminin kurucularının en önde geleni **Prof. İdris Küçükömer**'dir.

Düzenin Yabancılaşması adıyla yazdığı kitapta, dinci köle köylüleri **sol,** laik ve Cumhuriyetçi devrimcileri de **sağ** diye niteleyerek, **kafakarıştıroloji** biliminin dünya çapındaki kuruculuğu onurunu Türkiye'ye getirmiştir.

Kafakarıştıroloji biliminin en büyük destekçisi ve finansörü **Turgut Özal**'dır.

Gazete patronlarıyla yaptığı pazarlıklar sonunda, önemli bir bölümü, doğrudan ittifak kurduğu dönek solculardan oluşan **kafakarıştırologları,** büyük gazetelerin köşelerine ya da etkili dergilerin yazı işlerine bizzat yerleştirmiştir.

Bunlar, son zamanlarda, dürüst büyük sermayeye karşı hortumcu sermayeyi, demokratlara karşı şeriatçıları ve ırkçıları, temiz politikacılara karşı kendileriyle ittifak etmiş olan kirli politikacıları, bağımsız medyaya karşı da holding medyasını savunmaktalar.

Avrupa Birliği'ne eşit koşullarla ve onurlu bir üye olarak

katılmak isteyenleri, **teslimiyetçi** olmadıkları için, çağdaş uygarlığa karşı olmakla suçlamakta ve karalamaktalar.

Tabii bu bilimsel(!) **itibar kaybettirme operasyonundan** *Cumhuriyet* gazetesi de, bağımsız bir medya kuruluşu olarak nasibini almakta.

Bugün medyaya egemen oldukları için, politikadaki uzantılarıyla birlikte tüm kamuoyunu pençelerine almış olan bu **kafakarıştırologları** kutluyorum.

Ama onları ayrıca işlerinin zorluğu konusunda da uyarmak isterim:

Çünkü bu ülkede kafaları karışmamış olan gerçek aydınların sayısı, özellikle de *Cumhuriyet* okurları arasında hâlâ çok fazla.

"KAFAKARIŞTIROLOGLAR"IN YANLIŞ SORULARI

Değerli okurlarım, **kafakarıştıroloji,** son derece zor bir bilim dalıdır.

İnsanların kafalarını karıştırmak öyle kolay bir iş değildir.

Çünkü insanlar, çoğunlukla **genel kabul gören doğrular** çerçevesinde düşünürler.

Örneğin, pek çok insanın kafasında **demokrasi iyi bir şeydir.**

Yine pek çok insanın kafasında **faşizm kötü bir şeydir.**

Siz bu **genel doğruları** dikkate almadan, şeriatçılığı ya da ırkçılığı övmeye ve demokrasiyi yermeye kalkarsanız, kimsenin kafasını karıştıramadığınız gibi, derhal damgalanır ve **kafakarıştıroloji** bilimi açısından sınıfta kalırsınız.

Oysa iyi bir **kafakarıştırolog,** birtakım çağrışımları olan mantık oyunlarıyla **yanlış sorular sorarak** kafaları kolayca karıştırabilir.

Bu **yanlış soruların** en güzellerinden biri, üstelik de çift taraflı kesen bir bıçak gibi çalıştığı için zıt ideolojilerdeki **kafakarıştırologlar** tarafından aynı anda kullanabilecek olanı, **"Ordudan yana mısın, orduya karşı mısın?"** sorusudur.

Sorunun, **"Ordudan yana mısın?"** bölümü, genellikle Güney Amerika ordularının öncülük yaptığı ama ülkemizde de yaşanmış olan baskıcı ordu darbelerine çağrışımsal bir gönderme yaptığı için, **"Sen faşist misin?"** ithamını taşır.

Sorunun, **"Orduya karşı mısın?"** bölümü ise, ordunun ulusal güvenliği koruma görevine gönderme yaptığından, **"Sen vatan haini misin?"** suçlamasını içerir.

Böylece ordu üzerinden politika yapmak isteyen ve aslında zıt kutuplarda yer alan **kafakarıştırologlar,** yani her vesileyle orduya çatmayı marifet sayan ve bu tavırlarını demokratlığın gereği gibi sunanlar ile kafalarındaki baskıcı önlemleri ordunun arkasına sığınarak topluma empoze etmeye çalışanlar, bu yanlış soruyla halkın (ve ne yazık ki bazı aydın geçinenlerin de) kafalarını karıştırırlar.

Oysa soru çok açık bir biçimde yanlıştır:

Çünkü insanlar bu konudaki tavırlarını, sadece duygusal olarak, orduyu sevdikleri ya da sevmedikleri için belirlemezler, araya mantıklarını da koyarak, ordunun ne yaptığına bakarlar.

Örneğin **İstiklal Savaşı**'nı yapan ordunun bu davranışına, orduyu sevmeseniz de nasıl karşı olabilirsiniz?

Günümüzdeki iç politikaya gelince, kimilerinin (benim de katıldığım) ölçüsü (ya da ölçütü) **demokratikliktir.**

Ordu **demokrasiden yana tavır koyduğu zaman,** onun iç politikadaki davranışlarını desteklerler, demokrasiyi sınırlayıcı ve kısıtlayıcı davrandığı zaman da yaptıklarına karşı çıkarlar.

Sonuç olarak, "**Ordudan yana mısın, orduya karşı mısın?**" sorusu, ordunun ne yaptığını bir kenara koyup bazı çağrışımlara dayalı olarak konuyu saptırdığından, yanlıştır.

Bir başka **yanlış soru** örneği, "**Atanmışlardan mı yanasın, seçilmişlerden yana mı?**" sorusudur.

Seçilmişler demokrasiyi temsil ettiklerinden, yani seçilmişlik, demokratik değerleri çağrıştırdığından, bu, insanın aklını, **seçilmişlerin lehine** karıştıran bir sorudur.

Örneğin, satın aldığı ya da aldattığı seçmenlerin desteğiyle bulunduğu yere gelmiş olan, kamu malını ve halkın parasını yağmalayan bir **seçilmiş** ile tüm yaşamını adalet dağıtmaya vakfetmiş dürüst bir yargıcı **atanmış** olarak karşılaştırdığınızda bu sorunun yanlışlığı ortaya çıkar.

Evet sevgili ve değerli okurlarım, özet olarak, insanların kafalarını karıştırabilmek için önce **yanlış soruları** sormak, sonra da mantık oyunlarıyla gerçeği çarpıtabilmek gerekir.

Dikkat edin, **kafakarıştırologların** oyununa gelmeyin, yanlış soruların **kafakarıştırolojik** güdümüne girmeyin.

KAFAKARIŞTIROLOGLARA KARŞI USTURLAB

Usturlab sözcüğünü ilk kez, bir felsefe ve edebiyat öğretmeni olan annemden duymuştum.

O, **usturup** derdi.

Usturup sözcüğünü bir **konuşma biçimi** olarak kullanırdı.

Aile içinde sorunlu bir konu gündeme geldiğinde ya da birisinin rahatsız olacağı bir konunun kendisine aktarılması gerektiğinde, "**Bunu usturuplu bir biçimde anlatmalı, yoksa çok sorun çıkar,**" derdi.

Zaman zaman dilim fazla sivrildiğinde, "**Oğlum, usturuplu konuşmak kolay değildir,**" diyerek beni itidale davet ettiğini anımsıyorum.

Usturuplu konuşmak ile annemin kastettiği biçim, **ölçülü** konuşma idi:

Açık, anlaşılır, taşı gediğine koyan ama karşındakini rahatsız etmeyen, **ölçülü** bir konuşma.

Sonradan **usturup** sözcüğünün, bir ölçüm aleti olan **usturlab**'tan geldiğini öğrendim.

Usturlab esas olarak gemicilerin ve müneccimlerin (yani astrologların) kullandığı bir alet.

Genellikle, yıldızların dünyamıza göre yüksekliklerini ölçmekte kullanılıyor.

Usturlab üzerinde yer alan, önceden belirlenmiş çizgi, elips, daire ve sayılarla çeşitli hesaplamalar yapmak olanaklı.

En çok kullanıldığı alanlar, dünyanın burçlara göre yeri, zamanın tespiti ve belirlenen bir hedefe olan uzaklık.

Pusula nasıl yön gösteriyorsa, **usturlab** da yer, mesafe ve zaman belirliyor.

İşte ben, son günlerdeki **kafakarıştırolojik** olaylar ve **kafakarıştırologların** bu olaylar hakkındaki **kafakarıştıran** açıklamaları karşısında **usturlab** kullanarak bazı saptamalar yaptım, bunları sizinle paylaşmak istiyorum.

Ama daha önce **kafakarıştırologlar** hakkında yazdığım yazılara ilişkin bir-iki yansımadan söz etmeliyim.

Birinci olarak Prof. Kıray telefon etti ve yazımı çok beğendiğini söyledi.

İkinci yansıma, 12 Mart 2002 Salı günü *Cumhuriyet*'te yayımlanan **Turhan Selçuk**'un enfes karikatürü.

Bu, sözle tarifi olanaksız karikatüründe Turhan Selçuk bir **kafakarıştırolog**'u çizmiş:

Elinde bir kalem, çorba tenceresine benzeyen kafayı karıştıran bir yazar.

Ama dediğim gibi **sözle tarifi olanaksız** karikatür bu kadar basit değil.

Mutlaka bakıp görmek ve hissetmek gerekli **Turhan**'ın derin ve ince bir zekâyı ve büyük bir sanatı yansıtan çizgilerini.

Bana yaşamımın en büyük ödüllerinden birini veren Turhan Selçuk'a teşekkür ediyorum.

Üçüncü bir teşekkürü *Radikal*'de aynı tarihte çıkan yazısında **kafakarıştırolog, kafakarıştıroloji** ve **kafakarıştırolojik** terimlerinin **kakafonik** olduklarını söyleyen **Hakkı Devrim**'e borçluyum.

Birtakım **kakavanların, kafa karıştırmalarına kafakarıştıroloji** dememi **kakafonik** diye eleştiren Hakkı Devrim ustaya, konunun hiç de **senfonik** ya da **sempatik** olmadığını, tam tersine **kakafonik** ve **antipatik** bir nitelik taşıdığını vurguladığı için özel bir teşekkür borçluyum.

Her neyse, gelelim şimdi esas konumuz olan **kafakarıştırologlara** karşı **usturlab** kullanarak dünya üzerindeki yerimizi ve hedefimize olan uzaklığımızı saptamaya:

Efendim bizim **usturlabtan** baktığımız zaman (özellikle bazı emekli generallerin **Susurluk** konusundaki son açıkla-

maları çerçevesinde), bulunduğumuz enlem ve boylam derecelerinin kesiştiği noktanın, dünya üzerinde hukuk devleti ile çete devleti arasında garip bir yer olduğunu görüyoruz.

Hedefimize ne uzaklıkta olduğumuzu belirlemek için **usturlab** yardımıyla yaptığım hesaplara göre ise, bugünkü yerimiz itibarıyla Avrupa'ya bir ömür boyu mesafede bulunduğumuzu ama, daha da korkuncu, bu hedefin de sabit değil, bize göre, gittiğimiz yönde ileri doğru hareketli olduğunu yani Türkçesi, bizden gittikçe uzaklaştığını görüyorum.

(Bilmiyorum, yazı yeterince **usturuplu** oldu mu anneciğim; ruhun şad olsun!)

YANLIŞ SORULARA DOĞRU YANITLAR

Sevgili okurlarım, bugün, **kafakarıştırologlar** hakkında daha önce yazmış olduğum yazılarda "sivil-asker ayrımı" ya da "seçilmiş-atanmış karşıtlığı" hakkında vermiş olduğum yanlış soru örneklerine bazı eklemeler yapmak istiyorum.

Bu sorular sizlerin de kafalarını karıştırmış mıydı?

Bakalım ne diyeceksiniz?

Özal Türkiye'yi dışa açtığı için, genel anlamda da Marxist anlamda da "büyük bir devrimci" değil midir?

Hayır. Genel anlamda bugün çekilen bütün ekonomik sıkıntıların altında Özal'ın ekonomik politikaları yattığı gibi, Marxist anlamda yani "üretim güçlerini geliştirdiği" iddiasıyla onu devrimci saymak, ya cehalet ya da kötü niyet sonucudur.

Çünkü Özal, üretici güçleri geliştirmemiş, tam tersine, hem üretim yerine ticarete önem vererek, hem de ülke içindeki üretim güçlerini uluslararası sermayenin kölesi haline sokarak, toplumun üretim güçlerinin gelişmesini engellemiştir.

Bu nedenle Özal, genel anlamda da, Marxist anlamda da bir "karşı devrimci"dir.

Askerlerin rejime her müdahalesi demokrasiyi zedelemez mi?

Rejim, demokrasiden faşizme ya da şeriatçılığa kayıyorsa ve askerler bunu önlemek için müdahale ediyorlarsa, hayır.

Örneğin 27 Mayıs 1960'ta demokrasinin çoğunluk diktatörlüğüne dönüşmesini, 28 Şubat 1997'de de, şeriata doğru kayışını önlemek için müdahale ettiler.

Tabii bu, "demokrasi adına" yapılan bu müdahaleler sırasında, askerlerin her yaptığı eylem doğrudur demek değil.

Örneğin 27 Mayıs'tan sonra, Menderes'in, Zorlu'nun ve Polatkan'ın idam edilmeleri yanlıştı.

Menderes bir "demokrasi şehidi" değil midir?

Hayır, tam tersine Menderes bir "demokrasi katili"dir.

İsmet Paşa sayesinde, Türkiye'nin eline geçmiş olan tarihin en büyük demokratikleşme fırsatını, 1950 yılında baskıcı bir rejim kurarak, tarihin çöp tenekesine atmıştır.

Ama bu suçu, onun asılmasını gerektirmezdi.

Hiçbir suç, hiç kimsenin devlet eliyle öldürülmesini yani idam edilmesini gerektirmez. Çünkü insanların kendi refahları için icat etmiş oldukları devlet, kendisini oluşturan insanlardan hiçbirinin canını almamalıdır. Böylece insanın değeri hakkında da vatandaşlarına en iyi eğitimi yapmış, en iyi dersi vermiş olur.

Şeriatçılara karşı ılımlı siyasal İslamı desteklemek gerekmez mi?

Türkiye bir şeriat devleti olsa evet, ama değil ki; laik bir ülke.

Bu sorunun muhatabı, Suudi Arabistan ya da İran gibi İslam devletleri olmalıydı.

Laik bir ülkede, herhangi bir dinin ya da bir mezhebin, herhangi bir yaklaşımını (ılımlı ya da köktenci) siyasal olarak desteklemek, laiklikten sapma ve çoğulculuktan tekilciliğe doğru geriye gitme anlamını taşır.

Atatürk Devrimleri yazıyı değiştirerek halkı kültürel köklerinden koparmadı mı?

Hayır, çünkü o sırada halkın zaten sadece yüzde onu okuma yazma biliyordu.

Onun da yarısı, ancak adını soyadını yazabiliyordu.

Ayrıca Atatürk Devrimleri, halkı tekil Arap kültürünün emperyalist boyunduruğundan kurtarıp, hem Türk hem de Batı kültürlerinin etkilerine yani çoğulculuğa açtı.

Üstelik yazının değiştirilmesi, bir İslam devleti kültüründen, çağdaş bir demokratik devlete geçişi simgelediği için çok

önemli ve okuma yazmayı kolaylaştırdığı için de işlevsel bir devrimdi.

Küreselleşme ve teknolojinin gelişmesi zorunlu olarak hepimizi düze çıkarmayacak mı?

Hayır, asla.

Küreselleşmenin ne sonuç verdiği ve teknolojinin hangi amaçla kullanıldığı önemlidir burada.

Küreselleşme, zenginleri daha zengin, yoksulları daha yoksul yaparken, teknolojik gelişme, bu sürecin daha etkinleştirilmesi ve hızlandırılması için zengin ülkeler tarafından kullanılan bir araç haline gelmiştir.

Teknolojinin insanı özgürleştirmek gibi tarihsel bir zorunluluğu yoktur. Tam tersine egemen güçlerin elinde, bireyleri de yoksul toplumları da köleleştirici etki yapar.

ÜÇÜNCÜ KÜRESELLEŞME NE GETİRECEK?

Birinci küreselleşme dalgası Tarım Devrimi'yle geldi.

Tek Tanrılı dinler aracılığı ile dünyayı düzenledi.

Tarım Devrimi'yle ana üretim aracı haline gelen toprak değer kazanınca, toprağı zaptetmek ve korumak, **birinci küreselleşme** dalgasının esas amacı oldu. Tek tanrılı dinler, bu amaca yönelik savaşların ideolojik şemsiyesini oluşturdu.

Tabii her yapı, her an üç farklı sistemin özelliklerini birden bağrında taşır:

Eski dönemin kalıntıları, gelecek dönemin filizleri ve o günkü düzenin egemen nitelikleri.

Birinci küreselleşme dalgasını simgeleyen **Tarım Devrimi** de, hem kendinden önceki toplayıcılık ve avcılık dönemlerinin ideolojik (totemizm, şamanizm ve benzeri inançlar) kalıntılarını hem de bir sonraki dönemin yani endüstrileşmenin ve milliyetçiliğin filizlerini içinde taşıyordu.

Tarım Devrimi, din-tarım imparatorlukları aracılığıyla dünyayı, devletlerin içinde, köle köylüler ile toprak sahipleri ve din adamları arasındaki sömürüye ve devletler arasında da inançlara dayalı toprak savaşlarına göre **küreselleştirerek** biçimlendirdi.

İçte sömürü, dışta savaş ve kan ve bütün bunların gerekçesi olarak kullanılan tek tanrılı dinler ve onların mezhepleri, **birinci küreselleşmenin** dünyaya armağanlarıydı.

Birinci küreselleşme, yani Tarım Devrimi, kendi içindeki evrimleşme süreciyle ikinci küreselleşme dalgasını, yani Endüstri Devrimi'ni doğurdu.

Endüstri Devrimi, artık fabrikaların (makinelerin) üretim

araçları haline gelmesiyle toprağın değerini azalttı ama, ortadan kaldırmadı.

İkinci küreselleşme dalgası, din-tarım imparatorluklarını yıktı, yerlerine milliyetçilik ideolojisi etrafında örgütlenen ulus devletleri doğurdu. Ama dinin küresel egemenliğini zayıflatmakla birlikte, tek tanrılı dinlerin, bir kimlik aracı olmalarından gelen önemlerini korudu.

Bu dönemde, savaşlar artık sadece toprak için değil, endüstriye hammadde sağlamak ve sonra da üretilen mamulleri satmak için pazar bulmak için yapılmaya başladı.

Savaşlar, ulus devletler arasında oluyor ve şemsiye ideoloji görevini de etkileri azalmış görünen (ama kimi zaman yine ön plana çıkan) dinsel ve mezhepsel farklılıklarla birlikte, daha egemen bir biçimde **ulusçuluk** yerine getiriyordu.

İkinci küreselleşmenin insanlığa armağanı da bu kez ulusçuluk bağlamında endüstriyel üretim adına yapılan kanlı savaşlar ve kimi zaman faşizme de giden milliyetçilik akımları oldu.

İkinci küreselleşmenin egemen ilişkileri, içte (eski dönemin köylü ile toprak ağası-din adamı çelişkisinin kalıntılarıyla birlikte), sermaye ile emek arasındaki çekişmeler, dışta ise hammadde ve pazar için yapılan sömürge savaşları biçiminde ortaya çıktı.

Bu arada **ikinci küresel** dalga, yani **Endüstri Devrimi** de, kendi içinde **üçüncü dalganın** yani **İletişim-Bilişim Devrimi'nin** filizlerini üretmeye başlamıştı.

Bir yandan **İletişim-Bilişim** teknolojileri gelişir ve dünyayı etkilerken, öte yandan din, mezhep, dil, ırk ve milliyet farklarını birbirleriyle eşit değerde gören, insan hakları ve katılımcı demokrasi gibi kavramlar oluşmaya başlamıştı.

Üçüncü küreselleşme dalgası, yani **İletişim-Bilişim Devrimi,** insan hakları ve demokrasi kavramlarının gelişmesiyle eşzamanlı olarak dünya üzerinde egemenliğini ilan etti.

Ama günümüzde, eski dalgaların ideolojik ve nesnel kalın-

tıları, demokrasi ve insan hakları filizlerinin gelişmesini engelliyor ve **İletişim-Bilişim Devrimi**'nin ideolojik şemsiye olarak insan haklarına dayalı katılımcı demokrasi anlayışını dünya çapında kullanmasına mani oluyor.

Bunun tek sorumlusu da, **İletişim-Bilişim Devrimi**'nin **öncülüğüne** ve **jandarmalığına** soyunmuş olan **Amerika Birleşik Devletleri** olarak görünüyor.

Sonuç olarak ABD, bu **yeni küreselleşme** dalgasını kendi imparatorluğunu genişletmek ve pekiştirmek için kullanırsa, dünya yeniden kan ve gözyaşına boğulacak; yok eğer, dünya üzerindeki bütün ülkeler çapında insan haklarına dayalı katılımcı bir demokrasi anlayışına destek verirse, insanlığın geleceği biraz daha aydınlık olabilecektir.

ŞİDDET, TERÖR, SAVAŞ VE İSTANBUL'DA ASAYİŞ

Eskiden olsa, "**Söyleye söyleye dilimde tüy bitti,**" derdim. Şimdi, "**Yaza yaza bilgisayarımın tuşları aşındı,**" diyorum:

1) Küreselleşme ne yazık ki, terörü de küreselleştiriyor.
2) Savaş ve terör, toplumbilimsel olarak aynı şeydir. İkisi de mevcut bir egemenlik ilişkisine, ülkenin içinden ya da dışından şiddet kullanarak karşı çıkar.
3) Günümüzde küreselleşen terörün esas kaynağı, bir yandan Ortadoğu anlaşmazlığı, öte yandan Amerika Birleşik Devletleri'nin dünya liderliği iddiasıdır.
4) Amerika Birleşik Devletleri'ne yönelik olan 11 Eylül terörünün kaynağı da, bir yandan Ortadoğu Savaşı, öte yandan Amerika'nın dünyadaki egemen rolüdür.
5) Şiddet yanlıları, yani terörden ve savaştan yana olanlar, rakip de olsalar, birbirlerinin şiddetini, terörünü ve savaşını kendi şiddetlerinin, terörlerinin ve savaşlarının gerekçesi olarak kullanırlar.
6) Ortadoğu'da bağımsız bir İsrail devleti Araplarca ve bağımsız bir Filistin devleti İsraillilerce kabul edilmediği sürece, şiddet, terör ve savaş sürecektir.
7) İslam dininin ya da Siyonizmin terör ve savaş için ideolojik şemsiye olarak kullanılması, dünyayı yeniden Ortaçağ'a geri götürecek, bir kan ve gözyaşı dönemini yeniden başlatacak son derece tehlikeli bir girişimdir.
8) Gündemdeki bir Irak operasyonu, terörün küreselleşmesini hızlandıracak ve şiddetlendirecektir.
9) Dünyada terörün küreselleşmesinden ve Ortadoğu Savaşı'ndan bağımsız olarak, İstanbul'da asayiş, hem bi-

reysel hem de toplumsal olarak gittikçe bozulmakta, günlük yaşamı tahammül edilemez bir hale sokmaktadır.

10) Derhal önlem alınmadığı takdirde, İstanbul'un asayiş sorunları ile Türkiye'nin son otuz yıldır hedef olduğu üç büyük terör dalgası (sağ-sol terörü, Ermeni terörü, PKK terörü) ve küreselleşen Ortadoğu terörü, mevcut ekonomik krizin de katalizör rolü oynamasıyla, birbirlerini etkilemeye başlayacak ve bu kentimiz yaşanmaz hale gelecektir.

Ben kehanetten hoşlanmam.

Hele olumsuz kehanetten hiç hoşlanmam.

Ama şimdiye kadar gerek küresel terör, gerek Türkiye'nin hedef olduğu terör dalgaları, gerekse İstanbul'un asayişi konusunda ne yazdıysam, hangi uyarıda bulunduysam, ne yazık ki hiçbir önlem alınmadığı için, hep doğru çıktı.

1) **Türkiye, Ortadoğu'daki terör ve savaşın önlenmesi için aktif rol almalıdır.**

Bunu söylemek kolay, gerçekleştirmek çok zordur.

Çünkü günümüzde her ülke, dünya politikasında ancak ekonomik ve askeri gücü kadar söz sahibidir.

2) **Türkiye Ermenistan'la ilişkilerini normalleştirmeli, hatta dostane bir niteliğe kavuşturmalıdır.**

Bu hedef de zordur, ama yukarda belirttiğim birinci hedef kadar olanaksız değildir.

Çünkü bu konuda Türkiye'nin ulusal iradesi daha belirleyici bir role sahiptir.

3) Türkiye, PKK terörünün ardında, Güneydoğu'yu kapsayan bir bölgesel ekonomi sorunu ve Kürt kardeşlerimizi kapsayan bir etnik sorun olduğunu görmeli ve bu iki eksendeki problemleri çözmek için özel bir çaba göstermelidir.

Bu da çok kolay bir hedef değildir ama yukarıdaki iki

hedefe göre gerçekleştirilmesi daha çok kendi irademize bağlı olduğu için, uzun vadede de olsa, daha geçekçi nitelik taşımaktadır.

4) Ekonomi, derhal büyümeye yönelik biçimde yeniden işletilmeye başlanmalı, insanlardaki umutsuzluk giderilmelidir.

Bunlar birbirine bağlı ama gerçekleştirilmeleri birbirinden zor iki hedef niteliği taşıyor.

5) **İstanbul'un asayiş sorunları derhal çok ivedi ve çok kapsamlı bir biçimde ele alınmalıdır.**

Bütün hedefler arasında en kolay gerçekleştirilebilir olanı budur.

Örneğin, derhal, Beyoğlu, Ortaköy, Bağdat Caddesi, Ulus mahallesi gibi bölgelerde sokak devriyeleri dolaştırılmaya başlanabilir.

New York, Londra gibi büyük kentler böyle korunuyor.

Şimdi bu yazıyı baştan sona bir kez daha okuyun bakalım, **İstanbul'un asayişi** ile **küresel terör** ve **Türkiye'nin sorunları** arasındaki ilişki sizi de dehşete düşürmüyor mu?

Unutmayın, **dinleyen, söyleyenden arif olmalı.**

T.C. TARİHİ, SOĞUK SAVAŞ, TÜRBAN SORUNU VE MİLLİ EĞİTİM

Bütün tarihimizle birlikte Türkiye Cumhuriyeti tarihi de okullarımızda hem eksik hem de eksik olduğu için yanlış okutuluyor.

Adı üstünde "milli" olması gereken eğitim sistemimiz, bir yandan emperyalist Arap kültürü yandaşlarının, öte yandan Cumhuriyet karşıtlarının üretim yeri oldu.

Çünkü, 1945 yılından sonra, Dünya konjonktürüne uygun olarak, ülkenin "milli" eğitimi, dinci eksende, gerçeklerden koparılarak, ideolojik ve siyasal nedenlerle, sağa kaydırıldı.

Bu yetmiyormuş gibi, bir de çok partili sisteme uygun olarak gerçekleştirilen iktidar değişikliğiyle egemenlik, Cumhuriyeti kuran partinin karşıtına geçince, hem dış dinamik ögeleri, hem de iç dinamik ögeleri birleşti, bütünleşti, birbirini pekiştirdi ve **bugünlerde yaşanan gariplikler** ortaya çıktı.

Günümüzdeki **gariplikler**, Cumhuriyet tarihimiz ancak aşağıdaki şema çerçevesinde ele alınabilirse, anlaşılabilir:

Birinci dönem, 1919-1945. Bağımsızlık dönemi. Kuruluş ve gelişme.

İkinci dönem, 1945-1997. Soğuk Savaş dönemi. Çok partili düzen ve "Anti-Komünizm". Batı dünyasının uydusu olma.

Üçüncü dönem, 1997'den günümüze kadar. Soğuk Savaş sonrası dönem. Yeniden yapılanma çabaları.

Cumhuriyet tarihimizi, dış dünyanın belirleyiciliğini ihmal ederek ne anlamamız olanaklıdır ne de öğretmemiz.

Tabii günümüzde olup bitenler açısından da aynı sav geçerlidir:

Dünyanın genel gidişini ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bu genel gidişten nasıl etkilendiğini, dıştan gelen etkilerin gücünü ve sonuçlarını irdelemeden, ülkemizde neler olup bittiğini ve bundan sonra neler olacağını anlamamız olanaklı değildir.

Türkiye, Sovyetler'in, İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Boğazlar'da üs ve ortak savunma, ayrıca Kars ve Ardahan'ı istemelerinin sonunda, Soğuk Savaş'tan en çok etkilenen ülke oldu.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında, ülkemizde olup bitenleri bu Soğuk Savaş'ı algılamadan anlamak olanaksızdır.

Tabii Soğuk Savaş, en büyük etkisini hukuk, siyaset ve eğitim alanında gösterdi.

Örneğin Köy Enstitüleri kapatıldı, din eğitimi veren yüksekokullar ve ortaöğretim kurumları açılmaya başlandı.

1950'de iktidara gelen Demokrat Parti, bu eğilimi güçlendirdi ve sadece Türkiye'nin eline geçen tarihin en büyük demokratikleşme fırsatını çöp tenekesine atmakla kalmadı, ülkeyi, eğitim açısından da Arap kültür emperyalizmine ve Cumhuriyet karşıtlarına teslim etti.

27 Mayıs 1960 müdahalesiyle kesintiye uğramış görünen bu süreç, 1965 seçimlerinden sonra Adalet Partisi'nin tek başına iktidar olmasıyla yeniden güçlenerek sürdü.

1968, sadece kışkırtılan öğrenci olaylarının değil, aynı zamanda bu olayların kullanılmasıyla, ülkenin yeniden, **Anti-Komünizm** şemsiyesinde egemen kılınan **Türk-İslam sentezi** çerçevesinde geriye götürülmesinin de dönüm noktasıdır.

12 Mart 1971 ve 12 Eylül 1980 askeri darbeleri, hem 27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında kabul edilen özgürlükçü 1961 Anayasası'ndan geri dönüşleri hem de ülkenin İslamcı eğitime teslim edilişinin belirleyici doruklarını temsil eder.

İşte **türban sorunu,** Soğuk Savaş çerçevesinde egemen kılınan Türk-İslam sentezinin eğitime yansıması sonunda güçlendirilen ve yaygınlaştırılan imam eğitiminin, yani bizzat Cumhuriyet dönemi yönetimlerinin ürettiği bir sorundur.

1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla başlayan ve 1991'de Rusya, Belarusya, Ukrayna ve Bağımsız Devletler Topluluğu arasında imzalanan antlaşmayla biten Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Türkiye'de ancak 28 Şubat 1997'deki Milli Güvenlik Kurulu toplantısında algılanabildi ve onaylandı.

O günden bu yana da, toplumun her yanına ve özellikle de Milli Eğitim'e yansıyan Soğuk Savaş'ın tahribatı (son derece yetersiz biçimde de olsa) düzeltilmeye çalışılıyor.

Tabii **Soğuk Savaş artıkları** ve **Soğuk Savaş rantını** şimdi de bir **Dinler Savaşı** adı altında **sürdürmek isteyenler,** ulusal çıkarları ön plana alan bu düzeltme çabalarından rahatsızlar.

Meclis'te Milli Eğitim Bakanı **Metin Bostancıoğlu** aleyhine kabul edilen soruşturma önergesini de bu bağlamda görmek gerek.

SOĞUK SAVAŞ'TAN DİNLER SAVAŞI'NA MI?

20. yüzyılda, aslında **önce savaş küreselleşti.**

Bu küreselleşme, adı üstünde, **Birinci Dünya Savaşı** ile başladı.

Ardından **İkinci Dünya Savaşı** geldi.

İkinci Dünya Savaşı bitince yerini **Soğuk Savaş** aldı.

Soğuk Savaş bunların en kapsamlısı ve en uzun süreni oldu.

Sovyetler Birliği çökünce, **Soğuk Savaş** da bitti.

Şimdi yeni bir savaş tezgâhlanıyor:

Dinler Savaşı.

Açgözlü savaş tacirleri (biliyorsunuz, **tacir** tekil, **tüccar** çoğuldur. Türkçenin mantığı, çoğul sözcükleri **ler** ve **lar** ekleriyle daha kolay algılamamıza yol açtığı için, Arapça kökenli **tacir** sözcüğünü Türkçe dilbilgisine göre çoğul yapıyorum) yine sahnede.

Dinler Savaşı olarak sunulmaya çalışılan felaketin çıkış noktası, ne yazık ki bir türlü çözülemeyen **Ortadoğu** anlaşmazlığı.

Daha açık ve net terimlerle, **Filistin-İsrail savaşı.**

Önce Araplar, Ortadoğu'da kurulan **İsrail Devleti**'ni tanımadılar.

Sonra da **İsrail Devleti,** kurulmak istenen **Filistin Devleti**'ni tanımadı.

Yani özet olarak, günümüzdeki **Dinler Savaşı** kavramının altında, **çıban başı** olarak, **Arap-İsrail anlaşmazlığı** yatıyor.

Böylece birtakım radikal İslamcı terörist gruplar, tüm dünyadaki Müslümanların desteğini almak ve güçlenmek için,

İsrail-Arap savaşını, din adına ya da Allah adına yürüttüklerini öne sürdükleri eylemlerinin gerekçesi ve İslam dinini de ideolojik şemsiye yaptılar.

11 Eylül 2001, **Dinler Savaşı** teriminin, İslam'daki **cihad** kavramına uygun olarak kullanılmasının dünya çapındaki miladıdır.

Nitekim, 11 Eylül'den hemen sonra, **Hindistan** Parlamentosu, radikal İslamcı teröristlerce basılmış ve **Ortadoğu**'da **Arafat**'ın denetiminden çıkan intihar eylemleri yoğunlaşmıştır.

Tabii radikal İslamcı terörist grupların bu eylemleri, derhal, küreselleşen dünyanın liderliğine soyunan **Amerika Birleşik Devletleri** tarafından ve **Berlusconi** gibi bazı liderlerce de, kendi egemenliklerinin güçlendirilmesi, yaygınlaştırılması ve kurumlaştırılması amacıyla kullanılmaya başlandı.

Daha önce eski **Yugoslavya**'da, **Sırpların, Bosna Hersek**'te ve sonra da **Kosova**'da giriştikleri katliamlar, **Ortadoğu Savaşı**'nı bir **Dinler Savaşı** haline getirerek küreselleştirmek isteyen radikal İslamcı terörist grupların ekmeklerine yağ sürmüştü.

Amerika Birleşik Devletleri, yıllarca Avrupa ülkelerinin gözlerinin önünde devam eden bu katliamı, **Clinton** yönetimi döneminde, **NATO** güçlerini kullanarak durdurdu.

Böylece en azından Balkanlar'daki katliamın bir **Dinler Savaşı** modeli çerçevesinde istismar edilmesini engelledi ve tarihsel bir görev yaptı.

Ama **Usame Bin Ladin** olayında, aynı **Amerika,** ulusal çıkarları doğrultusunda, **teröre karşı savaş** şemsiyesi altında, dünya egemenliğini pekiştirmek için harekete geçmekte hiç duraksamadı.

Böylece adına **Dinler Savaşı** denilmeye çalışılan anlaşmazlıklar konusunda birbirini pekiştiren ilginç bir **ortak çıkarlar** sarmalı oluştu:

Bir yandan radikal İslamcı terörist gruplar **Ortadoğu** an-

laşmazlığını İslam dininin ideolojik şemsiyesi altında küreselleştirme çabalarını güçlendirirlerken, öte yandan **Amerika Birleşik Devletleri,** bu grupların eylemlerini gerekçe yaparak, dünya üzerindeki askeri ve siyasal liderliğini kurumlaştıracak stratejik eylemlere girişti.

Harvard Üniversitesi Siyasal Bilimler Profesörü **Samuel P. Huntington**'un, **Clinton** yönetiminin hiç yüz vermediği, **Bush** yönetiminin ise ciddiye aldığı anlaşılan **Dinler Savaşı**'nın evrensel kuramcısı olması acaba sadece bir rastlantı mı?

Peki bu **Dinler Savaşı** söylemi çerçevesinde kim kimi kullanıyor ve olan kimlere oluyor, hiç düşündünüz mü?

Yerel siyasal kavgaların evrenselleştirilmesinden ve dünya liderliği iddiasında bulunanların egemenliklerinin güçlendirilmesinden başka hiçbir işe yaramayan bu **Dinler Savaşı** söylemi derhal sona erdirilmelidir.

Mevcut savaşları durdurmakta yetersiziz, bari onların yaygınlaşmasına hizmet etmeyelim.

İKİ TURLU SEÇİM, TÜRKİYE'DE DEMOKRASİYE DARBE VURUR

İki turlu seçim tartışması yeniden gündemimizin başına oturdu. Önce bu tartışmanın nereden çıktığına bakalım:

Fransa'daki son cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, iki turlu seçim sisteminin, demokrasiyi tehdit eden azınlığa karşı, çoğunluğu oluşturan demokrat seçmenlere dayalı bir güvenlik supabı oluşturduğu anımsandı.

Acaba aynı yöntem, Türkiye'de de demokrasiyi tehdit eden azınlık görüşlerine karşı kullanılamaz mıydı?

Benim yanıtım kısa ve net: **Hayır kullanılamaz.**

Çünkü Fransa'da demokrasi, Endüstri Devrimi sonucunda ortaya çıkan Fransız İhtilali ve onu izleyen uzun bir kanlı mücadeleler tarihiyle kuruldu.

Seçmen çoğunluğu, demokratik ve laik bir sisteme, çok kan ve gözyaşı dökerek ulaştı.

Oysa Türkiye Cumhuriyeti, toplumun endüstrileşmesi sonucunda değil, tam tersine Osmanlı İmparatorluğu'nun endüstrileşememesi sonunda çökmesi ve işgal edilmesi üzerine verilen bir Bağımsızlık Savaşı'yla kuruldu.

Demokrasi ve ona bağlı olan laiklik, geniş halk kitlelerinin baskısıyla ve onların talebi olarak değil, Bağımsızlık Savaşı'nı kazanan **Mustafa Kemal Atatürk**'ün ideolojik ve siyasal tercihleriyle yeni kurulan devletin özelikleri oldu.

Demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti kavramı, tek parti döneminde, bir din-tarım imparatorluğu olan Osmanlı'nın kulluğuna alışmış olan halka rağmen topluma benimsetilmeye çalışıldı.

Çok partili döneme geçildiğinde, halkın oylarıyla iktidara

gelen Demokrat Parti, hem yöneticileri demokrasiye inanmadıkları hem de toplum gerek endüstrileşme, gerekse eğitim açısından henüz demokrasiyi hazmetmediği için, rejimi geliştirmek yerine, onu **çoğunluk diktatörlüğü** yönünde yozlaştırdı.

Demokratik, laik bir sosyal hukuk devleti kavramına ilişkin ikinci atılım da, ne yazık ki, yine tepeden gelen bir darbeyle 27 Mayıs 1960 müdahalesiyle kabul edilen 1961 Anayasası'yla Türkiye'nin gündemine girdi.

Ama 1961 Anayasası'yla seçimleri kazanıp iktidara gelen partinin genel başkanı ve dönemin başbakanı, **Bu Anayasa Türkiye'ye lükstür; bu Anayasa ile Türkiye yönetilemez,** anlayışı içinde sürekli bir propagandaya başladı.

Sonunda bu kez, 1961 Anayasası'na karşı, 12 Mart 1971'de, **Sosyal uyanış ekonomik kalkınmayı aştı,** anlayışıyla o politikacıyı da iktidardan uzaklaştıran bir darbe daha yapıldı.

"Demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti" anlayışına dayalı olarak yapılmış olan 1961 Anayasası budandı.

Böylece seçimle iktidara gelen Demokrat Parti'nin yanlış uygulamalarından sonra, bir de 12 Mart darbesinin toplumu demokrasiden uzaklaştıran etkileri yaşandı.

Bu da yetmedi, 12 Eylül 1980 darbesiyle kabul ettirilen 1982 Anayasası, devletin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerini giriş maddelerinde korumakla birlikte, felsefe olarak bu anlayıştan iyice uzaklaştı.

Onun ardından gelen Özal dönemi ise, Türkiye'deki demokrasi anlayışına bir de yağma düzenini eklemledi.

Bu arada halk, yani seçmen, demokrasi adına bir siyasal ve ekonomik mücadele vermediği için, dincilik ve milliyetçilik gibi geleneksel kimlik değerlerine dayalı, dolayısıyla şeriata ve faşizme açık yani "çoğunluğun diktatörlüğü" anlayışına uygun felsefesiyle demokrasiye tehdit oluşturan siyasal tutumu sürdürdü.

Fransa'da çoğunluk, demokrasiyi özümlemiş ve benimsemiştir.

Türkiye'de çoğunluk, demokrasiye tehdit oluşturan dinci ve ırkçı-milliyetçi görüşlerden yani "çoğunluğun diktatörlüğü" anlayışından henüz kurtulamamıştır.

Halkımız ve devlet, yeni yeni, farklı düşüncelerin Meclis'te temsil edildiği ve rejimin yağma düzeni anlamına gelmediği gerçek bir demokrasiyi tartışmakta, böyle bir rejimin temellerini oluşturmaya çalışmaktadır.

Bu nedenle iki turlu seçim uygulaması, Türkiye'yi yeniden yarım yüzyıl geriye, 1950'li yıllara ve o yıllarda yapılan hatalara geri götürür.

Yamyamlığı ve vampirliği güçlendirir.

GENÇLER, SİZ EVLAT ACISI NEDİR BİLİR MİSİNİZ?

Gazetemizin temel direklerinden **Cengiz Yıldırım**'ın on altı yaşındaki kızı öldü.

Hepimizin yüreğini dağladı.

Her ölüm acıdır, acıklıdır.

Ölen her can, sanki ruhumdan bir parçayı alır beraberinde götürür.

Her çocuğun ya da gencin ölümü, yani her **sırasız ölüm** ise ruhumu bir kez daha yakar, kavurur, ölüm acısını katmerlendirir.

Ben **sırasız ölümle** on beş yaşındayken, yirmi bir yaşındaki ağabeyim, model insanım dağcılık yaparken düşüp öldüğünde tanıştım.

Felsefe öğretmeni babamın "en iyi öğrencim" diye övündüğü, felsefe ve edebiyat öğretmeni annemin, yazdığı şiirler ve öykülerle iftihar ettiği, eskrimci, dağcı, yüzücü, boksör, kürekçi ağabeyim, hepsini lisanslı olarak yaptığı sporların geliştirdiği bedenini, felsefe ve edebiyatla biçimlenmiş ve sporla cilalanmış ruhuyla birlikte toprağa gömdüğü zaman tanıştım **sırasız ölümle.**

Sırasız ölümle bir kez tanışan, bütün ömrünce onunla birlikte yaşar.

Bir evlat, anne-baba için sadece kendi kanlarından ve canlarından gelmiş bir varlık değildir.

Her evlat anne-baba için, emek ve umuttur aynı zamanda:

Bir çiftin ömür boyu çalışmasının ürettiği her şeyin, iki insanın tüm kazammlarının ve tüm zamanmın kendisine adandığı bir emektir.

Anne-babanın hatalarını yinelemeyecek, yaşam kavgasına onların bıraktığı yerden devam edecek, kendisini, ailesini, ülkesini ve insanlığı daha iyiye, daha ileriye, daha mutlu ve daha başarılı ufuklara götürecek bir umuttur.

Ağabeyim öldüğünde, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde son sınıf öğrencisiydi.

Annem ve babam bu ölüm karşısında o denli yıkıldılar ki, **Keşke ağabeyim yerine ben ölseydim,** diye düşündüğümü çok net olarak anımsıyorum.

Olanaklı olsaydı, onu yaşama döndürmek için canımı tereddütsüz verirdim.

Sadece çok değerli bir genci hayata döndürmek için değil, anne-babamın acısını da dindirmek için.

Ölüm, özellikle de **sırasız ölüm,** benim yaşamımda, on beş yaşımdan beri kendini her an anımsatır:

Hani çok sevdiğiniz birinin cenazesinden döndüğünüzde, **Yaşam ne kadar boş,** dersiniz ya, işte aynen onun gibi!

Ülkenin sorunlarının çözümünde oynayacakları roller açısından gençlere inanıyorum ve güveniyorum.

Ama onların, gençlik, özellikle de öğrencilik dönemlerinde bir duygudan, evlat sevgisinden yoksun olduklarını da biliyorum.

Çünkü bu duygu yani **evlat sevgisi,** ancak çocuğu olanlar tarafından yaşanabilir ve anlaşılabilir.

Gençlerin, özellikle de öğrenci gençlerin henüz evlenmeye ve çocuk yapmaya zamanları olmuyor tabii.

Onun için onlara çok önemli bir anımsatmam olacak:

Gençler, ne yaparsanız yapın, kendi anne-babanıza ya da başka anne-babalara **evlat acısı** yaşatmayın.

Ülkenin ve insanlığın refahı ve mutluluğu için yapacağınız her eylem, ölüme değil, yaşama dönük olmalıdır.

Evlatlarını şu ya da bu biçimde yitirmiş bütün anne babalara, **Nazan ve Cengiz Yıldırım**'ın kişiliğinde başsağlığı diliyorum.

UMUT KONUSUNDA BİLE DIŞA BAĞIMLI OLDUK

Gerek insanların gerekse toplumların yaşamlarındaki en büyük trajedilerden biri **umutsuzluktur.**

Bir insan ya da bir toplum, umudunu yitirdiği anda artık yaşam da anlamsızlaşır.

Gelecekten umudunu kesen canlı organizmalar, ister birey olsunlar, isterse toplum, bir süre sonra söner giderler.

Bir toplumun umudu, onu yönetmeye soyunan siyasal partilerde ve siyasal liderlerde kristalize olur.

Türkiye'nin sorunu, siyasetin, ülke sorunlarını çözmek için değil, politikacılara bireysel zenginlik sağlamak (ve tabii bu amaçla da ülkeyi soymak) için yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Bir başka deyişle, siyasal partiler ve siyasal liderler, bütün yeteneksizlikleri ve çıkarcılıklarıyla artık Türkiye için umut olmaktan çıkmışlardır.

Sadece, kendileriyle bütünleşilebildiği takdirde, yağmaya da ortak olunabileceği için, bireysel çözümleri temsil eder hale gelmişlerdir.

Bu durumun temel nedeni, toplumun bütünüyle bir **yağma kültürüne** tutsak düşmüş olmasıdır.

Bütün toplumu pençesine almış bulunan bu **yağma kültürünü** besleyen ana damarlardan biri, başarısızlıkları ya da çıkarcılıkları herkesin vicdanında tescil edilmiş olan liderlerden, hukuksal ve siyasal olarak hesap sorulamamasıdır.

Şu anda umut olma şansına sahip ve hatta bir bölümü de umut diye pazarlanan liderlerin genel niteliklerine kısaca bakalım:

Bunların bir bölümü, seçmenin vicdanında yolsuzluklardan dolayı mahkûm olmuş, ama siyasal arenada birbirlerini aklayarak liderliklerini sürdürebilmiş, partilerinin oy potansiyellerinin yarıdan fazlasını yitirmiş, başarısızlıkları tarih önünde onaylanmış insanlardır.

Bazıları, yıllardır yaptıkları siyasette, partilerini beladan belaya ya da başarısızlıktan başarısızlığa sürüklemiş kişilerdir.

Sonunda partileri ya bölünmüş ya barajın altında kalarak parlamento dışına düşmüş, ama bu liderler bütün azametleriyle koltuklarında oturmayı sürdürmüşlerdir.

Bir kısım liderler, rant paylaşımı uğruna kurdukları ittifaklarda, af gibi garip projelerle toplumu dinamitlemekte uyuşabilmekte, buna karşın çağ gerisi ölüm cezasını kaldırmakta anlaşamamakta ve üstelik, **çok uyumluyuz, alternatifimiz yok,** diye övünebilmektedirler.

Tabii insanlar da toplumlar da, yukarda belirttiğim gibi umutsuz yaşayamazlar.

Tükenen umutların yerine mutlaka ama mutlaka bir şeyler koymak ister canlı organizmalar.

İşte böyle durumlarda metafizik düşüncelere kayanlar, gerçekdışı beklentilere bel bağlayanlar gittikçe çoğalır.

Türkiye'deki insanlar da, ülkemizdeki siyasetin, bütünüyle bir yağma kültürüne ve yolsuzluk ekonomisine dönüşmesinden dolayı yitirdikleri umutlarını artık **dışa** bağlamış görünüyorlar.

IMF ve Dünya Bankası, **dış umudun** Amerika ayağını, Avrupa Birliği üyeliği de Avrupa ayağını oluşturmakta.

İnsanlarımız ve onları temsilen liderlerimiz ile anlı şanlı bazı büyük yazarlarımız, **IMF ve Dünya Bankası, ekonomik reformları zorla da olsa yaptıracak** veya, **Avrupa Birliği, istesek de istemesek de bizi demokratikleştirecek ve zenginleştirecek** rüyaları içinde umut aramaktalar.

Hiç kuşkusuz bunun temel nedeni, iç dinamiğimizin artık

umut üretememesi, bir başka deyişle **umudun içte tükenmiş olasıdır.**

Yozlaşma, toplumun kendi iç dinamiklerinden kaynaklandığı zaman, umut arayışlarının dışa yönelmesi doğaldır ve kimi zaman **evrensel değerler** gerçekten de bazı çıkış yolları gösterebilir.

Ama yine de umudun dışta aranması, bırakın Osmanlı İmparatorluğu'nun trajik kaderini anımsatmasını, insanın günlük yaşamda erişmediği mutluluğu, kendi rüyalarında da bulamayıp, başkalarının düşlerinde aramasına benziyor.

ECEVİT VE 12 EYLÜL: TARİHTEN GELEN ÇELİŞKİLER

Bugün ülkemizde olup bitenlere güncel olarak bakıldığında, herhangi bir akıllı insanın bunlara anlam vermesi son derece zor:

Örneğin Başbakan çok hasta.

Onun bu hastalığı, yönetimde önemli bir zaaf oluşturuyor.

Üstelik bu hastalık **dejeneratif.** Yani iyileşme olasılığı yok, tam tersine her geçen gün daha kötüye gidiyor.

Ama Ecevit çekilmemekte direniyor.

Örneğin iktidar ortakları, kırk bini aşkın katil, ırz düşmanı, gaspçı ve hırsızın serbest bırakılması konusunda anlaşabiliyor, ama çağ gerisi ölüm cezasını kaldırmakta bir türlü uzlaşamıyor.

Bu çelişkileri güncel olaylarla ya da güncel dinamiklerle açıklamak çok zor.

Günümüzdeki çelişkileri, olayları ancak tarihsel perspektif içinde değerlendirerek anlamlandırmak olanaklı:

Ne yazık ki, bugün toplumcak karşı karşıya olduğumuz bunalımların ve yaşadığımız çelişkilerin çok önemli bir bölümü, belki de hepsi, **12 Eylül 1980 darbesi sonrasında uygulanan politikaların kalıcı etkilerinden kaynaklanıyor.**

Örneğin, alın ekonomik bunalımı:

200 milyar doları aşan ve böylece milli gelirimizi geride bırakan iç ve dış borç toplamımız, **12 Eylül yönetiminin ürünü olan Özal dönemindeki** ekonomik ve mali politikaların bir sonucu.

Çığ gibi büyüyen işsizlik, fiziksel üretimin durmuş olması,

ülkenin tümüyle IMF'nin merhametine terk edilmiş bulunması, doğrudan doğruya **Özal dönemi politikalarının** bir mirası.

Ülkedeki bütün dengeleri altüst eden, **siyasetin sol kanadının dumura uğramış olması,** 12 Eylül'ün tırpanladığı ve yeniden düzenlediği **politik yapımızın günümüzde de devam eden çarpıklığının** bir göstergesi.

Başta akademik yükseltme ve türban konuları olmak üzere, üniversitelerimizdeki yönetimsel ve akademik sorunlar, doğrudan doğruya 12 Eylül yönetiminin **Doğramacı** aracılığıyla uyguladığı **üniversite tasfiyesinin ve dinci-milliyetçi görüşle yeniden yapılandırılarak tek çatı altında toplanan yükseköğrenim kurumlarının** doğurduğu sonuçlar.

Siyasetteki ve eğitimdeki yapısal düzenlemeler zaten toplumu uzun dönemde etkileyen sonuçlar verir.

12 Eylül yönetimi ve onun uzantısı olan Özal dönemi uygulamalarının siyasette ve eğitimde yaptığı düzenlemeler, ayrıca 1982 Anayasası'yla da güvenceye alınarak, etkilerinin çok daha kalıcı ve uzun dönemli olmaları sağlanmıştı.

İşte bugünkü çelişkilerin en önemli nedeni bu etkilerdir.

12 Eylül yönetimi ve Anayasası, doğrudan doğruya bir **Soğuk Savaş** ürünüydü.

Dünyada **Soğuk Savaş** bitti ama, Türkiye'de **Soğuk Savaş**'a ilişkin düzenlemelerin yer aldığı toplumsal, hukuksal ve siyasal yapı hâlâ etkisini sürdürüyor.

İşte bu nedenle politikacılarımız ve işadamlarımız, bir yandan ekonomik bunalımdan yakınmak, bir yandan da bu bunalımın esas mimarı olan Özal'ı hâlâ hayırla yâd etmek çelişkisini herkesin gözünün önünde yaşıyor.

İşte bu nedenle hâlâ toplumsal yapının siyasete yansımasındaki çarpıklıklar, bir yandan katilleri affederken, öte yandan ölüm cezasını kaldırmama çelişkisini yansıtıyor.

Çünkü **bilimsel çalışmaları çarpıtılmış ve engellenmiş üniversiteler, sol kanadı bundanmış siyaset, tekellerin em-**

rine girmiş medya, Soğuk Savaş dönemindeki sağ siyasetin ideolojik koşullanmaları çerçevesinde, **siyasal katilleri bağışlamanın baş döndürücü zaferi içersinde,** af yasası yoluyla toplumun hukuk düzeninin torpillenmesi ile idamın kaldırılmasına karşı çıkılması arasındaki çelişkiyi görmüyor, görse de umursamıyor.

12 Eylül döneminin siyasal ve ideolojik egemenliği bütün hızıyla devam ediyor.

İşte Ecevit, 12 Eylül politikalarının hâlâ devam eden etkileriyle çarpıtılmış siyasette, güncel dengeleri sağlayan bir başbakan.

Belli düzenlemeler yapılmadan çekilmesi halinde, ülke tümüyle çağ gerisi şoven bir milliyetçiliğin kapanma kısılabilir ve geleceği daha da büyük bir oranda ipotek altına girebilir.

Ülkemizin bugün yaşadığı çelişkiler, tarihsel hataların birikmiş ve güçlenmiş tortularından oluşuyor.

İnanıyorum ki Türkiye, bu çelişkileri er ya da geç aşacaktır.

DÖRT ÖNEMLİ SÜREÇ

Herkes liderler zirvesini ve bu zirveden çıkan sonuçların hükümete ve Türkiye'nin AB politikasına nasıl yansıyacağını tartışadursun, ben bugün size çok daha temel dört önemli süreçten söz etmek istiyorum.

Çünkü değerli okurlarım, toplumsal ve siyasal olaylar öyle birdenbire ortaya çıkmaz; genellikle uzun süren süreçler sonunda yavaş yavaş oluşur.

Çağdaş ve ortak aklı ön plana çıkaran toplumlar, uzun bir zaman dilimine yayılan değişme ve gelişmeleri anında izleyip olası sonuçlar üzerinde sürekli olarak kafa yorarlar.

Bizim toplumumuzda böyle çabalar ne yazık ki, sıcak güncel olayların geçici yorumları dışında pek görülmüyor.

Sözünü etmek istediğim süreçlerin ikisi dış, ikisi ise iç gelişme.

Bunlar kamuoyunda tek tek ele alınıp, sonuçları hakkında bazı olasılıklar da gündeme getirildi.

Ama bu dört sürecin toplamının Türkiye'nin yakın geleceğinde ne gibi sonuçlar doğuracağı üzerinde pek fazla düşünce üretilmiş değil:

Birinci olarak, AB ülkelerindeki yabancı düşmanlığının yaygınlaşmasıyla ırkçılığın siyasal yükselişi dikkat çekiyor.

Böylece Avrupalı politikacıların bir bölümünün açıkça dile getirdiği, **AB bir Hıristiyan birliğidir, Türkiye'nin burada ne işi var** diyen görüş, gelecekte AB içinde çok daha güçlenecek.

İkinci olarak, Clinton yönetimi döneminde Türkiye'yi kesin olarak Avrupa Birliği içinde gören Amerika Birleşik

Devletleri'nin, **George W. Bush yönetimi** döneminde, yavaş yavaş, AB dışında, tek başına kalmış bir Türkiye anlayışına doğru kaydığını gösteren belirtiler ortaya çıkıyor.

Avrupa Birliği dışında, Ortadoğu'da yalnız kalmış bir Türkiye'nin ABD tarafından çok daha rahat yönlendirilebileceği düşünülürse, bu olasılığın küreselleşmenin lideri ve jandarması ABD tarafından ciddi olarak dikkate alındığı açıkça görülebilir.

Üçüncü olarak, Başbakan Ecevit'in artık görevini etkin olarak sürdüremeyeceği açıkça ortaya çıkmış görünüyor.

Ecevit, 12 Eylül'ün sakatladığı siyasal yaşamda, ırkçı-otoriter siyasal yaklaşımlarla, liberal-sağ kesimi, demokratik solculuğunu iyice sulandırdığı kendi partisinin aracılığıyla birleştirmiş ve geçici dengeleri sağlamıştı.

Şimdi, çok yakın gelecekte bu dengelerin bozulacağı anlaşılıyor. Üstelik yeni dengelerin hangi eksende oluşacağı da pek belli değil. Ama bir nokta kesin: Bu denge bozulması, seçim erkene alınsa da alınmasa da hiç kuşkusuz, yakın gelecekte, siyasal iktidarın niteliğindeki önemli değişmeleri de gündeme getirecek.

Dördüncü olarak, Murat Karayalçın, Sosyal Demokrat Halk Partisi (SHP) adı altında yeni bir sosyal demokrat partinin kuruluşunu tamamladı ve siyaset sahnesindeki yerini aktif olarak aldı.

Lider sultası ve örgüt sorunlarını aşamadığı için yeni politikalar üretmekte zorlanan CHP'nin ve demokratik sol ilkelerden iyice uzaklaşmış görünen DSP'nin yarattığı boşluğu doldurma iddiasındaki yeni SHP başarılı olursa, Baykal-Ecevit tahterevallisinde çaresizlik içinde bir o yana bir bu yana kayan sol oylar ve sandık başına gitmeyen sol seçmenler Türkiye'nin siyasal yaşamına yeniden ağırlık koyabilirler.

Böyle bir gelişme, siyasal yelpazedeki ağırlıkların iktidara yansımasındaki dengeleri de hiç kuşkusuz değiştirir.

Sevgili okurlarım, işte çok kısa olarak özetlediğim bu dört süreç, yakın gelecekte hem Türkiye-AB ilişkilerini hem de iktidarın yapısını önemli ölçüde değişikliğe uğratacak.

Türkiye-AB ilişkilerini olumsuz etkileyecek olan ilk iki değişme süreci, uluslararası platformlarda ortaya çıktığı için, Türkiye'nin iç dinamiklerini kat kat aşacak bir güce sahip.

Peki iktidarın niteliğindeki olası iç değişmeler, Türkiye-AB ilişkilerindeki bu "soğuma sürecini" görebilecek ve buna karşı önlemler alabilecek bir hükümeti ortaya çıkarabilecek mi?

Önümüzdeki belirsizlikler, gün geçtikçe, azalacağına artıyor.

AB iyidir-kötüdür, Ben AB'den yanayım-AB'ye karşıyım eksenindeki öznel kavgaları bir yana bırakıp, nesnel ve somut olasılıklar üzerinde tartışsak daha verimli sonuçlar alabiliriz sanıyorum.

MİLLİ TAKIM FUTBOLCULARI DAHİL HEPİMİZ HAİNİZ!

Nüfusu 70 milyona yaklaşan öyle bir ülke düşünün ki, ülkenin bütün vatandaşları "hain" olsun.

Saçmalama dediğinizi duyar gibi oluyorum.

Peki "Türkiye Gerçeği"ne ne diyorsunuz?

Ülke vatandaşları çeşitli ölçütlere göre ikiye bölünmüş durumda.

Her grup, karşısındakini "hainlik"le suçluyor.

Tabii arada "tarafsızlar" ve "fikri olmayanlar" da var ama, onlar sonuç itibarıyla, güçlülerin yanında yer almış olacakları için, zaten iki kampa ayrılmış olanlar tarafından "hem cahil hem hain" ilan ediliyor.

Türkiye'nin yakın geçmişteki ve bugünkü "kırılma noktalarına" en güncel tartışmalardan başlayarak, kısaca bakalım:

1) Avrupa Birliği'ne katılmaktan yana olanlar-Avrupa Birliği'ne katılmaya karşı olanlar. Her iki grup da karşısındaki "hainlik"le suçluyor.
2) İdamın kaldırılmasından yana olanlar-idamın kaldırılmasına karşı olanlar. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
3) Anadilin öğrenim özgürlüğünden yana olanlar-anadilin öğrenim özgürlüğüne karşı olanlar. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
4) Anadilde yayın hakkından yana olanlar-anadilde yayın özgürlüğüne karşı olanlar. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
5) Etnik kökenini (Türklüğü ya da Kürtlüğü) kimlik olarak vatandaşlık ilişkisinin önüne almak isteyenler-

vatandaşlık ilişkisini, etnik kökenin önünde görenler. Her iki grup içindeki alt gruplar, karşılarındaki alt grupları "hainlik"le suçluyor.

6) Devlet yapısını İslam inancına göre değiştirmek isteyenler-devlet düzenini inançlararası eşitlik ilkesini öne çıkaran laik anlayışa göre sürdürmek isteyenler. Her iki grup da karşısındaki "hainlik"le suçluyor.
7) Her ne bahasına olursa olsun, Kıbrıs'ta çözüm isteyenler-Kıbrıs olayını Kıbrıslı Türklerin ve Türkiye Cumhuriyeti'nin stratejik güvenliğinin sağlanması sorunu olarak görenler. Her iki grup da karşısındaki "hainlik"le suçluyor.
8) Ekonomik bunalımdan çıkmak için IMF politikalarına bağlı kalmak isteyenler-IMF politikalarına karşı olanlar. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
9) Küreselleşme çerçevesinde (AB'yle birlikte ya da AB'ye seçenek olarak) Amerika Birleşik Devletleri'ne yakınlaşmak isteyenler-Amerika Birleşik Devletleri'ni emperyalist bir güç olarak tanımladıkları için, buna karşı çıkanlar. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
10) Yunanistan, Ermenistan, İran ve Arap ülkeleri gibi ülkelerle çeşitli yakınlaşmaları savunanlar-bu ülkelerle her türlü yakınlaşmaya karşı çıkanlar. Her iki grup da karşısındaki "hainlik"le" suçluyor.
11) Sorunlarımızı, demokrasimizi kısıtlayarak ve sınırlayarak aşmaktan yana olanlar-sorunlarımızı, demokrasimizi geliştirerek ve yaygınlaştırarak aşmak isteyenler. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.
12) Türkiye'nin sorunlarını ulusal bağımsızlığı artırarak çözmek isteyenler-sorunları ulusal bağımsızlıktan ödün vererek çözmek isteyenler. Her iki grup da karşısındakini "hainlik"le suçluyor.

Bu on iki ana kırılma noktasının, bir de son günlerde dünya gündeminin başına oturan dünya futbol kupasına ilişkin "mikro" bir yansıması var.

Bu şizofrenik kamplaşmaların ve bu paranoyakça "hainlik" le suçlamalarının korkutucu ciddiyetini vurgulamak açısından on üçüncü kırılma noktası olarak onu da belirtelim:

13) Ulusal futbol takımımız içinde namaz kılan futbolcular-namaz kılmayan futbolcular...

Yani sevgili okurlarım, ülkemizde yaşayan vatandaşların hepsi (bu satırların yazarı ve okurları da dahil) "on üç kez hain."

Annem, **Akıl insana bir sermayedir,** derdi.

Türkiye acaba en önemli sermayesini mi yitirdi?

Türkiye'yi bu noktaya getiren politikacılarımızı ve onlara çanak tutanları kutluyorum!

DEĞİŞİK BİR FUTBOL YAZISI: EMEK KOYMADAN KAZANMAK

Çok partili düzene geçtiğimizden beri yaşadığımız toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel süreçler, bizim için "demokrasi" kavramını "yağmacılık"la eşit anlama getirdi.

Önce, "demokrasi"yi, "çoğunluk baskısı"yla eşanlamlı kullanmaya başladık. Sonra, "çoğunluğa dayalı baskı rejimini", bir adım daha öteye taşıdık ve "yağmacılığı" kurumlaştırdık.

"Yağmacılık" anlayışımız hiç kuşkusuz "siyasal liderlerimizin" öncülüğünde gelişti.

Seçmen tabanını "kent topraklarının yağması" çerçevesinde yönlendirip, "gecekondu" olgusuyla, kente göç eden kırsal nüfusun ağzına bir parmak bal çalarak, bu seçmen tabanına dayalı siyaseti "ulusal servet yağmasının" bir aracı haline getirdik.

"Ulusal servet yağması", bir yandan doğal ve tarihsel zenginliklerimizin bireysel mülkiyete geçirilerek tahrip edilmesini, öte yandan halkın enflasyon ve vergi yoluyla el konulan gelirinin "politikacı-bürokrat-işadamı-tarikatçı-mafya mensubu" ittifakına aktarılmasını sağladı.

Tabii bu "yağma süreci", "yamyamlık" adı altında savunulamayacağı için, "demokrasi" şemsiyesi altında, "Nurlu ufuklar", "Büyük Türkiye", "Devletin küçültülmesi", "Dışa açılma" gibi "vizyonlar" biçiminde topluma sunuldu.

Çok partili dönemin ilk yıllarında utangaç bir biçimde gelişen bu "yağma" süreci, 1980'lerden sonra iyice deneyim kazanan yağmacı bürokrat, politikacı ve işadamı kadroları tarafından doğrudan doğruya mafya yöntemleri kullanılarak ve tarikatlarla da işbirliği gerçekleştirilerek, devletin en üst

organlarında ve devlet kurumları kullanılarak kurumlaştırıldı.

Bütün bu "yağma düzeni", uluslararası konjonktüre uygun olarak "Soğuk Savaş" döneminde "anti-komünizm" adına, ideolojik-siyasal ve daha da önemlisi yasal koruma altına alındı.

Siyasal parti liderlerinin bu yağmayı açıkça planlamaları ve uygulamaları, sadece yoğunluk açısından değil, siyasal anlamda da **Özal döneminde** doruğa ulaştı, Cumhurbaşkanlığına bile taşındı.

Bu yağma süreci, kendisinden yararlanarak ortaya çıkan ve güç kazanan medya patronları yoluyla tüm topluma da, beyin yıkama yoluyla "olumlu bir gelişme" olarak benimsetildi.

Böylece Türkiye'de "demokrasi", esas olarak "yağma düzeni"yle eşanlamlı kılınırken, hem toplumsal hem de bireysel olarak "emek harcamadan kazanmak" bir "toplumsal ilke" oldu.

Kimler "emek harcamadan kazanır"?

Önce aileleri zengin olan çocuklar.

Babalar-anneler çalışır, kazanır (veya halkı soyar), çocuklar zengin olur.

İkinci olarak politikacılar.

Bunlar hiç emek harcamadan siyasal güçlerini yağma düzeninden pay kapmak üzere kullanırlar.

Liderseler, mevkilerini korumak için çevrelerine kemik atarak; lider değilseler, kendilerini oraya getiren lidere yağcılık yaparak "yağma düzeninde" kazananlar arasında yer alırlar.

Üçüncü grup, bunlara yalakalık ve yataklık yapan işbirlikçi bürokratlardır.

Dördüncü grup, üç kâğıtçı işadamlarıdır.

Halkın parasını bankalarında toplayıp kendi şirketlerine aktaranlar, sonra da "iflas edip" trilyoner olanlar bunlardır.

Beşinci ve altıncı gruplar, tarikat liderleri ile mafya babalarıdır.

Tarikat liderleri saf halkın din duygularını istismar ederek, mafya babaları ise kara paradan pay alarak emek harcamadan para kazanırlar.

Emek harcamadan kazananlar arasındaki yedinci grup, piyango, toto, loto zenginleri gibi, sayıları az olan şanslı kişilerdir.

Ben bütün bu yazıyı, **Pamukbank operasyonu** dolayısıyla değil, dünya kupasında yarıfinale yükselen **ulusal futbol takımımızı** kutlamak için yazdım:

Futbolcularımız ve yöneticileri, kendileriyle "ulusal kimlik açısından özdeşleşen" yetmiş milyona yakın insana, **emek harcamadan kazanmanın zevkini** tattırdılar.

Üstelik hiçbirimizi kirli işlere bulaştırmadan ve de üstüne üstlük, ulusal gururumuzu da güçlendirerek.

Onlar çalıştı, emek verdi, "biz" kazandık.

Sağ olsunlar, var olsunlar.

POLİTİKACILARIMIZIN VE MEDYA PATRONLARIMIZIN FUTBOLDAN ALACAĞI DERS

Aslında bugün, dünya kupasındaki üçüncülük başarımızı gölgeleyen bir toplumsal hastalıktan, silahla yapılan kutlamalarda ölen ve yaralananlardan söz açacaktım.

Niçin futbol başarılarımızı kutlamak için silaha sarılıyoruz?

Bu mudur "milliyetçilik"?

Bu mudur "sporseverlik"?

Bu mudur, Türkiye'nin de artık aralarında yer aldığı "uygar dünyanın futbol düzeyi"?

Kanımca her maç öncesinde ve de özellikle kazanılan maçlardan sonra, İçişleri Bakanlığı ve medya kuruluşları ortaklaşa, **ateşli silahların kullanımına karşı bir ulusal kampanya başlatmalı,** yayın organları yurttaşları uyarırken, güvenlik güçlerimiz, hiç hoşgörü göstermeden, silah kullanılmasını önlemeye çalışmalıdır.

Bugün futbolun bir başka yönüne işaret etmek istiyorum:

Vurguncu, soyguncu, hortumcu holdinglerin medyadaki uzantıları, hiç yüzleri kızarmadan, **Kapitalizm bir sermaye birikimi sürecidir, bu sermaye birikimi sırasında esas olan servetin toplanmasıdır. Bunun ahlakı da kuralı da yoktur. Esas olan para kazanmaktır. Para kazan da nasıl kazanırsan kazan,** anlayışını pompalıyorlar topluma.

Özal'ın, tüm kadroları ve taraftarlarıyla birlikte, özellikle de "dönek solcuların" öncülüğünde topluma aşılamaya çalıştığı bu sakat anlayış, tam topluma egemen olmuştu ki, "iflas" geldi.

Artık herkes, **İş yapsın da isterse çalsın,** sakat anlayışıyla **hırsız siyasetçileri** bile aklamaya başlamışken, bu yolun "çıkmaz sokak olduğu" anlaşıldı ve ülke üst üste gelen ekonomik krizlerle sarsılmaya başladı.

Şimdi bakın, futboldan bir benzetme yaparak zaten artık hem kendisi iflas etmiş hem de Türkiye'yi iflas ettirmiş bulunan bu **Özalist** ahlak saptırmasının ne kadar yanlış olduğunu bir kez daha açıkça ortaya koyuverelim:

Futbolda da amaç kazanmak ve kazanmak için gol atmaktır.

Ama diyebilir misiniz ki, **Gol at da nasıl atarsan at; ister elinle, ister kale önünde beleşçilik yaparak, isterse karşı takımın oyuncularını tekme sille biçerek. Yeter ki gol at.**

Diyemezsiniz tabii.

Çünkü **kuralları** var futbolun.

FIFA'nın koyduğu ve hakem aracılığıyla koruduğu kurallar.

İşte iş dünyasının da iki türlü kuralı vardır:

Birinci olarak ekonominin kuralları.

İkinci olarak ülkenin yasaları.

Bu iki kural grubu, "sermaye birikimi" sürecinin bir katliama dönüşmesini önler, işadamı olmayan milyonlarca insanın da "insanca" yaşamasını ve kalkınma sürecini güvence altında tutar.

Ülkenin yasalarını siyasetçiler koyar ve bu kuralları koruma yöntemlerini de, yani hakemlerin yetkilerini de siyasetçiler belirler.

Hakem rolünde gördüğümüz adalet mekanizması ve güvenlik güçleri, ancak politikacıların öngördüğü, izin verdiği biçimde denetim yapabilirler.

Siz bir ülkede çok zengin ve nüfuzlu olup, siyaseti ve ekonomiyi de denetime alabilir, hem futbolcu hem kural koyucu hem de hakem rolüne soyunabilir ve böylece hiçbir kural ta-

nımadan, "sermaye birikimini" bir "soygun ve hortum sürecine" dönüştürebilirsiniz.

Bu yargı, eskiden, ülkemiz için de doğruydu.

Ama artık bu soygun ve hortum düzenini Türkiye'de sürdürme olanağı sınırlanıyor ve kısıtlanıyor.

Çünkü kuralsız sömürü sonunda iç kaynaklar tükendi.

Ülke dışardan borç almaya başladı.

Artık, tepenizde **uluslararası alacaklılarınız** var.

Sessiz ve masum halkı yıllarca uyutarak soyduğunuz yetmiyormuş gibi şimdi, ülkenin dışarıdan aldığı borçları da cebinize atmaya kalkarsanız, elinizde avcunuzda olan **bütün serveti** üstelik **bir ulusun umutlarıyla da birlikte** yitirebilirsiniz.

Ne yazık ki gidiş o gidiştir.

Soyguncu siyasetçi-hortumcu işadamı ittifakı, tüm kaynaklarımızın dışarıya kaptırılması ve onlarla birlikte tüm ümitlerimizin de sönmesi noktasına sürüklemiştir ülkemizi.

Siyasetçilere karşı haklı olarak sesini yükselten özel teşebbüsün biraz da özeleştiri yapmasını dilerim.

HOLBROOK VE PARRIS, TÜRKİYE'NİN GELECEĞİ İÇİN NE DİYOR?

Sevgili okurlarım, Türkiye'de olaylar çok hızlandı.

Hükümetin yarın ne olacağı bile belli değil.

Hem çok yakın gelecek hem de 2003 yılı belirsizliklerle dolu.

Bugün size bu belirsizlik ortamında, ülkemizde neler olabileceğine ilişkin bazı önemli görüşler aktaracağım.

Geçtiğimiz günlerle, **Holbrook**'la öğle yemeğinde, **Parris**'le de akşam yemeğinde, çok küçük iki farklı grup içinde Türkiye'yi tartışma olanağı buldum.

Her ikisi de Türkiye'yi çok iyi tanıyan bu iki önemli diplomatın ülkemizin geleceğini nasıl gördüklerini aynı gün, birkaç saat arayla gözlemlemek gerçekten çok ilginçti.

Holbrook'la yemeğe başladıktan sonra nezaket sözleri biter bitmez ilk soruyu ben sordum:

"Amerika'nın, Türkiye-AB ilişkileri hakkındaki görüşlerinde, **Clinton** döneminden bu yana bir değişiklik olduğu ve **Bush** yönetiminin, eskisi kadar Türkiye'yi Avrupa'nın bir parçası olarak görmediği söyleniyor. Ne dersiniz?"

Holbrook dersini çok iyi çalışmıştı:

"Bu soruyu bekliyordum. Buraya gelmeden önce Dışişleri Bakan Yardımcısı **Grossman** ve Amerika'nın Türkiye Büyükelçisi **Pearson**'la konuştum. Bana böyle bir değişikliğin söz konusu olmadığını belirttiler. Sanıyorum sorun, uygulamadaki önceliklerden kaynaklanıyor. Clinton, Balkanlara ve Ortadoğu'ya büyük önem veriyordu ve bu nedenle de Türkiye, gündeminin birinci maddesinde yer alıyordu. Oysa Bush yö-

netiminin birinci önceliği uluslararası terörle savaş. Bu nedenle Afganistan ve Irak birinci gündem maddesi."

Holbrook daha sonra büyük bir açıklıkla şunları söyledi:

"**Soğuk Savaş** döneminde Batı Almanya A.B.D. için ne ifade ediyordu ise, bugün Türkiye de o konumdadır: Batı ittifakının sınır noktasındaki ülke. Ben Türkiye'yi mutlaka AB içinde görüyorum. Yıl sonundaki Kopenhag zirvesine kadar olan altı aylık süre Türkiye için çok çok önemli. Türkiye bu süre içinde reformlarını yapabilir ve AB'den üyelik için takvim alabilir. Ama bugünlerde karar alma açısından siyasal olarak liderlik zaafınız olduğunu gözlemliyorum."

Yine çok küçük bir grupla yediğimiz akşam yemeğinde **Mark Parris**'e aynı soruyu sorduğumda şu yanıtı aldım:

"Geleneksel olarak Cumhuriyetçiler Türkiye'ye daha olumlu Demokratlar ise, insan hakları ve benzeri konular açısından daha olumsuz bakarlar. Clinton Türkiye'yi çok önemsiyordu. Onun için bu geleneksel durumun tersine uygulamalar ortaya çıktı. Bu söylentinin nereden çıktığını biliyorum: AB dışında kalan bir Türkiye'nin ABD tarafından daha kolay manipüle edilebileceğini düşünenler, bugünkü Bush yönetiminin tam içinde olmayan, daha çok Savunma Bakanlığı'na danışmanlık yapan kurumlarda çalışan **Richard Perle** gibi kişiler. Bunların bugünkü yönetimde önemli bir ağırlıkları yok. Dolayısıyla, ABD'nin, Türkiye-AB ilişkileri açısından bir politika değişikliği söz konusu değil."

Sevgili okurlarım, şimdi konuşmaların en can alıcı noktasına geliyoruz:

Her iki diplomat da, 2003 yılının Türkiye için ekonomik bakımdan çok zor bir yıl olacağını, çünkü bu yıl hem IMF'den alınan borçların geri ödemesinin başlayacağını hem de ülkenin yerli ve yabancı yeni kaynak yaratmakta yetersiz kaldığını düşünüyor.

Yine her iki diplomat da, A.B.D.'nin, Irak harekâtı konu-

sundaki kesin kararını, en geç 2003 yılında vereceği görüşünde.

Türkiye'nin IMF'ye olan ilişkilerinde bugüne dek gözlemlenen (örneğin Arjantin'e göre olan) "avantajlı" durumunu ise uluslararası siyasal konjonktüre, örneğin 11 Eylül saldırısına ve Türkiye'nin (hem coğrafi hem de siyasal ve kültürel anlamdaki) stratejik konumuna bağlıyorlar.

Ama 2003 için aynı derecede iyimser değiller.

Holbrook'a soruyorum:

"Yani 2003'te Türkiye'nin önündeki seçenekler **'ya ekonomik iflas ya A.B.D.'nin Irak harekâtına destek'** mi?"

"Öyle görünüyor" diyor ve yeniden ekliyor: "Önümüzdeki altı ay sizin için çok önemli ve geleceği belirleyici. Tabii şu anda zaaf içinde görünen siyasal karar alma mekanizmalarını çalıştırabilirseniz."

Sevgili okurlarım, bu görüşleri dikkatle değerlendirirseniz, hem hükümette yakın gelecekte neler olacağını hem de 2003 yılının nasıl geçeceğini oldukça net bir biçimde görebilirsiniz sanıyorum.

ÖTEKİ LİDERLER ECEVİT'TEN FARKLI MI?

Sevgili okurlarım, aslında bugün, artık tümüyle dışa bağımlı hale gelen ülkemizde gelecekte neler olacağına ışık tutabilmek amacıyla, Amerikalıların Türkiye hakkındaki görüşlerini aktarmaya devam edecektim. (Herhalde geçen hafta aktardığım çözümlemelere uygun gelişmelerin neredeyse aynı gün gerçekleşmeye başlaması sizi bile şaşırtmıştır.)

Fakat olaylar o kadar hızlı gelişti ki, gözden kaçtığını düşündüğüm bir başka önemli konu üzerinde durmak gereksinmesini hissettim bugün.

Sevgili okurlarım, çoğu zaman bir toplumsal sevinç ya da bir toplumsal linç psikolojisi içinde kimi gerçekleri gözden kaçırıyoruz.

Son günlerde de **Ecevit'in siyasal liderliği,** bir toplumsal linç psikoloji içinde değerlendiriliyor ve bazı temel gerçekler gözden kaçırılıyor.

Ben Ecevit'in tartışılan liderlik modeline, **feodal liderlik modeli** diyorum.

Nedir **feodal liderlik modeline** yöneltilen eleştirilere konu olan özellikler?

Benmerkezcilik.

Bencillik.

Tekilcilik.

Tekelcilik.

Otoriterlik.

Otokratiklik.

Nedir bu **feodal liderliğin** göstergeleri olarak sunulan kişisel özellikler:

Arkadaşı yok.

İkinci adamı yok.

Herkesi harcıyor.

Şimdi burada bir an duralım ve soralım:

Yukarda sıraladığım özellikler, şu anda siyaset sahnesinde uzun süredir egemen olan hangi liderde yok?

Özal'ın yüzde otuzlardaki mirasını yüzde 13'e indiren ve rakipsiz genel başkan olarak yerinde oturan **Yılmaz**'da mı?

Demirel'in yüzde otuzlara varan mirasını yüzde 12'ye indiren ve rakipsiz genel başkan olarak yerinde oturan **Çiller**'de mi?

İnönü'nün yüzde yirmilerdeki mirasını yüzde 8.5'e indiren ve rakipsiz genel başkan olarak yerinde oturan **Baykal**'da mı?

Yılmaz'ın, Çiller'in, Baykal'm dostu var mı?

Yılmaz'ın, Çiller'in, Baykal'ın ikinci adamları var mı?

Yılmaz'ın, Çiller'in, Baykal'ın geçmişleri de bir politikacılar mezarlığını andırmıyor mu?

Üstelik Ecevit'in, bütün bu liderlerden ayrıldığı çok önemli bir başka olumlu nokta var:

Bütün bu liderler, kendilerinden önceki liderlerin miraslarının üzerine çeşitli siyasal manevralarla oturmuşken, Ecevit, tüm örgütsel mirası reddetmiş, gitmiş, bir köşede kendi başına (eşiyle birlikte) dikilmiş, "Ben bütün eski ilişkilerime ve eski örgüte karşıyım!" diyerek, bencil, benmerkezci, tekilci, tekelci, otoriter ve otokratik özelliklerini saklamadan, tam tersine bunları toplumun gözüne sokarak, yıllarca beklemiştir.

Ecevit'e oy verenlerin hepsi değil ama, partide onun yanına gidenlerin tümü, onun bu modelini bilerek, bu tutumunu onaylayarak tercihlerini yapmışlardır.

Tabii **feodal liderlik modeli,** güçlü bir bedensel ve zihinsel etkinlik kapasitesi gerektirdiği için, Ecevit'in sağlığı bozulup "karizması" hem gününü hem de geleceği kurtarmaya yetmeyince, model çökmüştür.

Bence kamuoyu, Ecevit'e saldırmayı bırakıp Ecevit'in **feodal liderlik modelini** uygulayan bütün liderlerin tutum ve davranışlarının temel belirleyicileri üzerinde odaklaşmalıdır.

Çünkü asıl tehlike oradadır.

Sorun aslında sadece **feodal liderlik modeli** de değildir.

Sorun çok daha temelde, **feodal liderlik modelini** destekleyen, besleyen, yağmacılık ve kişiliksizlik üzerine kurulu **fırsatçı siyaset yapma biçimidir.**

Bugünlerde ortaya çıkan "Yeni oluşumcular"a, hem kendi çıkarları hem de ülke menfaatleri açısından **feodal liderlik modelinden** uzak durmalarını önerir, son siyasal gelişmeleri irdeleyen meslektaşlarıma da, olaylara, biraz da bu açıdan bakmalarını tavsiye ederim.

ÜÇÜNCÜ MİLLİYETÇİ CEPHE GELİYOR

Aslında Kasım 2002 seçiminin olası sonuçları üzerindeki bu yazıyı biraz daha ilerde, seçimlere daha yakın bir tarihte yazmak istiyordum.

Fakat değerli dostum **Ali Sirmen**, *Cumhuriyet*'teki köşe yazısında, bana gönderme yaparak, seçim sonuçları açısından **Üçüncü Milliyetçi Cephe** tehlikesine işaret edince, artık bu konudaki düşüncelerimi siz okurlarımla paylaşmayı daha fazla geciktirmek istemedim.

Ama daha önce Ali Sirmen'in, *Cumhuriyet*'teki tartışmalarımızda dile getirdiğim bir olasılığı, yazısında, adımı anarak belirtmiş olmasına teşekkür etmek istiyorum.

Çünkü biliyorsunuz, hem akademik çevrelerde hem de yazılı ve görsel basında insanlar, ilk kez başkasından da duymuş olsalar, benimsedikleri düşünceleri, kaynak belirtmeden kendi fikirleri diye yazar ve söylerler.

Oysa gerek akademik nezaket ve ahlak, gerekse basın ahlakı ve nezaketi, başkasının ortaya attığı bir görüşten söz ederken, onu ortaya atanın adını anmayı gerektirir.

Tabii "genel ahlak yozlaşması" medyayla birlikte akademik çevreleri de egemenliğine aldığı için artık kimse böyle inceliklere dikkat etmiyor.

Doğrusu ben de, adımın anılmasından çok düşüncelerimin tartışılmasına önem verdiğim için, kendi ürettiğim kavramlar açısından yıllardır işin bu yönüne hiç dikkat etmiyordum.

Sevgili okurlarım, biz *Cumhuriyet*'te, genellikle, **Nadir Nadi**'den miras kalan ve şimdi **İlhan Selçuk**'un oturduğu odada sık sık bir araya gelir, Türkiye'nin genel durumuyla güncel olaylar hakkında değerlendirme ve tartışmalar yaparız.

İşte önümüzdeki seçimlerin, sonuç olarak, büyük bir olasılıkla **Üçüncü Milliyetçi Cephe**'yi gündeme getireceğini böyle bir toplantıda söylemiştim.

Sevgili Ali Sirmen'in bu olasılığa dikkat çekerken, benim adımı anması, bu bilimsel nezaketi ve duyarlılığı beni hem çok şaşırttı hem de (onun adına) çok sevindirdi.

Demek yazarlar ve hocalar arasında hâlâ ahlak ve nezaket kurallarına dikkat eden böyle **dinozorlar** var. (Ali Sirmen aynı zamanda **Galatasaray Üniversitesi**'nde hocalık yapmaktadır.)

Evet şimdi gelelim esas konuya:

Bütün seçim araştırmaları, **Tayyip Erdoğan**'ın **Adalet ve Kalkınma Partisi**'ni birinci sırada gösteriyor.

Bu partinin, birinci olmasa bile, seçimlerde önemli oranda oy alacağı anlaşılıyor.

Öte yandan, **Milliyetçi Hareket Partisi,** Avrupa Birliği ve Türkiye'nin gündemindeki temel sorunlar açısından, öteki partilerin üzerinde uzlaşmış göründükleri genel çözüm önerilerine aykırı bir muhalefet sergiliyor.

Türkiye'deki Avrupa Birliği karşıtlarının oranı yüzde 20-30 bile olsa, bu oyların tek adresi olarak, ortaya **MHP** çıkıyor.

Bugünkü oy oranları açısından yüzde yirmiyi yakalayan bir partinin birinci parti olma olasılığı dahi var.

Demek ki **AKP** ile **MHP** birinci ve ikinci parti bile olabilirler.

Bunlara, bir de DYP ve ANAP'tan, barajı aşacak bir orta sağ partiyi eklediniz mi, alın size **Üçüncü Milliyetçi Cephe** hükümeti.

Birinci ve **İkinci Milliyetçi Cephe** hükümetlerinin Türkiye'yi 12 Eylül darbesine götüren kargaşa sürecindeki önemli rollerini düşünürseniz, orta sağla desteklenen bir **şeriatçı-ırkçı-milliyetçi** sentezi simgeleyen **Üçüncü Milliyetçi Cephe** olasılığının ne kadar korkutucu olduğunu derhal görürsünüz.

Bu oluşumu engelleyebilecek olan tek süreç, kendilerini solda ya da merkezde gören, "demokratik", "sol" ve "liberal" eğilimleri ağır basan partilerin bir araya gelmesidir.

Yani bir **Üçüncü Milliyetçi Cephe** felaketinin önlenmesi ,ancak, **Ecevit, Baykal, Cem, Derviş, Bayar, Tantan, Karayalçm, İnönü** gibi politikacıların bir araya gelerek ortak bir hareket oluşturmalarıyla olanaklı kılınabilir.

Bugüne dek, değil bir araya gelmek, amip gibi bölünmeleri yetmiyormuş gibi, birbirlerinin önünü kesmek uğruna **büyük kentlerin yönetimlerini dinci görüşleri ağır basan politikacılara armağan eden** bu liderlerin bir bölümü, işaret ettiğim tehlikeye karşı birleşir mi?

Yoksa zamkla yapıştıkları oligarşik koltuklarını yitirme korkusuyla, bugüne kadar yaptıkları gibi, kendi çıkarlarını Türkiye'nin çıkarlarının önünde görmeye devam mı ederler?

Tarih, kendisinden ders almayanları bağışlamıyor!

Dilerim 2002 Kasım seçimleri sonrasındaki Üçüncü Milliyetçi Cephe konusundaki öngörümde yanılırım.

Zaten bu yazıları da bu öngörünün gerçekleşmemesi için yazmıyor muyum!

CUMHURİYET DÖNEMİ YAMYAMLIK TARİHİNE GİRİŞ

Sevgili okurlarım, biliyorsunuz, insanlık tarihi esas olarak bir yamyamlık tarihidir.

3 Kasım 2002'nin ülkemizde erken genel seçim tarihi olarak saptanması üzerine bu konudaki tarihsel süreci bir kez daha siz okurlarımla paylaşmak gereksinmesini duydum.

Yalnız bu noktada hemen bir uyarıda bulunmam gerekiyor:

Bu yazı dizisini on sekiz yaşından küçükler okumamalıdır.

Ayrıca yetişkinlerin de geceleri ve evde yalnızken okumaları sakıncalıdır.

Çünkü bu dizide, Osmanlı'yı yiyip bitiren iç ve dış yamyamların, bunları yok eden Cumhuriyet rejimi sonrasında nasıl bir genetik mutasyona uğradıkları ve yeniden nasıl bu kez vampirleşerek ortaya çıktıkları anlatılacaktır.

Cumhuriyet dönemi yamyamlık tarihinin, belki de daha betimleyici bir terimle "vampir-yamyamların" ortaya çıkış süreçlerinin iyi anlaşılması için, birkaç cümleyle Osmanlı dönemi yamyamlığına da değinmek gerekiyor:

Osmanlı dönemindeki yamyamların içeri yönelmesi İmparatorluğun Endüstri Devrimi'ni kaçırmasıyla ortaya çıktı.

İmparatorluk Endüstri Devrimi'ni kaçırdı, çünkü Batılı yamyamlar, yeni keşfettikleri Güney, Orta ve Kuzey Amerika'daki İnka ve Aztek uygarlıklarıyla, Apaçileri, Şayenleri ve bütün öteki kızılderilileri mideye indirerek çok güçlendiler.

Böylece, Osmanlılar artık onları yiyemez hale geldiler ve zorunlu olarak içeri yöneldiler.

Kendi kendilerini yiyerek beslendikleri için de, bir süre

sonra, daha da güçsüzleştiler ve İmparatorluk sınırlarını koruyamadıklarından, yiyeceklerini, dışarıdaki yamyamlarla da paylaşmak zorunda kaldılar.

Böylece Osmanlı İmparatorluğu, saray çevresinde kümelenmiş olan iç yamyamlarla, İmparatorluğun zengin insan stoklarına gözlerini dikmiş olan dış yamyamların ortak beslenme alanı haline geldi.

Tabii bu arada, dış yamyamlar, Amerika kıtalarının yerli sahiplerini mideye indirerek çok güçlenmiş olduklarından, Osmanlılardaki iç yamyamların bir bölümünü de yiyiverdiler.

Bir süre daha geçince, dış yamyamlar, yiyecek stoklarının iyice azaldığını görerek, artık besinlerini iç yamyamlarla paylaşmak zorunluluğundan da kurtulmak istediler ve yönetime doğrudan el koymak üzere harekete geçtiler.

Kazanlarını kepçelerini yüklenip Anadolu'ya geldiler.

İşte sadece mecazi anlamda değil, kelimenin tam anlamıyla "bıçağın kemiğe dayandığı" tam bu anda, "çağdaş uygarlığa" inanmış olan ve her türlü yamyamlığa karşı olmayı bu çağdaş uygarlığın gereği sayan bir lider, **Mustafa Kemal** ortaya çıktı:

İç ve dış yamyamlarla kuşatılmış olan halkın başına geçti, hem iç hem de dış yamyamları püskürttü ve toplumu tüm yamyamlardan arındırmayı hedefleyen bir devlet kurdu.

Ama bu çok zor bir işti.

Çünkü hem içte eski yamyamların kalıntıları her an ortaya çıkmak üzere fırsat kolluyorlardı, hem de dışta tüm insanlık, son hızla yamyamlığını sürdürüyordu.

Bu çerçevede, özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında, yamyamlık konusunda çok yeni teknolojiler icat edilmiş, insanlık bir yanda altı milyon hemcinsini gaz odalarında yok ederken, öte yanda, bir oturuşta tek bir bombayla bir kentin tüm halkını mideye indirebilme yeteneğine kavuşmuştu.

Savaş sırasında çok güçlenen yamyamlık geleneği, güya biten sıcak savaştan sonra ortaya çıkan "Soğuk Savaş" döneminde geliştirilerek sürdürüldü.

Soğuk Savaş döneminde tüm insanlık, Doğu ve Batı olarak iki büyük yamyam kabilesine bölünmüştü.

Her ikisinin gözü de Türkiye'nin üzerindeydi.

Bunlardan Doğu'da yaşayan yamyam kabilesi, komşusu olan Türkiye'ye doğru hamle edince, Türkiye, canını kurtarmak için Batı'daki yamyamların yanına kaçtı.

Böylece Osmanlı dönemindeki yamyamların kalıntılarının, üstelik de mutasyona uğrayıp vampirleşerek yeniden ortaya çıkmaları süreci başladı.

Devamı öteki yazıya.

Geceleri okumayınız!

CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAMYAMLAR NASIL VAMPİRLEŞTİ?

Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının kurduğu Cumhuriyet, iç ve dış yamyamlara karşı kazanılan bir zafere dayandığı için, ülke uzun süre yamyamlardan arınmış bir yaşam sürdürdü.

Bu arada iç yamyamların kalıntıları toprak altına çekilmişler, dışta gittikçe güçlenen yamyamların gelip kendilerini kurtarmalarını bekliyorlardı.

Dışta gittikçe güçlenen yamyamlar ise, yepyeni ideolojiler ve yepyeni teknolojiler geliştirmişlerdi.

Doğu ve Batı Yamyamları'nın ortaklaşa geliştirdikleri en yeni ideoloji, bütün yamyamların, yamyamlıktan vampirliğe dönüşmelerinin gerekliliğini vurguluyordu.

Aslında insanlık tarihindeki bütün ideolojik gelişmeler gibi, bu yeni "vampirleşme" ideolojisi de gelişen teknolojinin zorlamasıyla ortaya çıkmıştı:

Yamyamlık alanında insanoğlunun geliştirdiği yeni teknolojiler, atom çekirdeğinin parçalanmasından sonra o denli etkin hale gelmişti ki, tek bir yamyam kabilesi, yüz binlerce insandan oluşan birkaç kentin halkını bir anda mideye indirebiliyordu.

Bu teknolojik gelişme, dünya üzerindeki tüketilebilecek beslenme olanaklarını sınırladı: Yamyamların hemcinslerini yok etme hızı, normal doğum oranlarını çok çok geride bırakmıştı.

Bu durumda yamyamlar, sınırlı beslenme olanaklarını sonsuza ulaştıracak bir ideolojik açılım ve atılım gerçekleştirdiler:

Besin malzemesi olan insanı fiilen yiyip bitirmek yerine, onun kanını içerek beslenmek çok daha akıllıca olacaktı.

İşte dünya yamyamlarının vampirleşmesi, bu ideolojik taban üzerinde gerçekleşti.

Tabii vampirleşme ideolojisini doğuran teknolojik gelişme de derhal kendi doğurduğu bu ideolojiyi desteklemek üzere yeni boyutlara taşındı.

Üsler, tesisler, füzeler, uydular, uzay istasyonları, gittikçe vampirleşen iki büyük yamyam kabilesinin paylaştığı dünyada, yem olan insanların aralarına ve tepelerine yerleştirildi.

Yamyamların vampirleşmesi, dünya çapında iki büyük sonuç doğurdu:

Birinci olarak, iki büyük evrensel yamyam kabilesinin vampirleşen üyeleri tarafından kanları emilen insanlar, o büyük kabilelere bağlı "küçük yerel vampirlere" dönüştüler.

İkinci olarak, bu "küçük yerel vampirler" de hem ölümsüzleştiler hem de kendi küçük kabileleri içinde, öteki insanların kanlarını emerek yaşamaya başladıkları için "vampirleşme sürecini" hızlandırdılar.

Türkiye Cumhuriyeti'ndeki yamyamların da, yeniden doğarlarken yaşadıkları vampirleşme sürecini böylece esas olarak özetlemiş bulunuyoruz.

Soğuk Savaş'ın başlangıç döneminde, iki büyük yamyam kabilesi, "vampirleşme süreci" çerçevesinde, eskiden beri, yani Osmanlı'dan beri göz diktikleri Türkiye'ye yöneldiler.

Komşusu olan Doğu Yamyamları, kendisine hemen ve doğrudan saldırdıkları, ayrıca daha yakın olduklarından daha büyük bir tehlike oluşturdukları için, Türkiye, Batı Yamyamlarına sığındı.

Gözlerini aslında birbirlerinin kaynaklarına dikmiş olan ve el koydukları ülkelerdeki insanları kendi kamplarına katarak rakiplerine karşı güçlenmek isteyen kabileler "vampirleşme" sürecini açıkça ifade etmek istemedikleri için sadece görünüş-

te farklı ama aslında birbirlerine çok yakın iki slogan kullanıyorlardı.

Birisi kendi vampir dünyasını **komünizm cenneti** adıyla pazarlarken, öteki, kendi vampir düzenini **demokrasi rüyası** adı altında sunuyordu.

Tabii her iki güçlü yamyam-vampir kabilesi de, el koydukları ülkelerde derhal "uyanık" taraftarlar buldular.

Böylece Doğu dünyasındaki vampirler "komünizm" yaftası altında, Batı dünyasındaki vampirler de "demokrasi" adına geniş kitlelerin kanlarını içmeye başladılar.

Böylece Türkiye Cumhuriyeti'nin "Çok Partili Demokrasi"ye geçiş deneyimi, aslında Batı Yamyam Kabilesi'nin vampirleşme dönemiyle çakıştı.

Gelecek yazı: "Vampir yöneticiler halkı nasıl vampirleştirdi?"

Geceleri okumayınız!

HALK NASIL VAMPİRLEŞTİRİLDİ?

Osmanlı'nın çöküş döneminden devralınan yöneticilerin yamyamlığı, artık çağın çok gerisinde kalmıştı.

Bunun en önemli nedeni, yamyamlığın kaçınılmaz olarak ülke nüfusunun azalmasına ve besin stoklarının yok olmasına yol açmasıydı.

Gelişmiş yamyam kabilelerinin bu sorunu çözmek için "komünizm cenneti" ve "demokrasi rüyası" adı altında geliştirdikleri yeni vampir teknolojileri ise, hem kanı içilen ülkelerdeki halkı öldürmek yerine vampirleştirdiği ve dünya çapında derinlik kazandığı hem de böylece neredeyse sonsuzluğa dek yaşayabileceği öne sürülen bir "düzeni" geliştirdiği için derhal yaygınlaştırıldı.

Türkiye de, Doğu Yamyamları'ndan kaçarken sığındığı (yakalandığı) Batı Yamyamları'nın ilkeleri çerçevesinde, kendi yamyamlarını vampirleştirme sürecine, 1945'ten sonra "Çok Partili Düzen" adı altında katıldı.

Bu düzenin en önemli özelliği, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri **Mustafa Kemal Atatürk** ve arkadaşlarının uygarlık yolunda aldığı "aydınlatıcı" önlemlerden dolayı yer altına sığınmış olan yamyamları da, öteki "insan" yöneticilerle birlikte, hem de onlarla eşit koşullarda siyaset sahnesine taşımış olmasıydı.

Tabii "eşit koşullarda" lafı, sözün gelişi:

Çünkü yeniden siyaset sahnesine çıkan yamyamlar, ait oldukları Batı Yamyam Kabilesi'nin vampirleşme programı çerçevesinde, uluslararası desteğe ve dolayısıyla, insan yöneticiler karşısında büyük bir avantaja sahiptiler.

Nitekim çok kısa bir süre sonra da yönetime el koydular:

Artık, kendileri yönetime gelir gelmez edindikleri "vampirsel" özellikleri yani uğradıkları mutasyonu geniş halk kitlelerine yaygınlaştırma "misyonu" başlamıştı.

Zavallı insanları vampirleştirmek ve böylece vampir yöneticilerin egemenlik alanlarını yaygınlaştırmak için bunları, birbirlerinin kanını içecek bir yönteme alıştırmak gerekiyordu:

Toprak yağması yöntemi böylece ortaya çıktı:

Önce dışardan ithal edilen makinelerle, kırsal alanlardaki halk normal (insanca) beslenme olanaklarından yoksun bırakıldı, yoksullaştırıldı ve "açlaştırıldı".

Daha sonra bu "aç bırakılarak gözleri döndürülmüş insanlar" kentlere sevk edildi.

Sıra, bunları da vampirleştirecek kaynakları bulmaya gelmişti.

İşte bu noktada, toprak yağması devreye sokuldu.

Artık kırsal alanlardaki açlık nedeniyle kentlere koşan insanlar, başka insanların (kamunun ve özel mülkiyetin) sahip oldukları toprakları yağmalamaya başladılar.

Bu yağma, yöneticilerin eliyle desteklenerek (ve tabii en büyük yağma payı da kendilerine ayrılarak) geliştirildi ve vampirleşme, bir toplumsal-siyasal-kültürel-ekonomik süreç olarak Türkiye'deki "Çok Partili Düzen"le bütünleştirildi.

Artık yerel toprak yağmalarıyla vampirleşmeye alıştırılan ve güçlenen bu insanlar, bir süre sonra, yönetici vampirlere ulaşma yolu olan siyasal partilerle bütünleştirildi.

Böylece, yönetici vampirler ile yönetilen vampirler, asıl efendileri olan büyük Batı Vampir Kabilesi'nin gözetim ve denetimi altında bütün siyasal partilere ve dolayısıyla seçimlerden hangi sonuç çıkarsa çıksın, oluşacak yönetimlere el koydular.

Tabii bu arada ideolojik kamuflaj olarak kullanılan "demokrasi rüyası" adına, Doğu Yamyam Kabilesi'nin "komünizm cenneti" düşüncesi, sürekli bir tehlike olarak gündemde

tutuluyordu ki, bu vampirleşme sürecine kimse karşı çıkamasın, çıkanlar da "düşman" ilan edilerek derhal susturulsun.

Derken çok güçlenen Batı vampirleri, yamyamlıktan vampirliğe geçişte yeterince hızlı ve başarılı olamayan Doğu Vampir Kabilesi'ni yutuverdi.

Böylece Batı Vampir Kabilesi'nin ilkeleri, "küreselleşme" adı altında bütün dünyada geçerli yönetim kuralları olarak ilan edildi.

Türkiye, bütün bu vampirleşme sürecine, mükemmel bir biçimde ayak uydurmuş, hatta kimi zaman, "Bir koy üç al," "Ben Müslümanın bile zenginini severim" ve "Benim memurum işini bilir" biçiminde sloganlaştırdığı bir "vizyonla" bu sürece öncülük bile etmişti.

Halkın vampirleştirildiği bir düzende, yönetici vampirler de ölümsüzlüğe doğru pupa yelken yol alıyorlardı.

HEPİMİZ ZORUNLU OLARAK VAMPİRLEŞMEKTE MİYİZ?

Yamyamlıktan vampirliğe geçen insanlığın egemenliği için savaşan iki kabileden Batı Vampirleri Kabilesi, Doğu Vampirleri Kabilesi'ni mideye indiriverince, dünyadaki vampirlerarası dengeler de değişti.

Türkiye'deki yerel vampirler de uzunca bir süre bocaladılar:

Vampirliklerini ve vampirleşme sürecini gizlemek için kullandıkları büyük tehlike, yani "Doğu Vampirlerinin Komünist Cenneti ideolojisi" çökünce, saklandıkları karanlığı sürdürmek bir an için çok zorlaşmış gibi geldi hepsine.

Fakat sonra bir de baktılar ki, artık herkes karanlığa alışmış.

Herkes birbirinin kanının tiryakisi olmuş.

Bütün siyasal liderler, en başta kendi ideolojik benzerlerinin kanını içerek büyümeye çalışıyor.

Onları gören halk da, küçük vampirler olarak, önce, kendilerine benzemeyenlerin değil, tam tersine kendilerine en çok benzeyenlerin kanını içmeye yöneliyor.

Ne de olsa kan benzerliği var.

Hani "kan çekiyor" derler ya, işte öyle.

Tabii evrensel mutasyon kurallarını en iyi bilen solcular, ve bu arada onların bir alt grubunu oluşturan sosyal demokratlar, bu "benzeşenlerin birbirlerinin kanlarını emmesinde" başı çekiyor, önderlik ediyor.

Kısa bir süre sonra merkez sağ, dinci sağ ve ırkçı sağ da bu modaya katılıyor.

Böylece zaten rakiplerin kanını içmeye dayanan vampirlik

düzeni, bu kez, "Benzeşenlerin kanı daha lezzetlidir" sloganıyla topluma iyice yerleşiyor.

Doğu Vampirleri'nin çökmesi, Türkiye'deki kan emiciliği yavaşlatacağına, hızlandırıyor.

Çünkü, karanlıkları sürdürmek için gerekli tehdidin kalkmakta olduğunu gören yerel vampirlerin en büyüğü telaşa kapılıyor ve başta kendi oğulları ve kızları olmak kaydıyla bütün aile bireylerinin ve yandaşlarının biraz daha çok kan içerek daha hızlı güçlenmeleri için harekete geçiyor.

Tabii onu gören öteki yerel vampir liderleri de kan içiciliklerini hızlandırıyorlar.

Özel kesimdeki, bürokrasideki ve medyadaki bazı yarasaların da normal vampirlikten, yerel vampir liderliğine hızlı terfileri bu döneme rastlar.

Batı Vampir Kabilesi'nin mutemet temsilcisi olarak kendisine ülke emanet edilen en büyük yerel vampir lideri, vampirleşme sürecini hızlandırmak için destek aramaktadır:

Amaç, içerde daha çok kan emerek, dışarı aktarılacak olan kanın miktarını çoğaltmak, böylece Batı Vampir Kabilesi'nin reisini tatmin ederek, yerel gücünü korumaktır.

Çünkü dünyanın artık tek reisli bir vampirleşme dönemine girdiği herkes tarafından kabul edilmektedir.

İşte 1945'ten beri süren vampirleşme sürecine, bu yerel vampir liderinin büyük katkılarıyla ülkemiz, siyasetiyle, medyasıyla, özel teşebbüsüyle, kamu kesimiyle önce birbirlerinin kanlarını emen, sonra da Batı Vampir Kabilesi tarafından kanları emilen vampirlerin yaşadığı bir yer haline gelir.

Zaman zaman bu kan emme süreci o denli hızlanır ki, yerel vampirlerde emilecek kan kalmaz.

O zaman Batı Vampir Kabilesi yerel vampirlerin imdadına yetişir ve kan yapıcı plazma yardımında bulunur.

Dışardan gelen plazmayla yeniden kanlanan vampirler, birbirlerinin kanlarını emmeye devam eder, böylece biriken kanlar yeniden Batı Vampir Kabilesi'ne aktarılır.

Yani Batı Vampir Kabilesi, kendine içilecek kan sağlamak için kanlarını emdiği bizim vampirlere, birbirlerinin kanlarını emebilmeleri için kan yapıcı plazma yardımı yapmaktadır.

Bir süre sonra, bizim vampirler, kurdukları kan içici düzenin, Batı Vampir Kabilesi'nden gelen plazma yardımı olmadan yaşayamayacağını fark ederler.

Artık, vampirleşmenin "küresel" zaferi bizim ülkede de ilan edilmiştir.

Kim, hangi lider, hangi parti, hangi kişi, hangi kurum iktidara gelirse gelsin, vampir düzeninin devamı için Batı Vampir Kabilesi'ne, onun dikte ettiği koşullara bağımlı olacaktır.

Önümüzdeki seçimlerde de, kim kazanırsa kazansın, zafer vampirlerindir!

Bana inanmıyorsanız, dünyadaki vampirleşme düzeylerini ölçen şeffaflık örgütünün, 1995'te zaten 27'inci sırada olan Türkiye'nin, 2002'de başarıyla 64'üncü sıraya yükseldiğine ilişkin raporuna bakın.

Ne **Bülent Ecevit**'in başbakanlığı, ne **Kemal Derviş**, ne de **IMF**'nin bankalar sistemine getirmek istediği yeni düzen vampirleşmeyi durdurmakta etkili olabildi.

Türkiye'deki kirlenme bütün hızıyla sürüyor.

Transperancy International örgütünün yayımladığı **Yolsuzluk Algılama Endeksi**'ne göre, Türkiye, rüşvet ve benzeri olayların oluşturduğu kirlilikte, başarıyla, geçen yıla göre on sıralık bir atlama yaparak, 64'üncülüğe sıçradı.

102 ülkeyi kapsayan listede, Türkiye'nin yeri, geçen yıl 3.6 puanla 54'üncü sıradaydı. Bu yıl puanı 3.2'ye düşen Türkiye, 64'üncü sıraya yükseldi!

Transperancy International'in endeksine göre, ülkelere, temizlik açısından, 10 üzerinden puan veriliyor.

En temiz ülke, 9.7 puanla Finlandiya olarak görünüyor. Amerika Birleşik Devletleri, 7.7 puanla 16'ıncı sırada yer alıyor.

Türkiye'nin yıllara göre puanları ve sıralamadaki yeri şöyle:

1995 4.1 puan 27'inci sıra
1996 3.54 puan 33'üncü sıra
1997 3.21 puan 38'inci sıra
1998 3.4 puan 54'üncü sıra
1999 3.6 puan 54'üncü sıra
2000 3.8 puan 50'inci sıra
2001 3.6 puan 54'üncü sıra
2002 3.2. puan 64'üncü sıra

Transperancy International bu puanlamaları, her ülkedeki yabancı yatırımcılara uyguladığı anketler sonucunda belirliyor.

Türkiye'deki temsilcisi **Saydamlık Hareketi Derneği**.

Derneğin başkanı **Erciş Kurtuluş**, yaptığı basın toplantısında, Türkiye'nin puanındaki düşüşte, "Son yıllarda siyasi parti liderlerinin yolsuzlukla savaşmayı hedefleyen siyasetçi, bürokrat, savcı ve yargıçları korumak yerine, onları cezalandırma gibi bir tutumu tercih etmelerinin ve yolsuzluk olaylarına karışan üst düzey bürokratları korumak için her türlü çabayı göstermeleri"nin temel etken olduğunu söylemiş.

Sıralamaya göre Botswana, Namibya gibi Afrika ülkeleri, Kolombiya gibi uyuşturucu ticaretiyle ünlü bir ülke, Dominik Cumhuriyeti, Etiyopya, Mısır ve El Salvador gibi ülkeler bile Türkiye'den daha temiz görünüyor.

Tayland, Türkiye ile aynı sırada.

En son sıradaki beş ülke ise, Angola, Madagaskar, Paraguay, Nijerya ve Bangladeş.

Türkiye'de kısaca, rüşvet, yolsuzluk, hortumculuk ve benzeri adlarla anılan bu kirlenme, bütün iktidarlara karşın sürüyor.

Bu nedenle, seçimlerde kim kazanırsa kazansın, zafer vampirlerindir!

2000'li yılların başında Türkiye'den kesitler:

- *İnsanlık 21. yüzyılda nereye gidiyor?*
- *Türkiye-AB ilişkilerinin gerçek boyutları nelerdir?*
- *Postmodernizmin Türkiye'deki etkileri nelerdir?*
- *"Feodal Demokrasi" ve "Beyinsizler Demokrasisi" nedir?*
- *Papa suikastının ardında hangi gerçekler yatıyor?*
- *Ermeni iddiaları ne kadar doğrudur?*
- *Kafakarıştırıologlar kimlerdir, ne yaparlar?*
- *Türkiye'de siyaset yağmaya nasıl dönüştü?*
- *Siyasetçiler nasıl yamyamlaştı?*
- *Yamyam siyasetçiler nasıl vampirleşti?*

Bu ve benzeri ilginç soruların yanıtlarını, hem insanlığın hem de Türkiye'nin 21. yüzyılda nereye gittiğini irdeleyen yazılarıyla Prof. Emre Kongar'ın kaleminden okuyacaksınız.

www.remzi.com.tr

ISBN 975-14-0897-0

9 789751 408976